UKRANIAN VOICE - Ukrainian weekly News   UKRAINISCHE STIMME - Ukrainische Wochenzeitung

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК І. Ч. 1   МЮНХЕН, четвер, 12 травня 1949   Ціна 40 пф.

Традиція й опертя на революційні сили - база Національної Ради

(ІНТЕРВ'Ю З ЗАСТУПНИКОМ ГОЛОВИ УНРАДИ, ІНЖ. О. БОЙДУНИКОМ).

Чимало актуальних питань українського політичного й суспільно-громадського життя назбиралося за останній час навколо УНРади. Керуючись засадою, що наш загал має право почути ясні відповіді на низку нервуючих запитань загального порядку, — гол. редактор нашого тижневика мав інтерв'ю з заступником голови УНРади й провідником фракції ОУН в УНРаді, інж. О. Бойдуником. Погляди й думки інж. Бойдуника тим цінніші, що мова йде про людину, яка не лише відома своєю провідною участю у революційно-визвольних змаганнях, але й доклала максимум зусиль у важливу проблему внутрішньої консолідації та координації зовнішньо-політичної дії.

Запитання: Загально відомо, що Ваше політичне середовище і Ви особисто доклали чи не найбільше зусиль у справу консолідаційної акції й у створення УНРади. Пригадуємо декілька координаційних зусиль з недавнього минулого. Усі вони розбилися через бажання деяких політичних середовищ витягнути з таких намагань щонайбільше користи для своїх партійних цілей. Водночас практичні наслідки найновішої спроби консолідації, як доводить практика ЦПУЕ у Німеччині, СУБ-у в Англії та громадського життя у Франції, значно менші, ніж вкладена в них енерґія. В чому причина того дивного явища, що усі політичні чинники деклямують про солідарність, консолідацію та координацію, а коли доходить до реальної їх постановки, то справа провалюється? Які, за сучасного стану нашого політичного життя, Ви бачите основні передумови для досягнення дійсної консолідації та єдности? Вважаєте, що консолідація є conditio sine qua non успіху нашої політичної праці на еміґрації?

Відповідь: Кожна людська спільнота змагає до єдности. Це є соціологічний закон і життєва вимога. Успішно завершується таке змагання до єдности там, де є якісь вартості, притаманні всім членам даної спільноти, і **лише їм**, в яких (вартостях) вони творять однотість, і які свідомі тієї окремішности. Де тієї однотности і тієї свідомости немає, там є безнадійні змагання до єдности. В нашому конкретному випадку йдеться про спільноту **національну.** В національній спільноті вартості, які зумовляють **однотність**, а навіть само існування нації, **є духово-культурні вартості** без яких не існує окрема **нація,** лише **маса людей** («демос»).

І ось ці духово-культурні вартості, і завдяки їм, українська національна спільнота творить однотність і, в соціологічному розумінні, **особовість, самобутню і окрему** від всіх сусідніх з нею націй. Ця духово-культурна окремішність і самобутність та **свідомість** її членів **однотности і особовости зумовила визвольні змагання** української нації та її також і **політичну** окремішність та державну суверенність. І тут національна свідомість переплітається з політичною свідомістю і взаємно себе доповнюють, а власне, політична свідомість зумовлена — є свідомістю національною.

Так само, як й інші нації, українська національна спільнота, природньо, силою життєвих вимог і цивілізації є зрізничкована. Тепер йдеться про те, щоб силою **національної єдности поєднати** між собою ті елементи, на які національна спільнота зрізничкована і заставити їх гармонійно чи **солідарно діяти.** Звідти зродилася й випливає ідея **національного солідаризму,** яка **не вичерпується** гармонійним діянням елементів, але сягає глибше в ідеологічно-політичну площину.

Нині ми ведемо визвольні змагання за повернення суверенности українській державі. Ці змагання є, в основному, питанням чисто **політичного** характеру. Іншого характеру вони не мають і не можуть мати. Речниками і реалізаторами тих змагань повинні бути й є політичні організації та партії, в які зрізничкована є українська національна спільнота. Визвольні змагання провадяться різними засобами й методами. На Рідних землях йдуть революційно-збройні змагання. На еміґрації і на міжнародньому форумі відбуваються політично-дипломатичні змагання. Як одні так і другі є **необхідні й немуничі,** і взаємно себе доповнюють. Ідеться про то, щоб їх об'єднати чи **сконсолідувати** до однієї дії — одним фронтом. Бо ж одна мета, одні завдання й одні вороги.

Маючи це все на увазі, ОУН заініціювала **консолідацію** всіх творчих і політично діючих сил в одному спільному центрі та, дійсно, як Ви слушно зауважуєте, вона внесла найбільше праці до консолідаційної акції, яка осягла успіх, а саме — створення Української Національної Ради, до якої увійшли усі українські політичні організації та партії, за винятком Союзу Гетьманців-Державників. Мотиви чи принципи, які подає СГД не можна, на мою думку, визнати за правильні. Бо ж у кожній великій акції загально-національного значення треба інколи дещо поступитися зі своїми груповими амбіціями чи аспіраціями. Тим більше це треба зробити сьогодні під час визвольних змагань, коли справа йде про бути чи не бути не лише українській суверенній державі, але, може, навіть українському народові. І в тій ситуації, в якій ми сьогодні перебуваємо, я вважаю, що консолідація є conditio sine qua non успіху, не лише нашої роботи на еміґрації, але й **визвольних змагань взагалі!**

Безперечно, що деякі політичні середовища намагалися, намагаються і далі намагатимуться дістати з консолідації якнайбільше користей для своїх партій. Це є природньо. І не в тому лихо. Лихо в тім, коли ті намагання не мають меж і стриму. Коли в тих намаганнях забувають про загально-національні вимоги, а мають на увазі суто свої партійні вимоги. І з такими явищами треба вже боротися. Бо ж за ними і з них випливають такі явища, як деклямування про консолідацію, координацію і т. д., а на ділі мають на увазі не сконсолідування, лише «уконсолідування» когось під свою команду. Один з проявів такого «уконсолідування» був останній з'їзд ЦПУЕ в Німеччині і СУБ в Англії. Це «уконсолідування» в ЦПУЕ і СУБ-і не є ціль. Ні! Це є засіб. Засіб, щоб за його допомогою згодом «уконсолідувати», чи як пишеться, робити «тиск» на УНРаду. Це вже не є іронія, це є глузування з консолідації, а з нею й з українського громадянства.

І з цими явищами треба рішуче і послідовно боротися. І, як виявилося, треба провадити боротьбу не лише з середовищами чи групами, але й особами, бо як довели наслідки, останнього з'їзду ЦПУЕ, особи, які виступають під фірмою одного середовища, заступають інтереси іншого середовища в більшій мірі, ніж інтереси того середовища, від імені якого виступають або яке й очолюють. Це вже є суспільна недуга, з якою треба боротися як зі звичайною проказою в організмі, якщо хочемо зберегти організм морально здоровим. І в успіху боротьби з тою суспільною проказою я бачу передумову **збереження** досягненої консолідації та єдности. Бо загрозу для консолідації я добачаю не виключно в середовищах, а також і в деяких особах, які **непогамовані у своїх особистих хоробливих амбіціях і зарозумілості.** І це повинна собі наша суспільність усвідомити ясно і зробити з того належні висновки.

Запитання: Радість, з якою загал українського громадянства прийняв вістку про створення УНРади була, на нашу думку, зумовлена двома причинами: 1) свідомістю, що основною передумовою успішного переведення визвольної зовнішньо-політичної акції є її координація в єдине річище, 2) переконанням, що створення УНРади є позитивним осягом у органічному стремлінні до внутрішньо-національної єдности.

За некороткий вже період існування й праці УНРади та її Виконного Органу перше захоплення спадає. Спадає не так у наслідок пропаґандивного походу опозиційних груп проти УНРади, як у наслідок надто малої рухливости деяких органів Виконного Органу й слабого використання дуже сприятливого психологічного моменту. Чи це дійсно так, чи у своїх висновках я помиляюсь? В чому, на Вашу думку, полягає головна причина того, що початкове захоплення охолоджується й де провина?

Відповідь: Українське громадянство щиро привітало завершення консолідаційної акції і створення УНРади. Це є доказом його національної свідомости та політичної зрілости. З них випливає й інше усвідомлення, а саме: **успішна постановка визвольної боротьби взагалі,** а не лише зовнішньо-політичної акції внутрішнього упорядкування і, нарешті, усвідомлення шкідливости взаїмопожирання політичних середовищ і то тоді, коли зовнішній ворог намагається знищити та розкласти все наше суспільство. Це вдоволення зовсім не послабло. Я особисто мав нагоду в цьому переконатися при моїх відвідинах 11 осередків-таборів, в яких я мав доповіді про УНРаду. Незадоволення існує лише у певної частини українського громадянства. І це незадоволення існує саме у наслідок пропаґандивного походу опозиційних груп проти Державного Центру й УНРади.

Немає сумніву в тому, що ставлення громадянства до Державного Центру з УНРадою на чолі у великій мірі залежить і буде залежати від рухливости чи нерухливости Виконного Органу в цілому, чи його окремих ресортів. І це нам в УНРаді, чи краще кажучи в президії УНРади, як і зокрема у Виконному Органі треба мати на увазі. І це мається на увазі. Але підходячи до питання «рухливости» чи «нерухливости» Державного Центру взагалі, а Виконного Органу зокрема, українське громадянство повинно також мати на увазі ті суб'єктивні та об'єктивні умови, в яких їм доводиться працювати. Здається, що Ваше окреслення «рухатися» є дуже влучне, бо про систематичну і послідовну працю ледве чи в тих суб'єктивних і об'єктивних умовинах може бути мова.

Коли ідеться про об'єктивні умови українські, то прошу мати на увазі, що у певної частини нашого громадянства, в якій немалу ролю грають деякі наші брати за океаном, не говорячи вже про т. зв. опозиційні групи, ще й досі немає ясно скристалізованої думки про ролю і навіть форму Державного Центру. Одні хотіли б його бачити як Державний Центр **на еміґрації і для еміґрації,** інші знову хотіли б його бачити як **Визвольний Комітет** чи Визвольну Національну Раду. Ця розбіжність поглядів на ролю і форму Державного Центру немало спричиняється до стриманности деякої частини українського громадянства щодо УНРади і вимагає чимало часу й енерґії на їх остаточне скристалізування. На мою думку, ми повинні собі остаточно усвідомити, що Державний Центр з УНРадою на чолі, не є лише для еміґрації, так само не є жадним визвольним комітетом еміґрантського походження Це є традиційний, з волі народу існуючий уряд України, існуючий від 1918 року, який ми протиставимо насильно насадженому Москвою «урядові» УССР. Така і лише така постановка справи має змисл, байдуже чи вона комусь подобається чи ні, і чи така постановка вміщується в чиюсь політичну калькуляцію, чи ні. Бо ж якщо не вміщується їм у цю їхню калькуляцію уряд України, то не вміститься їм і визвольний комітет чи рада, які так само **мусіли б вести визвольні змагання за Україну.** Не вміщується вона в їхню калькуляцію сьогодні, то буде вона вміщуватися завтра. Але ми не можемо й не сміємо, як «на розпеченій плиті» з дня на день танцювати під смак чи несмак тих, кому в даному моменті в їхній калькуляції подобаємося чи ні. Це був би вияв браку пошани до самих себе.

Ми маємо свої цілі та завдання і ми до них прямуємо і їх реалізуємо так, як це відповідає нашій національній честі, державним традиціям і будівництву. Такий і лише такий критерій може бути у підході до Державного Центру з УНРадою на чолі й наших **революційних визвольних змагань.** І як довго у нас не запанує така постановка справи, так довго не зможемо розвинути нашої праці й акції у всю широчінь, бо ми все будемо в полоні чиїхось вимог і чиїхось калькуляцій, які з нашими цілями і завданнями не будуть мати і не мають нічого спільного, а може навіть їм шкідливі. **То далеко не значить, що ми** можемо чи маємо легковажити міжнародні умови чи вимоги. Зовсім так не думаю. Ми повинні за ними пильно слідкувати, приглядатися до них, їх **враховувати** в наші завдання і спроможності. Але вони не сміють заважити на теренах наших **революційних** визвольних змагань і остаточної мети, якою є Суверенна Соборна Держава.

І тут переходимо до об'єктивних міжнародніх умов. Вони тепер складні і для нас досить несприятливі. Треба мати на увазі, що наш основний ворог, тобто совєтська Росія, є включена до міжнароднього укладу сил, з яким нам доводиться мати справу. До того долучуються ще й російська та польська еміґрації. Всі вони разом вороже наставлені до українських визвольних змагань і суверенности соборної української держави. З тими всіми ворожими нам впливами ми мусимо боротися і здобувати «право громадянства» на міжнародньому відтинку. Це вимагає чимало часу, сил і енерґії та не менше з тим всім коштів.

У ряді суб'єктивних умов праці УНРади дехто висуває на перше місце погляд, що деяка повільність у працях Виконного Органу зумовлена браком людей. Цей погляд помилковий. Українська нація є вже настільки багата, що людей до державної праці їй вже не бракує. Вони є, їх треба лише підшукати і заанґажувати. Не брак людей є коренем лиха, а брак матеріяльних засобів для повного розгорнення праці.

УНРада стоїть на становищі збереження повної незалежности від будьяких сторонніх чинників, отже відстоює опертя на власні сили. Джерелом матеріяльних засобів і надалі мусить лишатися сам український нарід, а у сучасну добу наша еміґрація на всіх континентах. На жаль, треба ствердити, що жертвенність українського народу не йде поруч з вимогами й потребами та спроможностями. Причин цього є багато. Але однією з чолових причин є безвідповідальна аґітація деяких середовищ проти жертвенності та проти національного податку. І в ній полягає головна причина стриманности деякої частини нашого громадянства по відношенню до УНРади. І ті елементи, які провадять цю аґітацію винні у цьому.

Питання: За певних умов політична диференціяція еміґраційного суспільства не мусить бути явищем від'ємним. Існування опозиції, але опозиції творчої, знаходить своє виправдання в удосконалюванні спільної дії та у позитивних методах її праці. Цього, одначе, не можна твердити про досьогочасну опозиційну пратику т. зв. бандерівців, які, знайшовши дуже жвавого помічника у гетьманському середовищі, як своїми пропаґандивно-тактичними прагненнями, так і цілою неґативною настановою своєї політичної роботи намагаються підмінувати позиції УНРади. Чи вважаєте, що за нинішнього лобового атаку опозиції на УНРаду й за сучасного стану речей у нашому політичному житті є ще можливим знайти плятформу порозуміння між політичними середовищами, що творять Виконний Орган та опозицію, а як так, то яку?

Відповідь: Диференціяція суспільства не мусить бути і не є явищем від'ємним. Я вважаю, що це явище нормальне і додатнє. Так само додатнім явищем є й опозиція. Але знаємо різні опозиції. Знаємо опозицію **творчу** і опозицію **нищівну.** Знаємо опозицію **в організмі й опозицію до організму.** Опозиція в організмі, тобто опозиція, яка почуває себе складовою частиною його, мусить бути і є завжди і всюди творчою, тобто дбає, як ви кажете, про удосконалювання спільної дії та праці, бо ж вона є **співідповідальною** за увесь організм, якому вона завдячує своє існування і свою **вартість.** Опозиція ж **до** організму є завжди нищівною, бо вона змагає до знищення даного організму, щоб у цей спосіб промостити шлях для себе.

З якою, власне, опозицією маємо справу у зв'язку з Державним Центром і УНРадою? Спочатку виникало враження, що маємо справу з двома опозиціями, тобто з нищівною, якою себе виявив Союз Гетьманців, та творчою, яку заповідала ОУНР. На превеликий жаль виявилося, що маємо справу лише з нищівною опозицією **до** Державного Центру і УНРади. Хто кого знайшов собі як «жвавого помічника», чи ОУНР — гетьманців, чи гетьманці ОУНР, тяжко відгадати. Одне лише можна ствердити, що знайшли себе і поставили себе обидва чинники **в площину** нищівної опозиції. **І це також є причиною «охолодження» деякої частини нашого громадянства до УНРади. Це ми мусимо сказати ясно,** без дипломатичних серпанків, **і остаточно усві-**

(Закінчення на стор. 6)

ДО СПІВРОБІТНИКІВ, ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ТА ЧИТАЧІВ ТИЖНЕВИКА «ПРОМІНЬ!

Великоднім числом (ч. ч. 55—56) Видавництво «Промінь» у Зальцбурґу припинило на деякий час видавання українського тижневика в Австрії — «Промінь». Тижневик «Український Голос», що продовжує розвоєву лінію «Променя», перебрав на себе дальший зв'язок з його співробітниками та кореспондентами. «Український Голос» рівнож перебрав на себе зобов'язання Адміністрації «Променя» перед передплатниками тієї газети і на майбутнє кожний передплатник «Променя» щотижня отримуватиме тижневик «Український Голос» до того часу, поки не буде вичерпана його передплата.

На майбутнє просимо пренумерувати вже «Український Голос».

Зальцбурґ, дня 28 квітня 1949.

Редакція та Адміністрація тижневика «Промінь».

Мюнхен, дня 30 квітня 1949.

Редакція та Адміністрація тижневика «Український Голос».

Ю. МИКОЛИН

„П'ятий Харків"

У нашому еміґраційному житті спостерігається загрозливе явище: перебування в полоні виключно еміґраційних проблем і майже цілковита незацікавленість тими процесами, що відбуваються в Україні. Виправдання, що, мовляв, нам важко заглянути за «залізну заслону» й одержувати з Батьківщини інформації, не є достатнім. Недавнє наведення д-ром В. Я. в «Часі» того факту, що на доповідях проф. Бойка у Мюнхені про сучасну українську підсовєтську літературу була дуже невелика кількість слухачів, а зокрема мало студентства (Мюнхен — осередок українського студентського життя в Німеччині!), є саме підкресленням того, що винна не «залізна заслона», а ми самі.

Поруч із зовсім незобов'язуючими деклараціями про наш духовий зв'язок з Україною, для багатьох з нас Україна — це вже абстракція, відсунена в тінь зовсім реальними думками про країни нового поселення. Для одних сучасна Україна — це Україна 1918 р., другі уявляють її за категоріями західньо-українських земель з 1939 р., для третіх же — це, висловлюючись терміном Ю. Шереха, «четвертий Харків» (підсовєтська Україна 1940 р.). У залежності від тих заморожених у наших споминах уявлень про Україну «будуємо» майбутню Україну й розв'язуємо всі її проблеми.

Ще антична аксіома про невпинність руху і змін життя якось не сприймається в свідомості більшости нашого еміґраційного загалу. Ми не хочемо думати про те, що в Україні виростає «п'ятий Харків», нова дійсність. Навпаки. Деякі українські еміґраційні середовища, а в першу чергу ті, які виступають, як «закордонні представництва» «центрів», які ніби то, існують і діють в Україні, неначе навмисне викривлюють правдивий образ існуючої на українських землях дійсности, створюючи в уяві безкритичної частини еміґрації ілюзію того, що вона там бажала б бачити.

Ще доки ми «будуємо» українську державу в наших уявленнях на еміґрації, такі ілюзії не є аж надто небезпечні. Але що станеться, коли доля покличе нас будувати не еміґраційну, а реальну українську державність? Чи не повториться 1941 рік, коли велика частина тієї еміґрації, що, може і з найщирішими намірами, верталася в Україну, не мала найменшого уявлення про дійсний стан в Україні та про ті проблеми, з якими там довелося зустрінутися?

Наслідком цього були великі й трагічні помилки, які часто приводили до розриву між українськими народніми масами і тими представниками еміґрації (а вони ж її в перші дні чекали, як вісників нової правди, як бажаних не тільки помічників, а навіть провідників у будові, як тоді здавалося, нового національного життя) і, врешті, навіть до розчарування тих мас в ідеї, з якими вони до них прийшли. Винні були не ідеї, а виключно їхні носії, які не збагнули обставин і не зуміли знайти розв'язки різних життєво закономірних і зрозумілих, але для них несподіваних проблем, які перед ними висувала дійсність в Україні.

Заспокоювання себе тим, що, мовляв, сам український нарід збудує українську державу, а еміґрація прийде вже на готове (якщо її взагалі нарід допустить в Україну, — додає дехто), є тільки злочинним скиданням з себе того обов'язку, який завжди виконувала кожна політична еміґрація й мусітиме виконати наша еміґрація не тільки в підготовці, але й у будівництві української державности. Помилки 1941 р. у наслідок зовнішніх об'єктивних обставин не вплинули вирішально на цілість української справи. Повторення цих помилок у майбутньому, у черговому вирішальному етапі нашої історії може катастрофально відбитися, і то на довгий час, на наших визвольних змаганнях.

Ми не збираємося нині давати докладної аналізи всіх процесів, що відбуваються в Україні. Але вже досить побіжний огляд сучасного стану в Україні дає нам повне право говорити про важку запеклу боротьбу українськоог народу з московсько-большевицьким режимом. Однак — і це мусимо собі усвідомити, — ця боротьба, це не кількасоттисячні армії повстанців, це не збройна боротьба народу, який узяв у руки зброю, щоб остаточно і раз назавжди скинути ярмо ворожого поневолення, як це дехто собі уявляє на еміґрації думаючи категоріями Волині й Галичини 1943—44 років. Навпаки, хоч як це декому може тут на еміґрації не подобатися, ми все таки мусимо ствердити, що основним і вирішальним полем нашої боротьби на українських землях за останній час не є збройна повстанська боротьба. І це цілком природнє і зрозуміле для тих, хто добре знає умови совєтського поліційного терору.

А все ж таки боротьба, про яку говоримо, далеко більш кривава, далеко запекліша і далеко вирішальніша для всього українського народу, ніж збройна повстанська боротьба. Це боротьба за саме фізичне й духове збереження українського народу.

Йде боротьба двох сил: грубої фізичної сили окупанта і природньої духової національної відпорности самого українського народу. Новітні московські володарі вже цілком явно намагаються раз назавжди ліквідувати проблему не тільки українського «сепаратизму» (за сучасною московською термінологією «буржуазного українського націоналізму»), але й взагалі саму етнічну окремішність українського народу. Читаючи совєтську пресу, щораз частіше можна там зустріти не тільки на урядових посадах по українських містах і адміністраційних, не говорячи вже про промислові, — центрах, але й колгоспах і то навіть у недавно «воз'єднаній» Західній Україні російські прізвища. А зате щораз більше зустрічається українських прізвищ у колгоспах і підприємствах центральної Азії й далекосхідніх совєтських районів. У самому серці України біля Черкас виростають такі, як «Русская Поляна» («Правда», 11. 3. 49), а зате львівські українці, як повідомляло недавно київське радіо, їдуть на Урал тощо. Кілька місяців тому совєтська преса повідомляла про «добровільне» переселення великої кількости селянських родин з «центрально-західніх областей СССР» (читай: України) до вабаровського краю. Для збільшення такого добровільного переселення уряд дає матеріяльні й правні пільги. І немає сумніву, що їдуть туди й ті, яких примусово виселюють (а таких тисячі), як і ті, які воліють виїхати туди добровільно, щоб на деякий час звільнитися від нестерпного господарського тиску й політичного терору в Україні. Це все тільки окремі фраґменти тієї величезної акції, яку в широких маштабах започаткував Кремль після війни по відношенню до неросійських поневолених народів СССР і яку він переводить і передитиме посилено й у майбутньому. Тому, навіть і ті, які добре знали «четвертий Харків», коли повернуться через деякий час з еміґрації, можуть не впізнати вже «п'ятого Харкова». І з цим фактом мусимо числитися у наших плянах про майбутній поворот на Батьківщину.

Поруч з акцією чисто фізичної ліквідації українського народу як етнічної цілости, йде в останній час особливо посилений наступ Москви, який має на меті цілковите знищення свідомости національної окремішности українського народу та остаточну його русифікацію. Київське радіо передає майже виключно російські програми, в українській підсовєтській літературі, мистецтві й науці за останні чотири роки кількома хвилями відбувалася чистка від «буржуазно-націоналістичних ухилів», Львів дістає російські назви вулиць, буковинські селяни вишивають великий портрет Пушкіна тощо — все це також багатомовні фраґменти одного великого фільму, ім'я якому «славянскіе ручьі сольются в русском море». Фактично йде вже навіть не тільки про слов'янські потоки, а взагалі всесвітні потоки, що мали б злитися в російському імперіялістичному океані. Одним з перших потоків, який за плянами Москви має влитися до того океану, є Україна.

При цьому духовому наступі ми не згадуємо вже про такі старі й загально-відомі речі, як політично-пропаґандивне «перевиховування» і «виховування» української молоді в яскраво насиченій російським націоналізмом большевицькій доктрині та відновлення за останній час атеїстичної пропаґанди в комсомолі. На з'їзді комсомолу, що відбувся кілька тижнів тому в Москві, секретар його Центрального комітету Міхайлов, виступаючи проти нехтування явища релігійних впливів серед комсомольців, кинув клич: «Комсомол не сміє дотримуватися «невтралітету» щодо релігії».

І, врешті, як допоміжний засіб для досягнення головної мети Москви, є щораз більше посилення господарського закріпачення українського селянства і робітництва. Новоприєднані західні українські землі стали великою прогалиною в цілій совєтській господарській і духовій системі. Вони ще дотепер є чинником, який дезорганізує цю систему й ослаблює господарський і духовий зашморг на шиї українського народу. Тому то так посилено за останні два роки провадиться колективізація цих областей поруч з їхньою духовою «перековкою» на «соціялістичне» большевицьке копито. Треба думати, що, не зважаючи на весь опір населення цих областей, недалекий вже той час, коли й вони будуть остаточно підрівняні до загального совєтського рівня і слабе місце зашморга за допомогою МВД-МГБ буде остаточно зліквідоване, при чому знову таки помандрують на схід тисячі представників «капіталістичного елементу села», ліквідовані згідно з відомою тезою Сталіна про «колективізацію водночас зі знищенням куркуля, як кляси».

Так виглядає один бік фронту. Що ж діється по другому боці? Ряд рішень ЦК КП(б)У і совєтського уряду про необхідність відновлення і налагодження колгоспної системи та боротьби з порушниками «трудової дисципліни», особлива увага, що її приділяють питанням відновлення партійної й комсомолської дисципліни та ідеологічної підбудови партійник і комсомольських кадрів — все це вказує на існування сильного пасивного опору большевицькій системі в усіх соціяльних верствах українського народу. Остання війна ствердила, що цей пасивний спротив вже до війни існував не тільки серед колгоспників та робітництва, але навіть і серед членів партії та комсомолу. Війна на коротку мить розкрила перед українськими народніми масами, які на протязі 20 років перебували за совєтською «залізною заслоною», перспективи іншого, вільного життя. Цей, хоч і короткий сон про волю, якою здавалася для тих мас після сталінського терору напочатку гітлерівська окупація, хоч і приглушений новою, ще жорстокішою дійсністю, збудив нові сили до продовження спротиву посиленому совєтському теророві.

Не менш важливим чинником у підсиленні цього спротиву є зіткнення з населенням західньо-українських земель. Перемішання населення центрально-східніх і західніх українських земель не тільки спричинюється до стирання різниць двох (чи навіть трьох) українських ментальностей, що творилися в кількох різних системах, і до витворення одного соборного типу українця, але й на підсилення свіжими ще не стероризованими західніми українськими силами всеукраїнського спротиву вже не тільки соціяльному, але й національному поневоленню.

Кличі визвольної національної боротьби, кинені ще в 1941 р. націоналістичним активом на землях Надніпрянщини і проголошені згодом у брязкоті повстанської зброї не могли бути заглушені навіть найбільшим терором і дісталися в усі закутки України. І тут треба підкреслити особливу ролю організованого українського підпільно-революційного руху. Не зменшуючи ні в чому значення й заслуг збройної повстанської боротьби, як одного з виявів дії українського революційно-визвольного руху, мусимо ствердити, що за сучасних умов головна вага діяльности цього руху переходить у форми підпільної визвольно-революційної дії, як єдино доцільної за даних умов боротьби. Наявність цього руху в Україні є запорукою того, що ідеї національної визвольної боротьби будуть постійно чинником, який формуватиме стихійний відрух народніх мас проти большевицького режиму в свідоме прагнення національної незалежности.

Значення існування й діяльности (про її методи поки що не час говорити) українського підпільно-революційного руху виходить далеко поза межі України і матиме вирішальний вплив на неминучий розвал совєтської імперії. Завдяки ключевій позиції України противомосковському визвольному фронті народів, роля українського визвольно - революційного руху набуває виключного значення у визвольно-революційній боротьбі інших поневолених народів. Тому й у своїй боротьбі український визвольно-революційний рух мусить брати до уваги й усі інші національні групи, з якими большевицький уряд так старано перемішав українське населення.

В сучасній Україні рівнобіжно з формуванням типу «українця», для якого саме слово «Україна» є тільки територіяльною ознакою, поруч зі збільшенням чужого (не конечно ворожого для нашої визвольної боротьби) елементу вирують у глибині українського народу збуджені подіями останніх років і підсичувані невпинною працею українського революційного підпілля струмені свідомого, хоч поки що й пасивного опору національному поневоленню. Не дарма ж брошуру Бажана проти українського підпілля видано накладом аж 75 000 примірників. Не дарма ж і Хрущов, і Коротченко, і Гречуха примушені були на протязі декількох років виступати офіційно проти «буржуазних українських націоналістів», а Мануїльський напочатку 1945 р. у Львові навіть змушений був «розбивати» ідейні позиції українського визвольного руху. Так само і звернення «уряду» Української ССР 26 лютого 1946 р. не обмежується тільки лайками на адресу «банд українсько-німецьких націоналістів», але й намагається доводити, що, мовляв, український визвольний рух під вивіскою «Соборна Україна» намагається «відібрати в трудящих волю, землю, право на працю, освіту, вільне щасливе життя і відновити режим рабства і батога, позбавити трудящих їхньої батьківщини».

Ці заяви доводять, що кремлівські володарі поважно рахуються з небезпекою українського визвольного руху, який, не зважаючи на 20-літній терор і ліквідацію провідних національних сил України, знову свіжим подихом охоплює Україну. Цим і треба пояснити таку посилену русифікацію України за останній час. Але саме наявність нового підсиленого спротиву українських народніх мас є й на довгий час залишиться поважним гальмом для цієї акції Кремля. І саме в цьому і полягає особливе значення існування в Україні підпільного визвольно-революційного руху.

ВІСТІ з УКРАЇНИ

Неспокій на Пряшівщині

В одному з чисел часопису «Пряшівщина», що виходить як орган «Української Народньої Ради Пряшівщини», але в якому українською мовою подається лише цей підзаголовок, знаходимо повідомлення, яке закликає населення Пряшівщини виконувати п'ятирічку й не звертати уваги на неспокої, які «дехто» викликає в країні. З дальшого змісту цього повідомлення недвозначно виходить, що мова тут не про якісь незнані неспокої, а про чинну боротьбу українського народу проти московської окупації та проти московських намісників, без огляду на те, чи вони є Хрущови чи Ґотвальди.

Часопис всіляко переконує населення, що воно, мовляв, має щастя, перебуваючи під чоботом московських намісників і що не існує найменшої причини для його незадоволення своєю долею. Проте увесь зміст газети говорить зовсім інше. Він між рядків промовляє про те, що многострадальна Пряшівщина переживає і в складі Чехословаччини свою Голготу, що вона тепер йде шляхом знищення її національного обличчя. Її немилосердно русифікують.

Хоч теоретично Пряшівщина вважається українською і навіть там існує Українська Народня Рада, але пресовий орган цієї Ради нічого українською мовою не містить. В одному листі до дописувача редакція пише: «Не пишіть нам по-словацьки, бо не маємо часу для перекладів. Пробуйте писати по-російському або пишіть своїм діялектом» (підкреслення наше — Ред.). Отже, нормальною мовою є мова російська, а на останньому місці стоїть «український діялект», або як казали за царату, — «малороссійское наречіе». Не тяжко також і зрозуміти — хто саме працює в редакції цього часопису, що не знає словацької мови.

В українській Пряшівщині єдиною викладовою мовою Учительського Інституту є російська мова. Отже, ясно, що інститут готує русифікаторів. Завідувач бриґадами Свидника пише: «Кто ми такіє? Ми тоже русскіє, синовья велікоґо народа боґатирей і ґероев». Ясніше не можна вже сказати!

Існують тут, очевидно, й українські школи нижчого типу. Але в них всі стіни удекоровані Сталіном і портретами «карпаторусскіх деятелей». Існує й український театр, але він подає такі «українські» речі, як Афіноґенова — «Машенька», Чехова — «Юбілей» . . Існує в Пряшеві й українська радіосекція, але про неї, як пише сама газета Української Народньої Ради, дбають так, що вона нездібна навати будьякі програми. Бо й нащо? Хіба «синовьям русскаоґ народа» не досить слухати Москву?

Русифікація Буковини

Свого часу офіціоз Гімлера, що був головним уповноваженим Гітлера у справах германізації окупованих теренів, писав: «Нашим завданням не є германізувати схід у старому розумінні, тобто автохтонам нав'язувати німецьку мову і закони, але дбати про те, щоб на Сході оселилися люди виключно німецької, германської крови». Ця спроба Гімлера завалилася.

Тепер москалі у їхніх намаганнях русифікувати окуповані ними землі вживають відразу обидва способи: і новий, і старий. Вони і переселяють на окуповані землі людей московської крови, і автохтонів вчать московській культурі.

Швайцарський часопис «Бернер Таґблят» пише: «Навіть фалшована московська статистика яскраво виявляє цю політику. Якщо в 1897 р. українці становили 23% всього населення імперії, то в 1939 р. на них припадає вже тільки 16,5% . . . Головні посади в урядах компартії т. зв. союзних республік посідають москалі й тому не дивно, що ці уряди беззастережно схвалюють русифікаційну політику в цих поневолених країнах».

Це наслідки нового методу колонізації. Для решти населення, щоб його паралізувати — застосовується старий метод — нав'язування йому мови й духу Москви. За останніми повідомленнями з Чернівців, ця частина України, що досі у найменшій мірі була між жорнами русифікації, тепер саме найбільше перемелюється. Російську мову й національні московські почуття — нав'язуються всім: починаючи від студентів університету і аж до селян та робітників.

При Чернівецькому університеті засноване наукове студентське товариство. Під час першої ж конференції цього товариства на географічному факультеті прочитані такі доповіді: «Семйон Дежньов (російський мандрівник) — перший дослідник Сибіру», «Вихід росіян до Тихого океану» і «Відкриття Камчатки та Курильських островів». Всі теми стоять на послугах теперішнього патріотично-расистського пропаґандивного курсу, що його провадить Москва для доведення, що, мовляв, російська раса, це — вища раса.

А чим займаються робітники? Випускники художньо-промислової школи в Вижниці виготовили великий килим (2×3 метри) в гуцульському стилі, але з портретом . . . Пушкина!

Чи це не «собіраніє русскіх земель», як казав Хвильовий? Це робиться в «союзній республіці» Україні, яка нібито є рівнопорядним членом Радянського Союзу.

ПУШКІН У ВИШИВАНІЙ СОРОЧЦІ

В Україні, наче до найбільшого свята, готуються до 150-річного ювілею Пушкіна. Навіть до Шевченківських свят не було такої дбайливої підготовки, як тепер за наказом з Москви до пушкінських святкувань. 11 квітня в Києві відбулося засідання республіканського комітету для відзначення пушкінського ювілею за участю представників ради профспілок, державного видавництва художньої літератури, Академії Наук УССР, спілки мистців України та Українського радіокомітету. Театри України підготували у своїх репертуарах твори Пушкіна, в Україні видано понад 200 тис. примірників творів Пушкіна, по всій Україні відбуваються пушкінські концерти, у с. Кам'янка, Кіровоградської обл., організується музей Пушкіна. Яскравим доказом викликаного указом з Москви «пієтизму» українського населення до «великого старшого брага і вчителя» Пушкіна є повідомлення московської «Літературної ґазети» про те, що у Вижниці на Буковині виготовляють великий ґобелен-портрет Пушкіна з орнаментикою в гуцульському стилі.

Політичне положення в Европі відпружується

Минулі два тижні наповнені важливими подіями, що матимуть немале значення для дальшого мирного розвитку в Европі та у світі. По десятиліттях завзятої боротьби Ірландія здобула врешті повну самостійність і столітнє англо-ірландське напруження закінчилося тим, що англійський король і голова англійського уряду висловили свої найкращі побажання з нагоди **проголошення самостійної Ірландії** (18. 4. ц. р.)

Немаловажною подією, зокрема для внутрішньої стабілізації Франції та для скріплення оборонного валу проти посиленого ідеологічно-політичного наступу комунізму в Азії, був поворот цісаря Бао-Дай до Індокитаю. На основі підписаного Францією нового договору — **Кохінхіна та інші провінції Індокитаю** перестають бути французькими колоніями, а **стали рівнорядними членами Французької Унії.** Мається враження, що військові успіхи китайських комуністів і керований з Москви тотальний наступ комунізму на т. зв. колоніяльні народи, як засіб московського імперіялизму для здобуття політичних впливів в Азії — творять зовнішні причини того, що Франція, за прикладом Англії та Голандії, намагається розв'язати заузлене питання своїх далеко-східніх колоній.

Події **в Китаю** розвиваються все трагічніше для національного уряду. Як відомо, мирові переговори між обома суперниками не увінчалися успіхом. Коротку передишку комуністи використали для того, щоб морально ще більше розкласти противника і підготовити нові військові акції. В загальному наступі вони перейшли ріку Янґ-Це, заняли Нанкін й прямують на Шанґхай. В останніх днях комуністичні армії заняли Ганґчау й облягли Шанґхай. Доля цього важливого торговельного міста незавидна і не можна вірити, щоб військові сили національного уряду, які, як подають пресові аґенції з китайських фронтів, розкладаються із середини, змогли довший час обороняти Шанґхай проти комуністичної переваги.

Осередком увагу політичної опінії світу останнього тижня були Лондон та події в Німеччині і навколо неї.

МИТРОПОЛИТ ДІОНІЗІЙ ПОКАЯВСЯ ТЕЖ...

Кол. голова православної Церкви в Польщі, митр. Діонізій, який як за Польщі, так і за німецької окупації ставився з великим зрозумінням до потреб православних українців й висвятив в єпископи Іларіона й теперішнього голову УАПЦ — митр. Полікарпа, чим і спричинився до відновлення автокефалії Української Православної Церкви, — вийшов з варшавської в'язниці після 10-ти місяців перебування в ній. «Злочином» митр. Діонізія було те, що він визнавав зверхність царгородського, а не московського патріярха. Тепер же, «визнавши свою помилку», митр. Діонізій зберіг єпископський сан і має привести православних у Польщі до «єдности з матірною російською православною церквою».

Читайте і поширюйте свій тижневик «УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС»

«Британська Родина Народів» збережена

33,4 міл. км. кв. п'ятьох континентів і 554 міл. населення всяких рас, мов та релігій охоплено назвою «Британської Родини Народів», як офіційно звучить назва Британської Імперії. Від первісних жорстоких форм типової колоніяльної політики, що нині увійшли вже в історію як недостойні людської гідности методи володіння, через позвільне попускання віжок аж до добровільного перебування у рямках Британської Імперії окремих її складових частин — це еволюційний шлях найбільшої побіч морської флоти сили англійців — неперевершеної у своїй гнучкості і твердої у своїх цілях англійської дипломатії. Підчеркувана англійцями основна засада їхньої політики — «не плановість, але вільний розвиток подій визначає нашу політику» — виглядає неймовірною, але багата у різні зміни історія британської держави оправдує її, бо дійсно, частіше досягали англійці своєї мети не прямою акцією **витворенням подій, а шляхом вмілого використовування їх.** І коли в минулих днях рішалось, чи **особа короля** не стане перешкодою на шляху до дальшого перебування **індійської республіки** в Британській Родині Народів — світова преса не сумнівалась у тому, що державні мужі Англії та її доміній найдуть доцільне поєднання політичних противоріч так само, як зуміли його найти в 1931 р. у **Вестмінстерському статуті,** коли простою формулою («Домінії є автономними членами спільноти внутрі Британської Імперії, рівні у своїх статутах, непідлеглі одна одній у внутрішніх чи зовнішніх справах, але з'єдинені спільною вірністю тронові і добровільно злучені як члени Британської Родини Народів») була зліквідована загроза розвалу імперії, «де сонце не заходить». Вихід з важкого положення був найдений і тим разом.

В днях 22—27. 4. ц. р. у Лондоні за участи прем'єр-міністр Великої Британії, Австралії, Нової Зеландії, Південної Африки, Цейлону, Індії, Пакістану та міністра закордонних справ Канади у «найважливішій» (як висловлювалась британська преса) конференції Британської Родини Народів вирішувалось єдине питання: чи Індія, як вповні суверенна республіка з президентом на чолі, залишиться у складі БНР, чи у складі вірної королеві, але з доволі обмеженими впливами, Британської Імперії залишаться лише «британські держави» (Австралія, Нова Зеландія, Велика Британія)? Після шостиденних нарад найдено такий компроміс: в майбутньому англійський **король є символом добровільної унії** членських держав. Республиканська Індія остає й надалі повноправним членом Британської Родини Народів та визнає символічний статус короля, але він не може виконувати жодних функцій у відношенні до Індії. Майбутній індійський президент не є заступником англійського короля, лише головою держави з суверенними уповноваженнями.

Зроджується Західньо - німецька держава

Припинення блокади Берліну

Підготовчі праці над принятттям конституції для майбутньої Західньої Німеччини, сильно торпедовані німецькою соціял-демократично партією, наближаються до свого успішного закінчення. Завзята боротьба німецьких політичних партій з приводу окупуаційного статуту й конституції закінчилася пізнанням, що створення західньо-німецького уряду в рямках західньо-европейської спільноти залежить від єдности їх постави. Впродовж 48 годин досягнули вони у всіх спірних питаннях, за виключенням питання науки релігії у публичних школах, компромісу й 25. 4. на франкфуртській конференції трьох військових ґувернерів та керівних політиків Парляментарної Ради у Боні дійшло до важливих узгіднень. Ген. Клей висловився, що 15. 5. ц. р. вступить у силу конституція Західньої Німеччини, а в половині липня приступить до роботи західньо-німецький уряд.

Рівночасно дійшло до важливих рішень у справі совєтської блокади Берліну. Розмови між уповноваженими Америки, СССР, Вел, Британії та Франції на тему ліквідації берлінської блокади і американської протиблокади закінчились успіхом. Блокада Берліну має бути знята з днем 12. 5. ц. р. 23. 5. ц. р. має дійти до конференції міністрів закордонних справ згаданих держав.

З днем 15. 5. ц. р. військовий ґувернер американської окупаційної зони Німеччини, ген. Л. Клей, відходить. До часу іменування американського високого комісаря після створення західньо-німецького уряду, функції ґувернера виконуватимуть генерали Гюбнер та Гейс.

Боротьба трьох сил у Південній Америці

Окремі вістки з Арґентіни, Уруґваю чи Венецуелі пригадують про те, що «континент перманентних революцій» — Південна Америка — вже довгий час є тереном боротьби трьох сил. Вдвоє більша за Европу Південна і Середня Америка творять громаду 20 держав, що завдяки своєму паралельному історичному розвиткові пробують спільно рішати свої своєрідні проблеми. Як до стилю загального життя, так і до політичних подій у Південній Америці, не можна застосовувати европейської мірки. Політичні ідеології, що живуть і поширюються у Латинській Америці, ґрунтовно різняться від тих же в Европі, хоч нераз і мають таку саму назву. За непростих південно - американських відносин помітні на тому континенті тенденції до концентрації та централізації влади. Три сили змагаються нині за політичне опанування Південної Америки: **паніберійська політика** економічно найпотужнішої з південно-американських держав — Арґентіни, що шляхом тісної співпраці Латинської Америки з усіми романськими державами змагає до того, щоб заняти позиції «третьої світової сили», — **панамериканської план,** США та **комунізм. Змагання** тих сил і визначає політичний образ повоєнної Південної Америки в цілому та окремих її держав зокрема. Комунізм, помимо великої моральної та матеріяльної помочі Кремля, мимо добре приспосібленої до південно-американських відносин активної своєї політики, в останні роки втратив свої позиції, зокрема в Арґентіні, Бразилії, Чілє і не в стані підмінувати зростаючих впливів своїх двох суперників. Головною силою у руках американців є панамериканський пакт й підперта державною політикою охота підприємчих американців до господарських інвестицій. Хоч політичне проникання США зустрічає тверду опозицію, скеровану проти «доларового імперіялізму», то все ж Латинська Америка є і мусить бути чутливою на співпрацю з США, бо у вирішальній мірі реґулярний її економічний розвиток є узалежнений у значній мірі від американського промислу. Паніберійські позиції арґентінської політики опираються в першу чергу на сільсько-господарську базу тієї держави, на спільну еспанську традицію, на духово-культурну пов'язаність з Іберійським півостровом й на католицизм. Відкинення з боку США свого рода плану Маршала для Південної Америки та зацікавлення соціяльними проблемами країни і намагання поліпшити матеріяльний стан трудящих — посилило у значній мірі позиції уряду Перона не лише внутрі Арґентіни та його вплив на сусідів, але підвело ще більше реального ґрунту для того, щоб Арґентіна, спираючись на спротиві південно-американських держав проти впливів сильного північно-американського капіталу, могла відограти поважну ролю теж у міжнародній політиці.

У всякому разі, події у Південній Америці будуть не без впливу на дальший розвиток світової політики, а її потенціяльна вага і антикомуністичний курс дають для нас, українців, дуже добрі підстави уважно слідкувати за розвитком подій у тому континенті, з яким, до речі, зв'язані надії неодного нашого еміґранта.

*

ДУРНОТА ЧИ ПРОВОКАЦІЯ?

З Чікаґо ми одержали листівку, яку там недавно поширювали між українськими мешканцями цього міста. З уваги на особливий, просто таки «історичний» зміст цієї листівки, містимо її без будьяких змін і коментарів:

«До українців міста Чікаґо! Український народе! Ми нова українська еміґрація в місті Чікаґо протестуємо проти виступів Дмитра Чупри і опери «Тарас Бульба». Стверджуємо, що Чупра є комуністичним аґентом і з наказу большевиків провадить розкладову роботу між українцями. То виявила наша розвідка в Канаді, де Чупра бере гроші з російського консуляту. Для того Чупра тримав у своїй банді жидів, поляків і росіян. Опера є проти українського народу. Бойкотуйте Чупру і його оперу. Українські гроші не сміють іти у ворожі руки. Гоніть від себе комуністів, православних і мельниківців. Хай живе УГВР, що веде бій з ворогами України, і М. Лебідь. Хай живе провідники американських українців Гнат Білинський. Ставайте масово в ряди української громади, щоб спільними силами знищити комуністів, православних і мельниківців, які втекли на еміґрацію і тут кричать. Проч з Чупрою, комуністами і мельниківцями. Ганьба зрадникам і опортуністам. Смерть бульбівцям! Героям слава! Нова Українська Еміґрація в Чікаґо».

☐ (Ройтер) Грецький міністр безпеки, Рендіс, повідомив, що на загроженому партизанами Пельопонезі встановлено спокій і порядок. Американський посол Ґред оцінює військову, господарську і політичну ситуацію в Греції оптимістично й висловив переконання, що грецька армія з американською поміччю переможньо закінчить ще у цьому році бої з партизанами.

☐ (Ройтер) Під головуванням Бевіна в Лондоні відбулось засідання міністрів закордонних справ В. Британії, Франції, Італії, держав БЕНЕЛЮКСУ, Данії, Норвеґії, Швеції та Ірландії. Темою наради було обговорення останніх підготувань для створення Европейської Ради. Ця Рада, що складатиметься з Комітету Міністрів й Консультативного Зібрання, мала б вперше зійтися в серпні ц. р. у Штрасбурґу (Франція).

☐ (УП) У зв'язку з холодною війною совєто-турецькою, міністр закордонних справ Туреччини, Садак, домагається створення середземноморського пакту, як доповнення Атлантійського пакту.

☐ (АКА) В днях 14—16 5. ц. р. в Баарн (Голандія) відбувається міжнародня соціялістична конференція, на якій, між іншими справами, буде вирішена справа відношення до поодиноких еміґраційних соціялістичних партій.

☐ (УГ) Польський католицький єпископат скерував до вірних листа, в якому закликає не присвячувати уваги твердженням польського уряду про те, що польські священники є «ворогами держави» й іґнорувати напади проурядової комуністичної преси на церкву та духовенство. Енерґійний тон листа вказує, що конфлікт між церквою і державою у Польщі все більше заострюється.

☐ (АП) Польський ген. І. Р. Модельскі доставив спеціяльній комісії при американській Палаті Репрезентантів по досліджені ворожих для Америки рухів, 27 документів, з яких випливає, що польське посольство у Вашинґтоні є центром шпіонажі. З двох, керованих звідти шпіонажних організацій, одна спеціялізувалась на таємниці атомової енерґії, а друга була розгалужена аж на Канаду і Мексико.

☐ (ЮП) Вкінці квітня відбувся в Парижі т. зв. світовий конґрес прихильників миру. Цей, як і попередний анальогічний конґрес у Ню-Йорку, був організований совєтофільськими кругами. «Гостями» паризького конґресу, на якому доходило до гострих сутичок між прихильниками західніх демократій та засліпленими прихильниками СССР, було символічне подружжя Корнійчук-Ванда Васілевська і московський митрополит. Одночасово відбувся такий же конґрес у Празі. Цікаво, що празький уряд запізненим уділенням в'їздових віз юґославській делеґації, унеможливив останній взяти участь в конґресі. Швайцарська газета «Базлер Нахріхтен», коментуючи паризький конґрес, пише: «Фарсою є, що загальне бажання миру було використано для комуністичної пропаґанди великого стилю».

☐ (АП) 21. травня ц. р. за участи 48 держав відбудеться в Женеві міжнародня конференція для ревізії т. зв. женевських конвенцій (питання ранених і полонених у війні). Конференція має приняти нові постанови щодо охорони цивільного населення підчас війни.

☐ (УП) В Будапешті був підписаний пакт приязні і взаємної помочі між ЧСР та Мадярщиною. Пакт передбачає взаємну поміч у випадку німецького нападу, згл. аґресії на когось зі союзників з боку держав, що «прямо чи непрямо» зв'язані з Німеччиною.

☐ (УП) Уряд Ірану анулював іранськосовєтський пакт з 1921 р., на основі якого СССР міг військово окупувати Іран у випадку «нарушення безпеки» Ірану з боку зовнішньої сили.

☐ (УГ) Пленум ОН засудив потоптання прав людини в Угорщині та Болгарії. Великодержави будуть змагати до того, щоб в обох країнах була дотримано ті мирові клявзулі, які запевнюють населенню волю і свободу.

☐ (НЦ) 25. 5. ц. р. у Швайцарії, де на добровільному вигнанні живе бельгійський король Леопольд, має дійти до зустрічі між Леопольдом та його братом, нинішнім реґентом Бельгії, Шарльом за правдоподібної участи прем'єр-міністра Г. Спаака. Ця зустріч має бути останньою спробою полагодження «королівського питання» в Бельгії, яке триває від 1945 р. і утруднює спокійний внутрішньо-політичний розвиток тієї країни

☐ (УГ) Після декількох днів нарад Політична Комісія ОН передала справу майбутнього італійських колоній Лібії, Еритреї й Сомалі до підкомісії. Це практично означає, що доля італійських колоній відложена на довший час. Таке рішення відповідає інтересам Англії, яка управляє усіми італійськими колоніями за винятком півд. Лібії, яку адмініструють французи. Совєтський делеґат відновив свій проект з осени минулого року, яким СССР домагається спільної комісаричної управи над італійськими колоніями.

О. ЖДАНОВИЧ

Церква у московському пляні

Часом аж дивно й незрозуміло, як ми, українці, інколи мало реаґуємо на дуже важливі події, що відбуваються на нашому й світовому фронті боротьби з Москвою. Не раз московські заходи величезної ваги залишаються в нас просто непоміченими, не говорячи вже про те, щоб ми намагалися чинити їм опір або, принаймні, склали б певний плян оборони. Про ініціятиву з нашого боку, взагалі, не доводиться в більшості випадків навіть і говорити.

Саме такий стан бачимо на відтинку церковному. Ще під час війни Кремль раптом «умертвив» голову Союзу войовничих безвірників Ярославського і в своїй пропаґанді виразно повернув у бік релігії. До Москви привезли різних церковних достойників, у тому числі й «червоного декана» з Кентербері. Ці достойники «ствердили» «справжню релігійну свободу і взагалі свободу в Советському Союзі» і цим самим спростували висловлювання тих, хто говорив про переслідування релігії в СССР. Таким чином, Москва досягла на деякий час прихильного ставлення до себе світової громадської думки. А ми знаємо всі, скільки потім зусиль вимагало те, щоб світова громадська думка хоч частково довідалася про справжній зміст советської «свободи», «демократії», взагалі, режиму.

Про імперіялістичну політику Москви по відношенню до поневолених нею народів світ і до цього часу не має ще справжнього, повного уявлення і дуже мало говорить про це. Доказом цього може бути хоч би й остання промова Черчіля, який говорив про Росію, але не зауважив і досі поневолених нею народів.

У напруженій атмосфері холодної війни часто проходять незауваженими факти, що являють собою ніщо інше, як захоплення певних вихідних позицій Москвою для майбутньої справжньої війни, зокрема ж для війни на ідеологічно-політичному та пропаґандивному фронті. А фронт цей виявив себе надзвичайно важливим у минулій війні й буде не менше важливим і в наступній. Бо ж не сміємо забувати, що СССР, як цілість, а не лише Москва, це — політична сила, і її розбити лише військовими засобами майже не можна.

В українській пресі лише в одному часописі і з великим запізненням з'явилося повідомлення «Дейлі Телеґраф» про те, що напочатку вересня до Єрусалиму прибули представники советської дипломатичної місії при уряді Ізраеля, щоб прийняти майно російської духовної місії. Таким чином, Москва, використовуючи свій патріярхат, стала неподільним власником майна, вартістю, приблизно, в 70 млн. дол.! Сума для країн Близького Сходу — дуже велика. Численні манастирі, церкви, маєтки, будинки, не лише в самому Єрусалимі, але й в Яффі, Гайфі, Назареті, Геброні та в усіх частинах Палестини й взагалі на Близькому Сході — стали знаряддям у руках Москви. Уявімо собі скільки попливе туди тепер «паломників», скільки виїде туди «управителів», скільки з'явиться в тих манастирях «ченців» і скільки буде там сновигати оплачуваних з «релігійних фондів» аґентів.

Хто хоч трохи знає, як Москва в минулому використовувала матеріяльну скруту східніх патріярхів, щоб їх для себе здобувати щедрими подарунками «на церкви», той не здивується, коли довідається, як вони можуть інколи співати хвалебні гимни Москві, як «підпорі православія». Не треба навіть і згадувати, що тим же шляхом і без подарунків, а лише за наказом Москви підуть усі православні церкви в державах «народньої демократії». Отже, Москва привязує до себе ще одним шнурком вже залежні від неї держави й здобуває вплив на увесь православний світ.

Москва має імперіяльний розмах і, коли розпочинає якісь заходи, то провадить їх у відповідних маштабах і у прискореному темпі. Церковна акція була запляновано нею ще під час війни й тому довга боротьба за маєтності духовної місії проходила рівнобіжно з іншою ширшою акцією, яка ту боротьбу підбудовувала й допомогла її виграти, розгортаючи водночас новий фронт, який щойно в майбутньому виявить своє значення. Коротко кажучи, Москва змонтувала проти західнього світу цілий церковний фронт, що відограватиме не малу ролю в політичній боротьбі.

З 8 до 19 липня 1948 р. в Москві відбувалося урочисте святкування 500-ліття автокефалії московської православної церкви. Ці свята Москва використала для чисто політичних завдань і вони показують, яке значення надає Кремль церковним справам. Хоч на святкування до Москви прибули, головним чином, лише представники церков сателітних держав, але все ж таки не бракувало і представників від Антіохійської, Царгородської та Грецької Церков. Правда, представник Царгородської (Константинопільської) церкви не брав участи у політичних ухвалах, але, не зважаючи на це, Москва використала цей з'їзд для пропаґанди і справжнього галасу на увесь світ про те, що вона, мовляв, стоїть на варті чистоти православія і є його найбільшою опорою.

Святкування були організовані за всіми правилами традиційної для Москви практики «потьомкінської деревні»: гостям показали переповнені народом церкви, показали пам'ятки минулого й «сьогоднішній стан церкви» з духовною академією, з прекрасними хорами та навіть новим виробом риз і чаш. Показавши це все, господарі, зажадали від гостей, щоб вони висловили своє признання та свою любов до братнього московського народу.

«Святєйшій патріярх московській і всея Русі» Алексей надав тон усім промовам, називаючи московську церкву єдиною підпорою православія. Він сказав, що чистота праовславія збереглася саме у московській церкві, і то саме тому, що вона унезалежнилася від церкви грецько-константинопільської, коли та почала хитатися в період флорентійського собору. Цим самим Алексей недвозначно визнав, що Москва ніколи не визнаватиме Вселенського патріярха, бо вона, так би мовити, стійкіша у вірі, ніж Константинопіль! Другим завданням святкувань було довести, що Москва є центром православного світу! І це, очевидно, і було «доведено» устами присутніх. Представник «польської православної церкви» заявив навіть, що «Ідея Третього Риму», яким має бути Москва, має свої історичні основи.

Чого ще більше треба? Для закордону зроблено було максимум пропаґанди. Такий журнал, як «Вєстнік Московской патріархіі» пише про все з такою типово московською єлейністю, з якою писали колись давно всі цареславні журнали. Очевидно, що більшість присутніх єпископів ще пам'ятає старі часи, бо не один з них кінчав високі студії в Росії. І коли тепер вони бачать і чують той самий тон, то, очевидно, вірять в її (Росії) релігійність. Це і дає підстави їм вважати, що союз з цією Росією — річ закономірно-природна, а тому й вони стануть проповідниками цього союзу без страху, а з віри. Настільки це зміцнює позиції Москви й полегшує закріплення її влади в країнах недавно окупованих — зайво говорити.

І патріярх московський і голова ради у справах російської православної церкви при Раді міністрів СССР Карпов виразно підкреслювали, що світ вже поділився на два бльоки — московський і протимосковський. З цього просто і ясно випливали всі ухвали проти наступу Ватикану і проти екуменічного руху, як проти знарядь американського імперіялізму. Під цими ухвалами фіґурують і підписи представників Антіохіської та Александрійської церков. Ми поминаємо тут питання — кого ті представники репрезентують, важне те, що і їхнє ім'я стоїть під ухвалами так чи інакше спрямованими проти Заходу. Важно, що й вони вноситимуть замішання в лави протимосковського фронту, що й вони поставлені по той бік барикади. А барикада визначена дуже виразно. Бо мова йде не про православну церкву, а саме про московську православну церкву. Отже, і їх тепер впряжено до московського возу.

Увесь час на цьому урочистому з'їзді була мова про Москву та її церкву й виразно підкреслювано — не СССР, а Росію. Росія єдина й неподільна, як Третій Рим! Як підпора віри Христової! Політичний успіх Москви — безсумнівний.

Це все на зовнішньому відтинку. А на внутрішньому?

Немає жадного сумніву, що в СССР (і у Московщині, і на теренах поневолених народів) не бракує людей, які вірять не так у Бога й Церкву, як в те, що говорить священик. І от для них московська пропаґанда, несена московським священиком — є більш дієва, ніж пропаґанда політрука. І це також Москва врахувала і поставила церкву на послуги хвалення конституції СССР, Сталіна, режиму, а головне — на послуги русифікації.

Загляньте до того ж журналу Московської патріярхії й прочитайте там про те, як виглядають патріярші чи єпископські візитації в Україні. От, наприклад, відвідуючи Харків, московський патріярх урочисто святкує день святителя «Афанасія Лубенскаво і всєя Россії чудотворца». А всі єпископи і протоєреї розпинаються про любов України до первоєрарха московської церкви. Нарід же навіть «плачет от умілєнія».

Очевидно, що вся ця подорож призначена для пропаґанди за кордоном, але немає сумніву, що все ж таки хтось то в церкві таки і був, а значить і чув про те, що, мовляв, всі святі були москалями і таке інше, в стилі старого московського православія. Все це призначене на затирання духової окремішности української нації і на підкреслювання єдности Росії, на сторожі якої стоїть сам Господь Бог і Свята православна Церква.

Під час всіх урочистих церемоній ніколи не бракує і представника «воз'єднаної» грекокатолицької Церкви, як свідка поширення панування Москви на сусідні території. Ніколи також не бракує і підкреслювання, що православна віра, завдяки допомозі «братнього» московського народу, зростає, бо ось у Чернівцях таку то чи таку то католицьку церкву передано православним. Православні ж завжди за традицією починають говорити російською мовою й підкреслюють пов'язаність офіційного православія з московським народом й інтересами московської імперії.

Треба зробити чіткий висновок: **Москва застосовує тепер православіє для своїх русифікаційних завдань, а у майбутньому вживатиме його і для імперіялістичних.** У поділеному на два політичні бльоки світі вона намагається якнайбільше скріпити та централізувати свій бльок і, накидаючи йому політичну доктрину та своє державне панування, зміцнює його ще й духовим впливом у ділянці релігійній.

Якою ж є протидія антимосковського світу взагалі, а українського світу зокрема? Що ми робимо й що повинні робити?

Ці питання будуть темою наступної статті.

М. КУЩЕНКО

«Не Колюмб, а Лаптєв...»

Історики царської Росії, зокрема ті (напр. Іловайський), твори яких затверджувало міністерство народньої освіти для вжитку в учбових закладах імперії, — були вірними прислужниками ідей царату, ідей великодержавницького російського шовінізму. Не спиняючись перед безпосереднім фалшуванням історії, вони намагалися, уникаючи всіх неґативних для російської національної ідеї фактів, подати у рожевому освітленні все додатнє, що мало той чи інший зв'язок з московською державою, її царями, народом, культурою, наукою. Їм можна закинути все що звагодно, у першу чергу брак об'єктивізму, але ні в якому разі не відсутність російського патріотизму. Його в них було надміру.

Проте «все тече, все міниться» і те, що задовольняло білу царську, вже не задовольняє червону советську Москву. Вона вимагає ще більшого поглиблення великодержавницьких російських тенденцій. Вимагає, і покірні директивам партії советські «історики» дають їй його.

Московська «Літературная газета» (ч. 22, 16. 3. 49.) у статті «Правда про російську географічну науку XVII віку» пише: «Дослідження советських вчених рішуче спростовують думку, що встановилася в дореволюційній російській літературі, про те, що, мовляв, до XVIII століття не існувало самостійної російської географічної думки».

Незаперечні факти самої ж російської історії, навіть у трактуванні її російськими істориками, говорять про те, що в допетровській московській державі XVII в. не тільки «не існувало самостійної російської географічної думки», але й взагалі ніякої наукової думки. Та й смішно навіть говорити про якусь «наукову думку» в тодішній Московії, яка не мала ні одної вищої школи, навіть ні одної середньої школи, вже не говорячи про якісь наукові заклади; говорити про наукову думку, в державі, де, оминаючи суцільно неписьменне селянство, не тільки серед представників тодішньої провідної соціяльної верстви — бояр, але й серед князів, а інколи й навіть серед царевих дітей траплялися неписьменні...

Московські обрії в галузі географії в цей період стояли на значно нижчому рівні, ніж навіть у античній Греції, з її уявленням про кулеподібну, хоч і нерухому землю (система світу Птоломея). На підставі знову ж російських джерел, московити цього періоду, крім кількох осіб, що дістали освіту за кордоном, уявляли собі землю як пласку поверхню, що її тримають на своїх спинах три кити...

Так, принаймні, освітлювала рівень «російської географічної думки» XVII в. дореволюційна російська історіографія. Обурюючись проти цієї гіркої для сердець червоних патріотів Росії правди, «Літературная газета» пише, що: «Цю концепцію залежности нашої вітчизняної (отже, російської — Ред.) географії від закордонної (отже, неросійської — Ред.) проповідували найреакційніші історіографи, що по-рабському схилялися перед чужоземною наукою...»

Москва не сміє схилятися ні перед ким, а всі повинні схилятися перед нею! — наказує Кремль. І, виправляючи помилки не достатньо патріотичних істориків царської Росії, сучасні її історики — Д. Лєбєдєв, А. Ґріґорьєв, С. Бахрушін у книзі «Географія в Росії XVII віку» намагаються довести, що росіяни, попереджаючи на 250 років шведа Норденшельда, розпочали користування Північним морським шляхом, що «наші (російські — Ред.) мандрівники — Іван Петлін, Фьодор Байков, Ніколай Спафарій дали найкращі у світовій літературі XVII в. описи Китюа», спростовують доведені дореволюційними історикамі факти, що тодішні московити користувалися з перекладних географічних творів, географічних мап тощо, намагаючись довести, що московити вже в цей час «мали численні ориґінальни російськи географічні праці«.

Доводить також Лєбєдєв і те, що не росіяни вчилися в Заходу, а, навпаки, Захід вчився географії у домостроївської неписьменної Московії, зокрема «використовував її картографічні матеріяли», у зв'язку з «високим рівнем географічних знаннів у Росії XVII в.»

Червоні російські шовіністи вже перейшли всякі межі у фалшуванні історії. Консолідуючись з ними, білі російські шовіністи на еміґрації («У моря і землі невідомі» Башилов) також висловлюють про цей період ті самі «глибоко наукові істини» про... російських Колюмбів.

Не далекий той час, коли ми від росіян (і червоних, і білих) довідаємося, що не Колюмб, а саме Лаптєв відкрив Америку.

З голосів української преси:

«**Українське Слово**» (Париж, ч. 388) у статті **«Здобуваймо світ»** слушно пише:

«Чужинна преса і радіо робили рекляму черговій подорожі Черчіля до Північної Америки та промові, яку мав він там виголосити. Не тільки для західнього світу, але й для Москви та уярмлених нею народів наперед було ясно, що й цим разом Черчіл говоритиме про Москву. І він заговорив. Його промова була відмінною, від тієї, яку виголосив він у 1946 році, також у Північній Америці, він стверджував не тільки безоглядний наступ московського імперіялізму, але й висловлював такі думки, які для нас, українців, є більше ніж тривожною перестороґою. Бо вони вказують, що наші 30-річні безупинні криваві змагання проти Москви не змогли ще й дотепер переконати західній світ, що український нарід бореться не тільки проти того чи іншого режиму, а і за свою повну державну самостійність. Не можна припускати, щоб Черчіл та інші державні мужі західнього світу не знали справжньої дійсности. Вони її знають, але в їхніх головах, в їхніх плянах вони не йдуть далі перебудови Московської імперії на федеративних основах. Так говорили Вільзон, Клеменсо, Льойд-Джордж, Орляндо в 1918—19 роках. Так говорили американці, англійці та французи і напередодні 2-ої світової війни. Так говорить Черчіл у 1949 році.

Як це майже завжди в нас буває, знайдуться такі, які для самообдурення твердитимуть, що Черчіл тільки тому так говорив, щоб скрити справжні задуми про поділ Московської імперії. Зокрема самообдурення, чи пісок до очей, кидатимуть ті, які вже змогли хоч би на короткий час мати зв'язки з якимись чужинцями, часто з хлопчаками, що в міжнародній чи державній політиці не мали і не мають ніякого голосу.

Коли ми обвинувачуємо Черчіля (і взагалі західній світ), що за останніх 30 довгих і важких подіями років він нічому не навчився, нічого не зрозумів з великої проблеми Сходу Европи, то не менш важке одвинувачення падає на українців. Бо нам, українцям, треба змагатися, щоб цей західній світ здобути. Мусимо змагатися не тільки проти нинішнього ворога, але й проти вчорашніх наших національних ворогів, які в цьому західньому світі вже здобули сильні позиції і їх цупко тримають. Вони були і є інформаторами про Схід Европи».

*

«**Українець**» (Париж, ч. 16/132) у статті **«СУБ на нових рейках»** пише: **«Не одного свідомого українця у Великій Британії огортає турбота за діяльність нової управи СУБ. Чи зможе так голова др. Фундак, як і Рада, подолати безліч труднощів і перешкод у їхній майбутній праці. Ці турботи зможуть розвіятися тільки тоді, коли нова Централя переведе ґрунтовну ревізію методів праці, системи діяння та відносин до теренових осередків старої Централі СУБ. Основною помилкою уступившої управи було те, що вона не зуміла пов'язати з собою діловою працею теренові клітини, та що вона керувалася здебільшого груповими міркуваннями, усуваючи від себе ідейних і досвідчених людей... Велику надію покладає наше суспільство зокрема на трьох визначних людей, що очолюють Централю СУБ, а саме: гетьманича Скоропадського, голову СУБ-у, п. Фундака й проф. Коростовця, які своїми зв'язками й впливами зможуть розвіяти побоювання українського загалу та осягнути певні успіхи в праці...»**

Щиро запевнюємо «творців» нового СУБ-у, що **«турботи за діяльність нової управи»** територіяльно не обмежуються імлистим Албіоном, а вони перекинулися і на інші терени. Читаємо між рядками побоювання, що нова управа СУБ-у мабуть «зробить» ту саму помилку, що й стара, а саме — **«усуне від себе ідейних і досвідчених»** у **«ґрунтових ревізіях методів праці та системи діяння»** політруків. Відчуваємо з цитованих слів гуртків майбутніх громів, що будуть скеровані проти гетьманського керівництва СБУ-у тоді, коли воно не піде за вказівками **«ідейних і досвідчених людей»** з кон'юнктуральної коаліції. Здається нам, що опозиційна співпраця бандерівсько-гетьманська перейде першу вогняну спробу на терені СУБ-у й сильніший партнер застовує випробувану ним методу «мурин зробив ..»

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

У Німеччині:	
місячно	— 1.60 н. м.
чвертьрічно	— 4.80 „
піврічно	— 9.60 „
За кордоном:	
місячно	— 2.50 н. м.
чвертьрічно	— 7.50 „
піврічно	— 15.00 „
Австрія:	
окреме число	— 1 шилінґ
місячно	— 4 „
чвертьрічно	— 12 „
Бельгія:	
окреме число	— 4 б. фр.
чвертьрічно	— 48 „
Франція:	
окреме число	— 20 фр.
чвертьрічно	— 240 „
Англія та Австралія:	
окреме число	— 6 пенсів
чвертьрічно	— 7 шил.
США та Канада:	
окреме число	— 10 центів
чвертьрічно	— 1.20 дол.

В інших державах (Арґентіна, Бразилія, Венесуеля, Італія, Швайцарія) — рівновартість амер. дол.

Об'єднання української еміґрації

(УБІ) Особливість становища новітньої української еміґрації полягає в тому, що за останнє чвертьстоліття з'явилась на світовій політичній арені формальна совєтсько-українська державність під назвою «УРСР». По другій світовій війні стала УРСР членом Об'єднаних Націй (ОН).

Поруч із цим фактом скристалізувалася і політична проблема української еміґрації протиставити фіктивному урядові УРСР — уряд Української Народньої Республіки, який тепер перебуває на еміґрації, як протиставлення накиненій силою паперовій формі большевицько-російського панування в Україні — національно-державної традиції з волі народу, виявленої за національної революції 1917 року і під час існування національної Української Держави на рідній землі.

Це протиставлення є найкращим виявом національно-політичного наставлення українців. Це — політична форма для самоствердження української еміґрації серед сучасного роздвоєного світу — західніх демократій на чолі з Америкою і — російського та світового комунізму, керованого з Москви. Висловом цього національно-політичного самоствердження української еміґрації стала Українська Національна Рада. Як політично-громадська плятформа сучасної української еміґрації ідея УНРади може об'єднати всіх українців поза «залізною заслоною», які стоять на засадах Української Самостійної Соборної Держави, за винятком, хіба, Союзу Гетьманців-Державників (СГД).

Окрема справа — це Виконний Орган УНР. Про його склад, завдання та діяльність можна мати різні думки. Позитивна критика не може пошкодити спільній справі, якщо буде дотримувана одна передумова, а саме — забезпечення Виконного Органу від захоплення його однією групою і від політики «доконаних фактів», що приводили б неминучо до розбиття громадсько-політичної єдности еміґрації.

Якщо так дивиться на справу внутрішньо-політичного об'єднання еміґрації, то воно і здійснине, і реальне, і задовільне для всіх еміґраційних течій, оскільки вони прагнуть співпраці всіх творчих сил.

Але на практиці виглядають у нас ці справи дещо інакше. Якщо проти самої УНРади не виступає в нас вже майже ніхто, то проти її структури і завдань, а особливо проти Виконного Органу зростає щораз більше підривна акція двох середовищ. Наступ проти громадсько-політичної єдности української антибольшевицької еміґрації йде переважно чотирма шляхами. Поперше, провадяться спроби розвалити УНРаду або змінити її структуру (мовляв, «леґальними засобами» — шляхом «голосування» серед випадкових збірнот у переходових таборах у Німеччині або Англії чи, наприклад, «анкетою» серед читачів «Час-у»). Подруге, оживлюються різними засобами претенсії УГВР (чи ЗПУГВР) на виключне представництво нею «воюючої України», УПА і «революційного фронту», а саме переважно для того, щоб знищити авторитет УНРади і звести її до характеру «музейного» явища. Потретє, це намагання однієї групи (бандерівців) захопити у свої руки (або, принаймні, під свої впливи) якнайбільшу кількість політично-громадських мандатів і організацій на еміґрації. Почетверте, це пропаґанда засад і тез, що мають на меті політично-моральне та громадсько-організаційне відокремлення частини української еміґрації від її цілости.

Бандерівці виявляють неабияку активність у всіх чотирьох напрямках. Вони послуговуються безцеремонно самореклямою про «воюючу Україну» і демагогічними фразами про «малу людину» і «народні маси» (в «діпівських» таборах!), вони спираються на кадри своїх «поплентачів» у таборових адміністраціях і кооперативно-господарських установах, поширюють свою мережу «служби безпеки» (СБ) в осередках, округах, краях і країнах тощо.

Не маючи ні переконливих політичних здобутків, ані авторитетів, скерували бандерівці свою головну увагу на здобуття «голосів» у таборах, а — завдяки тим «голосам» — і громадських організацій на еміґрації. Використовуючи розгубленість більшости українських еміґрантів у Німеччині під час репатріяційних небезпек у 1945—4. рр., а зокрема зловживаючи пасивністю значної частини втікачів з-під совєтської окупації, бандерівці створили в «діпівських» таборах осередки своєї групи і узалежнену від адміністраційно-господарських впливів систему громадського самоврядування, сперту на силі «доконаних фактів», виборчих комбінаціях і на залякуванні співмешканців табору. А відповідальні за ті неподобства чинники ні разу за всі чотири роки не засудили публічно навіть найбільш злочинних і кривавих явищ сваволі та анархії.

У такій понурій дійсності й на нездорових основах таборового ладу була створена в 1945 р. в Німеччині українська громадсько-допомогова централя (ЦПУЕ). Вийнятково велику відповідальність за громадський лад еміґрації в Европі зосередив поступово у своїх руках п. Василь Мудрий, який випхався на чолове громадське становище завдяки своїм «кон'юнктурним» зв'язкам на чужині в 1945 р. В той час деякі кола української еміґрації переоцінювали ще сподівані впливи одного лондонського еміґраційного уряду в справах оборони еміґрантів з Східньої Европи перед примусовою репатріяцією до СССР. В дійсності п. В. Мудрий відограв у справах оборони певних груп еміґрації від примусової репатріяції до СССР зовсім жалюгідну ролю, ховаючися навіть особисто в неспокійні часи у різних закутках по баварських селах. Але, потураючи неподобствам у таборах і в громадській системі ЦПУЕ, п. В. Мудрий був на протязі чотирьох років — у ролі незмінного голови ЦПУЕ — леґалізатором підривних заходів і акцій бандерівщини, що прагнула розбити єдність української еміґрації і таким шляхом здобути для себе перевагу політично-громадських впливів. У той час, коли патріотичне громадянство на низах самотужки творило церкви, школи, курси, установи, організації, видавництва і українські національні виступи перед чужинцями, тоді п. В. Мудрий і деякі його помічники в ЦПУЕ дбали головно про «здобування голосів» у таборових збірнотах та про грошеві збірки серед громадянства — для утримування величезного штабу службовців ЦПУЕ. Розчарований загал громадянства ставав щораз байдужішим до своєї громадської централі, яка пригадувала громадянству про своє існування здебільшого тільки під час влаштовування виборів або збирання вкладок і пожертв. Така чотирьохлітня діяльність привела до цілковитого відриву ЦПУЕ від загалу української еміґрації в Німеччині, до викривлення основ громадського ладу взагалі і до розбрату серед еміґрації.

Ці всі трагічні явища пов'язані з головуванням п. В. Мудрого в ЦПУЕ і в «Координаційному осередку» українських громадських центральних установ» у Европі. Пов'язане з цим і повалення авторитету «Найвищого Громадського Суду» в Німеччині, який став слухняним знаряддям бандерівщини і перестав бути загально-громадською інституцією.

Що ж далі? Бандерівщина на Німеччині не зупинилася. В Англії повторилася історія ЦПУЕ на загальних зборах СУБ-у в Лондоні, де «група правопорядку» (на чолі з сотником Б. Панчуком) була примушена покинути збори і розпочати нову справу — об'єднання еміґрації на засадах визнавання права й суспільного ладу. Методи «доконаних фактів» переносяться бандерівщиною вже і до Бельгії, і до Франції, і до Канади. В останньому випадку надає тон «Гомін України» своїми виступами проти КУК-у в Канаді й проти засад громадського порозуміння.

Справа об'єднання українців, які перебувають тепер поза СССР, в одному «Світовому Союзі Українців» стала покищо сумнівною і нездійснимою. Пан В. Мудрий перестав вже бути речником українських громадських централь в Европі, і може репрезентувати за океаном хіба тільки деякі кола бандерівщини (заступлені, напр., «Час»-ом, але проти яких виступає «Українська Трибуна»), — бо навіть його власна партія УНДО відмовляється від його політично-громадської лінії та притягає його до партійної відповідальности за викликання розбрату.

А національно-політичні справи еміґрації не дозволяють проволікання. Визвольна боротьба народу потребує чіткого впорядкування справи політично-громадського об'єднання; без здорового ладу на еміґрації неможливо сподіватися зростання політичної сили еміґрації.

Об'єднання української еміґрації є найпекучішою справою нашої сучасности.

Цій справі треба присвятити велику увагу. Не вільно змарнувати ні одної нагоди до впорядкування громадського ладу, ні одної можливости для об'єднання всієї української еміґрації на засадах пошанування національно-державної традиції, політично-громадської єдности еміґрації і правопорядку.

Об'єднання еміґрації стане великим вкладом у справу визволення Батьківщини.

З НАШОГО ЖИТТЯ

З ЖИТТЯ НОВОЇ УКРАЇНСКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

Організація нової еміґрації в США, «Самопоміч», що розчолала свою роботу з лютого 1947 р., провела свої річні загальні збори в березні місяці ц. р. Звіт старої управи показав, що виникнення нової організації не було висловом намагань відмежувати життя нової еміґрації від українсько-американського життя, а життєвою потребою допомоги новоприбулим зробити перші кроки у чужому і незрозумілому для них американському середовищі.

Нова еміґрація не лише не замикається у межах своєї організації, а поступово входить у життя давнішої еміґрації та посилює його.

Новим кроком у розвитку «Самопомочі» є організація професійних і станових груп. У самостійні товариства об'єдналися студентство, що перебуває в контакті з студентськими українськими організаціями на европейському континенті, спортовці, що високо тримають добре ім'я нашого спорту на різних змаганнях у Ню Йорку та околицях, інженери та науковці. Ці останні в порозумінні з Українською Вільною Академією Наук заснували архів-музей й активно працюють у Науковому Товаристві Шевченка. Кооперативні працівники зорганізували споживчу кооперативу в Ню Йорку та виробничу в Філядельфії.

Крім тих самостійних товариств існує також і ряд секцій «Самопомочі». Хор «Боян» та квартет виступають на різних святочних імпрезах. Жіноча секція зорганізувала вакаційну оселю для дітей в Давсоні. Пласт теж з успіхом розвиває свою роботу.

До нової управи «Самопомочі» увійшли: Ю. Ревай — голова, др. Т. Воробець та В. Пушкар — заступники, І. Слободян — секретар та проф. І. Паливода, інж. П. Красноніс, пі. Головейова, М. Лисогора, М. Кокольський та о. Р. Боровський.

НОВОПРИБУЛІ В КАНАДІ

Заходами новоприбулих українських іміерантів організовано при Комітеті Українців Канади т. зв. «Дискусійний клюб». У Вінніпеґу на сходини клюбу прибувають численні представники української громади та слухають найрізноманітніші доповіді. Після доповідей відбуваються дискусії, в яких кожний має змогу висловити свою думку.

З ряду доповідей, що відбулися при численній кількості слухачів, у першу чергу, можна зазначити такі: «Ідейні основи КУК» — о. д-ра В. Кушніра, «Завдання нової української еміґрації» — Б. Боцюркова, «Українське шкільництво на еміґрації у період 1920—1925 рр.» проф. Я. Рудницького, «Українське шкільництво на еміґрації від 1945 р.» — проф. Л, Білецького, «До питання Рідної Школи в Канаді» д-ра П. Маценка.

Як бачимо, теми підібрані так, щоб українці новоприбулі і ті, що вже давно мешкають у Канаді, або навіть і народилися тут поінформували себе взаємно про українське життя та обмінялися думками, які мусять бути спільно розв'язані.

ПОЖВАВЛЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

Українське культурне життя в Канаді щораз все більше пожвавлюється, у зв'язку з прибуттям туди за останній час нових переселенців з Европи, серед яких чимало науковців і мистців — письменників, журналістів, науковців, співаків тощо.

Нещодавно у Вінніпеґу відбулося наукове засдання УВАН присвячене Шевченківським роковинам. Це вперше в Канаді святковано Шевченківське свято за участю наукових сил. Було воно рівночасно і першим засіданням президії УВАН у Канаді, яка тепер тут провадитиме свою діяльність.

УКРАЇНЦІ В ЖЕНЕВІ

Сучасну українську колонію в Женеві характеризує те, що вона в більшості складається з старих еміґрантів і тільки поповнилася декількома особами після останньої війни. Сеніор колонії, п. Е. Бачинський, живе в Женеві з 1908 р.

У відміну до українських робітничих скупчень у Східній Швайцарії, члени женевської колонії здебільша люди інтеліґентних професій. І кількісно (понад 20 осіб) і якісно Женера найважливіший український осередок у Швайцарії. Особливе значення має те, що Женера є місцем перебування Українського Допомогового Комітету, який заступає українські інтереси перед швайцарською владою та міжнародніми інституціями

Женевська колонія оживилася з початку цього року та провадить тепер під проводом проф. О. Коваленка щомісячні сходини. (За «Інформаційним листком» УДК у Швайцарії).

Дир. Е. ВАСИЛИШИН УЖЕ ПРИ ПРАЦІ

Директор Представництва Фонду Допомоги Українців Канади (ФДУК) у Білефельді (британська зона Німеччини), п Е. Василишин, який недавно прибув з Канади, поділився з кореспондентом «Українського Слова» своїми поглядами про можливості дальшої української еміґрації до Канади: «До Канади можуть виїжджати в першу чергу ті, що одержать від Еміґраційного уряду в Отаві перміти (дозволи на в'їзд). Запотребування до уряду від фармерів мають найбільший успіх. Новоприбулі мають право за деякими умовами викликати свої родини. Еміґраційний уряд в Отаві висловив щодо українців особливе визнання за їх привязання до своїх родин. Дуже важливою справою для новоприбулих є те, щоб складені ними контракти праці були виконані. Від цього залежить і їхня опінія, а з тим пов'язані можливості вільного обрання дальшої праці та перевезення їхніх родин до Канади. Це відноситься, в першу чергу, до тих, що виїжджають до Канади на підставі набо-рової схеми, що її звичайно переводять представники канадійського міністерства праці в порозумінні з ІРО. Від доброї та чесної поведінки новоприбулих залежить у великій мірі можливість еміґрації тих, що лишилися в Европі, і це полегшує відповідальну працю Представництва ФДУК.

☐ За ініціятивою Спілки Українських Робітників у Бельгії та Об'єднання Українських робітників у Франції 8—9 травня ц. р. має відбутися в Брюселі **1-ий з'їзд українських профспілок в Европі.** Знаючи обличчя обох цих організацій, можна побоюватися, що створена нова організація не піде шляхами оборони інтересів українського робітництва, а стане знаряддям у руках відомого «динамічного» партійного угруповання, яке, як правило, будує нове, щоб зміцнювати свої надщерблені політичні позиції Коли б не це «але», то можна б було щиро вітати корисний почин . . .

☐ За ініціятивою Організації Українців-Державників та православного братства ім. Архистратига Михаїла — у Великобританії організується т-во прихильників народньої творчости, звичаїв та мистецтва. Першим прилюдним виступом нового т-ва має бути виставка українського мистецтва, яка відбудеться у Лондоні під час Зелених Свят.

☐ У приміщенні Українського клюбу **в Буенос Айресі** (Арґентіна) в лютому ц. р. **відбувся перший літературний вечір,** в якому взяли участь недавноприбулі з Австрії молоді автори О. Сацюк. А. Галан та І. Качуровський. Сацюк, автор виданої в Арґентіні автобіографічної повісти «Смертоносці», читав новелю «Остання симфонія», А. Галан — уривки з недокінченої поеми «Хам», Качуровський — свої вірші.

☐ В українських таборах британської зони Німеччини розпочинають свою працю **Т-ва Прихильників УНРади.**

☐ **Рома Прийма,** відома своїми мистецькими досягненнями у Львові, Австрії, Швайцарії молода українська балерина, з **великим успіхом розпочала свої мистецькі виступи в Канаді.**

☐ З 10 до 13 квітня ц. р. відбулося в Женеві засідання Міжнародного Комітету для нормалізації інструментальної музики. Перший конґрес цієї організації відбувся також у Женеві в червні 1948 р. В цьогорічних нарадах взяли участь відомі диріґенти і директори музичних консерваторій з Англії, Еспанії, Італії, Франції, Швайцарії.

☐ 17 квітня ц. р. в Мюнхені-Фраймані відбувся 2-ий з'їзд Спілки українських науковців на еміґрації. З'їзд зробив підсумки майже двохрічної праці організації, змінив статут, поширюючи терен діяльности Спілки на цілий світ, змінив назву зі «спілки» на «об'єднання» й обрав нові органи з проф М Ветуховим як головою Об'єднання Українських Науковців на еміґрації та проф. Г. Мартосом як головою контрольної комісії.

☐ На зразок вищих освітніх курсів Осередку Культури і Освіти у Вінніпеґу — Український Народній Союз у США організує **Вищі освітні курси для** місцевої української **молоді.**

☐ **У Женеві, Лондоні й Парижі** організовані **студійні гуртки молодих інтелектуалістів** середньої та східньої Европи, до **яких увійшли поляки, серби, українці й чехи.**

Культурна хроніка

☐ На підставі рішення ЮНЕСКО організовано Міжнародній Театральний Інститут. В рямках цієї акції швайцарські театральні інституції створили Національний Театральний Центр Швайцарії, першим завданням якого буде підготовка міжнародного театрального конґресу, що відбудеться в період з 2. 6. до 2. 7. ц. р. у Цюріху.

☐ Британська нижня палата схвалила закон, який скасовує цензуру для театральних вистав.

☐ У Швайцарії відбувається велика виставка картин Рембранта. Виставлено 220 праць мистця, які позичено з німецьких, швайцарських та голяндських музеїв і приватних збірок.

☐ У присутності 300 учасників, відбувся у Майнці н. Райном вкінці квітня ц. р. міжнародній педагогічний конґрес.

☐ З нагоди 150-тиліття з дня народження польського поета Адама Міцкевича московське Державне видавництво художньої літератури має випустити п'ятитомник творів поета в перекладі на московську мову. Редаґує видання... М. Рильський! Так само за редакцією М. Рильського мають вийти і вибрані твори А. Міцкевича для дітей у перекладі на московську мову. Цікаво — коли ж нарешті почне писати М, Рильський і власні вірші московською мовою?!

☐ В «Колгоспній бібліотеці», що її для українського селянства видає т. зв. Українське видавництво художньої літератури, вийшла минулого року загальним накладом у 900 тис. примірників вибрані твори Л. Толстого і М. Горького, «Розгром» Фадєєва, «Чапаєв» Д. Фурманова і т. д. Цього року накладом в 1 міл. 250 тис. вийдуть у «Колгоспній бібліотеці» вибрані твори А. Пушкіна, В. Маяковського, Н. Некрасова, «Біла береза» М. Бубеннова, «Піднята цілина» М. Шолохова і... мабуть, як виїмок — вибрані твори Т. Шевченка. Як бачимо, піклування московського режиму про українське селянство з кожним роком справді зростає...

☐ У перекладі на московську мову вийшов у видавництві «Советській пісатєль» у Москві збірник українських новель. Зміст збірника складають переважно твори письменників підсовєтської України — Н. Рибака, Л. Первомайського, В. Кучера, А. Гончара та інші. В тому ж видавництві вийшов московською мовою переклад історичного роману Івана Ле «Наливайко». В романі подано Наливайка як ватажка соціяльних низів України і Білорусі, а не як національного провідника.

☐ Відомий сальоновий комуніст, маляр Пабльо Пікассо, пробує сил теж у драматичній літературі. В Ню Йорку має відбутися прем'єра його драми «За хвіст зловлена туга». Американська критика вважає, що цей твір Пікассо може бути дуже корисним для прихильників модерного малярства, бо хто зрозуміє драму Пікассо, той напевно не матиме труднощів у розшифруванні змісту й думки його малярських творів.

☐ Московська «Літературная газета» ч. 4/49 містить нотатки Станислава Добровольського «Разом з народом» про сучасне літературне життя у Польщі. Зі статті випливає, що польська література, борючись за подолання в собі пережитків минулого, намагається «діяльно працювати на добро батьківщини». Цебто — бути речником окупаційної московської політики та її «культури». Саме так і підходить до теми боротьби «народньої демократії» з «реакційним підпіллям» письменник Леон Кручковський. У новому романі Софії Налковської «Вузли життя» викривається «керівна кліка санаційної» Польщі. Ряд інших письменників — Яструн, Броневський. Вигодський та інші борються за формування нового змісту і стилю польської літератури. Дороговказом для них стає, очевидно, «досвід советської (цебто — московської) літератури». За останній час все частіше з'являються на польському книжковому ринку переклади творів совєтських (отже, майже виключно російських) літературознавців, критиків та письменників (К. Сімонова, А. Фадєєва, В. Некрасова тощо).

Польська культура, що завжди так патетично пишалася своєю органічною приналежністю до Заходу, тепер все більше «починає орієнтуватися» на... Схід! Мабуть з тим же ентузіязмом, як 30 років тому література українська!

☐ В березні ц. р. відбувся в Празі перший з'їзд чехословацьких письменників. На з'їзді рішено створити єдиний Союз чехословацьких письменників й затверджено статут цього Союзу. В статуті говориться м. інш. що завдання Союзу полягає в мобілізації чехословацьких письменників на будівництво соціялізму в Чехословаччині, ознайомлення письменників з «наукою» марксизма-ленінізма, «з міжнародним значінням перемоги соціялізму в Совєтському Союзі» ітп. Очевидно, що перебіг з'їзду проходив з ентузіязмом і всі рішення схвалювались одноголосно... Чехословацькі письменники дочекались нарешті тої народної демократії, якої так прагнули... (Правда ч. 64).

Інтерв'ю з заступником голови УНРади, інж. О. Бойдуником

домити собі це все. Явище, щонайменше, прикре. І тут мусить бути знайдений якийсь modus vivendi, щоб усунути цю останню перешкоду, до цілковитої і безвинятково консолідації.

Який же мав би бути шлях, щоб нас до цього довести?

Тут потрібним є кілька передумов, а головними з них є три:

1) щоб опозиція нарешті усвідомила собі, що традиційним і законним державним центром, який можна успішно протиставити незаконному, насильно встановленому Московою урядові в Україні, є уряд Української Народньої Республіки, тобто сьогоднішній реорганізований Державний Центр з УНРадою на чолі, і що він є центром для **всієї України**, а не лише для еміґрації;

2) щоб деякі наші політичні партії зрозуміли і усвідомили собі, що на протязі останніх тридцяти років визвольної чинної боротьби в українстві й в Україні зросли і виявили себе нові політичні сили, які і своєю ідеологією, і активністю та жертвенністю є і будуть співвирішальними в дальших визвольних змаганнях і в державному будівництві;

3) щоб **всі ми** усвідомили собі й зрозуміли, що жадна з сьогодні існуючих політичних партій чи організацій, байдуже якого саме характеру і сили, не матиме змоги **одна** взяти лише на себе **увесь** тягар визвольних змагань, а що в цих визвольних змаганнях мусять співдіяти у той чи інший спосіб **всі** політичні партії та організації, а цим самим вони й мусять бути з'єднані в одному центрі. Коли буде досягнуто ці три передумови для зрозуміння і усвідомлення, тоді можна буде знайти і modus vivendi між противниками.

Запитання: Ми бачимо три основні реальні завдання, що стоять перед УНРадою та особливо Виконним Органом: 1) розгортання широкої зовнішньо-пропаґандивної діяльности, 2) упорядкування суспільно-громадського життя на еміґрації на засаді правопорядку та 3) ведення зовнішньо-політичної акції. Маємо враження, що наше громадянство було б глибоко розчароване, коли б його надії, які воно покладає на УНРаду, щодо перших двох справ поступово не здійснилися. Вважаємо, що УНРада та Виконний Орган мають недостатній контакт з широкими колами нашого громадянства й замало інформують його про свою роботу. А громадянство чекає...

Відповідь: Треба розмежувати завдання УНРади та завдання Виконного Органу. УНРада є законодатним органом, а в наших умовах до того ще й ініціюючим та унапрямлюючим. Всі практичні завдання здійснює Виконний Орган. Це наше громадянство і мусить мати на увазі, щоб воно знало в кому саме «розчаровуватися», як Ви кажете, якщо у тому буде потреба.

Державний Центр в цілому, а в ньому й УНРада, поставив собі три основні завдання: 1) упорядкування відносин на внутрішньому відтинку, 2) акція на міжнародньому відтинку та 3) підготовка на випадок походу.

Намітивши ці завдання УНРада (чи її Президія) передала реалізацію цих завдань Виконному Органові і пильно стежить за їхнім здійсненням, а в міру потреби доповнює їх конкретними вказівками. Я є далекий від того, щоб твердити, що Виконний Орган є бездоганний, або що в ньому немає недоліків. Але все таки, підходячи об'єктивно до справи і опінки реалізації завдань Виконного Органу, треба обов'язково мати на увазі ті об'єктивні і суб'єктивні умовини, в яких доводиться йому працювати, а також і те, що Виконний Орган крім моральних, не має у розпорядженні жадних санкцій, які він міг би застосувати при здійснюванні своїх завдань. А моральні санкції, як показав останній з'їзд ЦПУЕ, є, на жаль, у наших умовинах не достатніми.

Не заперечую, що УНРада має недостатній контакт з нашим громадянством і що наше громадянство мало поінформоване про роботу Державного Центру. І в цьому напрямку обов'язково треба буде справу наладнати. Але чи в цьому суть проблеми? Маю сумніви. І в цьому мене переконує останній з'їзд ЦПУЕ. Поклинаюся постійно на нього тому, що він є клясичним прикладом безвідповідальности деяких чолових осіб і про нього ще добре пам'ятає. Цей з'їзд, який повинен був бодай частково упорядкувати відносини на внутрішньому відтинку, не тільки цього не виконав, але й поглибив хаос у ньому ще більше. Тут винні люди, які не лише були дуже добре поінформовані про роботу Виконного Органу, але й люди, які сиділи безпосередньо в ньому і в президії УНРади, і які були, а деякі й далі є відповідальними за упорядкування на внутрішньому відтинку. Отже же? **Корінь лиха у людях**, які опинилися на відповідальних постах, але безвідповідально діють у суспільному житті. І з цього треба буде тим, кому слід, зробити певні висновки. І на ті висновки, власне, громадянство чекає не менш, як на контакт з УНРадою та інформації про її роботу.

Запитання: У чому вбачаєте Ви найбільшу силу УНРади?

Відповідь: Найбільшу силу УНРади вбачаю в тому, що: 1) що в ній зосереджені всі ідеологічно-політичні напрямки; 2) що в ній, а також у Виконному Органі, перебувають представники тих, які протягом останніх тридцяти років вели і нині ведуть на Рідних землях чинну революційно-визвольну боротьбу. Треба мати на увазі і, кому слід, ясно собі усвідомити, що **без представництв тих революційних сил, які діють тепер на українських землях, УНРада чи Державний Центр взагалі, були б у реальній політиці щонайменше під знаком запитання.** В поєднанні двох елементів, а саме — законної традиції Державного Центру і реальної революційної сили — полягає найбільша міць УНРади і Державного Центру взагалі.

З листів до Редакції

ЩЕ ПРО «ГОЛОС АМЕРИКИ»

Інж. Дм. Андрієвський пише: «... В одному з українських часописів в Німеччині з'явився допис з США, в якому подано, що українські радіо-пересилання «Войс оф Амеріка» не розпочалися тому, що українці Америки нерєварилися з приводу участи в пересиланнях нових емігрантів з Наддніпрянщини і що справа опинилася в руках москалів. Не сумніваємося у добрій волі редакції того часопису, а також і дописувача. Одначе, мусимо застерегти наш загал щодо поданих інформацій, а головно щодо, висновків, які дехто з них робить. Ті інформації не відповідають дійсності й лише збільшують наші внутрішні труднощі.

До мене, що недавно повернувся з Америки, звертаються звідусіль, щоб я пояснив, як стоїть справа з «Голосом Америки». Справа українських пересилань в Америці дійсно мала певні перешкоди, але лише почасти через самих українців. Вона перебуває в руках американської влади, але провадиться за участю організованого українського громадянства, речники якого поставили її цілком правильно. Відповідно до їхнього бажання я розмовляв з американськими чинниками і сам підкреслив потребу притягти до цих пересилань нових емігрантів з підсовєтської України, які найкраще знають тамтешні обставини, спосіб думання тощо. Але ще до моєї розмови висунули кандидатуру на одного з редакторів радієвої служби, п. Колосова, нового емігранта з Києва, який є цілком придатним для цієї діяльности. До його кандидатури я ще долучив іншу подібну.

У тому, що справа радіо-пересилань зволікається, перш за все винні ворожі нам чужинні чинники. Я це відчув з розмови, яку мав з директором служби пересилань для різних народів СССР. Він сам походить з України, хоч українцем себе не вважає, і недавно став американським громадянином. Однак, до української справи він ставиться льояльно. Та в його оточенні, а також поза ним, діють москалі. Вони висувають різні застереження й роблять всілякі перешкоди щодо організування українських радіо-пересилань. Тому **є дуже доцільним, щоб українці з Европи домагалися у листах здійснення українських пересилань щонайскорше.** З боку американських чинників справа вже є вирішеною.

Щоправда, гальмують її теж деякі українці, які в рямках організованої акції чи поза нею, шукаючи власних вигід чи заспокоєння своїх амбіцій, ускладнюють ситуацію. Але все це речі другорядні і трагічно їх брати не можна. В кожному разі, нічого не вказує на те, щоб з боку українців утворювали якісь труднощі для участи в радіо-пересиланнях нових емігрантів з українських підсовєтських земель, що підкреслюю з притиском».

Переселенчі вісті

ЕМІҐРАЦІЯ ДО АРҐЕНТІНИ

Партія президента Перона, яка складає більшість арґентінського конґресу, пропонує зміну § 20 конституції, що реґулює питання натуралізації прибулих до Арґентіни на поселення чужинців. Зміна має полягати в тому, що дотепер усі чужинці, які перебували на терені Арґентіни два роки, **мусіли** подавати заяву про набуття арґентінського громадянства, та майбутнє ж після двохлітнього перебування чужинці **можуть** подавати таку заяву, але не зобов'язані. Натомість по пят'ох роках перебування в Арґентіні — кожний чужинець, що не набув громадянства іншої держави, автоматично стає громадянином Арґентіни.

Передбачення ІРО й деякі пресові вістки вказують на те, що після піврічної перерви, справа переселення до Арґентіни буде зрушена з місця. Закордонні часописи принесли вістку про те, що, на підставі урядового декрету реорганізовано дотеперішні іміґраційні арґентінські органи і створена Державна Дирекція Іміґрації на чолі з полк. Ґонзалесом. Новій Дирекції підпорядковані усі установи, що до цього часу займалися іміґрацією, між іншими й дотеперішню Дирекцію Іміґрації, що видавала дозволи на в'їзд до Арентіни, та Рецензійну Комісію, яка організувала збірну іміґрацію та завідувала іміґраційним табором в Буенос-Айресі. В мотивах згаданого декрету говориться про те, що уряд, оживлюючи іміґрацію, переводитиме точніший облік прибуваючих й розселюватиме іміґрантів рівномірно по усій території Арґентіни. Досі новоприбулі осідали переважно в Буенос Айресі й не виявляли великого бажання виїздити десь до провінції.

БРАЗИЛІЯ

Український Допомоговий Комітет у Бразилії (УДК) просить нас повідомити, що він: 1) не відповідає на розшуки листовно, а передає їх до українського часопису «Хлібороб», де їх вміщують безплатно та 2) можливості виїзду до Бразилії узалежнені виключно від урядових чинників, отже, від закордонних представництв чи місій Бразилії, які є єдино компетентні дати дозвіл на еміґрацію до Бразилії. Бразилійські фірми не практикують системи афідавітів. Не роблять цього також і УДК.

ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА «УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ»:

АВСТРІЯ: Євген Павлюк — Salzburg 2, Postfach 19.

АНГЛІЯ: В Шевчук — Mr. W. Shewczuk, 49 Linden Gardens, London W 2, England.

АРҐЕНТІНА: «Перемога» — „Peremoha", Bookstore, 25 de Mayo 479/ 14 Buenos Aires, Argentina.

БЕЛЬГІЯ: І. Ріпак — I. Ripak, 58 rue de l'Aqueduc, Bruxelles, Belgique.

ВЕНЕСУЕЛЯ: Інж. І. Лазаренко — Ing. I. Lazarenko. Este 12, Nr. 162, Caracas, Venezuela.

ІТАЛІЯ: Др. В. Федорончук — Dr. W. Fedoronchuk, Via Nemorense 100, int. 22, Roma, Italia.

КАНАДА: Прокіп Наумчук — Mr. Prokip, Naumczuk, 80 Dovercour Rd., Toronto / Ont. Canada.

США: «Самостійна Україна» — „The Independent Ukraine", P.O. Box 183, Chicago 9, Ill. U. S. A.

ФРАНЦІЯ: Анна Грей — Anna Gray, 14, rue de Canettes, Paris - 6, France.

ЦІНИ ЗА ОГОЛОШЕННЯ

Розшуки, родинні оголошення тощо — рядок петиту 0.50 н. м.; за кордоном — за 2 слова — 1 міжн. пошт. купон.

Комерційні та реклямні: рядок петиту — 1.50 н. м., Англія — 5 шил., Бельгія — 15 б. фр., Франція — 50 фр.

1/64 ст. — 10 н. м.
1/32 ст. — 20 н. м.
1/16 ст. — 40 н. м.

Без попередньої сплати грошей оголошень не друкуємо.

«Український Голос»

Редаґує Колеґія.
Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статтей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працею редакційною. Передрук матеріялів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації — „Urkrainische Stimme", München-Ramersdorf, Ayingerstraße 25-0.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice". Authorised by CAD, EUCOM HQ. Authorization April 11, 1949. No UNDP 335, weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholit, Munich, Rosenheimerstr. 40a. Printer: „Südost-Kurier", Bad Reichenhall.

UKRAINIAN VOICE - Ukrainian weekly News

UKRAINISCHE STIMME - Ukrainische Wochenzeitung

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК І. Ч. 2 МЮНХЕН, четвер, 19 травня 1949 Ціна 40 пф.

Македонія чи оздоровлення в конвульсіях?

(ВМ) На інших місцях «УГ» містимо речі, які дають багато причин до думання й турбот для людини, яка з трівогою спостерігає наше суспільно-політичне життя на еміґрації останніх років. Події, ознаки яких затемнювали вже довший час обрії нашого політичного й громадського життя, розгортаються у цих тижнях з великою швидкістю й не меншою пробоєвою силою. На наших очах крахують політичні твори, що з меншим чи більшим успіхом перетривали похмурі воєнні роки й, навпаки, зроджуються політичні новотвори, в яких певна частина еміґраційного суспільства шукає організаційно-політичного оформлення. Наше суспільне тіло, що як кожне тіло після переломових подій, корчиться в конвульсіях переоцінки духових й політичних вартостей з виплеваючими з того суспільно-політичними потрясеннями, — було довгий час об'єктом насильних експериментів політичних груп, які, втративши чітку і позитивну політичну лінію, довели до збалканізування нашого життя. З другого боку — висить над життям нашого еміґраційного суспільства загроза стати експериментальним кролем для нових, ясно невирізьблених або несуверенних політичних концепцій. Безсумніву, ми переживаємо глибоку кризу суспільно-політичного життя, що грозить завести нас у сліпий кут. Це річ недискусійна. Дехто пробує лікувати її. Одначе береться за цю відповідальну функцію, що вимагає операційної руки досвідченого й тонкого хірурґа, як сільський фельдшер з минулого століття, або як баба-шепетуха. Поборюється наслідки в той час, як причини лишаються незаторкнені. Складається враження шаленої вальпурґіївської ночі, коли одні політичні середовища, зірка яких уже згасла, гоняться за фальшивими фантомами уявної «влади», а другі — щойно вчора вбравшись у піря (до речі, — не завжди у своє піря!) обкидають болотом позитивні здобутки десятилітніх змагань і важкої праці во ім'я ефемерного здобуття впливів над «таборовими масами». Глянувши на пройдений період нашої спільної чотирьохрічної праці — навіть найбільшому оптимістові приходиться підраховувати небагато позитивних осягів її. Причина? Безперечно, що криза. Але в чому причина тієї кризи? Політичні «специ» (а у нас їх, на нещастя, хоч греблю гати!) мають відповідь на поготові: причина у вузько-партійній політиці політичних організацій та партій. (Ясно, що мова точиться про вузьку політику політичних противників, бо його партія, чи то УСДРП, УНДО, УНДС, УРДП, чи СГД — широка і далекозора!). Можна навіть у дечому згодитись з ними але в чому причина.. і т. д.

Шукаючи причин кризи одні сплощують її до організаційних форм нашого суспільно-політичного життя, інші до партійних програм, треті — до **відсутности взаємного довір'я,** четверті — у **невисоких чеснотах керівних політиків.** Ми ж переконані, що це **криза політичної моралі,** тобто явище, коли велика частина провідних політичних кадрів, втративши перспективу і чіткість ґієрархії духових і політичних вартостей — живе негативами політичної дії, забувши, що основою кожної людської творчости мусить бути конструктивне прямування до позитивних цінностей. Іншими словами — деякі політичні партії, маючи перед собою ясну загально-національну мету, не прямують до неї шляхом багатого вкладу своєї позитивної політичної роботи, але, переставивши партійну тактику перед загальну мету, змагаються за химерні «впливи» і параліжують позитивну роботу інших.

Друге — що важливіше — це **змагання** (в основному) **двох політичних ідеологій та двох духових плятформ.** Одна з них, плятформа націоналізму, що зродившись з історичного прямування українського народу, впродовж десятиліть у важких революційних змаганнях і жертвах вирізьблювала українську політичну думку і **надала українській ідеї внутрішньої духової та політичної суверенности** — прямує до визначеної мети — до соборної та суверенної держави. Друга, що застосовувалась опортуністичними середовищами з потреб т. зв. реальної політики на окупованих ворогами українських землях — бачить призначення української визвольної політики не так у ставленні активної визвольної дії, як у політичних комбінаціях і, нерідко за рахунок суверенности нашої визвольної проблеми, намагається осягнути нестійких внутрішніх чи зовнішніх успіхів. У повоєнній неупорядкованості є чимало конюнктуральних передумов для розгорнення діяльности таких опортуністичних кругів. І вони їх використовують, змагаючи до того, щоб **розводнити ті устійнені у** революційно-визвольній боротьбі **духові й політичні позиції, духово демобілізувати революційні круги** і таким чином опанувати цілість суспільно-політичного життя.

Проти такого занепаду політичної моралі і проти такої тактики троянського коня показались деякі політичні середовища мало відпорними.

Доказом першого є комунікат Президії УНДО, в якому політична партія виступає проти застосування кол. партійної тактики у польському соймі її лідером В. Мудрим в українському суспільно-громадському житті. Безумовно, що засуджування «пост фактум» й індіянське «скальпування» лідерів тоді, коли «мурин зробив і мурин відійшов» — звучать мало переконливо й нагадують розраховані на експорт тактичні декларації, але будемо вірити, що такий моральний «кнокавт» одного лідера є проявом оздоровлення й протверезіння не лише в УНДО, але і в інших політичних угрупованнях (УНДС), визначні постатті яких навіть мимо їх поразок в громадському секторі є співвідповідальними за розгардіяш нинішнього суспільного еміґраційного життя.

Значно глибше підложжя має розбиття у таборі кол. «блискучого відокремлення». **Основна причина морально-політичної смерті його** кориниться **у зраді своїй первісній націоналістичній ідеологічно-політичній плятформі.** Пішовши за хворобливими амбіціями декількох одиниць і відтягнувши від монолітної сили організованого українського націоналізму значну частину здорого активу шляхом облудного використання найкращих поривів патріотичної молодечої душі — це середовище опинилося на ідеологічному роздоріжжі. У воєнних роках уся духова убогість закривалась екстремними політичними потягненнями й жорстокою технікою, яка для багатьох замінила ідеологію. Змеханізованим опинилось воно у мирних повоєнних обставинах, де на довший час тоді було досконалою технікою, безоглядною тактикою та коротконогими фразами заялушити **брак ідеологічної сили й відсутність розумної позитивної політичної лінії.** В тому і причина хронічної опозиції цього середовища... Спримітивізувавши політичне життя й здеклясувавши себе в очах тверезого загалу — це середовище ідеологічних безбатченків й політичних сиріт — **мусіло стати жертвою розводнення, а його спроби знайти своє ідеологічне обличчя у ідеологічних компромісах з опортуністичними середовищами** довело його врешті в той кут, де воно неминуче й мусіло закінчити: **Зродившись з диверсії, в диверсії воно й гине!**

З цього шляху ніщо його захоронити не може й цей кінець є заслуженим кінцем кожного, хто блукає манівцями. Бо в історію входять лише творці з мужньо-вирізбленим обличчям, з твердим хребтом й з крицевою мораллю. А Геростратн здібні тільки на пожежі античних храмів, з попелища яких, хоч і в конвульсіях, відроджується вічно-нове і непереможне.

Тому і нині, коли тремтять основи нашого суспільно-політичного життя, коли на кожному кроці стрічаємо захитану політичну мораль і коли хвилі нових політичних рухів загрожують підмінувати наші, загартовані у революційно-визвольних змаганнях, позиції — ми спокійно глядимо вперед. Йдемо з ясним поглядом і з свідомістю, що нинішні потрясення — це оздоровлення українського загалу в конвульсіях. Наші позиції не до зрушення, наші шляхи ясні, і наша мораль незахитана. Ми йшли, ми падали, ми піднімались, — ми йдемо і не зупинимось доти, поки не здобудемо своєї мети. А мета наша — у грудях кожного щирого українця!

Ю. МИКОЛИН

А все ж таки...

(Продовження дискусії, яка не відбулася, а закінчилася.)

Земля крутиться. Шлюс! — як говорять німці. Чи ж може бути якась дискусія у цьому питанні? А все ж таки ми ще хочемо повернутися до «дискусії, якої не було» і яку автор закінчив бездискусійним твердженням про незаперечний закон обертання Землі. Маємо на увазі не Галілея, а В. Гришка з «Українських Вістей».

Безпосередньо спонукав нас до цієї некоректности по відношенню до В. Гришка (він бо заявив, що не збирається більше дискутувати над цією темою) діялог, який авторові цих рядків довелося цими днями випадково почути біля дверей однієї з українських установ на еміґрації: Дві жінки виходять зі згаданої установи. Одна розчаровано говорить: «От тобі й українці...» «Та які там українці! Це ж — галичани!' — рішуче заявляє друга.

В. Гришко має цілковиту рацію, коли говорить про те, що головним нашим ворогом є Росія, що головною проблемою для нас є боротьба з Росією, що головним відтинком цієї боротьби є «підросійська» Україна, що саме ця частина України є головна і що найважливішою проблемою в нашій визвольній боротьбі є політична активізація українців, у тому числі й еміґрантів, з тієї частини України, бо ж від ступеня цієї активізації залежатиме вирішення справи нашого національного й державного визволення. Заперечувати ці істини істин може тільки політичний примітив, який не бачить далі останньої хати свого територіяльного загумінка. Тому теж і солідаризуємося з виступами В. Гришка й інших авторів з «Українських Вістей» проти короткозорої «політики» (якщо її взагалі можна назвати політикою) наших комітетських і таборових еміґраційних кацииків, які своєю «расовою» «політикою» відштовхнули від нашого політичного, громадського й духового життя великі маси наддніпрянської еміґрації.

На жаль, багато наших еміґраційних «чинників» (не говоримо вже про окремих одиниць), ще й дотепер не усвідомили собі цієї справи і роз'ятрена рана на нашому еміґраційному тілі не загоюється. Лікувати її треба, це кожній людині доброї волі є ясним. Але, лікуючи, треба вважати, щоб не дати надто сильної дози ліків, від якої хворий замість видужати може вмерти. Вертаючись до дискусії з В. Гришком, мусимо ствердити, що не так може сам Гришко, як інші автори з «Українських Вістей» надто енергійно взялися розгинати викривлену еміґраційну палку, так що вона починає тріщати і може зломитися. А тоді що?

Свого часу Ю. Дивнич, виступаючи в «Українських Вістях» (16. 1. 49) проти інших українських часописів у Німеччині й зальцбурзького «Променя» твердив, що, мовляв, «наші («Українських Вістей» — Ю. Д.) супротивники найбільше бояться одного: щоб, не дай Боже, не виросла і не оформилася громадсько-політично нова зміна, щоб нова з-підсовєтська еміґрація не об'єдналася ідейно разом із співзвучними їй західньо-українськими і прогресивними елементами, які мали щастя поминути і большевицький і фашистівський полон».

Поминаємо вже викривлення Ю. Дивничом фактичної дійсности, бо ж саме «Промінь» не раз виступав проти нехтування деякими еміґраційними «чинниками» значення і ролі наддніпрянської еміґрації для наших визвольних змагань. Нам іде про що інше, а саме про те, що такими досить необдуманими твердженнями Ю. Дивнич ідеологічно санкціонував і підбудував те недовір'я, яке у наслідок короткозорости деяких «150-их патріотів» загумінкового стилю витворилося у наддніпрянської еміґрації до «західняків». Існуюче до того часу недовір'я з площини чисто особисто-реґіональної було перенесене в площину політичну.

В. Гришко дав концепцію «головної сили», як тої частини всієї армії (нації) «якій силою конкретної ситуації на фронті (протиросійському — Ю. М.) припав головний, центральний і найважливіший стратегічно-тактичний відтинок, де сконцентрована головна небезпека всьому фронтові від головної сили і головного ворога».

Не входячи в «деклямаційно-урочистий» тон, стверджуємо, що на фронті головною силою є, таки **вся армія.** Щоправда, кожний мудрий полководець мусить подбати про якнайбільше забезпечення і зміцнення того відтинку, який найбільше загрожений, але не сміє також забувати і про забезпечення флянгів, крил цього відтинку. І частина, яка стримує головний удар ворога, лише тоді може успішно виконати своє бойове завдання, коли знатиме, що і з лівого і з правого її крил стоять надійні її побратими, які не допустять до її оточення, а ззаду, у запіллі є також сильні резерви, які у момент найбільшої загрози прийдуть їй з допомогою.

Значення цієї тісної співдії центральних сил, крил і резервів, на превеликий жаль, не роз'яснюють статті Гришка і у пересічного читача «Українських Вістей» може створитися небезпечне уявлення, що, мовляв, «головна сила», а власне центральна сила, може обійтися без допомоги крил і резервів. Конкретно: Чи наявність українського національного руху в Західній Україні до 1939 р. не була посередньо підтримкою для підсовєтської України в її боротьбі проти московсько-большевицького наступу? І чи свідомість того, що десь там — у Західній Европі існує і діє українська політична еміґрація (і «стара» і «нова»!), не підтримує тепер спротив українського народу ще більш посиленому большевицькому наступові?

Зовсім не збираємося зменшувати значення тих національних сил, які діяли й діють в «підросійській» Україні, ані теж перебільшувати ролі сил Західньої України й «старої» еміґрації. Навпаки, вважаємо, що **лише синтеза й тісне злиття цих двох сил витворять єдину, всенаціональну силу, яка зможе дати відпір наступові «головного ворога на головному відтинку боротьби».** Не дарма ж чухнови й усі російські імперіялісти так уперто намагаються відділити непрохідною стіною наддніпрянців і «галичан», не допустити до їхнього об'єднання. І наддніпрянці, і «галичани» мусять трохи уважніше прислухатися до клича, який лунає з російського табору: «Бий галичан! Спасай Росію!»

А тому, борючись проти загумінкового п'ємонтизму галицького типу, мусимо бути не менш уважними перед небезпекою нового екстрему, нового п'ємонтизму наддніпрянського типу.

Не думаємо, щоб Гришко хотів проповідувати такий п'ємонтизм. Але небезпечні нотки пролунали вже в інших авторів «Українських Вістей», як Д. Комірний: «Два державні центри концентрують українську людність по обох берегах Збруча ... біля УГВР купчиться виключно галицька людність і це їхня влада, переважно наддніпрянці визнають державний центр УНР...» («Українські Вісті», 27. 1. 49) і Багряний, який нещодавно («Українські Вісті», 5. 5. 49) писав: «Хіба не факт, що один такий Кравченко в боротьбі проти большевизму за короткий час зробив більше, аніж деякі войовничі партії за всі 30 років свого існування? (?!?! — Ю. М.)... Ось у цих кадрах (у тих, що залишилися в Україні і «що живуть, ростуть, вчаться й працюють під еґідою КП(б)У й комсомолу» — Ю. М.) і є запорука тієї перемоги, якою кінець-кінцем мусить закінчитися змагання й боротьба української нації. Вони державу виборять і вони ж будуть нею керувати так, як це було в 1918—1919 орках (? — Ю. М.), коли обійшлося без еміґраційних опікунів».

На тлі цих заяв і тверджень концепція «головної сили» набуває серед пересічних мас форму заяв, які вже доводиться інколи чути: «Станемо з палками на Збручі й нікого з галичан не пустимо до Києва».

Автор цих рядків належить до тієї української територіяльної групи, якій не треба переходити Збруча, щоб дістатися до Києва, і тому виступає тут проти такої зведеної на манівці вузького землятства «політичної активізації» наддніпрянської еміґрації, за яку взялися деякі автори «Українських Вістей», не зі страху, що і його не пустять до Києва. Ми боїмося, лише що такий метод активізації доведе до того, чого саме прагне Чухнов і в чому йому несвідомо допомагали дотепер у своїй «п'ємонтській» загумінковій засліпленості деякі наші «150%-ві патріоти», а саме до поглиблення (на еміґрації!) Збруча у непрохідну прірву.

Звичайно, проблема Збруча обмежується тепер виключно еміґрацією. В Україні вона вже відходить у забуття. Тому зовсім непотрібним був би наш «соборницький лемент», коли б так сталося, як твердить Багряний, тобто що політичні кадри, які тепер перебувають в Україні під КП(б)У і комсомолом, самі без допомоги еміґрації вибороли державу. На жаль, це тільки припущення. Не заперечуючи ні в чому значення кадрів, про які говорить Багряний, не можемо заперечити й того, що роля еміґрації у визвольній боротьбі залишається і надалі великою. Це розуміє і сам Багряний, коли, поруч усіх своїх зневажливих висловів про еміґрацію, все ж таки цитує з «Наших позицій», що, мовляв, «тільки УРДП (ось воно що! — прим. складача) може бути тим акумулятором, що ці кадри закумулює й перетопить і включить до української національної акції». Виходить, що не самі ці кадри збудують державу, а таки за допомогою еміґрації, бо ж УРДП покищо діє тільки на еміґрації.

Нам не важно, які саме українські національні сили змобілізують ці кадри до боротьби за українську державність. Головне, щоб вони були змобілізовані. І не тільки вони, але й **усі сили нашої еміґрації,** і то не в площині окремих «п'ємонтів» і «головних» чи менш головних сил, а **в єдиному, справді закумульованому фронті єдиної головної сили — нації.** Так, щоб на фронті боротьби були сильні і центр, і крила, щоб у такий спосіб розгорнута, пляново й скоординовано діюча всеукраїнська національна лава, не обтяжена комплексами «східняцтва» і «галичанства», могла повести рішучий і оперативно розроблений єдиним спільним генеральним штабом контрнаступ на головного ворога — Росію.

Самозванець Керенський

(УБІ) Італійське пресове агентство ЧІП («Чентро Інформаціоні про Део») 26 квітня ц. р. у спеціальному видані надрукувало повний текст виданого 24 квітня ц. р. Комунікату експозитури Інтернаціоналу Свободи в Італії, в якому Інтернаціонал Свободи (як визвольна міжнародня формація поневолених Москвою народів) визначає своє ставлення до створеної в березні місяці ц. р. у Ню-Йорку російської «Ліґи боротьби за народню свободу» на чолі з кол. прем'єром тимчасового уряду Росії в 1917 р., А. Керенським. Керенський та інші чолові члени цієї Ліґи (А. Абрамовіч, А. Днепров, В. Чернов, В. Двінов) виступають як «репрезентанти народів Росії» й одною з основних їх тез є те, що «СССР — це не Росія, а російський нарід (?!) не відповідає за злочини кремлівського уряду».

Комунікат Інтернаціоналу Свободи цілком або у скороченій формі передрукували деякі італійські часописи.

Текст Комунікату Інтернаціоналу Свободи

«У зв'язку з недавнім створенням у США (Ню-Йорк) під проводом кол. голови російського тимчасового уряду в 1917 р., А. Керенського, т. зв. «Ліґи боротьби за народню свободу», та у зв'язку з розвиненою Ліґою діяльністю на міжнародньому форумі, ми, представники поневолених большевицькою Москвою народів, а саме: Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Грузії, Ідель-Уралу, Казахстану, Козакії, Північного Кавказу, Туркменістану, Узбекістану й України, організовані в Інтернаціоналі Свободи — Секція Схід, заявляємо:

1) Згадана Ліґа не має прав і підстав називати себе «Ліґою боротьби за народню свободу», бо в ній не беруть участи представники жадного з вищезазначених народів;

2) Згадані вище народи, що є жертвами російського імперіялізму, борються за своє визволення і від большевизму і від російського імперіялізму та змагаються за свої незалежні національні держави;

3) Большевизм є новітньою формою російського імперіялізму в його найбільш динамічному виявї. Він є тим більш небезпечним, бо виступає під маскою комуністичного інтернаціоналізму;

4) Щоби встановити в Европі й у всьому світі справжній мир, ще не досить знищити лише большевизм. Для цього потрібно також викорінити його причину і джерело, якими є російський імперіялізм. І саме тому є необхідним допомогти окупованим большевицькою Москвою народам звільнитися з-під ярма російського імперіялізму і здобути державну незалежність. Бо лише це є єдиною передумовою та ґарантією миру в центральній та східній Европі й у тій частині Азії, яка завжди була метою експансії російського імперіялізму. У наслідок цього будуть створені передумови для закріплення тривалого миру у всьому світі;

5) Згадана Ліґа, хоч і задеклярувала себе проти большевицького режиму, стремить до цілковитого збереження російської імперії, яке протирічить національним прагненням поневолених російським імперіялізмом народів, а також і духові Атлантійської Хартії. Поневолені Москвою народи ніколи більше не погодяться на нове російське панування, навіть якщо воно було б у «демократичній та федеральній» формі. Ці народи протягом своєї історії гірко випробували вже не раз співжиття з російським народом у російській імперії, а ще недавно, в 1917 р., бачили «демократію» і «федералізм» самого Керенського, який рішуче і вороже поборював будьякі спроби автономії поневолених народів. Знаючи політичне наставлення росіян різних політичних тенденцій і основну догму їхньої політики («ліпше режим Сталіна, ніж порушення цілости російської імперії») — є також підстави мати поважні сумніви й у глибині антибольшевицького політичного кредо Керенського, який, перебуваючи 30 років на еміграції, вперто мовчав, рідко коли обмежуючись лише платонічними заявами проти большевицької диктатури;

6) Поневолені російсько-большевицьким імперіялізмом народи вітають кожну нову антибольшевицьку формацію, включно навіть з формацією Керенського, якщо вона є дійсно антибольшевицькою і не йде в кардинальний розріз з їхніми стремліннями, але вони рішуче стверджують, що Ліґа Керенського, не має ніякого права виступати в їх імені, а може говорити в імені виключно росіян. Наші народи активно борються проти большевизму від самого його народження, але борються проти нього в імені своїх суверенних національних держав і не бажають більше ніколи перебувати у підданстві якої би то не було форми російського імперіялізму — демократичної, царської чи іншої.

7) Визволившися від російсько-большевицького імперіялізму і здобувши свої незалежні національні держави, названі вище народи бажають жити у згоді з російським народом та співпрацювати з ним, але як рівний з рівним і як незалежні народи у суверенних державах. Як передумову добросусідського співжиття ці народи стверджують конечну потребу демократичного перевиховування російського народу в тому напрямі, щоб він шанував свободу інших народів і природ е право кожного народу на своє власне незалежне життя.

Становище Виконного Органу УНРади

Категорично-відмовну позицію до «Ліґи боротьби за народню свободу» заняв і Виконний Орган УНРади, який устами своєї Інформаційної Служби проголошує (подаємо з незначними скороченнями — прим. Редакції):

«У російській пресі в Америці в березні цього року оголошено «Основні тези» програми новоствореної російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу». Згідно з цією програмою російська Ліґа має завданням боротися проти комуністичної диктатури і за встановлення в Росії демократичного ладу.

З української сторони є рішучі застереження проти тих тез згаданої Ліґи, які торкаються народів, поневолених Советською Росією в тому числі й України.

Комуністична диктатура в Росії — це витвір історичного розвитку російського народу, що в своєму минулому не мав вільного політичного ладу і не знає пошани до свободи інших народів. Без російської воєнної сили комуністична диктатура не могла би запанувати над поневоленими народами, бо місцеві комуністичні рухи серед цих народів були і є слабі, а зокрема в Україні, де до приходу московської окупаційної влади взагалі не було ніяких українських большевицьких організацій.

Російський імперіялізм не є якийсь новотвір комуністичного режиму, він глибоко вкорінений в політичній традиції Росії. Тимто всі російські політичні групи — від монархістів до соціялістів — як раніше (ще і під час революції 1917 р.), так і тепер не хочуть визнати права народів, поневолених Росією, на вільне самовизначення.

Ця тенденція виявляється і в програмі російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу». Вже сама назва озгану Ліґи — «Майбутня Росія», в якому вміщені основні тези платформи Ліґи, показує, що Ліґа має на увазі збереження російської великодержави (на території СССР), яка й надалі панувала б над народами, що були до неї прилучені силою. Хоч в основних тезах платформи Ліґи і говориться у вступі про «союз народів, створений вільним порозумінням», але з другого боку категорично заявляється: «Тільки Установче Зібрання, обране всіма народами країни… буде мати право остаточно встановити порядки для майбутньої визволеної Росії». Це значить, що долю народів, поневолених Росією, вирішував би російський народ, який має чисельну більшість у СССР. Таким чином, проголошені російською Ліґою кличі про вільну згоду народів і їхній свобідний розвиток — це лише слова, що прикривають дійсну тенденцію Ліґи — відновити після знесення комуністичного режиму «єдину неподільну Росію», хоч би й проти волі неросійських народів, що належать тепер до СССР.

Тому Інформаційна Служба Виконного Органу УНРади заявляє:

1. Програма російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу» фактично не визнає права поневолених Советською Росією народів на вільне самовизначення.

З цих причин програма російської «Ліґи Боротьби за Народню Свободу» не може мати довір'я в українському народі, як і серед інших народів, поневолених Росією. Всяке накидання форм міжнаціональних взаємин згори українці й інші поневолені народи вважатимуть за насильство над своїм правом і будуть проти цього всіма силами боротися.

2. Запроєктований російською Ліґою плян упорядкування міжнаціональних взаємин шляхом скликання Установчого Зібрання «всіх народів» колишньої Росії не може вирішити проблеми поневолених Росією народів.

Зокрема щодо українського народу, то тільки власні, демократично вибрані законні органи незалежної України можуть створити владу, відповідаючу інтересам України, і рішати, на основі рівноправности, про взаємовідносини української держави з іншими народами.

ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА «УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ»:

АВСТРІЯ: Євген Павлюк — Salzburg 2, Postfach 19.

АНГЛІЯ: В Шевчук — Mr. W. Shewczuk, 49 Linden Gardens, London W 2, England.

АРҐЕНТІНА: «Перемога» — „Peremoha", Bookstore, 25 de Mayo 473/ 14 Buenos Aires, Argentina.

БЕЛЬГІЯ: І. Ріпак — I. Ripak, 58 rue de l'Aqueduc, Bruxelles, Belgique.

ВЕНЕСУЕЛЯ: Інж. І. Лазаренко — Ing. I. Lazarenko, Este 12, Nr. 162, Caracas. Venezuela.

ІТАЛІЯ: Др. В. Федорончук — Dr. W. Fedoronchuk, Via Nemorense 100, int. 22, Roma, Italia.

КАНАДА: Прокіп Наумчук — Mr. Prokip, Naumczuk, 80 Dovercour Rd., Toronto / Ont. Canada.

США: «Самостійна Україна» — "The Independent Ukraine", P.O. Box 183, Chicago 9, Ill. U. S. A.

ФРАНЦІЯ: Анна Ґрей — Anna Gray, 14, rue de Canettes, Paris - 6, France.

ВІСТІ з УКРАЇНИ

КРЕМЛЬ НАКАЗУЄ ПОЛІПШИТИ СТАН ТВАРИННИЦТВА

Починаючи вже з минулого року всі інструкції комуністичної партії СССР і різних його адміністраційних чинників підкреслюють необхідність рішуче збільшити кількість колгоспної рогатої худоби, овець, свиней і птиці. Однак, як видно ці дотеперішні поради та інструкції не дали бажаних наслідків, **а тому в квітні цього року Рада Міністрів СССР і Центральний Комітет ВКП(б) примушені були видати спеціяльну постанову про т. зв. трьохрічний плян розвитку колгоспного й радгоспного продуктивного тваринництва.**

Настільки велике значення надає советський уряд виконанню цього пляну видно вже з того, що відразу ж у постанові визначені суворі матеріяльні санкції проти тих колгоспників, які не виконають пляну. Згідно з постановою, колгоспники тих колгоспів, які на підставі цієї постанови організують до 1950 р. 4 тваринницькі фарми (великої рогатої худоби, овець, свиней і птиці), здаватимуть державі зменшену на 10% поставку м'яса, молока і вовни. Навпаки, колгоспники тих колгоспів, які не організують всіх 4-ох фарм і не матимуть визначеної в урядовій постанові найменшої кількости худоби, мусітимуть від 1950 р. сплачувати державі збільшену на 10% поставку м'яса, молока і вовни.

У цьому виразно видно зле замаскований натиск на колгоспників, щоб вони здавали до колгоспів власну худобу, яка дасть можливість колгоспам мати ту мінімальну кількість худоби, що її вимагає ця постанова.

Як виходить з постанови Ради міністрів, кількість худоби, що перебуває тепер у приватній власності колгоспників, робітників, службовців і селян, значно перевищує кількість колгоспної худоби. За визначеним пляном кількість великої рогатої худоби в колгоспах має бути до кінця 1949 р. збільшена щонайменше до 24 млн. гол., тоді як у приватній власності її нараховується вже й тепер 30 млн. гол., у тому числі у колгоспників — 19,1 млн., у робітників і службовців — 7 млн. і т. зв. «одноосібників» (самостійних селян) — 3,9 млн. гол. За визначеним постановою уряду пляном, кількість колгоспної великої рогатої худоби має бути збільшена до кінця 1950 р. до 28 млн. гол., а до кінця 1951 р. — до 34 млн. гол. Це збільшення має відбутися м. ін. і шляхом т. зв. контрактації молодняка у колгоспників, робітників і службовців.

Так само має бути збільшена у колгоспах і кількість овець та кіз: до кінця 1949 р. — 62,4 млн. гол., а до кінця 1951 р. — 88 млн. гол.; у приватній власності є тепер 26,5 млн. гол., а також і свиней: до кінця 1949 р. — 10 млн. гол., до кінця 1951 р. — 18 млн. гол.; тепер у приватній власності — 7,2 млн. голів і домашньої птиці: до кінця 1949 р. — 65 млн. гол., до кінця 1951 р. — 200 млн. гол.; тепер у приватній власності — 350 млн. гол.

Одночасно з цим пляном постанова вимагає збільшення молочности корів, організації належного догляду за худобою тощо та встановлює нагороди і відзначення для кращих «передовиків» у галузі колгоспного тваринництва. Як видно, советський уряд дуже потребує збільшення м'ясних резервів і резервів вовни. Немає сумнівів, що це не на експорт, ані також для населення, а тільки для величезної советської армії, у першу чергу для її постачання під час майбутньої війни, що до неї приспішено готується СССР.

Для тих же наївних европейців і американців, які переконані, що громадяни Советського Союзу тільки про те й мріють, щоб жити та працювати в колективних господарствах, постанова советського уряду про розвиток тваринництва може бути красномовною ілюстрацією того, як кожний колгоспник використовує найменшу можливість, щоб мати хоч невеличке, але **власне господарство:** власну корову, вівцю, козу, свиню, курку, гуску тощо. А тимчасом для організації колгоспних тваринницьких фарм треба спеціяльних постанов Москви, санкцій, натиску і премій!

ЯК ПІДНОСИТЬСЯ «ТРУДОВИЙ ЕНТУЗІЯЗМ» КОЛГОСПНИКІВ

Кореспондент московської «Правди» подає дуже характерну ілюстрацію того, як саме в Україні партія «підносить» «трудовий ентузіязм» колгоспників. Довгий час після війни Кам'янсько-Дніпровський район, Запорізької области, був найвідсталішим у області. Як відомо, не допомогали ані твори Сталіна, ані «Короткий курс ВКП(б)», щоб піднести у колгоспників політичну свідомість і охоту до праці для «соціялістичної батьківщини». На це, мабуть, звернули увагу, де слід, натиснули, куди слід, — і сталося чудо: **за один рік район став трохи не найпередовішим у області.**

За інформаціями кореспондента «Правди», це чудо здійснив райком партії. Понад 100 (!) комуністів відрядили з районового центру на постійну працю до колгоспів, де вони очолили бригади й ланки, сотні колгоспних комуністів з адміністраційних посад відрядили на роботу трактористами, бригадирами тощо. Досить цікаво звернути увагу хоч би на прізвищах деяких з тих активістів-комуністів, що взялися налагоджувати відносини в колгоспах. **«За порадою** (відомо, якою — Ред.) **райкому,** — пише кореспондент, — **колгоспники сільгоспартії «Реконструкція» обрали головою правління досвідченого керівника Андрея Єґоровіча Мітьоґлова.** (Якого можна ручитися побачили лише у себе вже, як «голову» — Ред.). **За допомогою партійної організації** тов. Мітьоґлов швидко налагодив справи в колгоспі. **Член партії тов. Афанасьєв** очолив польову бриґаду, **другий член партії, тов. Новіков,** став керівником бриґади будівників Білозерського водозбірника. **Комуніст тов. Піскунов** створив ланку високого врожаю» (підкреслення всюди наші — Ред.)

Вже сам перелік прізвищ показує, **хто** фактично керує всім життям, **навіть на** низовій роботі, навіть у колгоспах в Україні. Кореспондент із зрозумілих причин промовчав про ті заходи, які застосувало з свого боку МВД для того, щоб «заохотити» колгоспників до праці. Однак, такі вислови, як «за допомогою партійної організації швидко налагодив справи в колгоспі», говорять дуже багато.

□ ПІДРУЧНИК ДЛЯ СТАХАНОВЦІВ. За повідомленням «Літературної газети», **українське видавництво політичної літератури в Києві видало збірник, присвячений стахановцям промисловости й транспорту.** Подані матеріяли про методи роботи «знатного» доменщика Івана Коробова, сталевара Михайла Кучерина, «героя соціялістичної праці» забойщика Александра Тюренкова, лявреата сталінської премії забойщика Луки Голоколосова й ін. Треба думати, що вже по всіх транспортових і промислових підприємствах робітники в обов'язковому порядку вивчають ці директивні методи роботи й… пошепки проклинають «знатних» стахановців.

□ ВИКОНАНО ПЛЯН ВЕСНЯНИХ ЛІСОНАСАДЖЕНЬ. За повідомленням «Правди», колгоспи, радгоспи й лісгоспи України до половини квітня виконали плян весняних лісонасаджень, засадивши деревами площу у 79 484 гектарів.

□ ЕЛЕКТРОТРАКТОРИ НА ПОЛЯХ. На полях Корсунь-Шевченківського району, Київської области, випробувані перші електротрактори. (Потіха для колгоспників: хоч нема чого їсти, то зате є на що подивитися!).

□ ВІДКРИТТЯ МУЗЕЮ ім. ШЕВЧЕНКА В КИЄВІ. **24 квітня** в Києві відбулося відкриття державного музею ім. Т. Шевченка («однодумця і соратника великих російських революціонерів Герцена, Чернишевського, Добролюбова», — не забули при цій нагоді підкреслити «Правда»). **Промовці** — М. Бажан, П. Тичина, І. Іжакевич, унук великого Кобзаря — колгоспник Терентій Шевченко — **менше говорили виступаючи [illegible] про самого Шевченка, а переважно про вдячність «батькові« Сталінові та про «щасливе» життя в Советській Україні.**

□ ЗАКІНЧЕННЯ СІВБИ. За даними міністерства сільського господарства Української ССР, колгоспи України до початку травня закінчили плян сівби колосових культур і соняшника.

ІНСТИТУТ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ ПРИ УКРАЇНСЬКОМУ ВІЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

проводить льотерію, що має на меті дати фінансову допомогу інститутові.

Льотерійні квитки (льоси) продаватимуться по наших осередках.

Льотерійний квиток коштує лише 1 н. м. і дає змогу виграти цінні картини відомих мистців-малярів Труша, Левицького, Дядинюка, Бутовича, Валяса і ін., які мають загальну вартість 5000 н. м.

Розіграш льотерії відбудеться 22 травня 1949 о 10 год. в таборі Варнерказерне, Мюнхен-Фрайман.

Кожний українець мусить взяти участь у льотерії, яка має високу мету — допомогти нашій студентській молоді.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В УАПЦ в Мюнхені, Дахауерштрассе 9/I відбудуться по Службі Божій

УРОЧИСТІ ПАНАХИДИ:

22. V. — по полковникові Євгенові Коновальцеві;

29. V. — по Головному Отаманові Симонові Петлюрі;

12. VI. — на перший день Зелених Свят: коло Символічного Хреста на цвинтарі Вальдфрідгоф — за всіх поляглих за Волю України.

Додаткові інформації про урочистість Зелених Свят будуть оголошені в пресі та в церквах.

Церковна Рада УАПЦ Братство Св. Покрови в Мюнхені.

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Два полюси світової уваги — Німеччина і Китай

ПОЛІТИЧНІ ПАРАДОКСИ

У політиці немає несподіванок, а парадокси є явищами нормальними. Вчорашній союзник стає противником, коли покладені у нього надії не справдилися, а ворог, навпаки, стає союзником, коли цього вимагає політична доцільність. Така метаморфоза відбувається і завершується на наших очах протягом останніх тижнів. **І дві країни, що обмінялися ролями, полонять увагу всього політичного світу: переможець у 1945 р. Китай програв нині свою політичну позицію як партнер переможців 2-ої світової війни, а переможена в 1945 р. Німеччина, хоч і у зменшених маштабах, поволі стає тим, чим перестав бути Китай — реальним фактором міжнародньої політики.**

ТЕЄМНИЦЯ ВІДНОСИН МІЖ БОЛЬШЕВИКАМИ Й КИТАЙСЬКИМИ КОМУНІСТАМИ

Воєнні події в Китаї наближаються до вирішальної фази. Існування т. зв. національного уряду Китаю може розраховувати лише на місяці. Армії китайських комуністів опановують все більші й більші терени розлогого Китаю. Це — внутрішньо-китайська справа, хоч обидва противники воюють зброєю не китайської продукції. Але перемога червоних військ не означає ще перемоги Китаю, як і переведення суспільних та соціяльних реформ, вперта іґноранція яких з боку національного уряду є основною причиною блискучих перемог червоних армій, — не закінчує ще 18-ти літньої внутрішньої війни в Китаї.

За війною китайських генералів прийде війна інша, війна, з якої розшматована внутрішніми розбіжностями китайська суверенність виходила до цього часу завжди переможеною — **а саме — війна політична.** Тобто, змагання тих зовнішньо-політичних сил, що мають у Китаї господарські та торговельні інтереси й укладений могутній капітал. **Чим більше наближається до свого закінчення військове змагання китайських генералів, тим більше підвищується температура европейських та американських зацікавлень політичною стороною всього китайського конфлікту** й тим більше активізується азійська політика неазійських держав, щоб не запізнитися з капіталізацією вкладених у цей конфлікт інвестицій.

Наш загал міряє китайський конфлікт европейською міркою й бачить у перемозі китайських комуністів беззастережний тріюмф большевицької Москви. Забувають при тому, що Китай як духово-культурно, так і політично це — інший світ, який ажніяк не можна міряти міркою европейських аналогій.

Холоднокровність постави добрих знавців Китаю до «червоної повені», що заливає нині Китай, бо ближче знання китайських обставин промовляє про щось інше. Загально впадає в очі назовні холодне ставлення Москви до перемог китайських комуністів, яке різко суперечить, наприклад советській тактиці під час еспанської домашньої війни в 1936 р. Така ж холодність спостерігається і з боку Мао-Тсе-Тунґа, лідера червоного Китаю. Цікаво, що під час здобуття Пекіну в лютому ц. р. можна було бачити, як стверджують европейські спостерігачі, ні одного портрета Сталіна, а це також цілком протирічить традиційній советській практиці.

На підставі таких симптомів британська преса і робить висновки, що Мао-Тсе-Тунґ є китайським комуністом без советського шліфу, недоктринерською особистістю та неповноцінним комуністом, а скорше свого рода новим Тіто. У всякому разі, **дійсний характер зв'язків між Пекіном та Москвою являє собою нині найбільшу загадку для світової політики.**

Про самостійну лінію китайських комуністів можуть свідчити такі факти: 1) большевицька розбудова Сибіру до випадової брами у внутрішньо-азійський суходіл, 2) тенденція советського імперіялізму зайняти англо-американські позиції в Китаї, 3) історична тенденція китайців звільнитися нарешті від опіки будьяких сторонніх сил, 4) тактовна поведінка китайських комуністів щодо Америки й Великобританії, 5) свідомість того, що без позаазійського капіталу неможливий господарський розвиток Китаю, 6) китайське вміння з вдячою усмішкою використати советську поміч, а потім без усяких церемоній відкинути всі домагання, як це колись зробив Чан-Кай-Шек, проганяючи своїх большевицьких військових дорадників, що допомогли йому перемогти внутрішніх суперників.

А Англія та Америка? Байдуже, як зватиметься той, хто після перемоги буде готовий до співпраці: Чан Кай-Шек, Лі Тсунґ-Єн чи Мао Тсе-Тунґ... У кожному разі, **ще дуже завчасно твердити, що перемога китайських комуністів є перемогою Москви.**

НІМЕЧЧИНА ВХОДИТЬ У МІЖНАРОДНЮ ПОЛІТИКУ

Політична порожнеча, що виникла у Середній Европі в наслідок ліквідації т. зв. Третього Райху була заповнена чотирма окупаційними зонами й вертикальним поділом на західню (проамериканську) та східню (просоветську) Німеччину.

Політичне наруження між західніми демократіями та большевиками, переведення двох сепаратних валютових реформ і бльокада Берліну — дали повоєнним німецьким західнім політикам шанс, який вони за сприятливого розподілу політичних сил навколо німецької проблеми й використали: заповнити доцьогочасну політичну порожнечу створенням Західньо-німецької держави та поступово активізуватися у европейській політиці, використовуючи для цього потенціяльну вагу німецької проблеми у европейських справах та намагання західніх держав включити Німеччину в господарську систему Заходу як протисоветську силу.

Цими днями й зроблені вирішальні кроки в цьому напрямку. Після восьмимісячних нарад **Парляментарна Рада у Боні ухвалила в неділю 8 травня ц. р. 53 голосами проти 12** (6 баварська ЦСУ, 2 комуністичні, 2 центра і 2 голоси федералістів Долішньої Саксонії) **тимчасову конституцію союзної західньо-німецької республики.** Майбутній західньо-німецький парлямент матиме **союзний сойм і союзну раду.**

Депутатів до сойму обиратимуть на 4 роки. Депутатів до ради призначатимуть крайові уряди. Президента обиратимуть на 5 років. Президент буде пропонувати союзному соймові вибір союзного канцлера. Союзний уряд складатиметься з канцлера і союзних міністерств. **Конституція входить у силу після залвердження її губернаторами окупаційних сил та ратифікації в 8 крайових урядах.** Цю конституцію матиме Західньо-німецька союзна республіка, що складатиметься з Баварії, Вюртемберґу-Бадену, Гессену, Північної Надренії-Вестфалії, Долішньої Саксонії, Шлезвік-Гольдштайну, Надренії - Фальцу та Вюртемберґ-Гогенцоллерну. Площа республіки дорівнюватиме 247 980 кв. км., а населення 45,5 млн. чол. Отже, до складу її входитимуть терени всіх трьох західніх окупаційних зон Німеччини. Прапор Західньо-німецької союзної республіки — чорно-червоно-золотий. Тимчасова столиця — Бонн

Бльокада Берліну була знесена 12 травня. За советським наказом пресові видання з Західньої Німеччини матимуть право розповсюдження у советській зоні лише тоді, коли видання з советської зони будуть допущені на Захід. У наказі про знесення транспортової бльокади названо ген. Котікова вже не «командантом Берліну», а «військовим командантом советського сектору Берліну».

Деяке відпруження в советсько-американських стосунках знаходить свій вислів теж у зміні політики т. зв. Народньої Ради, покликаної до життя советами й керованої комуністичною партією СЕД. Президент цієї Ради, Отто Нушке, проголосив, що наради керованих ним інституцій будуть ведені «у новому дусі» який «довів до ліквідації бльокади».

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ У ПАРИЖІ

23 травня мають розпочатися у Парижі переговори міністрів закордонних справ США, Великобританії, Франції та СССР. Після довгих місяців холодної війни міністри закордонних справ починатимуть розмови там, де їх було перервано 10 місяців тому, коли намагання знайти компроміс між Сходом і Заходом закінчилися бльокадою Берліну. **Темою нарад буде питання Німеччини в цілому** — засадниче обговорення справи мирного договору з нею, проблема Берліну та берлінської валютної реформи.

Голоси політичної опінії про паризьку конференцію поділені. Одні сповнені оптимізмом, що врешті вдалося зробити перший крок на шляху до ліквідації конфлікту Схід-Захід у майбутньому, **інші ж дивляться на наслідки паризьких розмов скептично, а ще інші навіть і не приховують свого песимізму, вважаючи, що паризька конференція буде для СССР лише тактичним маневром, щоб дати А. Вишинському можливість сказати традиційно-советське «нет»,**

Усі згоджуються на одному: обережність і тверда спільна однодушна постава трьох західніх партнерів є тією дипломатичною мовою (як довів приклад Берліну), **яку найкраще розуміє Советський Союз.** З огляду на те, що проблема майбутньої Німеччини інакше виглядає з позицій Франції, а ще інше з позицій европейської політики США і вже зовсім протилежно з позиції СССР — політичний світ з напруженням очікує 23 травня, коли мають окреслитися контури майбутніх нових стосунків, а також і корінні проблеми світового миру і світової політики—відношення між західніми демократіями та Советським Союзом.

ШЛЯХАМИ ЛІКВІДАЦІЇ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТИ

(ЮП) Офіційні повідомлення з східньо-европейських держав вказують на те, що комуністичні режими Польщі, Болгарії, Чехословаччини, Мадярщини, Юґославії та Румунії твердо вирішили до 1955 року ліквідувати всяку приватну власність, у першу чергу на землю.

Опублікований текст нового **болгарського п'ятирічного плану** говорить про те, що до 1953 року 60% селян Болгарії буде охоплено колхозною системою господарства. Під час наступних двох років приватна власність мусить бути нещадно ліквідована. Болгарія є поки що єдиною комуністичною державою з большевицького бльоку, що відверто проголосила свою програму колективізації сільського господарства.

Мадярська п'ятирічка, що починається з січня 1950 р. має завданням «цілковиту перебудову мадярського села». Сільське господарство країни шляхом створення великих державних мастків з 500 державними тракторними станціями (на зразок советських МТС) набере іншого вигляду. Вже у першій фазі п'ятирічки державні мастки отримають виключну монополію на використовування тракторів й інших сільсько-господарських машин. Цим способом державні й комунальні мастки матимуть важливу зброю в руках для поборювання залишків приватніх господарств. В Мадярщині, як і в інших державах комуністичного бльоку державні тракторні станції на зразок советський стануть дуже важливим знаряддям у руках держави для цілковитого закріплення сільського господарства.

У Польщі вже сьогодні тракторні станції мають необмежену владу над сільським господарством. Минулого року число польських МТС було збільшено з 405 до 2000. На кінець 1949 року їх повинно бути 3000. Тракторні станції у Польщі є, як пише урядова польська комуністична преса, «важливим середником самопомочі польських селян на шляху до соціялізації села».

У Румунії видано новий земельний закон, на підставі якого заборонено існування більших, ніж 50 гектарів приватних господарств. У зверненні ЦК комуністичної партії Румунії сказано, що «Румунія ліквідує приватну власність скорше, завзятіше і простішими засобами, ніж інші країни».

В **Юґославії,** не дивлячись на «зраду» Комінформові, удержавлення мастків йде невпинно вперед. Усі повідомлення з Юґославії говорять про те, що «охорона великих землевласників» режимом Тіто є лише пропаґандивним гаслом Москви. Коли ходить про колективізацію сільського господарства, то Юґославія не відстає ні на крок від своїх сусідів.

На окупованих у наслідок 2-ої світової війни, нових землях, що належали до війни Польщі, Румунії, Чехословаччині (в основному українські, а також білоруські землі) та до балтійських держав — СССР дає своїм сателітам приклад, як треба переводити колективізацію. Недавно відбувся у Києві спеціяльний з'їзд пропаґандистів, на якому були подані до відома нові напрямні для пожвавлення колективізації на новоприлучених територіях.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІЇ УНДО

Президія УНДО винесла одноголосно на своєму засіданні 5-го травня ц. р. такі постанови:

1) У зв'язку з виїздом з Европи голови партії п. Василя Мудрого передати функції урядуючого заступника голови згідно з ухвалами з'їзду в Міттенвальді, першому заступникові голови п. д-рові Степанові Витвицькому.

2) В справі останніх подій на відтинку українського громадського життя в Німеччині Президія УНДО стверджує:

а) що УНДО не умовлялося з будь-якою політичною групою, ані якою-небудь іншою політичною організацією про з'їзд ЦПУЕ, що відбувся 4—7 березня ц. р., зокрема про вибори верховних органів тієї установи,

б) що ті члени партії УНДО, які у висліді постанов того з'їзду ввійшли до Управи, до Контрольної Комісії ЦПУЕ та до Найвищого Громадського Суду, зробили це на власну руку і власну відповідальність,

в) що вибори згаданих орґанів ЦПУЕ були проведені без згоди всіх груп, які репрезентують цілість української еміґраційної спільноти, а були доконані виключно по лінії бажань групи ОУН(р), яка приєднала до своєї акції і групу гетьманців,

г) маючи на увазі, що таким чином знехтувано вимогу згоди, порозуміння та об'єднання всього нашого еміґраційного громадянства, як основу його організованого життя, а застосовано систему диктатури однієї політичної групи, Президія УНДО вважає з погляду потреб та інтересів того ж громадянства участь членів УНДО в названих і цим способом складених органах ЦПУЕ актом неправильним і від'ємним,

ґ) для оздоровлення створеного останнім з'їздом ЦПУЕ положення, в якому опинилося наше еміґраційне життя та для проведення консолідації і об'єднання всього нашого громадянства, Президія УНДО домагається негайного скликання нового з'їзду ЦПУЕ.

Мюнхен, 5 травня 1949 р.

За Президію УНДО:

Д-р Степан Витвицький
Урядуючий заступник голови,

Д-р Любомир Макарушка
Головний секретар.

□ ЕСПАНІЯ. **Питання про відновлення дипломатичних стосунків західніх держав з Еспанією знайшло живий відгук у Великобританії.** Цілий ряд часописів, коментуючи це питання закликають британський уряд відрядити своїх амбасадорів до Еспанії, бо це відповідає інтересам і Великобританії, і Еспанії. Міністр закордонних справ **Бевін висловився, що він дуже жалкує про те, що два роки тому, скоряючись рішенням ОН, Великобританія пірвала дипломатичні стосунки з Еспанією.** У США урядові кола вважають, що треба зробити ще одну останню спробу повернути Еспанію до табору західніх націй. Але, водночас, там **хочуть утриматися покищо від відновлення дипломатичних стосунків** з Еспанією.

□ ІТАЛІЯ. Агенція Ройтер повідомляє, що **у безпосередніх переговорах між міністрами закордонних справ Англії та Італії — Бевіном і гр. Сфорца пощастило дійти до компромісового узгіднення у справі кол. італійських колоній у Африці.**

Британсько-італійський компроміс передбачає вирішити долю цих колоній так: **Лібія через 10 років має дістати самостійність. До того ж часу три її складові частини перебуватимуть під британським** (Кіренаїка), **французьким** (Фессан) **та італійським** (Тріполі) **мандатами. До 1951 р. залишатиметься під управлінням британців,** які матимуть собі для допомоги дорадчий комітет у складі уповноважених США, Франції, Італії, Єгипту та представників місцевого населення. Цей компромісовий план передбачає також **залишити під управлінням Італії Італійське Сомалі і поділити Еритрею між Абісінією та Англо-Єгипетським Суданом.** Британсько-італійський плян викликав розчарування і спротив арабських та італійських кіл. Італійський відгук на нього характеризують наголовки часописів: **«Нова британська диктатура топче наші права в Африці».**

□ **США.** Американське міністерство юстиції повідомляє, що **залога британського корабля,** що відпливав з Ню-Йорку до Англії, **знайшла у трюмі американського комуніста Ейслера,** який належить до числа тих комуністичних лідерів США, перебувають тепер під слідством за їхню протидержавну діяльність.

□ КИТАЙ. Штаб шанґгайського гарнізону повідомляє, що **комуністи розпочали загальний наступ на Шанґай** у трьох напрямках: з півдня, з заходу та півночі. **Запеклі бої відбуваються в кількох десятках кілометрів від Шанґаю.** Урядові війська залишили цілий ряд опірних пунктів. Одночасно **комуністи перерізали водну маґістралю, яка сполучає Шанґай з морем.** У провінції Ганькоу комуністи відкинули урядові війська та наблизилися до головного міста цієї провінції — Ганькоу.

□ ЕЙРЕ. Як повідомляє АП, прем'єр-міністр Ейре (Ірляндія) Д. Костельо повідомив прем'єр-міністра Етлі про те, що **Ейре рішуче домагається звільнення від управлінням Англією шістьох графств Північної Ірляндії** (Ульстер), які досі перебувають у складі Великобританії. Відповідна резолюція парляменту Ейре домагається з'єдинення Ірляндії, яке «уможливить закінчити довголітні розбіжності між Ейре та Англією.

□ ТРІЄСТ. Командант англо-американської зони окупації Трієсту ген. Ері у своїй доповіді Раді Безпеки ОН повідомив, що, у зв'язку з затримками в розв'язанні трієстського питання, там створився дуже загрозливий стан. Ері вважає за доцільне **передати Трієст Італії, бо переважаюча більшість італійців,** які живуть там, **рішуче вимагають цього.** Становище у Трієсті ще більше ускладнюється тим поліційним терором, який існує в частині міста, окупованій Юґославією.

□ ІТАЛІЯ. **В Сардинії закінчилися вибори до органів самоврядування.** Найбільшу кількість голосів — 193 тис. дістали християнські демократи. Комуністи дістали 110 тис., монархісти 66 тис. голосів. Порівнюючи з минулим роком, **комуністи втратили 12 тис. голосів.**

□ КИТАЙ. За взаємним порозумінням між китайським національним урядом і урядом СССР, **десятирічний договір між цими країнами буде продовжено ще на 5 років.** Ця угода право СССР здійснювати рух яовітряного трансяорту над китайською територією.

□ МАДЯРЩИНА. **На 15 травня у Мадярщині призначені вибори до парляменту. Ці вибори відбуватимуться,** як і в СССР, **за єдиним списком.** Виборці матимуть перед собою лише дві можливості: або пасивно голосувати за вже заздалегідь визначених кандидатів або не брати в них участи. На прикладі виборів у СССР виборці матимуть, власне, лише одну можливість, бо їх «притягнуть» голосувати.

□ БУРМА. Чотири країни британського коммонвелту — **Великобританія, Індія, Пакістан та Цейлон офіційно повідомили про свою готовість дати негайну допомогу Бурмі** для остаточного придушення комуністичних повстань.

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

ОЛЕГ ЛАЩЕНКО

Про духові джерела сучасної нашої доби

На трьох горбах під знаками орла
Ми кладемо прямі основи міста...

О. Ольжич.

Переходимо через перевал. Вийшовши з років другої світової війни, вростаємо в світовий «мир», що за нього тотальне нищення українського життя вже проходить в маштабах цілого українського материка. Щоб правдиво визначити дорогу вперед й опанувати майбутнє — треба знати звідкіля вирушаємо. Та — як це може не дивно — в млі повоєнних буднів губимо джерела своєї доби. І навіть, правдиво окреслюючи її, як добу національної революції, не завше до кінця усвідомлюємо саме цю революційну її суть — хоч це власне вона визначала наше минуле, визначає сучасне і має визначити — оскільки хочемо жити — і наше майбутнє.

Боротьба за фізичне звільнення українського народу йде впарі з боротьбою за його звільнення духове. Цю «пар екселянс» духову суть українського відродження розкрив був у візії нової сім'ї Тарас Шевченко, і Тарас Шевченко розкрив був причини фізичної поразки 1917—21 років, коли приспану і окрадену лукавими Україну, збуджено в огні!

Та проте треба мати затемнений зір, щоб бачити — як це бачить частина ніби української публіцистики — у Визвольній війні 1917—21 лише сумний і зневірюючий досвід; саме за Визвольної війни розкривається містерія минулого — Розритої могили і родиться символіка нової української історії — Держава не твориться в будучині, Держава будується нині. Подолані фізично, таки будимося в огні цих років духово і вже як нація входимо в історичний процес, і тому досвід цих років — поза всю свою зовнішню катастрофальність — у найвищім розумінні цього слова — оптимістичний і раз і назавше вирішальний.

Поволі прокидається вже не в окремих українських людях, а в українськім народі, як цілості «непереможна воля» бути, здійснити себе історично, і ця воля — прямо чи непрямо — позначає все творче в українськім духовім житті останніх десятиліть. Стає вона рушієм глибинної ферментації, що охопила була після програних змагань 1917—21 цілий український духовий процес: з волі відчути, пізнати і розкрити себе, як націю виростає наше оновлене світовідчуття, а з нього світогляд.

Вже в середині двадцятих років понад «кляси» і ворожі кордони виростає суцільний український духовий суходол: під прапором національної ідеї подають собі руки комуніст Хвильовий і «непман» (окреслення Пилипенка) Зеров, — і де факто, — «фашист« Донцов, і в прискоренім ритмі цього процесу будуть завершені «діла і змагання сторуки» О. Ольжича геройським вінком... Тому бачити в перейденім чвертьстолітті лише блискучий ренесанс двадцятих років, і темне проваллля років тридцятих і пригнічення років сорокових — те саме, що взагалі заперечити логіку і суцільність цього процесу й не розуміти (або не хотіти розуміти!) його дійсних, внутрішніх рушіїв — при всіх «партикулярних» відмінах — його нерозривної одности і органічности. Загамована на переломі двадцятих і тридцятих років динаміка українського духового життя на центральній частині материка, позначає і надалі культурний процес західних українських окраїн і еміґрації, і — коли приходить для цього час — роки 1941—2, — «вибухає» знову в столиці... І навіть механічний засяг окупантів (і яких окупантів!) — чи через тотальний фізичний терор, чи «бактеріологічну війну» (спроби защепити збудженій українській свідомості комплекс малості) — тяглість цього процесу не перервав! Зі збудженої українською національною революцією духовості родиться новий світ, що його вершинні позиції умовно окреслює О. Ольжич назвою культури героїчної. Це вже зовсім нова ідейна, моральна і навіть естетична шкаля духових вартостей, що їх основною катеґорією стає саме ідея нації.

Націоналізм в українськім культурнім житті після першої світової війни таки не був явищем випадковим, а — рушієм і «нервом» цього життя. Все справді живе, що виходило з лона цієї культури позначено ідеєю нашого національного ставання. І рівнож не випадково, що саме ця «націоналістична» культура — українська культура в її революційнім напняті, — уласкавлена дотиком муз й сповнена волі до ґеніяльності, волі «рівнятись на світові шедеври», натомість «соціялізм» на Україні своєї музики так і не знайшов! І в символах цієї культури — хай буде це творчість Марка Антіоха або Косинки (але, очевидно, не Винниченка і не Корнійчука!) — зосереджено могутнє духове напняття й вложено ґрандіозні потенції до духового росту, — саме така символіка стає свідоцтвом свого часу і заповітом його. В Синах Стефаника, Суворості Липи, Вежах Ольжича і навіть Вальдшнепах Хвильового — захована сила доби і «важиться» доля наша.

І ця власнопідметна — і тим самим свобідна — в своїх творчих джерелах і висока в меті культура — заразом сильна волею проложити в конкретну дійсність висоти своєї символіки й історично себе закріпити. З природи речей не могла вона не набрати «наголосу», ідеологічного і навіть політичного, інакше б не виповнювала свій простір і час. Зрештою, культура кожної «повної» доби є у високому розумінні цього слова культурою «політичною», але, очевидно, не «партійною» і не тенденційною! В строфі Ольжича Держава не твориться в будучині, Держава будується нині... ця воля до «політичности» доходить свого ідейного наповнення й клясичної чіткости вислову й тим самим сливе, що профетичної переконливости.

І така культура в своїх потенціях є таки дійсно культурою панівною і державною: вона вже сповнена волі «зібрати» і організувати свій «простір» (у Яновського «традіційне» степове українське небо не розпливається в безкрає, а піднімається вгору блакитними вежами) й прокласти прямі і незрушимі основи свого державного століття: «...ми не прадідне село, ми — днів майбутніх величаве місто» (М. Зеров)...

І ця воля будувати за доби, що не хоче знати внутрішнього конфлікту між ділом і думкою — не могла замкнутись в символах слова й мусіла шукати свого безпосереднього втілення в реальнім, «фізичнім» житті. Сказавши нове, революційне слово, мусіла українська культура в обороні цього слова стати «бо лише ті ідеї переможуть, хто з ними вийде й на ешафот і смерті в вічі скаже... (М. Куліш), і зроджена національною революцією творча українська людина на ешафот вийшла і смерті в вічі сказала... В підпіллі націоналістичного Києва 1941 років суб'єктивна свобода українського творця знаходить своє найвище утотожнення з вимогами революційної боротьби, ідея культурного післанництва з ідеєю державного будівництва й їх увінчує, як «найвищий вінок» — жертва. Тут доходить свого наповнення, властива лише високим і творчим епохам, туга нової української людини за «орденом» — туга, що позначає себе певно не тільки на Вістнику, а навіть на ВАПЛІТЕ — й що остаточно себе розкриває, — стаючи ніби вже зав'язком нового українського ладу — саме в органах українського націоналізму...

*

Страшлива втрата крови на українськім культурнім фронті процес нашого духового зросту ніби наразі загамувала, але його напряму не порушила. Повертати коло історії не можна назад! Проложені в попередніх роках позиції основні і тим самим міродайні; прокладав їх ґеній української людини, закріплювала кров. Й обійти цю кров певно годі, бо в ній — свідоцтво внутрішнього відчуття цією культурою свого «безсмертя», тривалости зроджених нею символів! І тому саме ця жертва визначатиме і унапрямлюватиме маґістралю українського духового життя вперед.

Отже, не починаємо сьогодні якоїсь нової культурної доби і не шукаємо своєї національної правди через якесь «парикмахерське перметуммобіле» — «компроміси» і «синтези», що звичайно приводять до того чи іншого «УССР»... Правда не є так і ні, правда є так, а наше так нам раз і назавше дано Шевченковим «в своїй хаті, своя сила, і правда, і воля» і раз і назавше засвідчено Ольжичем «будьте!»...

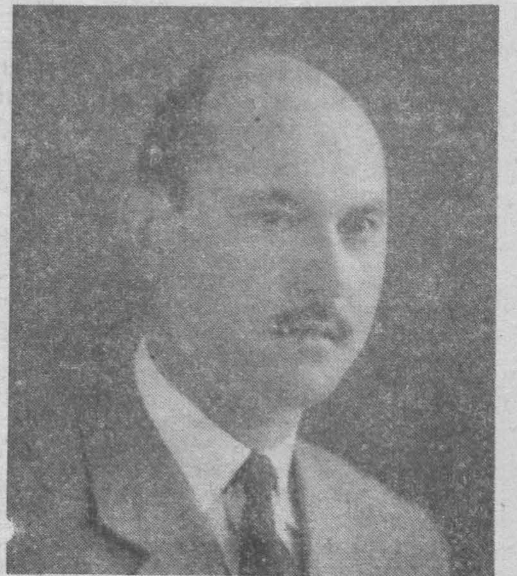
Сьогодні стоїмо ми в світі в страшній самоті, але «хто в дусі в такій самоті — з тим Бог». «Вузька стежка до небесного царства, широкі пекольні брами», що ваблять українську культуру «легким коштом» — запереченням її питоменних духових джерел — вийти на якісь «ширші», «імперські» простори... Та ходить, щоб українська культура зі своєї вузької стежки таки не зійшла, щоб лишилася до кінця вірною своїй правді. Бо залишившись вірною, буде — **первородною і неповторною, а її сьогоднішня кривава і вузька стежка стане «радісним трактом до світової мети» (М. Хвильовий)!**

ДОПИС З КУРИТИБИ

Радість української колонії в Бразилії (Парана)

2 січня 1949 р. в палаці Сан-Франціско відбулася під проводом губернатора штату Парана, п. М. Лупіона, урочиста номінація нових членів Паранського уряду. Новим міністром сільського господарства, промисловости та торгівлі іменовано знаного та шанованого серед бразилійського та українського населення, д-ра П. Фірмана.

Др. Петро Фірман є сином колишнього діяча та доброго українського патріота покійного Антона Фірмана, який прибув до Бразилії в 1895 р. з Тернопільського повіту (Західня Україна) 14-літнім хлопцем та оселився з родичами в Доризоні на вільній бразилійській землі, 15. 9. 1914 р. в патріотичній українській родині народився

др. П. Фірман. Початкову освіту здобуває др. П. Фірман в Доризоні та у відомій портуніонській колеґії,заснованій П. Кармансьским. Середню освіту він здобув у гімназії «Паранаенсе» в Куритибі, в якій був найкращим учнем і виявляв ораторські здібності.

Університетський диплом з правничих наук др. Фірман здобув у Паранському університеті 1938 р. Вже на першому курсі правничого факультету його іменували професором географії в інтернаті гімназії «Паранаенсе». В 1935 р. бувши ще студентом, він виконував обов'язки прокурора в Резерві, Малеті і Гуарапуаві. Після того два роки був районовим делеґатом поліції в Понта-Гроссі.

Працював потім якийсь час у столичній допоміжній делеґації, пізніше був шефом кабінету в секретаріяті Внутрішніх Справ, Справедливости та Публичної Безпеки, членом Комісії Естадуальної Громадської Служби і членом адміністративної Ради Штату. Др. П. Фірман бере активну участь у політичному житті Парани, став першим секретарем Виконавчого Естадуального Комітету с.-д. партії, з лав якої вийшов послом у січні 1947 р. і був обраний віцепрезидентом Паранського сойму. Тепер в особі шановного д-ра Фірмана, як міністра економіки, дістала Парана не лише загально поважного і високоціненого широкою громадськістю політичного й суспільного діяча, але і людину великих політичних здібностей та великого знавця економічного розвитку Парани.

Павик.

О. ЖДАНОВИЧ

Великодній Париж

Паризький квітень цілком виправдовує свою назву: в цей час тут справді все цвіте. З пунктуальністю, не спізнюючись, як потяг метро, приходить весна, і все вкривається рясним цвітом. Давно вже відцвіли черешні, осипаються яблуні, а коли прийде травень, то вже й каштани перецвітуть.

Цього року квітень був особливо ласкавий і дозволив жінкам, навіть раніше, ніж звичайно, скинути панчохи й плащики й майорити різнобарвними літніми суконками. На католицькі Великодні свята квітень скомпромітував усі передбачення метеорологічних станцій, які заповідали похолодання і дощі, бо приніс небувалу спеку: в Парижі було аж 32 ступеня тепла, а у цей же час на Рів'єрі лише 18 і навіть у Альжирі тільки 22! Така спека повигнала парижан на свята за місто. Тільки протягом однієї Великодньої п'ятниці з Парижу виїхало 600 000 пасажирів. І залізниця упоралася з честю.

Читаючи про це у газетах, обивателі похитують головами, дивуючись цьому не менше, ніж дістаючи з преси та радіо звідомлення про рекордові перевезення постачання до обложеного Берліну: добра, мовляв, репетиція для військових операцій! Але **жоден** француз війни не хоче. Він її ненавидить і, взагалі, не розуміє. Він знає її жах і не розуміє чому це вона і як це вона може приходити в голову. І це зрозуміло: французи ні від кого нічого не хочуть і не розуміють чого хтось від них може хотіти. На останньому конґресі МРП був. міністр Бідо доводив, що треба мати відвагу не ховати голови у пісок перед загрозою війни, бо тільки так можна забезпечити мир. Напевно його слова не мали потрібного впливу, доказом цього є втрата голосів його партією в останніх виборах.

Вже цілий місяць кричать з усіх стін і парканів плякати про мир. Чубатий, наче б то трохи змоклий голуб на плякаті самого Пікассо промовляє про конґрес миру, який комуністи оголосили з надзвичайним шумом відколи почалися розмови про підписання Атлянтійського пакту. Ще задовго перед тим почали з'їздитися до Парижу делеґації. Правда, французький уряд зменшив кількість віз для кожної країни до восьми, але, не зважаючи на це, у Парижі зібралося чимало тих, які, користаючись з демократичної свободи, докладають усіх зусиль, щоб ширити свою брехливу пропаґанду.

*

Великі жовті плякати сповістили, що 15 квітня в Парижі виступатимуть **Ванда Васілевська** і **Олександер Корнійчук** на зборах, що їх організовує товариство французько-совєтської приязні. Не можна було відмовити собі, щоб не оглянути такої імпрези.

Величезна заля **Мютюаліте** виглядала імпозантно. Приходимо з півгодинним спізненням, але цим нічого не втрачаємо, бо заля заповнена лише на одну третину і всі ще чекають. Французько-совєтська приязнь зникла вже давно й лише у передмістях залишилися від неї старі грамофонні платівки з совєтськими піснями, що були модні в 1945 р. Після страйків, що позбавляють населення вугілля і світла, після висвітлення справжнього змісту пакту Гітлер-Сталін і після «демократичного» поводження СССР на засіданнях ОН — **приязнь залишилася лише на плякатах.**

Але й плякатна приязнь не позбавлена курйозу. Товариство французько-совєтської приязні виглядає, м'яко висловлюючись, — пікантно. Досить вже й того, що увесь персонал, який порядкує у залі, говорить російською мовою. Коли Корнійчук починає говорити по-російському, заля у відповідних місцях голосно аплодує, не чекаючи перекладу. Ясно, що в залі лише москалі-еміґранти, які дістали вже совєтські пашпорти й доводять тепер свою «преданность родінє» участю в цій імпрезі. Приязнь виявляється **тільки совєтською,** французи з неї випадають.

Така картина дивує навіть представників совєтської амбасади, які привезли під своїм доглядом тих, що мають виступати. Напевно дивує це й Корнійчука, який скептичним оком оглядає порожню на дві третини залю і мабуть думає собі: у нас би для закордонних гостей будьщо, а наповнили б ущерть залю.

Корнійчук—панегірик московського окупант—ідеальний репрезентатор Кремля для наївних людей за кордоном. Це сивуватий пан років 45—48. Пристойно вдягнений з помітним черевцем і задоволеною усмішкою. Людина вдоволена життям. Типовий буржуа, що вже своїм зовнішнім виглядом заперечує всі наші оповідання про голод, окупацію, терор, заслання, чистки тощо. Зовсім зрозуміло чому саме його пхають завжди до закордонних делеґацій, а не зламаних Яновських чи Рильських.

Корнійчук говорить про... Кравченка. Це — зрадник і каналія. Він писав про голод в Україні? Та хіба ж це правда! В Україні немає селян, що тяжко працюють. Усе роблять машини. Ніхто не гне спини. Єдина турбота радянського селянина це обрати собі хату з ґанком і трьома кімнатами, які тепер для кожного колгоспника будує влада.

Корнійчук спеціяльно вишколений для закордонної пропаґанди. Він тут промовляє зовсім не те, що пише в «Радянській Україні». Він говорить у Парижі не про єдиний совєтській нарід, а про народи СССР. Він говорить про український, а не про совєтський патріотизм. Він говорить про допомогу Москви українській державі й не говорить, що це, мовляв, однаково куди йде український хліб. Він говорить, що письменники пишуть те, що треба для народа, а не для партії, як про це він висловлювався на зборах у Києві. Словом, він говорить добре й викликає задоволені усмішки в своїх контролерів з совєтської амбасади.

Ванда Васілєвська — зовсім інша. Це — не вдоволена совєтська буржуйка, а нервово вимотана й напружена жінка, яку виразно точе якийсь хробак. Хробак нечистого сумління. Корнійчук — це навіть не зрадник. Це просто худобина, що ніколи українцем не була. А Васілєвська відчуває свою зраду власному народові. Говорить схвильовано й зле по-російському. Поляки ставлять їй питання, на які вона або не відповідає, бо це, мовляв, вже минуло, або відповідає з якимось роздратуванням, посилено підкреслюючи, що нова Польща йде правильним шляхом. З її відповідей видно, що вона мусить ще й себе саму переконувати й глушити власні сумління.

Кольпортованої літератури майже ніхто не купує. Аранжери прохають вибачення у гостей, що мало публіки, пояснюючи це виїздом студентів на свята... Потім демонструють фільм Київської студії «Веселка» за романом Васілєвської. Фільм понад міру совєтсько-патріотичний, він подає безконечні німецькі варварства, але з мистецької точки зору стоїть нижче всякої критики. Добре, що він у російській мові і не намагається репрезентувати українського мистецтва.

Не було на імпрезі ні французьких сальонових комуністів, ні справжніх комуністів, ні журналістів. Преса жодним словом не згадала про неї. Виступи провалилися. Це ще один доказ того, як час працює проти Москви. Але водночас виникає і небезпека того, що світ зробить фальшиві висновки з цієї ситуації.

*

Однак, про самий конґрес миру преса писала. Конґрес був нудний. З запальними промовами і непомильними оплесками. Кожне слово про мир зустрічали з таким «ентузіязмом», що наче б то тільки тут його щойно відкрили.

Чергові журналісти на горішньому бальконі прекрасної «Саль Плеєль» потопали в безнадії, бо хоч у повітрі й похолоднішало, але погода була гарна й цікавіше було б ходити Елісейськими полями, ніж слухати своїх же компатріотів, слухати, як вони розкладені ворогом лають з усіх сил Фран-

Пригадуємо...

Дня 11. травня 1943 року у Львові загинув від братовбивчої кулі сл. п. др. **Ярослав Барановський,** один з найближчих співробітників полк. Є. Коновальця та один з тих, що клали трівкі основи під могутню будову Українського Націоналізму (УВО—ОУН). Відданий кожним подихом великій справі Національної Революції, Я. Барановський був у свій час серцем ОУН і як вдумливий розум та людина великого практичного досвіду присвячтив справі організації взагалі львину частину свого творчого життя. Тому у нинішні дні розгардіяшу в організованому українському суспільно-політичному житті — хочемо пригадати слова великого організатора Я. Барановського.

*

«Цілеспрямована й підсвідома стихійна воля, взяті разом, творять могутню й єдину підставу руху нації, її розвитку. Діяння волі нації виявляється в тому, що нація постійно, вічно сама себе творить. Це самотворення іде двома лініями: перша лінія — біологічний і просторовий розріст нації, друга — творення своєї духово-біологічної специфіки, оформлювання і вдосконалювання своєї духовости.»

*

«Перед українством великий наказ часу: організуватися! Зорганізувати усі великі й невичерпані сили й енергію українського народу до боротьби за нашу мету! Цього не зробили ми за останні століття нашої історії. Довершити це покликаний український націоналізм. Не сміє залишитися у світі ні одної української людської енергії, ні одної української вартости, що її не досягла б організуюча рука.

*

Організація це засіб, при помочі якого маємо здійснити ідею руху. Тому цілу увагу при організуванні треба зосередити на те, щоб цей інструмент був якнайеластичніший та успішний у ділинї. Організація мусить бути бойовою спільнотою, якої енергія є зосереджена на завданнях, що є етапами до мети. Меті мусить присвічувати ідея. І нічого немає небезпечнішого для руху, як стан, коли організація та її матеріяльні надбання стають в осередку уваги та турбот членів. Коли у членів заникає свідомість, що єдина ціль, єдина вартість — це ідея, що покликала рух до життя. Завданням організації є цю ідею вибороти у важкій боротьбі.»

ПОДЯКА

Родині Мартинових за їхню велику й жертвенну працю та підтримку УАП-Церкви в Бельгії, Управа УПГ в імені всього українського громадянства складає свою щиру подяку.

Так само ж дякуємо всім зв'язковим, а також окремим парафіянам, що своєю активною працею спричинилися до відбудови нашої прадідівської церкви на чужині.

За Управу УПГ у Бельгії: голова **Ю. Одлига,** секретар **О. Скаба.**

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ

Повідомляємо українське громадянство на еміґрації, що 7 травня 1949 р. в Авґзбурзі відбувся з'їзд основоположників Союзу Українців у Німеччині (СУН). Завданням СУН є зберігати і всебічно розвивати духові, фізичні та матеріяльно-побутові вартості й потреби своїх членів, провадити самодопомогу, тобто соціяльну й харитативну акції, скріплювати почуття національної єдности, заступати членів перед урядовими чинниками, боронити професійні інтереси тих українців — членів СУН, що працюють і працюватимуть в установах, на фабриках і підприємствах в Німеччині й врешті підтримувати переселення до сприятливих країн.

За з'їзді ухвалено тимчасовий статут, одноголосно обрані тимчасові керівні органи, ухвалено резолюції, комунікат та відозву до всіх українців на еміґрації.

У з'їзді брали участь представники українського громадянства всіх трьох західніх зон Німеччини.

З'їзд основоположників доручив тимчасовій управі СУН негайно розгорнути діяльність Союзу по всій Західній Німеччині та після заснування низових клітин скликати з'їзд СУН, який схвалить статут і обере керівні органи Союзу.

Тимчасова Управа СУН: голова — **інж. В. Ржевський, секретар** — д-р **Я. Маковецький.**

РЕЗОЛЮЦІЯ З'ЇЗДУ СУН

1) Союз Українців у Німеччині ставить собі на меті упорядкувати здезорганізоване монопартійними методами руїнницьких сил та їхніх поплентачів українське громадське життя в Німеччині.

2) Приступаючи до своєї діяльности, СУН, як вислід здорової думки української еміґраційної спільноти, визнає і вітає Українську Національну Раду, як верховний всенаціональний і державний авторитет, що керує визвольними змаганнями за Самостійну Соборну Українську Державу.

3) Союз Українців у Німеччині стоїть непорушно на засадах християнської моралі й етики, боронить інтереси української спільноти, бореться за практичне здійснення соборности українських земель.

4) СУН вітає непохитних і героїчних борців УПА, як бійців за волю України, що зброєю та іншими засобами на Батьківщині ставлять опір жорстокій ворожій окупації. СУН кличе: Лицем до воюючої Укріани!

5) СУН вітає всі українські національні організації в Европі й цілому світі, що визнають такі ж засади і кличе їх до братерської співпраці на користь українській нації.

6) СУН об'єднує всіх українських еміґрантів у Німеччині, боронить їхні інтереси, організує культурно-національне життя, підтримує українську спільноту, допомагаючи їй пережити скитальщину та щасливо повернутися на вільну Батьківщину.

7) СУН закликає українське громадянство масово ставати його членами, активно підтримати його працю. СУН вірить, що об'єднаними силами всього українського суспільства на еміґрації здійснить надії, покладені на нього українською громадою, що прагне українського правопорядку та врешті поставить трівкі основи під здорове громадське життя.

Президія з'їзду СУН: голова — д-р **М. Хробак,** секретар **Ф. Кордуба.**

З НАШОГО ЖИТТЯ

Створено Союз Українців Німеччини

7 травня ц. р. в Авґсбурзі відбувся з'їзд представників української еміґрації з усіх трьох зон, що поклав підвалини під громадську організацію — Союз Українців Німеччини. На з'їзд прибули численні представники з усіх зон Західньої Німеччини, а також і кореспонденти української преси.

Після відкриття з'їзду полк. К. Дацько та дир. М. Бігун у вичерпних і змістовних доповідях висвітлили завдання і значення української еміґрації і, спинившися на організаційних засадах ЦПУЕ, вказали на те, що в наших обставинах **єдино виправданою і доцільною формою організованого життя є принцип громадської організації на правах членства,** а не продовжування тих застарілих організаційних форм, які себе ажніяк не виправдали у повоєнних умовах.

Представник французької зони ствердив, що ЦПУЕ на протязі свого чотирьохлітнього існування не спромоглося ні разу навіть відрядити свого представника до українців французької зони, які перебувають там у специфічних умовах у мішаних таборах. На багатьох прикладах він довів, що діяльність і практика ЦПУЕ за все своє існування наочно перепонали громадську спільноту, що ця установа не здібна була розв'язати поставлених перед нею завдань та домагань української еміґрації.

Представник британської зони з'ясував позиції і ставлення цієї зони до ЦПУЕ, як до чогось окремішного, що нічого спільного не має з британською зоною, бо українці мають там свою відповідну зональну установу, яка заступає їхні інтереси перед англійською владою і IPO. Він гостро засудив ту «консолідацію», що протягом 4-х років патріотичних кличів у теорії, ні нащо не спромоглася і дійшла на практиці до розбрату і хаосу. Такій «консолідації» прийшов час покласти край. Підкреслюючи органічну потребу утворення міжзональної громадської організації — Союзу Українців Німеччини, він ствердив, що така організація може бути будована лише на правах членства.

Представники в Реґенсбурґу, Авґсбурґу, Нового Ульму, Ганноверу та інших українських таборів у своїх виступах підкреслювали, що ЦПУЕ за увесь час свого існування скерувало свою діяльність на те, що поглиблювало внутрішнє самопожирання, і не реаґувало на цинічні порушення правопорядку, як моральної основи здорового життя кожної спільноти.

Після обговорення всіх організаційних питань були обрані тимчасові керівні органи новоствореної організації: голова Управи — інж. В. Ржевський, секретар — др. Я. Маковецький, голова Контрольної Комісії — проф. М. Смолянський, голова Суду — др. М. Хробак.

З'їзд пройшов у дружній і діловій атмосфері, ставлячи собі за мету служіння загальним інтересам всієї української еміґрації.

П.

цію. Вся преса обурено зауважила, що навіть італійці-комуністи менше від французьких лаяли свою країну. Американець заявив, що він воліє свою країну критикувати у себе вдома й перед своїми, а не перед міжнародним натовпом, до того ж — за що? За те тільки, що вона не хоче падати в обійми московського комуністичного окупанта?

Остання комуністична імпереза показала, що більшість сальонових комуністів явно має вдосталь безкритичного ставлення до всіх тих слів, що їх фабрикує Москва. Корнійчук нарікав, що з СССР не впустили до Франції всіх тих, хто хотів би приїхати. Але на запит про свободу в'їзду до СССР заявив, що **для ДРУЗІВ кордони СССР завжди відкриті...** Отже, за концепцією Корнійчука всіх тих, що їхали до Парижу з єдиною метою якнайбільше лаяти Францію, її уряд мусив розглядати як «друзів». Франція не повинна навіть боронитися перед загрозою окупації та поневолення... Це, власне, і є марксо-ленінська діялектика Москви і вона починає вже придатися всім її друзям.

Передостаннього дня конґресу мира учасники його нарешті не витримали й розбили його «однодушність». Вся атмосфера так дбайливо підготована аґентами й присутністю московського митрополита та всяких Ціліякусів, розвіялася, як дим: англійський юрист **Гарвей Мур** запропонував цим всім прихильникам миру висловити побажання про негайний мир у Китаї. Від такої пропозиції про **справжній** мир заля раптом замовкла. Чому ж ви не плещите? — запитав Мур. У відповідь почулися крики й свист.

Представник Югославії зажадав права розбудувати свою країну без втручання Комінформу до її внутрішніх справ. Американець Джон Родж відмовився критикувати свою країну і згадав, що в СССР переслідують політичні меншости. Хоч він і не сказав, що переслідувані складають, власне, більшість, заля відповіла йому криками.

Це чи не вперше відбувся конґрес, організований комуністами, на якому хтось наважився висловити **свою власну** думку. Можна тільки уявити скільки організаторів «потрапить до неласки». Потішаючим є те, що некомуністи починають висловлюватися на комуністичних імпрезах. Врешті світові стає ясним, що не можна ж без кінця дозволяти комуністам брехати і в ім'я миру домагатися припинення війни в Греції, бо там комуністи програють, і водночас продовжувати війну в Китаї, бо там вони виграють. Чи буде це зворотним пунктом у ставленні до комуністів і Москви? Той факт, що Ціліякусові відмовили видати візу для в'їзду до США, говорить багато.

*

Не зважаючи на присутність такої кількости москалів і їхніх друзів у Парижі, українці святкували свій Великдень радісно і приємно. Яку відчуваєш насолоду дивитися на ворога й почувати, що він тебе не може взяти. Або, скажімо, іти до кіна на фільм Любіча «Ніночка» і знати, що це тобі вільно зробити і що ніхто за тобою не слідкує, що ти можеш собі при тому думати, що хочеш, навіть не погоджуватися з ним. Але погодитися — мусить кожний. І кожний мусить хотіти свободи для всього світу й України. Ця думка не давала спокою на Великдень і витискала сльози в присутніх у церкві, навіювала спогади про рідних і друзів, які страждають в окупованій Батьківщині, про тих, що святкують із зброєю в руках чи поранені в боях. І мимоволі в це свято перемоги Правди постає питання: чи світ розуміє, що ми боремося за саме ті засади, які він сам гордо проповідує?

На конґресі лунало гасло: **«Немає миру без свободи»...** Добре гасло, але чому ж за здійснення його боремося лише ми і такі ж упосліджені, як і ми, а байдуже дивляться ті, що пишаються висловленням таких думок. Чи не гідний жалю той нарід і той світ, що здібний мати віру, але не хочуть оживити її ділами? А ми мусимо бути горді, бо наша віра спирається на діла, а тому є живою.

АВСТРІЯ

☐ **Українське релігійно-харитативне товариство** — «Братство св. апостола Андрія» в Інсбруці **організовує участь українців Австрії у міжнародній прощі до Люрду** (Франція), яка відбудеться з 20 до 25 липня ц. р. Прощу підготовує міжнародня християнська організація «Пакс Хрісті».

АРҐЕНТІНА

☐ Наприкінці квітня ц. р. українська колонія в Арґентіні зробила поважний крок до впорядкування свого суспільно-громадського життя. **За ініціятивою Головної управи Української Центральної Репрезентації (УЦР) в Арґентіні 28 квітня відбулося спільне засідання обох українських громадських організацій — «Відродження» та «Просвіти», які до цього часу не були сконсолідовані й провадили взаємну боротьбу.** На засіданні пощастило досягти УЗГІДНЕННЯ ПЛЯНУ СПІВПРАЦІ та ПОГОДЖЕННЯ МІЖОРГАНІЗАЦІЙНИХ НЕПОРОЗУМІНЬ.

12 травня відбулося друге спільне засідання «Відродження» та «Просвіти», на якому були узгіднені форми співпраці обох організацій з УЦР. Першим проявом досягнутої співпраці буде спільна організація Академії сл. п. Головного Отамана С. Петлюри та Є. Коновальця 29 травня в Буенос Айресі.

☐ **Студенти, об'єднані в Українській Студентській Громаді Арґентіни (УСҐА) подали до затвердження УЦР плян своєї роботи,** який зокрема передбачає переведення спортових змагань, зустріч членів УСҐА з представниками українських установ та репрезентативний концерт у Буенос-Айресі.

☐ **Найкращий графік Південної Америки — українець.** З 1928 р. в Арґентіні перебуває учень проф. Мако на Українській Студії Плястичного Мистецтва у Празі, Віктор ЦИМБАЛ. **Під час його перебування в Буенос-Айресі він здобув славу найкращого графіка Південної Америки.** Користуючись великою славою, він виконав і виконує низку державних замовлень для різних держав Америки — Арґентіни, Бразилії, Чіле, Уруґваю, Мексико, Коста-Ріки. 1936 р. В. Цимбал організував індивідуальну виставку своїх графічних праць у Флориді (штат США) **На виставці графічних праць в Арґентіні у грудні 1948 р. В. Цимбал дістав першу премію і золоту медалю.**

☐ **Наприкінці квітня ц. р. арґентінський уряд розв'язав місцеву прокомуністичну організацію Слов'янський Союз** та всі пов'язані з ним організації. Крім того, поліції наказано подати імена тих чужинців, які брали керівну участь у роботі згаданого Союзу і фактичні матеріяли про їхню діяльність. Поліційне слідство встановило, що **«існувала таємна змова між керівними діячами Слов'янського Союзу,** які, прикриваючись леґальною формою його діяльности і виконуючи чужоземні директиви, **використовували нагоду для того, щоб розгорнути загрозливу для безпеки і громадського ладу Арґентіни діяльність».**

Слов'янський Союз, що провадив підготовчі заходи для 3-го Всеслов'янського конґресу в Буенос-Айресі, **був централею численних комуністичних москвофільських організацій.** Серед його його членів не бракувало також і збаламучених наших земляків. Багатьом з них загрожує тепер висилка з Арґентіни й протверезіння у тайґах «необ'ятної родіни»...

БРАЗИЛІЯ

☐ УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО БРАЗИЛІЇ ОРГАНІЗУЄТЬСЯ. **До останньої війни при філіях Хліборобсько-освітнього Союзу української еміґрації в Бразилії існувало кілька жіночих секцій. Найактивнішою з цих секцій була секція в місті** Куритиба. Після війни жіноча секція Куритиби, яка першою відновила свою роботу і нараховує тепер кілька десятків членів, не виявила ініціятиви у справі організації жінок в усій країні. **Лише в лютому ц. р. жіноцтво української колонії в Пауло-Фронтін** розпочало перші заходи для організації жіночої секції при місцевій філії Союзу. **Бразилійські українці сподіваються, що вже цього року українське жіноцтво Бразилії буде організоване не гірше, як в інших країнах світу.**

☐ ПРОТЕСТ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ НАКЛЕПІВ. **Український Комітет Допомоги Жертвам Війни** (Куритиба) в спеціяльній телеграмі **висловив протест проти совєтських наклепів на засіданнях соціяльно-економічної ради ОН** у березні ц. р., що, мовляв, новоприбулих до Бразилії еміґрантів примушують працювати у дуже важких умовинах. Протест завірив і ствердив бразилійський Червоний Хрест.

☐ НОВИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ. **У квітні ц. р. з великим успіхом відбулося турне кіно-підприємця В. Авраменка** по українських осередках Бразилії. В. Авраменко демонстрував фільми **«Трагедія Карпатської України», «Запорожець за Дунаєм»** і **«Наталка Полтавка».** В Бразилії **В. Авраменко змонтував новий короткий документальний фільм, темою якого є великий український фестиваль у Куритибі, а також — фраґменти з життя українців у Бразилії.**

☐ ЮВІЛЕЙ «ХЛІБОРОБА». **Український часопис «Хлібороб»** (раніше «Український Хлібороб») у квітні ц. р. **відсвяткував подвійний ювілей — 21 рік свого існування та річницю відновлення друку.**

ВЕНЕСУЕЛЯ

☐ УСПІХИ НАШОЇ МАЛЯРКИ. Визначна малярка-українка Галина МАЗЕПА-КОВАЛЬ відома ще з Европи, де вона брала участь у художніх виставках Праги, Львова, а також Німеччині. Тепер вона перебуває у Венесуелі, очолюючи художні роботи фільмового підприємства «Болівар-Фільмс». **Венесуельська преса багато пише про мистецькі успіхи Г. Мазепи і називає її «творчою і великою маляркою».**

ГОЛЯНДІЯ

☐ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ У ГОЛЯНДІЇ все ширше і ширше розгортає свою роботу. Не зважаючи на невеличку кількість українців, воно вже організувало цілий ряд культурних заходів: Провадиться **збірка пам'яток з українського життя у Голяндії** для музею Української Вільної Академії Наук у Німеччині, **працює українська католицька семінарія, хор богословської семінарії успішно виступає в голяндському радіо** з українськими піснями, так само **мають успіх у чужинців і наші танцюристи. Видається циклостилевий «Інформаційний Листок».** Українці в Голяндії зосереджені в Кюлемборзі, де перебуває українська католицька семінарія, та в провінції Лімбурґ, що в ній зосереджені українці, які працюють у вугільних копальнях.

ЧІЛЕ

☐ **Невеличка українська колонія Чіле зосереджується переважно в столиці республіки Сант-Яґо.** Не зважаючи на те, що українці лише кілька місяців перебувають на новій землі, вони й тут вже розгорнули свою релігійну та національну діяльність. Під час цьогорічних великодніх свят відбулися загальні збори українців Сант-Яґо та його околиць. Відсвяткували також в Чіле українці і Шевченківські роковини. Під час цих святкувань обговорені організаційні справи Української громади в Чіле та накреслені пляни роботи на майбутнє.

ОСИП БОЙДУНИК

Коли забудешся в безтямі, то й... правда вилізе наверх!

I.

Ми завжди усвідомляли наше громадянство, що визвольний рух в Україні й революційно-бойова акція Української Повстанської Армії (УПА) не є монополією ОУНР, чи т. зв. бандерівців. Але певна частина нашого громадянства, загіпнотизована бездвідповідальною угаверо-оунрівською пропагандою, не вірила нашим твердженням. Ця пропаганда, що зумовила сліпу й наївну віру в її «правдивість» деякої частини нашого громадянства, спричинила і, на жаль, і далі спричиняє чимало лиха в нашому суспільному житті, не тільки на відтинку внутрішнього нашого суспільно-громадського й політичного життя, але й на міжнародньому форумі нашої визвольної справи.

Але час виліковує різні недуги, а тим більше недуги психологічного характеру, до яких належить теж оунрівсько-угаверівська пропаганда про їхню монополію щодо «воюючої України», «влади в Україні», та «революційно-державного» Центру.

Після довгих років маскування, після відомого «блискучого відокремлення», після бундючих заяв, що, мовляв, «ми — воююча Україна» не визнаємо проведеної «поза відомом громадської опінії» консолідації і «ми хочемо на місце слабої і зле збудованої УНРади спричинитися до постання здоровішої й могутнішої», після проголошення «великої політичної анкети», — «Українська Трибуна» (ч. 19, 10 квітня ц. р.), наче у відповідь на те все, пише: «Майже всьому українському загалові на еміграції сьогодні вже відомо, що ОУНР і «Сурма», з одного боку, та визвольний рух в Україні і УГВР, керівник цього руху, з другого, це зовсім окремі явища. Як відомо, ОУНР жадної революційної діяльности не веде, бо ця організація існує тільки на еміграції, і в останнє стало вже цілком ясно, що духово її ніщо не в'яже з визвольним рухом на Рідних землях. Не зважаючи бо на всю її визвольно-революційну фразеологію, ОУНР стоїть на протилежно інших ідеологічно-програмових позиціях».

Отже? «Українська Трибуна», тобто УГВРада, яка увесь час пропагувала ОУНР (як єдиного речника визвольного руху України) та боронила з цього приводу «блискуче відокремлення», сьогодні «зриває маску» зі своєї вчорашньої опори, тобто ОУНР, і визнає, що вони, тобто ОУНР і УГВР, «це зовсім окремі явища», а також і те, що «ОУНР жадної революційної діяльности не веде», бо вона «існує тільки на еміграції» і «духово її ніщо не в'яже з визвольним рухом на Рідних землях». Значить, ОУНР «еміграційна мертва душа».

Що ж, нарешті, є правдою? Чи те, що угаверівці твердили і «Українська Трибуна» писала до 24 листопада 1948 р., чи те, що вони говорять і пишуть тепер?

Здавалося, що між УГВРадою і ОУНР виникла лише «родинна суперечка», але виходить, що справа дійшла вже до «розводу». Або, точніше, між «дітьми» і «батьками» виникло непорозуміння, яке так розрослося, що «діти» проганяють вже «батьків». Бо ж майже усьому українському загалові й «не лише на еміграції», відомо, що ОУНР в липні 1944 р. «спородила» і виростила УГВРаду, і «вивела її в люди», байдуже якими засобами і методами.

А тепер ця «вибуняна» дитина проганяє власного батька і то так, щоб з нього й «духу» не лишається.

Є одна українська п'єса такого змісту: виведений у люди син проганяє батька і наказує своєму синові, тобто внукові свого батька, принести з комори верітку і дати батькові-дідові «на дорогу». Син-унук вносить її до хати, стелить на долівці, складає удвоє і просить у свого батька ножа, щоб перетяти надвоє. На запит батька нащо розтинати, син-унук відповідає своєму батькові: «а що ж я дам тобі, як тебе проганятиму?!».

Аналізуючи 1949 рік, ОУНР-УГВРаду, мимоволі пригадується 1940 рік ОУН — Революційний Провід. Історія іноді повторяється і несе немилосердну помсту.

Отже ж, між ОУНР і УГВРадою дійшло до непорозуміння. Але все ж таки ми не віримо, щоб угаверівський «батько»-ОУНР, був би аж такий ледачий, що його треба аж «проганяти», бо не веде жадної революційної діяльности та що навіть духово його «ніщо не в'яже з визвольним рухом на Рідних землях», то того хоче УГВРада і пише та ж сама «Українська Трибуна».

Це вже є не розходження чи то непорозуміння між розсвареною родиною, а це є просто істерика роздратованої до безтями дитини, якій не дозволили стрибати на дерев'яному коникові чи просто на мітлі «влади України» або «революційно-державного центру» та кричати, а вона, не маючи змоги протиставитися слушній забороні, тупотить ноженятами, верещить, висуває язика і репетує «моя мама «бєць». Бо ж кожному зрозуміло, що не лише ОУНР, яка, все ж таки є революційною організацією, але навіть і соціялістичні та демократичні партії, які жодної організованої акції на Рідних землях не ведуть, в тій чи іншій мірі, є духово пов'язані з визвольним рухом на Рідних землях.

А тому істерика на еміграції тут ніяк не допоможе. І з такими методами в нашому суспільному житті, а головне в революційно-визвольних змаганнях, треба раз і назавжди покінчити, бо вони нікому чести не додають. Це гідне тільки ворогів українського народу, щоб знесуть український визвольній справі... Це гідне тільки ворогів українського народу або ними інспірованих, але не гідне справжнього українського революціонера — лицаря, яким повинен бути український революціонер-націоналіст.

II.

Інше питання виникає, розглядаючи взаємовідносини між ОУНР і УГВРадою. Коли, як пише «Українська Трибуна», «ОУНР, з одного боку, та визвольний рух в Україні й УГВР, з другого, це зовсім окремі явища», то можемо спитати: а що ж, власне, є УГВРада? Кого вона об'єднує і на кого вона спирається? Ще з 1944 р. і до 1947 р. угаверівці говорили і писали, що в УГВРаді об'єднані всі українські політичні партії, за винятком «мельниківців». Коли буде започаткована консолідація і всі українські політичні партії та організації, за винятком лише ОУНР, сконсолідувалися зпочатку в КУК, а згодом в УНРаді й заявили, що вони з УГВРадою не мають нічого спільного, то здавалося і всім, зрештою, було відомо (бо ж про це тоді відверто писала «Українська Трибуна»), що опорою і стрижнем УГВРади є ОУНР. Якщо ж сьогодні виявляється і заявляється, що це, мовляв, є два «зовсім окремі явища», не лише фізично, але й духово, то сам напрошується висновок: все те, що дотепер пропагували ОУНРівці-угаверівці, переконуючи в цьому українське громадянство, — було лише оманою. Але не лише те. Сьогодні, у світлі дотеперішньої омани, перед кожним, хто вміє мислити виникає сумнів: чи УГВРада взагалі існує?

Цей сумнів у існуванні УГВРади є тим більш виправданим, що і дотепер українське громадянство не знає хто саме входить до складу УГВРади і хто її очолює. Дотепер, тобто, доки вірилося (бо ж так писалося!), що стрижнем УГВРади є ОУНР, то конспірацію складу УГВРади і її Голови можна було розуміти й не вимагати їх виявлення, бо за все відповідала ОУНР, про яку відомо хто її очолює, байдуже чи одноособово, чи колегіяльно. Коли ж тепер виявляється, і то прилюдно, що УГВРада є «зовсім окреме явище» від ОУНР та що їх навіть «духово нічого не в'яже», то на увесь зріст постає питання: чи УГВРада існує, а якщо існує то хто, хто саме, є той, що анонімно привласнює собі право «керівника» «визвольного руху в Україні» на «революційно-державницькому Центрі» і «владу України»?!.

І тут тепер не допоможе жадне виправдування конспірацією. Український нарід мусить нарешті довідатися хто саме є ті, що привласнюють собі такі великі та відповідальні права і вимагають від українського громадянства моральної і матеріяльної підтримки і цю підтримку одержують.

«Час» (ч. 7, 20. 2. 1949) у статті: «Чому ми проголосили нашу анкету» пише: «Ціллю нашої анкети є впровадити в наше політичне життя традицію відповідальности тих, які стоять у проводі. Першою прикметою тих, що ведуть, мусить бути відвага відповідати публічно за те, що вони роблять... До голосу мусить дійти об'єктивний і компетентний суддя, яким є в кожній демократичній суспільності, а також і в нас мусить бути, прилюдна опінія, голос самого народу від якого імені промовляють провідні політичні штаби».

Ми цілком з цим усім погоджуємося. Ми вже цілий ряд років, а конкретно вже з 30 червня 1941 р. і від Житомирської трагедії та інших злочинних братовбивств домагаємося, щоб ті, хто те все робив мали б «відвагу відповідати публічно за те, що вони робили і роблять», перед «об'єктивним і компетентним суддею, яким є... прилюдна опінія, голос самого народу»...

Але, на жаль, і дотепер ніхто з них не має відваги зголоситися і стати перед тим «об'єктивним і компетентним суддею»... І від тої відповідальности і від того ж «об'єктивного і компетентного судді», не може ухилитися і УГВРада, якщо вона існує. Тим більше УГВРада, що привласнює собі керівництво визвольним рухом в Україні, який коштує тисяч людських жертв та претендує на «владу України» і вимагає на те моральної та матеріяльної підтримки.

УГВРаді не допоможе виправдання тим, що, мовляв, не можна ж подавати до прилюдного відома імен тих, які керують визвольним рухом на Рідних землях. Можна й не вимагати того, щоб ці імена подавати до прилюдного відома. Але імена, бодай частини цих людей і голови, можуть і мусять бути подані до відома тим, які можуть авторитетно запевнити всьому українському громадянству, що УГВРада існує і заслуговує на довір'я. Спосіб до того завжди можна знайти.

І сьогодні українське громадянство цього вимагає і на це чекає.

III.

У зв'язку з тим роз'ясненням в «Українській Трибуні», що ОУНР і УГВР є два окремі явища, і що ОУНР жадної діяльности не веде, і навіть духово не пов'язана з визвольним рухом на Рідних землях, виникає питання: а з кого ж складається УПА і які тепер взаємовідношення ,між УПА, УГВРадою і ОУНР. Дотепер, поки УГВР не сказала, що її «мама», що ОУНР, «бєць», ми слухали й читали у угаверо-оунрівській пропаганді, що УПА є «бандерівська» і нічия інша, що ніхто на неї не має права, бо лише «бандерівці», мовляв, «ведуть революційну акцію на Рідних землях».

Тепер ми читаємо і довідуємося, що ця «мама» є «бєць» і що тих «бандерівців» навіть «духово нічого не в'яже з визвольним рухом на Рідних землях». Значить, і в УПА вже немає «бандерівців». Отже ж, «мельниківців», ще за рецептом угаверо-оунрівської спільної пропаганди в УПА «не було і нема», соціялістів і демократів також не було і нема. І от тепер довідуємося, що й «бандерівців» вже нема, вони викорінені не лише з УПА, але навіть і з рідних земель, разом з їхнім «духом». Хто ж тоді, власне, лишається, хто ж творить кадри УПА?! Угаверівці? А хто ж то є ті угаверівці?

Припустімо, що такі є. То невже ж двістап'ятдесяттисячна УПА, як твердять угаверівці, то самі угаверівці і ніхто (навіть «духом») більше? Ані «мельниківець», ані «бандерівець», ані «соціяліст», ані «демократ», лише так просто «угаверівець» і вже... А може бодай українець, без жадної «заправи»? Ні! Таки «угаверівець» «з ідеологічними позиціями УГВРади, сформульованими в її плятформі» («Українська Трибуна», ч. 19, 10. 4. 49.).

Ось до чого можуть довести амбіції та хоробива жадоба влади на еміграції! Просто владожадобні пару моро... паморочи.

«...визвольна боротьба українського народу провадиться не тільки в площині фізичних зударів української людини з поневолюючою її займанщицькою владою. Це є передусім ідейна боротьба цієї людини і цілої нашої нації з духово їй ворожою системою безправ'я і насильства, з антинародним режимом реакції і гніту, з системою в корені суперечною з тими правдами і вартостями, що ними від віків жила й живе українська людина і ціла нація, і за які вона стоїть у боротьбі» («Українська Трибуна», ч. 19, 10. 4. ц. р., «До питання ідейно-програмового змісту українського самостійницького руху»).

Невже ж ті «правди і вартості», що ними «від віків жила й живе українська людина і ціла нація, за які вона стоїть у боротьбі», вміщаються і цілком вичерпуються «ідеологічними позиціями УГВРади, сформульованими в її плятформі»?! Або, невже «ідеологічні позиції УГВРади» є аж такі універсальні, щоб вони цілком охоплювали «українську людину і цілу націю»? Або, невже УГВРада хоче «українській людині й цілій нації» накинути свої «ідеологічні позиції УГВРади» і цілковито її полонити, не залишаючи для інших «ідеологічних позицій» навіть «духу»?

У такому випадку при чому тут, як видно, речення «ми боремося за вільний духовий розвиток людини, за її право на вільне слово, за творчий зріст здорової одиниці у здоровій вільній спільноті, протиставляючись у цей спосіб усім насильним спробам імперіялістичної Москви вбгати дух людини в кайдани тоталітарної казарми, заставити її зректися власної індивідуальности, та стати на послуги «геніяльної» кліки поневолювачів, визнаєм, а то й звеличником її ганебних діл»? («Українська Трибуна» там же.)

Хіба ж то не є та сама «тоталітарна казарма», і т. д. — відмовляти і не допускати інших чи заперечувати участь інших у визвольних змаганнях на Рідних землях, навіть заперечувати їхній «духовий зв'язок з визвольним рухом на Рідних землях», лише тому, що вони «стоять на протилежно інших ідеологічно-програмових позиціях» від УГВРади?! І чи не є то живцем зачерпнуте від тих, проти кого український нарід, а в тому й УПА, веде боротьбу?! І пощо це наочне Фарисейство?

І тому ми, знаючи склад УПА, вже навіть і не сумніваємося, що вона не може мати й не має нічого спільного з тією «тоталітарною казармою, яка заставляє зректися власної індивідуальности та стати на послуги «геніяльної» кліки «поневолювачів», яку застосовує і проповідує УГВРада, заперечуючи навіть «духовий» зв'язок з визвольним рухом на Рідних землях» інших, тобто не угаверівців.

Разом із цим, не може бути вже й жадних сумнівів у тому, що УГВРада не є монопольним керівником визвольного руху в Україні, зокрема Української Повстанської Армії.

УГВРада на сторінках «Української Трибуни», роз'яснивши нам, що «ОУНР жадної революційної діяльности не веде» на Рідних землях, посилює наші дотеперішні твердження, а саме: визвольну боротьбу на Рідних землях, а також і на еміграції, веде увесь український нарід, без різниці щодо «ідеологічно-програмових позицій» чи поглядів. Тим самим і УПА, як революційно-збройна формація, складається з таких же самих ідеологічно-програмово різнородних елементів.

УГВРада має свої окремі «ідеологічно-програмові позиції, сформульовані в її плятформі», які є «протилежні до інших ідеологічно-програмових позицій». Якщо так, а воно без сумніву вже так, то УГВРада є **єдиною з політичних партій**, з власною «ідеологічно-програмовою позицією», «протилежною до ідеологічно-програмових позицій» інших політичних партій. Тим самим УГВРада — партія не може бути й не має права і не є монополем «керівником», «речником» і «репрезентантом» тієї **всенародньої визвольної боротьби на Рідних землях, а тим самим і УПАрмії.**

Керівником, речником і репрезентантом всенародньої визвольної боротьби в Україні є ті, хто є **всенародним** політично-державним центром.

Українська Національна Рада і Виконний Орган повинні й мусять зробити з цього належні висновки та упорядкувати відносини на тому відтинку наших визвольних змагань і їх нарешті належно оформити, та **припинити торги, які провадять УГВРада і ОУНР жертвенністю, кров'ю та геройством наших найкращих синів і доньок, які на Рідних землях в нерівному бою змагаються з ворогом-окупантом.**

Цього має право вимагати і **вимагає українське суспільство від Української Національної Ради і Виконного Органу.**

Переселенчі вісті

Припинення діяльности ІРО

На конференції, що відбулася 6 квітня 1949 р. в Женеві, Головна Рада ІРО погодилася на пропозиції, які доручила мені довести до відома всіх ДП та визнаних біженців, а саме:

«Головна Рада ІРО поважно поставилася до пропозиції припинити діяльність ІРО з 1 липня 1950 р. Головна Рада і генеральний директор ІРО додержуються тієї думки, що доведеться використати всі можливості для прискорення репатріяції та для максимального переселення. А тому необхідно порадити біженцям і ДП поважно задуматися над своїм майбутнім.

Рада вважає, що **ліквідація діяльности ІРО відбуватиметься поступово.** (Підкреслення і тут, і далі наші — Ред.) Для цього необхідно буде визначити 4 терміни, які вже остаточно будуть затверджені на наступній конференції Головної Ради ІРО.

Цими термінами є:

1. **1 жовтня 1949 р. Після цього терміну вже нікому більше не буде надано прав ДП.**

2. **31 грудня 1949 р. До цього терміну всі визнані ДП і біженці будуть ще раз перепитані — чи вони бажають репатріюватися, чи еміґрувати, чи залишитися в тих країнах, де вони тепер перебувають.**

3. **30 червня 1950 р. Після цього терміну закінчується будьяка опіка ІРО для всіх осіб**, крім тих, які саме в цей час будуть переселюватися. До цього терміну Головна Рада ІРО приділить якнайбільшу увагу майбутньому старих, хворих й інших осіб, які не бажатимуть репатріюватися, а також не зможуть еміґрувати, але не з своєї вини.

4. **1 липня 1950 р.** У якнайскорішому часі після цього терміну відбудеться остаточна ліквідація ІРО.

На конференції узгіднено, що ці пропозиції будуть передані всім державним членам ІРО, а остаточний їх розгляд повинен відбутися на надзвичайній конференції Головної Ради ІРО 22 червня 1949 року (або десь біля цього терміну).

Про рішення цієї червневої конференції Головної Ради ІРО ви будете поінформовані. А до того часу **я поважно раджу, щоб кожний з вас якнайуважніше прочитав це моє звернення, глибоко його продумав та вирішив своє власне майбутнє.**

Я цілком розумію, що багато з вас, на жаль, не мають змоги побудувати плянів свого майбутнього, відповідно лише своїй власній волі і бажанням. Але я все ж таки наполягаю на тому, щоб кожний з вас якнайповажніше продумав собі дві можливості для вибору: **чи репатріюватися, чи еміґрувати до тих різних країн, які пропонує ІРО.** І вже після цього прийняв би своє власне рішення про саме майбутнє.

Генеральний Директор ІРО В. Г. Так.

«Український Голос»

Редагує Колегія.

Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статтей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працею редакційною. Передрук матеріялів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації — „Urkrainische Stimme", München-Ramersdorf, Ayingerstraße 25-0.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice". Authorised by CAD, EUCOM HQ. Authorization April II, 1949. No UNDP 335, weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholit, Munich, Rosenheimerstr. 46a. Printer: „Südost-Kurier", Bad Reichenhall.

UKRAINIAN VOICE - Ukrainian Weekly Nr. 3 - 26. 5. 1949 UKRAINISCHE STIMME - Ukrainische Wochenzeitung

Український Голос

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК І. Ч. 3 МЮНХЕН, четвер, 26 травня 1949 Ціна 25 пф.

Ми відчуваємо їх живий дух боротьби!

Висока кривава піраміда жертв, що її приніс український нарід на вівтар свого національного визволення на протязі останніх десятиріч. А на вершку її дві найбільші жертви: Головний Отаман Симон Петлюра і полк. Євген Коновалець, що обидва загинули від рук підступних післанців Москви. Дві постаті — два періоди наших останніх визвольних змагань, але одна ідея і один збройний чин. Вони виховали когорти новітніх лицарів української визвольної боротьби, вони надхнули нарід до нового походу тернистим шляхом історії до остаточного визволення. Прикладом свого життя вони воскресили найсвітліші традиції українського лицарства, а своїм політичним розумом надали державного розмаху змаганням поневоленого народу. Петлюра вивів поневолений віками український нарід у державну націю, а Коновалець створив їй збройні кадри для її революційної боротьби.

Їхня жертва у цій боротьбі неначе була потрібна для того, щоб освятити цю боротьбу їхньою кров'ю. Сьогодні вони як символи ідеї більш небезпечні ворогові, ніж коли б вони були живі.

Ідімо до могил у Парижі і Роттердамі і черпаймо над ними нову духову силу і світло розуму, щоб не заблудити нам на небезпечних манівцях еміграційного буття. Шукаймо там, а не десь інше, простих шляхів до майбутньої України!

25. 5. 1926 — 23. 5. 1938

Вони злились в єдину гаму,
Єдиний витворили гуд —
Гук з-під Базару і з-під Крут,
Гук із Парижу й Роттердаму...
Не треба слів. Хай встане тиша
І д'горі здіймуться серця —
І хай завмре напруга ця,
Як обря стать архистратижа,
Коли стоїть перед престолом,
Вся — харалужна, і горить,
І більше мовить кожна мить,
Ніж можна вимовить глаголом.

Олекса Стефанович.

І. МАЛЬЧЕВСЬКИЙ

Шлях Коновальця

Здається, що ніколи не була постать Євгена Коновальця такою близькою і потрібною нам, як саме сьогодні. Віддаль часу та бурхливість остатнього десятиліття наближає її ніби ще більше до нас. Серед сьогоднішнього розслабленого українського світу **ця постать — чіткий дороговказ. Як уособлення національної енергії, ясности рішень і, передовсім, відданости справі.** Постать начальника добірної військової формації часів збройної боротьби 1917—21 рр. й організатора революційних українських сил. **Сніп променистого світла на шляху нації з часів визвольних змагань до 2-ої світової війни і як заповіт по наші дні.**

Вийшовши з народу, Євген Коновалець прокладав через нарід і для народу свою життєву путь. Його слова і дія — послідовні, їх увінчує вояцька смерть і тому справжній провідник, коронований стерник руху, а після смерти Симона Петлюри — некоронований вождь нації.

Він розкриває і реалізує політичний зміст національної правди — «в своїй хаті своя сила і правда, і воля» — **послідовно і пляново.** І в цій безкомпромісовій послідовності лежить підметність його, як політичного провідника і як людини і — підметність цілого його середовища: в роках визвольної війни — корпусу Січових Стрільців, по ній — Української Військової Організації та Організації Українських Націоналістів.

Блискучий стратег, тактик, «грач» у питанні суверенности України не йде ні на компроміси, ні на «тактику», ні на «гру», як ішло на це стільки українських політиків. Тому він і відкидає пропозицію Петрушевича іти боронити свою вужчу батьківщину, коли загортається революція в Києві і тому в слушній час боронить Центральну Раду і гетьмана, але саме тому на заклик Українського Національного Союзу виступає проти гетьмана, коли гетьман проголошує свій федеративний маніфест з Росією, і тому не йде на варшавську угоду 1920 р., а розпочинає нову фазу українських визвольних змагань, творячи УВО.

Хоче «співпрацювати з усіми покликаними до цього чинниками, для оборони української державности перед ворогом», але з передумовою, що ці чинники не порушать основної вимоги — **суверенности цієї державности** і включаться до співпраці, конкретнішої ніж «добра воля» і декларації. Бо Євген Коновалець твердо стоїть на землі і має ясний погляд на речі: все тямить, що **не словами дійде свого остаточного засвідчення невмируща стрілецька ідея!**

Хоче спростачену і розпорошену різними партикулярними програми українську енергію зібрати в рямках надрядної, вищої, національної правди і перелити її в конкретний національний чин. Прагнув бути спочатку лише національним вояком і саме тому серед хаосу українського політичного світу — мусів стати політиком.

Знає, що «військо не повинно активно вміщуватися у політику», але знає також, що **за часів революції «треба докладно з'ясувати армії, до чого влада думає змагати, які є наші гасла, а яких треба берегтися, хто є нашим приятелем, а хто ворогом».**

Його Січові Стрільці, що «не виявляють у своїй діяльности ніяких хитань» — не лише формація суто української державности» — носій національної волі до державного життя. Національна функція цієї формації не могла закінчитися воєнними діями — вона мусіла позначитися і на дальшому ході українського життя.

Коли український загал після програної збройної війни роз'їдає зневіра і депресія — Євген Коновалець розпочинає **проти всіх окупантів української землі нову, в нових — революційно-підпільних формах боротьбу.** Розпустивши Січових Стрільців, творить на їх місці і частинно

(Закінчення на стор. 2.)

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ
загинув від рук большевицького агента 23. 5. 1938 р. у Роттердамі.

РОТИСЛАВ ЄНДИК

У річн ю Симона Петлюри

В Івана Франка знаходимо трагічну гумореску про майстра Свирида, який боронив місто під час ворожої облоги. Після визволення вдячні громадяни зібралися на раду, щоб нагородити свого героя. Довго і палко сперечалися вони і нарешті... убили його. Не з заздрощів, але з зовсім інших, шляхетніших мотивів: щоб освятити пам'ять його.

До проблеми героя Франко підійшов з глибоким розумінням психології пересічної людини і не випадково обрав для цього саме форму гуморески. **Пересічність бо не відкидає героя і героїзму в хвилини небезпеки і тривоги, але коли вони минають, то для неї стає нестерпною навіть сама думка про них.** Герой перешкоджає жити їй дрібним щоденним життям і закликає або вимагає дальшого напруження, щоб осягнене закріпити і нове збудувати.

Це намагання звичайної, пересічної людини є зрозумілим і випливає з її погляду на життя. Воно поширене серед усього людського роду і може навіть і є доцільним. Але... не серед кожної спільноти. Воно доцільне серед спільнот, які вже мають створені міцні суспільно-державницькі зв'язки і форми, бо вони до деякої міри можуть заступити живого духа. Де ж таких форм немає, де вони тільки творяться, там вбивання живого героя приводитиме увесь загал до тваринного животіння і духової мертвоти.

Ці всі міркування виникають у свідомості, згадуючи в певні річниці наших героїв, особливо ж героїв визвольної боротьби. МИ ОПАНАХИДИЛИ ЇХ СЕРЕД КАДИЛЬНОГО КУРІННЯ, забуваємо про їхній дух і беремо їх тільки, **як святих з іконостасу**, які дивляться на нас своїм суворим і грізним оком, **але** споглядаючи яких нічого в душі не почуваємо. І наші ці невиразні почуття саме у дні, присвячені їхній пам'яті, є справжнім глумом над нею, більше того — святотатством. МИ ОБІДНЮЄМО СЕБЕ І ТАКИМИ ВБОГИМИ ДУХОМ ЗАЛИШАЄМОСЯ.

До нашого Пантеону героїв назавжди увійшов СИМОН ПЕТЛЮРА. **Його велич і неповторність серед революційних постатей 20-х років полягає головним чином у його просто релігійній вірі в нашу Батьківщину.** Справжній зміст гасел, що їх висунула революція 1917 року, зрозумів лише він — лише Петлюра, який відразу ж побачив, що вони є тільки засобами, а у московському виданні — тільки димними заслонами, бо СПРАВЖНЬОЮ МЕТОЮ РЕВОЛЮЦІЙНОГО ЗМАГУ Є СВОБОДА. Тому серед усіх хиб наших ідеологічних засад, історично зумовлених духовістю нашого XIX століття (за винятком Шевченка), ПЕТЛЮРА ВСІЄЮ ГЛИБИНОЮ СВОЄЇ ПАЛКОЇ ДУШІ ВІДЧУВ НАКАЗ ТІЄЇ ДОБИ, ВІДРІЗНИВ ВЕЛИКЕ ВІД ДРІБНОГО, ГОЛОВНЕ ВІД ДРУГОРЯДНОГО І ЗА ЦЕ ВЕЛИКЕ, ЦЕ ГОЛОВНЕ РОЗПОЧАВ ТРАГІЧНУ БОРОТЬБУ.

Пригадуємо собі те дрібне, другорядне: земля і фабрики, анексії та контрибуції, робітничі, селянські та вояцькі ради, мир на фронтах, війна вдома — от та полова революції, за якою багато тодішніх діячів не бачили того, що за нею справді перебуває, а саме влада, СУВЕРЕННА ВЛАДА У СВОЇЙ НЕЗАЛЕЖНІЙ ВІТЧИЗНІ. **Петлюра усвідомив та зрозумів фалш цієї революційної фразеології** і в цьому саме при його фанатичній вірі у національну правду, його правду, і полягає незаперечна і велика заслуга С. Петлюри.

Він не знав компромісів, не двоївся у питаннях федерації. Він боровся за ЦІЛКОВИТУ самостійність України. І біла, і червона Москва залишалися для нього традиційною Москвою, яка протягом усієї історії нищила Україну, і тому він і відкидав з обуренням всі її солодкі обіцянки.

Зовнішні обставини не були сприятливими для Петлюри, цього справжнього ВОЖДЯ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ. Вони складалися проти нього і тому посилювання і дальше розгортання революційної боротьби знаходив він у своїх глибоких духових силах. І ці його сили випромінювали на все його довкілля.

Це овиває його постать трагічним серпанком, створюючи величезну розбіжність між дійсністю, в якій йому довелося діяти, та уявою, що була джерелом його державницьких плянів. **Він сприймає своє історичне завдання як призначення, не піддається дійсності, але формує її, виковує її за зразком власної душі.** Я не думаю, щоб згодом Петлюра був романтиком. Ні, він був трагіком, що своєю уявою розкриває невмолимі й незмінні закони, які в свою чергу він намагався здійснити в житті нації.

Певно, справа, за яку він узявся, залишилася незакінченою. Але це не зменшує його постаті. **Петлюра відкрив перед нацією нові обрії,** і вони залишилися для нації актуальними. Вони стали нашою духовою дійсністю. А саме вона є вирішальною. **І залишилися живими його думка й засоби, як здійснювати нашу найвищу мету** — НЕ УГОДАМИ, АЛЕ МЕЧЕМ **(«учімось міцніше держати меч у руках»)**, а одночасно дбаймо про підсилення нації, моральних елементів її буття, творчої любови до Батьківщини, сторожкости до ворога, не дрібним самолюбством, але жертвами **(«ціна крови і жертв, що ними купується мир і добробут нації, завжди буде меншою, коли заздалегідь пам'ятати про відповідальну ролю війська»)**. НЕ ВОВЧИМ САМОПОЖИРАННЯМ, АЛЕ МОНУМЕНТАЛЬНОЮ ЄДНІСТЮ І ВНУТРІШНЬОЮ ЗГОДОЮ. **(«У мене були моменти, коли безсильно опадали руки, коли здавалось, що гасне віра у святу ідею, та ці моменти людської перевтоми були тоді, коли я не бачив єднання і активности в нашій суспільності, а бачив тільки партійні роздори»).**

Травень — місяць святкування наших ЖИВИХ вождів, а не мертвих святців. У цей час мають стати їх полум'яні постаті, як горючі стовпи перед нашими очима, щоб їхні діла і слова ще раз переживали ми у наших серцях. Ми мусимо бути свідомі, що **ми стоїмо довкола них, як вічних символів,** на шляху самоздійснювання нації, а вони самі в нас і наших кожночасних вчинках і ділах живуть далі. **Це усвідомлення мусить бути сильне і непохитне,** воно мусить зростися органічно з нашою вдачею, щоб кожне відступство ставало провиною і злочином. Тільки за цією умовою зможемо гідно святкувати їхню світлу пам'ять і бути гідними їх.

У ВОГНІ ПЕРЕТОПЛЮЄТЬСЯ ЗАЛІЗО В СТАЛЬ, У БОРОТЬБІ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НАРОД В НАЦІЮ.

Евген Коновалець.

НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО МЕЧ: УЧІМОСЯ МІЦНІШЕ ТРИМАТИ ЙОГО В РУКАХ, А ОДНОЧАСНО ДБАЙМО ПРО ВІДЖИВЛЕННЯ НАЦІЄЮ МОРАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЇЇ БУТТЯ, ТВОРЧОЇ ЛЮБОВИ ДО БАТЬКІВЩИНИ.

Симон Петлюра.

О. ЖДАНОВИЧ

На манівцях еґоїзму

У попередній статті (**«Церква в московському плянi»**, «Український Голос» ч. 1) ми з'ясували, що Москва застосовує православну церкву для своїх русифікаційних цілей у СССР і для цілей імперіялістичних — поза його кордонами. При цьому ніяк не можна забувати, що **советська церква у своєму офіційному вигляді взагалі не є вже церквою у власному значенні цього слова.** Вона не є тепер самостійною організацією Доки церква в СССР такою була, її переслідували і як таку знищили. Знищили не лише Українську Автокефальну Церкву, яка була певною ланкою життя української нації, чинником її боротьби проти московського поневолення, але й знищили церкву московську, яка готова була стати на шлях підтримки большевицької влади, як влади московського народу в його імперії.

Але **церква, навіть як союзник, не була потрібна большевикам. Навіть як союзник, вона була їм небезпечна.** Вони не могли її визнати як партнера і знищили настільки, що **тепер вже можна без страху говорити про самостійність церкви «відділеної від держави»**, як це говориться у всіх офіційних заявах. Але вона як церква, **як самостійна організація** не існує й не існуватиме, бо ніколи червоний режим Кремля до такого існування не допустить.

Тепер церква в руках московських можновладців є не союзником, а сліпим знаряддям, яке вони самі змонтували від початку і до кінця, яким вони керують, виходячи виключно з своїх цілей та завдань.

Це відношення можна б порівняти з становищем, наприклад, Анни Павкер і Тіто. І Румунія, і Юґославія — комуністичні, отже співзвучні й союзні. Але Тіто хоче хоч інколи виходити з власних інтересів, а цього Москва не визнає, з цим не погоджується, бо не хоче мати самостійних союзників. Інша справа Румунія або Чехословаччина, де Москва змонтувала увесь апарат насильства і грає він так, як того вона хоче...

Отже, цілком зрозумілим є сучасний стан церкви в СССР. Ще гірше в Україні! Теперішня церква не стане нашою навіть після повалення диктатури Москви, бо вона у своєму проводі не складається з українців. Священники в більшості — москалі й вони щонайменше на 75% будуть ворожі до нашої визвольної боротьби.

Який же висновок з такого сумного положення? Висновки в нас роблять різні. В першу чергу додають ще до аналізи положення факт, якого й ми не забуваємо, що **Москва понад 20 років провадила антирелігійне виховання молоді й тепер не бракує навіть ворогів Москви й большевизму, щирих українських патріотів, які вважають релігію забобоном, а церкву — зовсім зайвою.** Бо коли немає Бога, то для чого ж виховувати священників, які, мовляв, матиме єдине завдання — говорити, що він є, тобто говорити неправду?!.

Додаючи це все **значна частина українського еміґраційного загалу робить висновок, що Церква — це взагалі справа неважна, неактуальна і про неї говорити — це витрачати зайвий час,** бо вона нічого спільного не має ні з визвольною боротьбою, ні з проблемами державного будівництва.

Так само **значна частина нашої еміґрації робить інший — ще неправильніший, ще шкідливіший висновок.** Більш шкідливий тому, що автори першого висновку не мішатимуться в ці справи, як у справи неіснуючі, а автори другого висновку дуже завзято готуються до запровадження у життя своєї концепції і вже тепер жваво її пропаґують. Вони говорять, що, мовляв, **православна церква не є церквою воюючою.** Вона скапітулювала перед большевизмом, а капітулянт не може провадити боротьби. Православна церква скомпромітована своєю теперішньою «співпрацею» з большевизмом, і вона не може мати популярности в українському народі. Крім того вона зрусифікована і ні в якому разі не може стати чинником нашого внутрішнього відродження. Інша справа — католицька церква, яка вже тепер є воюючою силою проти московського поневолення і яка у майбутньому дасть нам змогу відірватися від духової неволі Москви.

Чи ж можна з цим усім погодитися?

Арґумент про упадок віри у Бога, яка є справою власного сумління кожного, не є поважним. Ми не збираємося примушувати вірити тих, які втратили віру. Їх переконуватиме Церква. Але коли ми вважаємо, що сірий «советський челавек» не втратив здібности відродити своє українське національне почуття, коли нас не лякає те, що на вулицях Києва не чути української мови — то не можемо не вірити, що **визволена людина віднайде в своїй душі й відчуття Бога.** І ця справа прийде сама собою. Вона постане на крові мучеників, так само, як на крові мученика та героїв прийде і національне відродження всіх пропащих душ.

Тут виникає питання: чи українська православна церква має тих борців і мучеників, як наша визвольна політична боротьба, чи вона справді скапітулювала? Про це говорить історія голосніше від нашої статті. **Понад два десятки єпископів УАПЦ вивершують криваву піраміду жертв.** І жертви ці впали не у наслідок переслідувань священиків, як соціяльно шкідливого елементу, в часи військового комунізму чи під час закріплювання сталінської системи. **Піраміди жертв виросли ж бо з вірних, які йшли за своїми священиками на заслання і на смерть. УАПЦ не знала ніяких компромісів і жадних договорів,** з большевизмом, хоч у перші роки московського панування це було можливе, навіть потрібне большевизмові, як певний тактичний маневр. **УАПЦ не мала свого Костельника і її знищили й досі не «відродили»**, так само, як поруч з відродженням у Польщі білого орла, ніхто не відродив Тризуба! І цього ніяк не можна недоцінювати.

Отже, ясно, що **ні про яку «співпрацю» саме УАПЦ з режимом говорити не доводиться.** Хто так говорить, той або не вміє висловитися, або свідомо спекулює.

Так само не має ґрунту і закид, що, мовляв, Москва вживає ім'я православної церкви й тим його компромітує. А чи Москва не вживає понять соціяльної справедливости, свободи, демократії, навіть Української держави та національної гордости? Чи через це цинічне нищення всяких святощів ми повинні їх зрікатися? Хто має відвагу дійти до таких висновків? Адже ще ніхто. То чому ж тоді доходити до таких висновків у справах церкви?!

Українське православ'я не має нічого спільного з московським так само, як український нарід з російським, з яким живе в одній церкві й зрештою в одній державі. Коли говорити, що спільність церкви нас русифікує, то тоді треба визнати, що спільність держави, а тепер «наявність» «української держави» — також відбирають у нас всяку можливість колинебудь духово відокремитися. А з цього прямий висновок: замість, мовляв, творити свою українську державу, яка нагадуватиме нам московську неволю і триватиме нас у духовому зв'язку з Москвою, нам треба увійти до складу держави польської, або (про мене) англійської, бо лише це нам забезпечує духовий відрив від Москви.

Ми чуємо — читач кричить: **а б с у р д!!!** Такого ніхто не скаже! Можливо, що такого і ніхто не скаже, але в церковних справах таке кажуть і при тому зовсім забувають, що **католицька церква також не є українською національною,** і до неї належать деякі наші добрі сусіди, які також мають претенсії на духовий і не лише духовий вплив... Ми ще ніяк не забули про Гриньки й інші вияви «єдности» в церкві на Холмщині.

У чорні дні варварства на Холмщині великий митрополит Шептицький підніс голос протесту тому, що він був **українець.** І не менш патріотично зробив би він, якби був і православним. А що зробила тоді для української справи воююча за свободу, сумлінна католицька Церква з Ватиканом на чолі?

Ми не маємо ніякої релігійної нетолеранції. Справа віри — це справа сумління кожної людини. Отже, вважаємо українськими і УАПЦ і Українську греко-католицьку Церкву і вважаємо їх однаково воюючими. Однаково обурюємося проти русифікації Галичини за допомогою московського православ'я, як і всієї України. Але не можемо закривати очей на небезпеку розпалювання релігійних пристрастей у лоні нашого народу й не можемо погодитися на неправильне визначення церковної справи в пляні нашої визвольної боротьби й політики.

Кожна помилка мститься на цілості Нації. А ми бачимо, що де **програє Нація, там програє і наша Церква.** Не ставимо Нації понад Бога, як це нам залюбки закидають люди злої волі, але мусимо ще раз пригадати, що **там де ворог перемагає Націю, там він нищить і Церкву. Отже, і Церква мусить бути зацікавленою в наших загально-національних інтересах.** Але цього, одначе, не можемо сказати про сьогоднішнє ставлення справи деякими церковними чи близькими до них колами.

У статті поважного журналіста М. Брадовича («Українець», ч. 12, Париж — 27. 3. 49.) читаємо: «...УПА і воююча Українська Католицька Церква, провідні сили в національно-духовій ділянці, могли спричинитися у великій мірі до нового визвольного руху на землях усієї України. Гаслами цього визвольного руху є в Україні, — і там само мають бути і на чужині, — Нація і її віра» З контексту цілої статті, як і з наведеної цитати виходить, що вірою української нації є віра **католицька.** Ця історична, м'яко кажучи, неточність нас ажніяк не зворушує. Але уявімо собі на хвилину, що в період визвольної боротьби після падіння большевицького режиму, коли на наших землях кипітиме боротьба з п'ятою колоною в Україні й з зовнішнім ворогом, що навіть матиме в своїх єдинонеділімських намаганнях підтримку ворогів комунізму, — українська сторона ставитиме **таку** тезу. Її підхопить відразу ж і охоче ворожа пропаґанда й почне пригадувати давно минулі часи Хмельничини й інші часи намагання католицької церкви за допомогою чужої влади закріпитися в Україні. Використає навіть і національні почуття, як це сьогодні роблять комуністи в Китаї, що закидають Чан Кай-Шекові продажність Америці й виступить з ґаслом: українські самостійники — це галичани, які хочуть вас продати Польщі й Ватиканові...

Ми не боїмося неслушних закидів. І знаємо, що такий закид ворожої пропаґанди не буде слушним. Але не можна заперечувати, що справа релігійна в помосковській і побольшевицькій Україні — дуже делікатна і це міг би побачити п. М. Брадович коли б був в Україні хоч раз за останні 20 років. Але, на жаль, М. Брадович не самотній. Багато людей, у добрій вірі (і в добрій вірі М. Брадовича ми ніяк не сумніваємося) висувають ці справи з мотивів ідеалістичних, але при тому зовсім забувають, що **тут не треба керуватися своїм церковним еґоїзмом, як не можна керуватися ідеалізмом і еґоїзмом партійним, щоб не запропастити визвольної справи взагалі, а в кожному разі, щоб її не пошкодити.**

Ми ніяк не стоїмо проти католицької Церкви. Ми ніяк не заперечуємо права на вільне висловлювання своїх поглядів. Не заперечуємо свободи проповідувати свої засади всім релігіям в Українській державі, за винятком лише культів ворожих державі й антиморальних. **Але надто післішне розгортання цих справ вже тепер або в першому періоді зриву й державного будівництва принесе нам напевно необчислиму шкоду, а за певних обставинах і цілковитий провал.**

Кожна церква має право бути воюючою за своє поширення. Але **під час майже істеричного вибуху пристрастей, яким буде момент розвалу московської в'язниці народів, кидати у вогонь ще порох релігійних суперечок було б злочином.** Бо таки ж не треба забувати, що **традиція православної церкви в Україні є органічною** і не можна заперечити їй права відроджуватися після панування безбожництва власними шляхами й власними темпами. Не підлягає ніякому сумніву для кожного, хто знає українську психіку, що сказати комусь, скажімо, з Харкова, що він боровся за державу під прапором УПА й католицької Церкви — не можна. Він визнає УПА, але ніяк не визнає, що католицтво було натхненником чи спричинником визвольного руху в цілій Україні. Таке фальшування історичних фактів може викликати надто сильну реакцію.

З усіх наведених вище причин мусимо прийти до висновку, що **ніяк не можна надто поспішно «хоронити» православ'я в Україні, і вбачати порятунок у католицтві. Кожному вільно мати свою думку, але не вільно заперечувати українські історичні традиції, не розуміти української психіки й ображати мучеників тієї Церкви, яка боролося ще під час революції і після неї і ніхто «воюючий» її не підтримував.**

Такий еґоїстичний підхід прихильників тієї чи іншої Церкви може викликати таку реакцію, яку викликали намагання католицьких священиків за всяку ціну «охрестити» полонених советської армії, що вмирали в німецькому полоні. Ці намагання приносили їм, замість потіхи й полегшення, лише збільшення їхніх страждань в останні хвилини життя на землі, а священикам заслужені неприємности.

Релігійне життя в Україні відродиться лише тоді, коли Церква виправдає себе й доведе свою божественність.

УАПЦ також не **вільна від гріхів.** Провідники її не можуть, спираючись на свої історичні права, спочивати на лаврах. Від них вимагає наш історичний момент величезних зусиль для одолання тих внутрішніх неполадок, які також не сприятимуть доброму слову населення про Церкву й священство.

Шляхом відродження кращих, традицій УАПЦ, продовжуючи свою історичну ролю в житті української нації виправдає свої права й стане конструктивним чинником у нашому змаганні за здобуття та закріплення держави. А інші церкви своїм вкладом праці здобудуть також собі права на поширення. Але кожна церква мусить бути такою, щоб нарід її сам закотів, і не сміє накидати себе йому з рацій своєї войовничости чи з інших, навіть найслушніших причин.

Шлях Коновальця

з них УВО, що розгортається згодом в ОУН.

Цей безпосередній зв'язок між традиціями збройної війни 1917—21 рр. і нашою добою є **стрижнем всього сучасного українського визвольного процесу.** Будується тут світ національної ідеї і дії, і саме Є. Коновалець є рушієм цього світу. Бо слушно бачить, що організованому ворожому наступові може нація протиставитись **лише організованим протинаступом,** що за війни — а триває ось вже тридцять літ наша національна війна! — мусимо стояти як на війні: **«на удар — відповісти протиударом, за кров — платити кров'ю».**

Не з фікцій всіляких інтернаціональних доктрин, а з живих заповітів збройної боротьби й через живих учасників цієї боротьби постає ОУН і її патос та воля включити під прапори нової визвольної дії націю. Це вже не механічна «сума людей», партій чи груп, а духова і фізична мобілізація нації. Галичина і Волинь, Буковина і Закарпаття, еміґрація в Европі й за океаном, концентрація й просякнення організованої національної сили на центральні землі материка — цілий світ, де тільки живе українське серце б'ється — поволі стає неподільним революційно-визвольним українським фронтом. І ця воля нації воювати уособлюється саме в «блідій, середньої постаті людини з веселими, іронічно приплющеними очима, важким підборіддям і стиснутими спопелілими устами...», «...досить одного її слова, щоб вибухнули петадри, залунали з рук юнаків револьверові стріли» (Олег Кандиба: «Євген Коновалець»).

«Ще місяць, два, три; найбільше рік... Нема часу на передишку. Події дозрівають, треба нам бути до них готовими. За всяку ціну...» — таким був Євген Коновалець.

Та перед обличчям 2-ої світової війни, що вже насувалася, думати й діяти, як думав і діяв Євген Коновалець значило кидати виклик долі, і Коновалець — що любив ризик і боротьбу — цей виклик кинув...

Пекельна машина в Роттердамі перервала його фізичний шлях, але не могла розірвати шляху духового: бо, як каже поет, — «солдат паде від кулі — його життя летить вперед». Коновалець упав, але його випробуване смертельним вогнем життя — як воля і дороговказ — летить перед нами: «віримо, що прийде час, коли не словами про минуле й не архівальними документами будемо з'ясовувати суть невмирущої стрілецької ідеї!»

М. ХОМ'ЯК

Поштові марки України

(Продовження *).

«ДОПОМОГА ГОЛОДУЮЧИМ»

Ми вже зазначали вище, що «уряд» Української советської республіки було утворено ще наприкінці 1917 р. У серпні 1923 р. советська Україна «увійшла» до складу Союзу Советських Соціялістичних Республік і цим остаточно втратила навіть ілюзорну державну самостійність, зокрема і чраво мати власні поштові марки, яке перейшло до загальносоюзного уряду в Москві — до загальносоюзного народнього комісаріяту (тепер міністерства) зв'язку. За ці кілька років існування ЄДИНИЙ раз Україні було дозволено видати оригінальні поштові марки.

Це була видана у червні 1923 р. серія марок «ДОПОМОГА ГОЛОДУЮЧИМ», яка мала на меті зібрати відповідні суми до допомогового фонду. Щоб побільше зібрати грошей, Москва цього разу «милостиво дозволила» «урядові» «самостійної» України подбати за художнє оформлення цих марок. Їх графічно підготували найкращі українські гравори (правдоподібно, брав участь у цих роботах і Ю. Нарбут), а друкували у берлінській Рейхсдрукерей. Це все й позначилося на їхній художній якості, яка, цілком об'єктивно кажучи, стоїть незрівняно вище за тодішні незграбно й примітивно виконані російські марки також допомоги голодуючим («Помощь голодающим Поволжья» і «Юго-восток голодающим»).

Те, що ці марки продавали лише у поштових філіях України (хоч і вже советської), а також їхня тематика й художнє оформлення, зокрема майстерно виконаний український національний орнамент, нарешті мова в написах, — дають нам всі підстави зарахувати їх до українських марок. Навіть більше — ці марки, безперечно, мають для нас велику історичну і філятелістичну (як українські!) цінність. Але, водночас, якою правдою звучать слова німецького каталогу поштових марок Міхоля, який, пояснюючи чому саме цю серію він містить у розділі «Руссланд», а не «Украіне», підкреслює, що **«Видання належить до Росії, бо у цей час** УКРАЇНА ВЖЕ НЕ МАЛА ЖАДНОЇ ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ» (підкреслення моє — М. Х.), справедливо вважаючи УССР лише фікцією самостійної держави.

Разом маємо в цій серії **4 різних марки. Всі вони відомі у двох варіянтах — зубковані й незубковані** (значно дорожчі): 10+10 крб. (на домопогу голодуючим) — синьо-чорна — УКРАЇНА У БОРОТЬБІ З ГОЛОДНОЮ СМЕРТЮ, 20+20 крб. — брунатно-фіялкова — Т. ШЕВЧЕНКО, 90+30 крб. — сіро-брунатно-чорна — УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН У БОРОТЬБІ З ГОЛОДНОЮ СМЕРТЮ, 150+50 крб. — рожево-бузково-чорна — УКРАЇНКА У НАЦІОНАЛЬНОМУ УБРАННІ ДАЄ ХЛІБ ГОЛОДУЮЧИМ.

На всіх марках напис: **«Пошта УССР», «Допомога голодуючим».**

Ця серія була і першою, і останньою серією українських поштових марок у советській Україні.

Чи ж немає тут своєрідного символістичного змісту? Єдина серія українських советських марок і в ній Україна стоїть у авреолі голоду і смерти. Так, першого голоду! А другий, незрівняно жахливіший штучно зорганізований Кремлем голод 1933 року!.. Той страшний рік, коли смерть косила мільйони людей, але їм ніхто не допомагає... І, наче, ридання, бреніли слова з многострадальної України:

Це ти, це ти, Москва, «на астріє штика»
Принесла нам твої прокляті «серп і молот»!..
І от тепер твоя вкривавлена рука
Несе руїну нам і смерть, і голод!..

*) Див. «Промінь» чч. 4—6, 11, 12, 15.

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Мир, «холодна війна» чи «холодне перемир'я»?

МОЖЛИВОСТІ ПАРИЗЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ. СССР БАЖАЄ ТИМЧАСОВОЇ ЗГОДИ

23 травня розпочалася в Парижі конференція міністрів закордонних справ США, Великобританії, Франції й СССР, яка має розглянути й вирішити (якщо це взагалі можливе!) **проблему Німеччини.** Після довгої перерви ця конференція відновлює традицію відомих вже конференцій военних і повоенних часів, які, переважно, закінчувалися більшими чи меншими успіхами одного партнера — СССР. Тому нічого дивного, що у більшости західньо-европейського громадянства виникає у зв'язку з Паризькою конференцією тривожне питання: **Чи й цього разу західні великодержави дадуть себе заколисати миролюбним заявам Кремля і знову підуть йому на поступки?** Бо ж, як правильно застерігає західніх міністрів більшість західньо-европейських і американських часописів, У ПАРИЖІ ВИРІШУВАТИМЕТЬСЯ НЕ ТІЛЬКИ ДОЛЯ НІМЕЧЧИНИ, АЛЕ Й ДОЛЯ ВСІЄЇ ЕВРОПИ. **«Якщо навіть Сталін примушений був знести бльокаду Берліну,** — пише відомий німецький журналіст Г. Вільде у тижневику «Exo дер Boxe», — **то це ще не означає, що він будьколи відмовиться від своєї принципової боротьби проти свободи, проти всього того, що зветься гуманністю, і проти того культурного поступу, якого людство досягло на протязі кількасотрічної боротьби».**

ОКУПАЦІЙНІ ВІЙСЬКА НЕ БУДУТЬ ВИВЕДЕНІ

Що думають урядові кола західніх великодержав про Паризьку конференцію, ще не відомо. **Підготовчі переговори західніх делегацій у Парижі провадилися в глибокій таємниці** і лише деякі висловлювання відповідальних західніх державних мужів та деякі чутки в пресі дають підставу сподіватися, що **західні уряди досить обережно підходять до чергової «миролюбности» Москви.**

Велике занепокоєння викликав був на Заході т. зв. плян Кеннена (референта совєтських справ у американському міністерстві закордонних справ), згідно з яким окупаційні війська мали б бути виведені з Німеччини, а лише в Штеттіні, Гамбурзі, Бремені й Штрасбурзі залишитися б контрольні військові ґарнізони. **Західньо-европейська преса рішуче виступила проти цього пляну, вказуючи на те, що його здійснення фактично залишить Німеччину під совєтським військовим контролем,** бо СССР, крім свого ґарнізону у Штеттіні, матиме свої війська також у Польщі, в той час, як англо-американцям залишилися б тільки мостові причілки у Гамбурзі й Бремені, яких на випадок війни навіть не можна було б захищати. Преса висловила навіть побоювання, чи «плян Кеннена» не є свідоцтвом того, що англо-американці не мають наміру, якщо дійде до війни, захищати Західню Европу, а тому й хочуть заздалегідь стягнути свої війська до портів, звідки їх можна негайно евакувувати.

Уряд США негайно заперечив існування «пляну Кеннена». Колишній військовий губернатор у Німеччині ген. Клей заявив після свого приїзду до Вашінґтону, що **американські окупаційні війська мусять покищо залишитися в Німеччині, бо тільки наявність їх тут ґарантує здійснення цілей американської зовнішньої політики.** Французький міністр закордонних справ Шуманн заявив, що **Франція ні в якому разі не думає виводити своїх окупаційних військ з Німеччини.**

СХІД ПРАГНЕ ГОСПОДАРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ З ЗАХОДОМ

Другим важливим питанням Паризької конференції є справа участи СССР у міжнародній контролі Рурського промислового району. Хоч, як повідомляє аґентство «Юнайтед Прес», на думку дипломатичного співробітника Лондонського радіо, дуже неправоподібним є те, щоб західні держави прийняли СССР до участи в контролі Рурського басейну, то, однак, треба думати, що **совєти вперто намагатимуться добитися цієї участи.**

Совєтський уряд останній час всіляко підкреслює свою готовість до господарської співпраці з Заходом. Усунення Вознесенського і поява на обрії совєтського політично-господарського життя засудженого свого часу Ждановим проф. Варґи вказує на крах дотеперішньої, інспірованої Ждановим і керованої Вознесенським совєтської політики господарської ізоляції від Заходу.

Всупереч передбачуванням Жданова й Вознесенського, на Заході не сталося господарського краху. Навпаки — **лише совєтські сателітні держави опинилися тепер, у наслідок господарської ізоляції від Заходу, у скрутному господарському стані, в якому їм нічого не може допомогти СССР.** Вони потребують машин і промислового устаткування, якого їм СССР не може дати, хоч саме розбудова їхньої важкої промисловости і дуже потрібна йому для його майбутнього імперіялістичного наступу на Захід. Тому, **закріпивши свою політичну контролю в цих країнах, Москва не має нічого проти того й навіть бажає відхилити дещо «залізну заслону»,** розуміється лише настільки, щоб пропустити на схід транспорти з цінними для неї машинами в обмін на збіжжя й дерево (не дарма ж українські колгоспники і примушені з таким «ентузіязмом» боротися за виконання й перевиконання плянів хлібозаготівель і лісозаготівель!).

Немає сумніву, **що західні держави, якщо не повністю, то у всякому разі частинно, погодяться на таку господарську співпрацю,** не дивлячись на те, коштом яких людських жертв здобуте те збіжжя й дерево, яке вони діставатимуть зі Сходу, і на які цілі будуть вжиті ті машини, що їх вони постачатимуть на Схід. Вже й раніше, ще під час бльокади, Берліну британський міністр торгівлі виступав за торговельні зв'язки з СССР, а Великобританія постачала совєтам реактивні літаки. Тому-то так гаряче і привітали на Заході повідомлення про те, що **совєтський уряд погоджується знову постачати західнім державам належні їм репарації зі Східньої Німеччини.**

ЩО БУДЕ З НІМЕЧЧИНОЮ?

Вже перед самою Паризькою конференцією ніхто не мав ніяких сумнівів у тому, що **найголовнішою і найбільш дразливою та суперечливою справою при розгляді цілости німецької проблеми буде справа організації Німеччини як єдиної не тільки господарської, але й політичної цілости.** Німецька комуністична партія вже й раніше висувала це питання як основний клич своєї пропаґанди проти західніх держав і західньо-німецьких політичних діячів, які, мовляв, **прагнуть** розбиття Німеччини.

У цьому відношенні **всі козирі перебувають у руках західніх держав,** яким вже майже напередодні самої конференції пощастило довести до **створення західньо-німецької держави** зі столицею з Бонні. Отже, немає сумнівів, що **західні держави домагатимуться створення єдиної німецької держави на засадах Боннської конституції, тобто приєднання совєтської зони до вже майже існуючої західньо-німецької держави.** Немає також сумнівів відносно того, який характер матиме ця об'єднана німецька держава, якщо у ній будуть переведені загальні вибори на демократичних засадах. **Вибори до т. зв. народнього конґресу в Східній Німеччині,** що відбулися 15 і 16 травня, **не зважаючи на жахливий поліційний терор та брак найпримітивніших умов для вільних виборів, дали все ж таки 40% голосів проти єдиного допущеного до виборів комуністичного списку.** Совєтський уряд добре знає, що справді об'єднана німецька держава, не керована комуністичною поліцією, **безперечно опиниться у складі західнього бльоку,** а тому в цьому питанні й треба від них сподіватися найбільшого спротиву.

З другого боку, **західні держави не мають наміру жертвувати створеною ними західньо-німецькою державою.** Доказом того, як поважно вони до неї ставляться, є відвідини минулого тижня кількома визначними західньо-німецькими політиками Парижу. Запрошення вони дістали від французького міністра закордонних справ Шумана. Західньо-німецькі делегати мають бути присутні на конференції міністрів закордонних справ.

«БОРОТЬБА МІЖ ДЕМОКРАТІЯМИ Й КОМУНІЗМОМ ВСЕ ТАКИ ПРОДОВЖУВАТИМЕТЬСЯ»

При всьому своєму скептичному ставленні до Паризької конференції, **західня преса не виключає можливости, що теперішня «холодна війна» між Заходом і Сходом у наслідок конференції може перетворитися (в найкращому випадку) в стан «холодного перемир'я».** Якщо б навіть це перемир'я мало згодом перетворитися у справжній мир, то навіть найбільші оптимісти не сподіваються його скоро.

На думку ген. Клея, **«знесення бльокади Берліну вказує виразно на бажання СССР створити об'єднану Німеччину. Це можна пояснювати як бажання СССР ТИМЧАСОВО співпрацювати з західніми державами. Я не знаю, як довго триватиме цей намір; але з нього треба скористатися, бо** БОРОТЬБА МІЖ ДЕМОКРАТІЯМИ Й КОМУНІЗМОМ ПРОДОВЖУВАТИМЕЬСЯ ЩЕ ЦІЛИМИ РОКАМИ».

Про «щирість» Совєтського Союзу в справі співпраці з західніми державами в Німеччині свідчить той факт, що, **не зважаючи на знесення бльокади Берліну та бльокади совєтської зони, совєтські чинники і далі створюють трудноші для руху товарових й особових потягів та авт між західніми зонами й Берліном та совєтською зоною.** Вже через сім годин після знесення бльокади Берліну британська окупаційна влада в Німеччині примушена була подати совєтській владі протест проти деяких обмежень руху.

ЕСПАНІЯ І ДАЛІ ІЗОЛЬОВАНА

Генеральні збори ОН відкинули польську пропозицію про посилення господарської бльокади Еспанії. Одночасно, однак, збори відкинули також і пропозицію деяких південно-американських країн про знесення дипломатичного бойкоту Еспанії, зхваленого ОН в 1946 році. Хоч кількість голосів за цю пропозицію набагато перевищувала кількість голосів проти неї, але бракувало одного голосу для потрібної більшости. Багато держав, у тому числі **західні великодержави утрималися від голосування.**

На думку політичних спостерігачів, західні великодержави тому не бажали висловлюватися на користь Еспанії, щоб не загострювати своїх відносин з Совєтським Союзом напередодні Паризької конференції. **Совєтська преса і так вже твердить, що США дають Еспанії фонди для розбудови її військових портів, летовищ, залізничних шляхів тощо.** США, — пише московська «Правда», — збудували в Еспанії, на Балеарських і Канарських островах, в Марокко і в Еспанській Західній Африці понад 70 летовищ, у тому числі кілька трансокеанських летовищ для найважчих бомбардувальників далекого льоту. За твердженням «Правди», США переслали Еспанії 720 товарових вагонів, багато модерних льокомотивів та допомагають розбудовувати залізничні лінії, які мають виразно військово-стратегічний характер. «Правда» твердить далі, що США перевезли й побудували в Еспанії важливі німецькі військові заводи Мессершміта, Опеля, Юнкерса й інших.

Китайські комуністи підходять до Кантону

У той час, як на західньому фронті східньо-західнього конфлікту відбуваються переговори у справі перемир'я в Німеччині, **на Далекому Сході повільно, але невмолимо повінь комуністичних армій заливає Китай.**

За останніми повідомленнями китайського комуністичного радіо, комуністичні війська наближуються до нового місця перебування національного уряду — Кантону. За повідомленням цього ж радіо, вони підійшли вже на 140 км. до важливого порту **Фучов** напроти острова Формоза, який за плянами маршала Чан Кай-Шека мав творити основну оборонну базу китайського національного уряду.

Національні війська без бою здали ряд важливих міст у провінції Кіянґ-Сі. Комуністичні війська пробилися також уже до передместь Шанґаю. Хоч національним військам і вдалося вибити комуністів з порту Вусунґ, який замикає доступ до Шанґаю з боку моря, то всетаки треба сумніватися, чи довго продержиться Шанґай.

На підставі цілого ряду повідомлень з Вашінґтону й Лондону можна зробити висновок, що США і Великобританія починають миритися з думкою про можливість остаточної перемоги комуністів у Китаї і вже заздалегідь бажають нав'язати добрі відносини з китайським комуністичним урядом. Так, за повідомленням аґентства ЮП, у Лондоні говорять про можливість визнання Великобританією «де-факто» китайського комуністичного уряду. **Великобританія й США мають намір взаємно узгіднювати свою політику по відношенню до китайських комуністів.** Доказом того, що західні держави намагаються уникнути конфлікту з китайськими комуністами, є виведення їхньої військової фльоти з Шанґаю. Проте, в одночас із цим всі консульства й торговельні представництва дістали наказ залишитися на території, зайнятій комуністами.

Китайські комуністи з свого боку також намагаються заспокоїти західні демократії та переконати їх у можливості дружньої співпраці з ними. Дуже характерною в цьому відношенні є передана через радіо стаття одного з комуністичних провідників, диктатора Манджурії й голови комуністичного китайського союзу професійних спілок Лі Лі-Сана про майбутню господарську політику комуністичного Китаю. Він стверджує, що комуністичний Китай не може тепер ще обійтися без співпраці з капіталізмом, що розвиток китайської промисловости не може відбуватися без співучасти приватнього капіталу. «Безперечно, — писав Лі Лі-Сан, — найпершим завданням комуністичної партії є передати владу в Китаї комунізмові. Але Китай ще дуже відсталий у своєму господарському розвитку. Питома вага промисловости в його господарстві сягає тільки 10%. Ще пройде довгий час, доки комунізм закріпиться міцно».

Згідно з цією засадою, **комуністи,** взагалі, **не поспішають ліквідувати приватну власність на зайнятих ними теренах і проявляють у своїй політиці певний лібералізм.** Але **виникає небезпека, що заспокоюючи себе цим лібералізмом, західні держави забувають про те, що й СССР переживав колись період господарської і політичної нової економічної політики,** аж доки перейшов до загальної колективізації та вже незамаскованої диктатури.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ БОЇТЬСЯ ЗА ГОНҐКОНҐ

Не зважаючи на миролюбні заяви китайських комуністів, **Великобританія побоюється, що, опанувавши Китай, комуністи намагатимуться захопити її військово-морську базу Гонґконґ.** Тому в останній час скеровані до Гонґконґу свіжі військові частини і провадиться будова нових укріплень.

З уваги на щораз більшу небезпеку комунізму на Далекому Сході, Австралія подала проект створення Тихоокеанського оборонного пакту, до якого мали б увійти вперш у чергу Австралія, Великобританія й Франція та інші держави Тихоокеанського простору, загрожені комунізмом. Міністр закордонних справ США Ейчісон заявив, що США покищо не беруть до уваги справи створення такого пакту.

☐ НІМЕЧЧИНА. **Величезної сили вибух 18 залізничних вагонів з вибуховими** речовинами біля Штендалю (совєтська зона Німеччини) зруйнував усе навколо. Загинув німецький і совєтський персонал, що супроводив цей потяг. Преса розцінює цей вибух **як найбільшу з залізничних катастроф за увесь час існування залізничного транспорту в Европі.** Навколишню місцевість пильно охороняють значні совєтські військові загони. Німцям совєтами категорично заборонено подавати у пресі будьякі подробиці про цю катастрофу.

☐ США. **275 американських священиків звернулися до конґресу США з проханням не ратифікувати Атлянтійський пакт.** Одночасно з цим вони прохають президента Трумена безпосередньо домовитися з СССР і ліквідувати всі розходження між США та СССР без застосування Атлянтійського пакту. Мимоволі виникає підозра, що їм також захотілося на власні очі переконатися у можливостях «райського існування» в совєтських концентраційних таборах.

☐ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. **Празький комуністичний суд за «протиурядову» діяльність засудив ген. Куперважера,** який очолював у 1945 р. повстання проти німців у Празі, **досмертного ув'язнення.** Троє обвинувачених засуджені до смертної кари, а інші до різних термінів ув'язнення, в тому числі й до 25 років.

☐ ВЕЛИКОБРИТАНІЯ. **Закінчилися вибори до органів самоврядування. Переможцем вийшла консервативна партія,** яка дістала 873 мандати; лейбористи дістали 311 мандатів, а комуністи — лише 11.

☐ ЯПОНІЯ. Головнокомандувач збройних сил США у Японії **ген. Мек Артур відновив обговорення питання про понад 470 тис. японських полонених,** які й до цього часу ще перебувають у СССР.

☐ ІНДІЯ. **Парлямент переважною більшістю голосів схвалив дальшу участь Індії у складі британської спільноти народів.** Прем'єр-міністр Індії Пандіт Неру звернувся із закликом до держав Далекого Сходу і відмовитися від політичної ізоляції.

☐ ІТАЛІЯ. **Прем'єр-міністр де-Ґаспері,** виступаючи у парляменті з промовою, **заявив, що обов'язком усіх держав світу є боротьба проти комунізму і фашизму,** що ці з першого погляду протилежні політичні течії мають дуже багато спільного між собою. Атлянтійський пакт, — заявив далі де-Ґаспері, — об'єднав західні держави для взаємної оборони і тепер **Союз европейських народів має спільні інтереси і сприятливі умови для боротьби проти головної загрози, що нависає над людством, — комунізмом.**

☐ ЮҐОСЛАВІЯ. Часопис «Борба», подаючи опис церемонії складання вінка на могилу невідомого юґославського вояка, пише, що **представники СССР в Юґославії, а також і представники інших країн Комінформу не брали в цьому участи.** «Борба» пише, що для керівників СССР і країн Комінформу значно **важливішим є розпалювання** антаґонізму, ніж пошана пам'яті героїв минулої війни, що, їх, зокрема Албанію та Болгарію, у найбільшій мірі цікавить лише засилання до Юґославії можливо більшої кількости шпіонів та диверсантів для організації актів саботажу.

☐ ГРЕЦІЯ. **В західній Македонії повстанці знову розпочали великий наступ на позиції урядових військ,** які ставлять їм мужній опір і утримують свої вихідні позиції. Повстанців з величезними для них втратами відкинуто.

☐ ІТАЛІЯ. **Ліва соціялістична партія Ненні перевела голосування для того, щоб встановити ставлення своїх членів до спілки з комуністами.** 51% її членів голосували за коаліцію з комуністами, 39% — за співробітництво з ними і 10% — за розрив з комуністами.

☐ ШВЕЦІЯ. **Міністр закордонних справ Ерлянґен заявив під час промови у парляменті, що діяльність шведських комуністів за останній час настільки посилилася і набула таких форм, що загрожує нації і безпеці держави.** Уряд має намір застосувати суворих заходів, які обмежували б діяльність комуністів. Комуністам буде заборонено брати участь у політичному житті країни.

☐ ЮҐОСЛАВІЯ. Один з чолових представників уряду **ген. Ранковіч знову виступив з промовою, в якій загрожував щонайсуворішими карами всім тим, хто підтримуватиме праву опозицію або Комінформ, отже діятиме проти Тіто.** Ранковіч заявив, що юґославська поліція безпеки заарештувала 5790 шпіонів і понад 5000 терористів.

☐ РУМУНІЯ. Костов, що був заступником Дімітрова, має тепер відповідати перед судом за протикомуністичну діяльність та **зневажливе ставлення до СССР.**

☐ США. Після свого опвернення з Німеччини, **ген. Клей,** дотеперішній військовий губернатор у Німеччині, **був прийнятий урочисто президентом Труменом, який відзначив його найвищим американським військовим орденом і постійним ранґом генерала** (найвищий ранґ в американській армії). Вулицю у Берліні, на якій жив ген. Клей названо його іменем.

☐ США. Після свого повернення з Ні- **дотеперішнього президента світового банку Джона Мек-Клоя американським [illegible] ким комісаром у Німеччині.**

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Тріюмф мистецького слова

Заходами видавництва «Орлик», за співучасти **М. Ореста** і проф. **В. Державина**, закінчено довготривалу працю над повним виданням сонетів провідника української неоклясики Микола **Зерова.** Славнозвісний «Сонетарій» (Sonnetarium. Берхтесґаден, 1948) уперше побачив нарешті світ.

Циклі в «Сонетарії» складені ще самим автором за життя, і їхня гармонія та послідовність роблять враження глибоко продуманого мистецького твору. **Цей твір, хоч і наскрізь парнаський, лишається українським і навіть цілком ориґінальним** (немає бо в російській, польській чи чеській літературах ні неоклясичної «школи», ні клясицистичного «вістниківства», що відогравали б таку нормативну ролю в духовому житті свого народу), **і низка вміщених у «Сонетарії» перекладів не детонує, а радше підкреслює національно-зрілий літературний смак Зерова.** А стилістична майстерність і тематичний добір їх доводять без заперечень, що **Зеров був величиною всеевропейського маштабу,** був, якщо, вжити звичного шабльонового порівнання, українським Ередія, але не епіґоном чи імітатором, а цілком сформованим і певним своєї місії українським поетом (про різниці між українськими неоклясиками і французькими парнасистами в культивації поетичних жанрів і метод творчости див. передмову В. Державина, ст. 23—24). Таким чином, **«Сонетарій» є збірка поезій, що нею українська нація завжди і скрізь може гордитися.**

М. Орест дав нам зразковий і, як на сьогодні, цілком **вичерпаний коментар до «Сонетарія»,** просякнений найглибшим пієтетом і мистецькою майстерністю. Цінним і цікавим матеріялом є наведені ним уривки з листування Зерова, які висвітлюють пляни, що їх мав автор на майбутнє, і підкреслюють ще сильнішу ту втрату, якої зазнала українська література — втрату ніяк не меншу за передчасну смерть Юрія Клена, два німецькі переклади якого з Зерова вміщено в післямові.

Передмову до «Сонетарія» написав проф. **В. Державин.** Подавши характеристику українського поетичного відродження в 20-тих і 30-тих р. р. нашого віку і обговоривши ті перешкоди, що це відродження зустрічало (і досі ще, на жаль, зустрічає) на своєму шляху, проф. Державин подав також критичний огляд мистецької спадщини Миколи Зерова, розглянувши не лише «Сонетарій», а й усю поетичну творчість великого майстра.

Поява «Сонетарія» важлива ще з одного погляду: коньюнктура на літературну макулятуру починає минати, і поважний читач, що його на деякий час було дезорієнтовано модними нео-ізмами, знову повертається до серйозної книжки, щоб у ній шукати того вічного й непроминущого українського ідейно-світоглядового змісту, затьмареного неопролетарськими штампами сезонових напівінтеліґентів. Хай «Сонетарій» — так само, що й «листок з Камени славного Зерова» (М. Асканич) — буде йому в цьому дороговказом.

Ю. Чорний.

Хроніка культури

□ **В Пхеньяні відбувся 3-ий з'їзд т. зв. корейського товариства культурного зв'язку з СССР.** Про характер цього «культурницького» з'їзду найкраще свідчить заочне обрання до складу «почесної президії з'їзду — ... генералісимуса Сталіна!» Центральною доповіддю на з'їзді була тема: «Советський Союз є опорою міжнародньої демократії та миру». Як і належало, виступали на з'їзді з привітаннями представники «партій праці» Північної та Південної Кореї, голова делеґації діячів культури Монгольської Народньої Республіки, голова китайської делеґації й інші. У заключеній доповіді голова т-ва — якийсь Лі Гі-Єн зробив відкриття, що, мовляв, **«корейсько-советська дружба» є ґрунтом свободи і незалежности його батьківщини.** Мабуть так само як «дружба українсько-советська» є основою свободи нашої батьківщини...

□ **Створено бюро постійного Комітету т. зв. Всесвітнього Конґресу прихильників миру,** (нещодавно відбулися з'їзди цього конґресу в США, в Парижі та Празі. Голова бюра — **Ф. Жоліо-Кюрі,** заступники голови — комуністичний французький письменник **Люї Араґон,** голова парляментської групи італійської соціялістичної партії **Петро Ненні,** орденоносний московський письменник А. Фадеєв й інші, вже одні прізвища яких досить ясно говорять про цілі та завдання цього бюра. Місце перебуванням і Комітету і бюра «ущасливлено» Париж... Пропаґандивний зміст цих «конґресів« та їхню пов'язаність з Москвою зуміли вже розпізнати навіть такі письменники лівої орієнтації, як Е. Сінклер, Люїс Сінклер, Фойтфанґер, а тому їх тепер і охрестила московська преса «брудними душонками», «крамарями» і т. д.

□ **З нагоди Дня советської преси у Києві відбувся ряд спеціяльних виставок, зборів, конференцій та доповідей.**

□ За повідомленнями московської «Правди» (ч. 125, 1949 р.) **в Україні видається тепер 12 республчканських, 38 обласних, 785 районових та міських газет і 48 журналів.** Про те скільки саме їх видається українською, а скільки російською мовою «Правда» не пише.

□ Т. зв. **Державне видавництво політичної літератури УССР випустило у перекладі на українську мову 9-ий том творів Й. Сталіна.** Переклад виконала «українська» філія інституту Маркса-Енґельса-Леніна при **ЦК КП(б)У.** Наклад видання, порівнюючи з накладами видань творів українських письменників, дуже великий — аж 100 тис. примірників.

АРХИЄПИСКОП ЙОРКСЬКИЙ В ГАННОВЕРІ

У велике свято Благовіщення 7. 4. ц. р. український табір ім. Лисенка в Ганновері гостив у себе Й В. Арх. Йоркського, що поруч Арх. Кентенберійського є найвищим достойником Англіканської Церкви. Він же й член Палати Лордів у Англії. Перебуваючи на архипастирській інспекції окупаційних англійських військ, Арх. Йоркський виявив бажання побувати серед українських ДП. Як єдиному з таборів британської зони припала ця честь українському таборові в Ганновері.

Не диво, що й до зустрічі його приготовлявся табір як до небуденної події. На брамі табору високого гостя зустріло усе трьохтисячне населення ганноверського табору. Старі й малі, вірні всіх віровизнань, місцеве духовенство всіх християнських церков, місцеві громадські організації та навчальні установи, представники Обласного й Центрального Комітетів, Таборова Рада та Таборова Управа.

На заквітчаній брамі витали гостя хлібом і сіллю інж. М. Заборський (від Таборової Ради), Л. Шпак (від Управи) та діти в народніх строях квітами й подарунками (ікона Матері Божої та хрест). Промови й слова дівчинки, що «ми є українські діти, вигнані з батьківщини, де зараз немає Бога, нема правди...» зворушили 75-літнього гостя. Командант табору Л. Шпак вручив гостеві художньо оформлену пам'яткову адресу.

Арх. Йоркський відвідав церкви УАПЦ, помолився в кожній кілька хвилин, оглянув приміщення та вартости Української Зональної Технічної Школи, що міститься в ганноверському таборі, вступив до житлових кімнат таборян, відвідав ДП — шпиталь, послухав кілька пісень гімназійного хору, подякував за гостинність та від'їхав на летовище, щоб літаком вертатись до Англії.

В таборі Арх. Йоркський пробув біля двох годин. Пращаючись, просив пересилати йому знимки з його побуту між українськими скитальцями.

Учасник.

На тому світі

«У м. Вижниці, Чернівецької обл., випускники міської художньо-промислової школи до 150-річчя з дня народження Пушкіна готують великий художній ґобелен-портрет Пушкіна. Ґобелен орнаментований у гуцульсьому стилі, його розміри 2×3 метри».

(«Літературная ґазета», Москва).

Зустрілися вони на тому світі випадково — Пушкін і Тарас Григорович. Вийшов Пушкін з Царськосельського ліцею в поле, дивиться — Шевченко пасе ягнята за селом.

— Здрасцє! — привітався Пушкін.

Тарас Григорович ніби не дочув:

— Що?!.

— Здрасцє!..

— А-а... даруйте. А мені почулося «трясця»... Здорово!

— А што ви тут дєлаітє?

— Ягнята пасу... А ви куди це?

— Іду на Букавіну.

— Справа якась?..

— За партретом... — гордовито відповів Пушкін.

— По який? — виявив Шевченко малярське зацікавлення.

— Мнє ґуцули ґабєлен орнамєнтований в ґуцульском стілє ґатовят...

Тарас Григорович аж підвівся з межі.

— Пане Пушкін, то це ви буде в українській сорочці?

— Ну, канешно!

— І в гуцульській киптарці, чи може у фраці?

— Што?

— У киптарці будете?

— Нє панімаю!..

— Ну, гаразд... а тризуб у вас буде?

— Пасмотрім...

— І в лаптях?

— Зачем?.. Ми лапті в Маларосії на чоботи абміняєм...

Тарас Григорович здивувався:

— А з якої ж такої резонної причини гуцули вам ґобелена готують? Ви що — український поет?

— Нє абязатєльно!.. **Я** — «старший твой брат»!..

У Шевченка трохи вуса догори не задерлися.

— То ти... мій... «старший брат»?!.

— Да!..

— А може і мені там гуцули щось... як «меншому» братові?..

— Нєт, ви нє заработалі, — відповів Пушкін. — Што ваш «Кабзарь»? Да за такоє єтакоє «кахайтіся чорні брові, та нє з маскалямі» — павєсіть мало!.. На Калиму атправіть!.. Нєуважєніє к «старшему брату»! Вот мой «Палтавскій бой»... Помніш, как я там таґо... с Пєтром пєрвим мазєпінцев-ізмєнніков парол?..

— І за це, що ти їх бив, вони тобі портрет готують? — здивувся Шевченко.

— Да!..

— Ні, «старший брате», — відповів Шевченко. — Це лише тому ви йдете по той портрет, що за вами НКВД простує... Інакше гуцули так би розмалювали б ваш анфас, що ви б і профіля не впізнали б від «старшого брата»! — сказав Тарас Григорович і відвернувся від нього геть

Степан Підкова.

ОЛЕНА ЗВИЧАЙНА

Відгомін Збруча на еміґрації

Усі ми добре знаємо про те, що центральні землі України від західніх віками відокремлював Збруч — кордон, штучно утворений і вперто підтримуваний нашими ворогами...

Ми знаємо також і те, що тепер на рідних землях **немає** Збруча, немає штучної окремішности Західньої України від Східньої, бо майже всі українські етнографічні землі об'єднані тепер під голосною назвою «Українська Совєтська Соціялістична Республіка», але... ми чуємо стогін та крики з рідних земель... Це стогнуть голодні, гнані та визискувані, це кричать і благають про порятунок тортуровані й заслані до концентраційних таборів брати та сестри наші... Різниця між тим, що було раніше, і ти, що є тепер, полягає лише в тому, що раніш Україна, штучно роз'єднана Збручем на Схід і Захід, стогнала і кривавилася приборкана, пригноблена і визискувана **різними** системи й **різними** окупантами, а тепер **уся Україна** обабіч Збруча стогне і кривавиться під тиском **одного окупанта** й одної системи — російського червоного, тоталітарного режиму...

Для нас — українських еміґрантів, виходців з усіх українських земель, що опинилися по цей бік великого муру, — дійсно **немає** Збруча, немає штучного кордону, який віками роз'єднував нас..

І хоч гірка і незавидна доля скитальця, хоч здебільшого дуже вбогий шматок його хліба, але... ніхто не заважає нам подумати про наше національне майбутне. Спільними силами ми прагнемо до вирішення проблеми української соборности і в духовому, і в територіяльному розумінні цих слів. Не «східняк» і не «західняк» в їхній обмеженій окремішності, а тільки УКРАЇНЕЦЬ, покликаний виконати великий історичний чин досягнення і утворення Української держави,— **Держави Соборної та Суверенної,** де не буде ні Збруча **поміж нами,** ні чобота чужинецького загарбника **над нами.**

Ґрунтом нашого духового єднання, могутнім фактором у вирішенні проблеми української соборности **в духовому** розумінні має українська, соборна, літературна мова... Хто ж має плекати її? В кого має лежати на серці **культура** українського слова? Хто має бути її носієм і розповсюдником? Відповідь може бути тільки одна: **наша українська інтеліґенція...**

Проти цього, напевно, **ніхто** не заперечуватиме. І так званий «східняк», і так званий «західняк» твердо і в унісон скажуть: «Певна річ, що саме так і має бути, бо ж саме так воно є й в інших культурних народів. Чого ж би в нас мало бути інакше? Хіба ж ми заперечуємо?!! Та ніколи у світі!!! Ми ж бо добре знаємо, що мова є ґрунтом нашої культури...»

Отже, не заперечує **ніхто...** Але кажуть, що факти — вперта річ... І саме тому з Вашого дозволу шановний читачу, ми подивимося на нашу дійсність.

Дайте мені руку, Шановний Читачу, і поїдьмо удвох першим-ліпшим особовим потягом, що курсує в межах Німеччини або Австрії!

...Потяг ритмічно складає якогось одноманітно-нудного віршика, навиваючи нескінчене прядиво кілометрів на свої невтомні колеса... А ми з Вами, чуйно прислухаючись до мови подорожніх, повільно минаємо вагон за вагоном...

А от і наші люди!.. Їх четверо: два подружжя. Перша пара: він грубенький панок з поважною лисиною і в окулярах, вона — ще молода худенька, маленька, досить гарно і модно вдягнена, з чорними льоконами до плечей і сумним поглядом виразно-синіх оченят... Це — пан професор і пані професорова... Друга пара: він — років сорока, високий, худий, нервовий, обличчя хворобливе, обтягнене темно-жовтою шкірою (колись був смаглявий); вона — пишна жінка років тридцяти з грайливими карими очима, з яких проміняться досить таки палкі вогники кокетства, вдягнена бідно, але з претенсією на елеґантність... Він — інженер... Вона... Анна Васильївна, так, принаймні, вона звикла, щоб її називали... **і саме так** сама себе рекомендує...

У вагонному купе, крім щойно згаданих чотирьох, немає нікого, і тому вони влаштувалися з відповідним комфортом: кожна пара займає окрему лавку.

— Може ви, пані інжінерова **сі** змучили? Може **сі** положут **спічнути**? — солодким голосом питає пан професор, охоплюючи швидким, як блискавка, поглядом досить ще гарно окреслену постать Анни Васильївни.

— Дякую, пан професор, **но я дньом** не сплю, — манірно відповідає Анна Васильївна, поблискуючи грайливими вогниками своїх гарних карих **очей**, і, звертаючись до чоловіка, додає недбало:

— **Кушать** хочеш, **Міша?**

— **Што?** — густим басом перепитує її Міша. Він перепитує її просто тому, що не знає що відповісти: вагається... Бо слідом за «што» він щось мумкає собі басом під ніс, і для присутніх не ясно, хоче він «кушать» чи ні... І взагалі не ясно, бо такого слова «кушать» ні пан професор, ні пані професорова не знають... А пана професора це чудернацьке слово, неначе ґолкою коле, і в глибинах душі він лає Мішу... «Відома річ: національно-несвідомий **«совєт»...** І взагалі, що це за ім'я «Міша»? По нашому ж має бути «Михайло». І невже ці східняки і цього не знають?!! Вся його злість скупчується чомусь на цьому довгов'язому «Міші», а щодо його приємної половини, то пан професор у душі своїй знаходить для неї деяке вибачення: «жінка була колись гарною... що в неї спитаєш? Але ж він?!!» І з почуттям власної вищости пан професор міряє зневажливим поглядом Мішу від голови до самих п'ят...

А тим часом пухкі та спритні рученята Анни Васильївни виймають з наплечника хліб і ще щось, дбайливо загорнуте в папір. Це нагадує панові професорові про те, що він теж голодний, і, звертаючись до своєї пані, він каже:

— **Гелька!** Дістань-но **вепровини** перекусити! З плетеного кошичка пані професорова слухняно дістає загорнуту в папір невеличку продовгасту річ, а Міша з Анною Васильївною з цікавістю дивляться, що воно за «вепровина» така з того паперу з'явиться..

Дуже мило всміхаючись, пані професорова каже, звертаючись до всіх і ні до кого зокрема:

— Вчера **виміналам,** прошу панства, **кільо вепровини в бавера,** вс**мажилам** і... Але ми **сі** не вдало чомусь..

— А нам **подвезло циплёнка** на дорогу вимінять, — густим басом гуде Міша.

Пан професор і пані професорова переглядаються: що воно таке «циплёнок»? — біда його знає...

Підкреслено ввічливо, але з почуттям своєї вищости пан професор запрошує сусідів **«вепровини** покуштувати».

— Прошу дуже! — додає він до запрошення.

Міша ніяк собі не уявляє, що воно за **«вепровина»** така, але з чемности дякує і в свою чергу запрошує сусідів зробити честь їхньому **«циплёнку»,** якого **Нюра** (себто Анна Васильївна) вчора власноручно **«піджарила».**

З паперових пелюшок з'являється **«вепровина»** у вигляді рум'яно-підсмаженого, продовгастого куска свинини, і **«циплёнок»** вже ось-ось готовий виявити своє куряче єство перед зацікавленими очима пані професорової, коли раптом... пан професор починає виразно непокоїтися: він нервово совається на своєму місці і, піднісши очі догори, розгублено нишпорить поглядом на полицях...

— Де несисер? — різко питає він, звертаючись до своєї пані: — Ти... не взяла?

— Нє, не **взялам..** — розгублено відповідає пані професорова: — Але **ж... Єзус, Марья?** Мені **сі здає, Юзку, же** то ти мав несисер узяти, а не я, — вже трошки сміливіше додає вона.

— То-бі **сі здає!** — роздільно і зневажливо імітує її пан професор: — А мені **сі здає, же** то ти мала все для дороги потрібне **пририхтувати...**

Для присутніх ясно, що починається подружня сцена... Обличчя пані професорової почервоніло, ліва рука тискає ні в чому неповинну хусточку, а сині очі надаремне шукають зустрічі з чоловіковими очима...

— Бійся, Бога, **Юзку!** Пригадай собі: нині рано ти сам казав, що...

— **Стуль писк!** — відрубує пан професор.

Тоді пані професорова спускає свої виразно-сині очі додолу й мовчить: пані професорова... **«стулила писк»...**

Мабуть відчуваючи на собі тягар людських зацікавлених поглядів пан професор вважає за потрібне пояснити:

— Все має **денервувати,** прошу я Вас... Мала взяти несисер, прошу панства, і **не** взяла! То ж чоловіка шляґ **трафляє... з** такою роботою!!!

На сторінках української преси:

ДИВНІ ПОЗИЦІЇ «АМЕРИКИ».

«Америка» (ч. 29), що є органом «Провидіння Стоваришення Українських Католиків у Америці», коментуючи інтерв'ю члена УНРади інж. Д. Андрієвського кореспондентові лондонської «Української Думки» про Америку і Східню Европу, дає свої редакційні зауваження. «Америка» намагається спростувати деякі його твердження. Перебуваючи мабуть **під впливом вітрів з Німеччини,** редакція органу «Провидіння стоварищення» забуває про те, що **як орган українців-католиків** вона **мусить об'єктивно інформувати** своїх читачів про українське суспільно-політичне життя і не дозволяти руїницьким політичним колам використовувати себе (як сліпе знаряддя!) для їхніх вузьких пропаґандивних цілей.

Поминаємо внутрішньо-політичну лінію редактора «Америки», але хочемо звернути увагу на неприємні протиріччя, які дискредитують не лише редактора «Америки», але й ставлять під сумнів здоровий український політичний глузд. Даючи українсько-американському загалові педагогічну лекцію у стилі «Поучення Мономаха дітям«, «Америка» аж перечулено-авторитетно пише: **«Є основна різниця між Ліберальним Інтернаціоналом та Організацією Єдности Европи. Перший є собі спробою об'єднати декадентські радикально-соціялістичні групи, а через те не представляє вартости для справи України. Друга, натомість є серйозною організацією парляментаристів — і тому українців там вперто не закликають».**

Рядками нижче, погоджуючись з інж. Д. А., «Америка» пише, що **«факт приналежності України до ООН має свою вагу. Це доказує, що Україна включена в сім'ю суверенних народів і що її місце там забезпечено без огляду на зміну політичної системи на Сході Европи».**

Хто ж, по-суті, є **«серйозною»** організацією: Організація Єдности Европи, що **«вперто не закликає українців»,** чи ООН, що **«включила Україну в сім'ю суверенних народів»?** Хоч ми і маємо дуже поважні сумніви до другого твердження (бо, як відомо навіть дітям з Гарлему, — Українська СРР, як і Білоруська СРР були уведені до ОН не як «суверенні народи», а як безвольні знаряддя червоного російського імперіялізму!), але **все ж таки ми визнаємо** більшу реально-політичну ваґу за ОН і віримо в її серйозність. Хоч ніяк не можемо повірити у «серйозність» деяких тверджень «Америки», які, до речі кажучи, тільки деморалізують наш загал.

ПРОПАҐУВАТИ УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО

«Громада» (ч. 7—8) у статті про долю українських мистців у Парижі М. Старицький пише: «... Найчисленніше представлена група артистів-малярів, з яких тільки дехто з трудом прокладає собі дорогу до признання та заробітку, а всі інші, переважно молоді, живуть у злиднях, працюють у невідповідних умовах, а часто й не за своєю професією та вірять у щасливу зорю. Мистців-інструменталістів було декілька, які, не зважаючи на свою велику кваліфікацію, талант та признання місцевої критики, не могли знайти можливостей заробітку та існування і пороз'їжджалися куди хто у світ широкий. Наразі слід по них загинув. Майже така сама доля і отих декількох співаків, які по війні опинилися в Парижі... Тому, хто з українських мистців хотів би їхати до Парижа, хай розраховує лише на себе і сліпе щастя. **З виступів на українських імпрезах жити не можна,** бо це переважно виступи «почесні». А французького глядача чи слухача українського мистецтва можна здобути лише справді високоякісним продуктом і то посередньою дорогою. На це треба грошей і то великих. Тих грошей українські митці не мають, а ті **громадяни, що мають,** за дуже малими винятками, **не дадуть на мистецтво та на вихову добрих митців, бо українці не дійшли ще до того, що світ здобути та переконати можна перш за все поширюванням своїх духових вартостей.** Мистецтво — це сила, що перемагає без зброї й без страху... На жаль, у нас гроші завжди знайдуться на... колотнечі і поїздки різних людей по цілому світі (часом з цілоюріднею і цілим штабом приятелів), але **на такі важливі та необхідні речі, як пропаґанда української культури у світі — грошей ніколи не було й немає».**

Приєднуємося до правдивого голосу М. Старицького, що заторкує одне з найважливих питань нашого політичного змагання — питання пропаґування української визвольної проблеми шляхом організованої допомоги українським вокально-музичним й образотворчим мистцям та моральної і матеріяльної підтримки їх усім громадянством. Ми переконані, що Мистецька рада й ресорт Інформації Виконного Органу УНРади не обмежаться лише одним фактом свого існування і ближче зацікавляться долею й призначенням наших мистецьких сил, що перебувають на еміґрації.

ВОНИ ВСЮДИ ОДНАКОВІ...

«Українське Слово» (Париж, ч. 392), торкаючись організованого українського життя у Франції, пише: «Після довгих пертрактацій врешті створено було центральну українську громадську установу — Український Центральний Громадський Комітет у Франції. **При слабості нашої позиції у Франції,** якої ніяк не можна порівнювати з позицією наших ворогів, **нам потрібна координуюча установа,** що полагаджувала б спірні справи й зміцнювала б нас тим, **що не допускала б до зайвого розпорошування енерґії.** А найбільше енерґії ми завжди витрачаємо на внутрішні сварки. Тому то головним завданням УЦГКФ стало: **вдержати між українськими організаціями,** діючими на терені Франції, **взаємовідносини, основані на засадах громадської моралі й етики.** Це завдання було урочисто вписане в декларацію, яку урочисто підписали всі члени УЦГКФ... Доки йшло про справи дрібні — все йшло добре. Була й мораль, бо її тут не виставлялося на пробу. Аж ось приходить справа моралі й етики: «Українець» (пробандерівський тижневик — прим. Редакції «УГ») містить наплепницьку замітку **проти організації, що була членом-основником** УЦГКФ. Замітку, що була сперта на «кажуть», або «ходять чутки», отже на жодних фактах, але **з одного боку була образою, а з другого доносом,** не спертим на жодних фактах. Що ж треба зробити? Треба теорію перевести в практику й проголосити, що УЦГКФ, стоячи на засадах етики й моралі, осуджує неетичне й неморальне поступовання. Але ніяк не може статися. Доживаємо, хвала Богу, до половини травня, а **справа з березня — ніяк не може дійти до свого кінця».**

У розумінні деяких наших розгнузданих політичних (а в тому і громадських) кіл етика і мораль є речі теоретичного порядку, які можна розтягати й закручувати, як американську жуйну ґуму. Ми, одначе, переконані, що **загал української колонії у Франції позбавиться нарешті наркози облудної пропаґанди політичних пуголовків і дасть їм та їх методам політичної боротьби, недостойним доброго українського імені, належну відсіч,** яку дістають вони вже й тепер у інших країнах нашого еміґраційного перебування.

З НАШОГО ЖИТТЯ

ЧЕТВЕРТИЙ З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

4-й і мабуть останній з'їзд СУП відбувся в днях 15—18 квітня ц. р. в Цуффенгаузен біля Штутґарту. Помимо того, що багато пластового братства виїхало вже за океан — на з'їзд прибуло около 160 сеніорів (-ок) та старших пластунів (-ок). Злетілись туди усі: молоді й старші роками, сиво- і безволосі, немов одна велика й нерозлуйна сім'я, з'єднана одною великою ідеєю вічної молодости, краси й повновартісного життя. На багатьох обличчях довгі роки невтомної праці в Пласті викарбували свої сліди, за ними життевий досвід й важкий пройдений шлях, але душа, ця життерадісна пластова душа, що колись свіжим галасом наповнювала гори й ліси галицьких Карпат, погідну тишу волинських рік чи мальовничі полонини Луґів й Кобилецької Поляни на Закарпатті — лишається вічно юна. Хоч виски обкидало вже сивиною — очі палають молодечим блеском й вірою, що вернуться незабутні дні мандрівних й сталих таборів на рідній землі.

Перший день нарад було присвячено звітуванню та дискусії над звітами **Головної Пластової Старшини й Головної Пластової Ради** й виборам провідних органів СУП. Начальником ГПС залишився і надалі др. А. Фіґоль.

На другий день відбувся з'їзд «сиволосих вовченят» — **2. з'їзд Уладу Пластунів-Сеніорів** (УПС), на якому зроблено підсумки праці за останні роки, обмірковано ті пекучі проблеми, що під сучасну пору ворушать уми й душі нашої молоді, та намічено нові напрямні роботи й завдань Сеніорату. **Головою УПС обрано незамінимого проф. Северина Левицького.**

В рямках з'їзду відбулись сходини поодиноких матірних куренів й засідання кооперативи «Пласт».

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ МЮНХЕНСЬКОЇ УСГ

12 травня ц. р. студентство Мюнхену зібралося на дев'яті загальні збори Української Студентської Громади (УСГ). Вже сама атмосфера зборів, а також звіти органів Управи дають підстави сподіватися, що відносини серед нашого найбільшого академічного осередку помітно упорядкувалися. Не зважаючи на побоювання деяких «льокальних песимістів, що події на терені кількох важливих громадських інституцій можуть неґативно відбитися на студентському житті, збори відбулися у спокійній, діловій атмосфері. Безпосередньою причиною цього були, безперечно, річеві звіти окремих референтів. Що ж до критики, то вона дуже прихильно висловилися про діяльність студентів — голови УСГ Корнієнка, організаційного референта Дорожинського та референта преси Кульчицького, доводячи наочно, що робота УСГ була побудована на конструктивних засадах.

Найважливішими справами, що їх обговорювали на зборах УСГ були — матеріяльне забезпечення студентства та інертність значної частини студентської молоді, пов'язана, у першу чергу, з її матеріяльним станом.

На зборах зазначили, що, не зважаючи на всі заходи КОДУС-у більшість студентів гостро відчуває матеріяльну скруту. Доказом цього є масове припинення студій.

Резолюції, ухвалені зборами УСГ вказують на недоліки у розподілі стипендій різними студентськими і громадськими чинниками. Не рідкі випадки залишення студій на останніх семестрах є загрозливим проявом, з яким треба рішуче боротися, перш за все розподілом стипендій. Безумовно, скромні фонди КОДУС-у і деяка пасивність широких громадських кіл є фактами, що їх УСГ сама вирішити не може. Але недоліки можна знайти і в низових клітинах КОДУС-у (Мюнхенська філія). Враховуючи величезну працю Централі КОДУС-у в Фюрті, можна сподіватися, що допомогова акція наладнається.

Другим неґативним явищем, що його також обговорювали збори УСГ, є інертність студентського загалу. Виявом її є цілковите незацікавлення студентською пресою, яка, не зважаючи на працю пресового референта, в низових студентських клітинах не знаходить майже жадного відгуку. Новообраній управі доведеться докласти багато зусиль, щоб подолати ці нездорові настрої.

Головою УСГ обрано студента П. Дорожинського. Цим самим збори — засвідчили двячність за його дотеперішню працю і висловили також довір'я, до управи і висловили також довір'я, до управи УСГ, щоб вона і надалі розвиватися в здоровому конструктивному напрямі.

Жар.

АМЕРИКА

☐ У Філядельфії готується до постановки опера Я. Кухаренка «Чорноморці». Дириґент Я. Барнич, режисер Я. Рудакевич й С. Рубчаківна-Барнич. Наталя Андрусів та інші вокальні сили, що прибули до США, вперше на американській землі виставлять цю оперу.

☐ До Мілвокі (Висқансин) прибув з Німеччини баритон Терен-Юськів, який незабаром збагатить мистецьке життя української колонії США. Віримо, що голосово багатий симпатичний оперний співак найде в Америці заслужене прийняття й на більших сценах.

☐ 11. 4. ц. р. в Джерзі Сиոі (Ню-Йорк) відбулась велика й успішна українська музично-танцювальна маніфестація. Промовляли майор міста Еґґерс, С. Шумейко, голова УКК, й др. Л. Мишуга. Мистецьку частину творили виступи злучених хорів з Джерзі Сиոі, Ню-Йорку, Байону, Нюарку, Єлисабет й сольоспіви Анни Тростянецької-Гейнес та Осипа Стецури. Кульмінаційною точкою фестивалю були «Вечорниці» Ніщинського.

☐ Український Конґресовий Комітет в США видав англійською мовою актуальну і вартісну «Історію українського визвольного руху нових часів». Невелика книжка насвітлює визвольну боротьбу останніх часів. В окремих розділах книжки заторкнено ряд пекучих проблем, а цілість дає американській публичній опінії інформації, які у правдивому світлі показують наші визвольні змагання й політичну працю української еміґрації.

☐ З нагоди 55-літнього існування Українського Народнього Союзу відбулись ювілейні загальні збори тієї найстаршої і найбільшої української громадської організації в США. УНС об'єднує понад 50 000 осіб й має майна на 10 міл. доларів.

ФІЛІППІНИ

☐ Українська колонія Далекого Сходу (Шанґгай), що має переїхати до Арґентіни, у числі 143 осіб переходово затрималась на острові Самар на Філіпінах.

КАНАДА

☐ В Торонто у місяці квітні ц. р. почав виходити тижневик політики, науки і господарства «Наш Вік». Видавець — І. Гладун, гол. ред. — Д. Кислиця.

АНГЛІЯ

☐ Англійський Науково-Дослідний Інститут криці й заліза незадовго видасть нову наукову працю відомого українського хеміка, проф. П. Герасименка, який зараз працює у Вел. Британії як дослідник у хемічній металюрґії.

АВСТРІЯ

☐ За даними Українського Центрального Допомогового Об'єднання, українська колонія в Австрії нараховує 10 680 осіб. Єдиним національно-чистим українським табором є табор в Ляндеку. КоДУС реєструє 297 студентів, які студіюють на австрійських високих школах. Пласт об'єднує 491 членів, СУМ — 327. Живу діяльність веде Т-во Українських Політичних В'язнів, Спілка українських науковців, літераторів і мистців (60 членів).

ФРАНЦІЯ

☐ Національно-культурне життя української колонії у Франції без огляду на внутрішні міжорганізаційні розбіжності жваво розвивається. Особливо гарно розгортають свою роботу філії т-ва «Просвіта» (Монтуа, Сан Поль, Клермон-Ферран). Життя української колонії Парижу збагачує Українська Громада в Пюто, що має свій аматорський драматичний гурток та влаштовує відчити, і Українська Студентська Громада. В неділю 22. 5. ц. р. за численної участи слухачів відбулись з рамени обох організацій виклади О. Штуля («Траґедія Китаю») та О. Лаґутенка («Вступ до історії українського мистецтва»).

Анну Васильївну і Мішу мов голками, колють відокремлені від дієслів «сі» (це ж польське «сен», — думає Міша) і несисер (адже у недавніх запозиченнях з французької мови наголос має бути на останньому складі, — і невже ж таки **професор** цього не знає?), а ще більше вражає їх обох «стуль, писк»... і... «Юзко»...

«Невже ж таки цей професор не знає, що по українському не «Юзко», а «Йосип«?!? А напевно ж вважає себе за національно-свідомого, ще й пишається тим», — думає собі Міша і з почуттям власної вищости міряє грубеньку постать «Юзка» від голови до самих п'ят.

За хвилину всі четверо, згуртувавшись довкола імпровізованого «столика», їдять... Анна Васильївна сидить, заклавши ногу на ногу, спідничка на ній коротка, — старої моди, і пан професор **зовсім мимоволі** розглядає її ніжки, що так ніжно рожевіють з-під павутиння тонесеньких чорних панчішок ..

Раптом з сусіднього купе чується галас, крик і навіть жіночі сльози...

— Що **там сі стало, до холери?** — питає пан професор, брови його здивовано підносяться догори, а права рука, що тримає підсмажену ніжку курчати, нерухомо застигає в повітрі: — Що **сі стало?**

— Скандал в **благородном семействе,** — гуде басом Міша, смачно пережовуючи **«вецровину»** з хлібом.

— **Вот, я сейчас** подивлюся! — каже Анна Васильївна і робить рух підвестися: вона жвава, до всього цікава жінка, і її так і кортить подивитися, чого це там сваряться. Її маленька, з рожевими крайками хусточка непомітно падає додолу.

— Але ж, прошу пані! — пан професор стримує її, зробивши елеґантний жест у повітрі білою, випещеною рукою: — Де ж би я на то **позволив, жеби** пані іжінерова **сі фатиґували** під час **їди?**.. — Прошу, пані! — й подає їй хусточку.

Саме у цей час він устигає проковтнути останні залишки курятини з мініятюрної ніжки **«циплёнка»** і, мабуть саме тому, знову звертаючись до Анни Васильївни, додає:

— Цілую ручки, прошу пані, цілую ручки! Але ж то **пишне,** прошу пані!

Анна Васильївна трохи приголомшена таким несподіваним накопиченням ґалянтности, вона боїться, що пан **професор і справді** захоче поцілувати її пухку, білу ручку, яка, на жаль, носить на собі виразні сліди безпосереднього контакту зі смаженою курятиною. Як бути? На всякий випадок, витираючи свої пальчики, об щойно одержану від пана професора хусточку і граючи своїми «вогнистими» очима, вона питає, виконуючи найкращу усмішку з усіх, на які вона лише здібна...

— А може Ви, **пан** професор, ще й **крилушко скушали** б? Прошу дуже! — останні два слова вона додає, наслідуючи ґалянтні вирази самого пана професора.

— Ні, ні! Цілую **руці!** Цілую **руці!** — і він встає: — Тепер най но я вже сам **сі** подивлю, що там **сі** діє!.. Цікаво знати, прошу панства, чого там так **кричут**...

Міша і пані професорова мовчки доїдають свої порції, діставши маленьке дзеркальце, Анна Васильївна чепуриться, ще раз витирає руки хусточкою і... вона вже готова піти до сусіднього купе: це ж бо так цікаво! Але... галас за стінкою вже майже завмер (а шкода!) і до купе повертається пан професор.

— Непристойність, прошу **панства!** Некультурність! — твердо й гостро каже він: — Прошу **я** вас, то не знає, як треба **сі** поводити у ваґоні!

І він прямує на своє місце.

— А Ви, **конешно,** граєте в шахмати? — питає несподівано Міша, звертаючись до пана професора.

Не кажучи вже про **«конешно»,** сама побудова питання не **подобається** панові професорові, на його думку, Міша мав би спитати так: «А чи пан професор **не грають** в шахи?», бо ж це не ввічливо ставити запитання у другій особі, — треба неодмінно **в третій,** так як **у поляків**... Та й сам Міша йому несимпатичний. Але... перспектива дати «мата» цьому «східнякові» надто приваблива...

— Так, граю, — коротко й сухо відповідає пан професор.

— Ну, то **заграєм? Да?** — питає Міша і дістає з наплечника шахи.

За пару хвилин два українці — Юзко і Міша, забувши про все на світі, потонули в спогляданні поля бою шахових фігур...

— А дві українки — Нюра і Гелька кілька хвилин не знаходили теми... Гелька щось довго порядкувала після сніданку, а Нюра із заздрістю поглядала на її довгу, модну сукню... Зауваживши це Гелька кинула зневажливий погляд на коротку й приношену спідничку Нюри...

Цього було досить, щоб виникла розмова на тему нової моди на довгі сукні...

Вставши, щоб повісити на гачок свій плетений кошичок, Гелька не поспішала сісти... Повертаючись на всі боки, вона продемонструвала свою модну сукню перед заздрісними очима Нюри...

— То є цілком **модерна сукня,** прошу **пані!**

А Нюрині очі так й **прикипіли** до **сукні...** Підбадьорена **цією увагою** Гелька додала:

— Прошу **сі** подивити, **як** то **сі файно репрезентує!** Все що **модне,** то **є файне,** прошу пані!

А потяг ритмічно складає якогось одноманітного віршика, навиваючи нескінчене прядиво кілометрів на свої невтомні колеса... І годинники в кишенях Юзки та Міші з неблаганною точністю відстукують хвилини, які падають у вічність і не повернуться назад **ніколи**... «Так — так», — зі старечевою мудрістю та епічним спокоєм промовляють вони: — «Так — так«!..

(Далі буде)

Вісті з України

Премії за виконання партійних замовлень

ЛАВРЕАТИ

Московська «Литературная газета» 10 квітня ц. р. опублікувала ухвалу ради міністрів СССР про надання сталінських премій за визначні праці в 1948 р. в ділянці художньої прози, поезії, драматургії, художньої кінематографії, хронікарсько-документальної кінематографії, музики, театрально-драматичного мистецтва, оперового і балетного мистецтва, малярства, скульптури й архітектури.

Серед відзначених преміями сталінських писак і діячів совєтського «мистецтва» є також і кілька українських земляків: **Олесь Гончар** (премія 2-го ступеня за роман «Злата Прага»), **Іван Рябокляч** (премія 3-го ступеня за повість «Золототисячник»), **Юрій Яновський** (премія 3-го ступеня за цикль оповідань «Київські оповідання»), **Микола Бажан** (премія 2-го ступеня за цикль віршів «Англійські враження»), **Олександер Корнійчук** (премія 1-го ступеня за п'єсу «Макар Діброва»), молодий композитор **Аркадій Филипенко** (премія 2-го ступеня за струнний квартет ч. 2), художники **Анатоль Горпенко** і **Петро Жигмонт** (премія 2-го ступеня за картину «Форсування Дніпра військами совєтської армії»), **група артистів Київського державного академічного театру опери й балету ім. Шевченка** за виконання опери «Іван Сусанін» (за царської Росії ця опера називалася «Жизнь за царя»!) і **група артистів Київського академічного драматичного театру ім. Франка** за виконання п»єси «Макар Діброва» Корнійчука.

У ДУСІ «СОЦІЯЛІСТИЧНОГО РЕАЛІЗМУ»

Пам'ятаючи недавню чистку «космополітів» у совєтській літературі, не тяжко відгадати, які саме твори були відзначені сталінськими преміями.

Характерно, що наприклад, відзначена була премією 3-го ступеня повість молодого естонського письменника Ганса Лебехта «Світло в Коорді», яка недавно була забракована жюрі конкурсу, влаштованого естонським видавництвом художньої літератури. Нічого дивного, бо ж **за новою лінією партії,** про яку недавно писала московська «Литературная газета» (20. 4. 49.) **художнім твором може бути тільки твір партійний.** Ця його партійність мусить у звеличуванні «вождів» Совєтського Союзу, героїв «вітчизняної війни», передовиків совєтського господарства, корифеїв російської культури, має подавати боротьбу проти «буржуазного Заходу» і протиставляти йому «найпередовішу країну соціялізму» і, врешті, підкреслювати на кожному кроці «нерозривну вікову дружбу» совєтських народів з «великим братнім» російським народом. За цими вимогами й відзначені сталінськими преміями «визначні праці» 1948 р.

«Чудове життя нашої батьківщини! — ось про що говорить нам наша література», писав у «Літературній ґазеті» Єрмілов, обговорюючи твори, відзначені сталінською премією. Ці, мовляв, твори «відображують політичну зрілість совєтських трудових мас і їхній нечуваний ентузіязм у будівництві господарства країни для скоршого переходу від соціялізму до комунізму»... «Всі думки героя п'єси Корнійчука — старого шахтаря Макара Діброва віддані великій мрії — мрії про комунізм. Діброва твердо знає, що і йому судилося побачити на власні очі комуністичне завтра» («Літ. ґаз.», ч. 29).

І Діброва, не дивлячись на те, що він може спокійно відійти на пенсію, «стає добровільно до праці» на шахті, щоб «піднести її до рівня передових шахт Донбасу». Такі самі герої і всіх інших творів, що мають на меті показати «передових людей» і «потужний розвиток життя» в Совєтському Союзі. Таким є і Максим Золототисячник у творі Рябокляча, який разом з іншими колгоспниками «бореться за піднесення врожайности колгоспу». Такі ж латвійські селяни, що борються з «вихватками кулацьких бандитів» у творі Саксе «Вгору», такі робітники Донбасу у творі Попова «Сталь і шлак», такі новатори техніки, як наприклад машиніст Сібіряков у п'єсі Сурова «Зелена вулиця».

Поет Щіпачов змальовує в своїй премійованій збірці «любов совєтської людини до праці» і «перевагу совєтської людини над людиною буржуазного, власницького суспільства». Все це має відображувати **«дух совєтського реалізму».** Неначе злою насмішкою над фактичною дійсністю звучать слова Єрмілова в «Літературній ґазеті»: «Ніколи ще література не розкривала нам з такою глибиною силу, красу, поезію соціялістичної праці... Який би, навіть найвіддаленіший закуток нашої необсяжної батьківщини не з'являвся б перед нами в творах наших письменників — всюди ми бачимо гаряче кипіння життя, творчости, і всюди совєтські люди, натхнені почуванням незвичайної широти нашого життя».

Може найбільш цинічним щодо цього «реалізму» є твір молодого письменника Ажаєва «Далеко від Москви» (відзначений премією 1-го ступеня) він розповідає, як комсомольці восени і взимку 1941 р. **прокладають «з ентузіязмом»** нафтопровід у сибірській тайзі. «Це роман, — пише Єрмілов, — про большевиків, що виковують колектив, про большевицькі методи керування ідейним, творчим, продуктивним, духовим зростанням людей, про особливу большевицьку науку любовного вирощування людей... про матірно-ніжну і матірно-сувору, вимагаючу любов нашої батьківщини, нашої партії до совєтських людей». От, бач, у який спосіб «ідейно виховані большевики» освоюють сибірські нетрі і хай хтось з «капіталістично-буржуазних» «імперіялістів» доведе, що на-справді це освоювання провадиться руками мільйонів каторжників...

РОСІЯ, РОСІЯ, РОСІЯ...

Любов усіх поневолених Москвою народів до Росії, російського народу та «найпередовішої» російської культури — це невід»ємний мотив у сучасній совєтській літературі. Наявність цього мотиву особливо підкреслюється в цілому ряді премійованих творів.

«Велику ролю передової культури російського народу розуміли кращі представники народів, які жили на території царської Росії. Російський нарід на чолі з партією Леніна-Сталіна об'єднав у братній сім'ї всі братні совєтські народи, високо підніс культуру раніше відсталих народів, привів їх до розквіту», писала «Літ. ґазета». Це і підкреслює казахський письменник Ауезов у своєму «історичному» творі «Абай». Герой повісті, казахський клясик-письменник Абай Кунанбаєв, за повістю Ауезова, виріс тільки завдяки російській поезії і «думки про російську культуру, про ролю Росії для казахського народу (очевидно, позитивну — Ред.) все більше опановували поета». А герой повісти латвійського письменника Лаціса «Буря», Прамнієк, деклямує з захопленням: «Шапку треба зняти перед цим (російським — Ред.) народом, тому що він створив те, що ні одній ще нації не було під силу... Не фанатизм, а глибока мудрість, не короткотривале кипіння пристрастей, а велетенська творча сила, ясне усвідомлення своєї історичної слушности — ось що робить великим російський нарід». «Так, — додає інший герой цієї повісти Саусум, — і при цьому ще абсолютна справедливість по відношенню до інших народів; якщо так можна висловитися, незвичайне моральне ставлення до інших націй». Коментуючи ці слова, Єрмілов у «Літ. ґазеті» додає ще від себе: **«Вихований Леніним і Сталіним, всією своєю великою культурою, російський нарід цілком справедливо є старшим братом всіх совєтських народів».**

Цього «старшого брата» люблять (бо **мусять** любити!) усі «щасливі» народи СССР, він завжди стояв і стоїть біля них, немов «добрий дух-опікун» і, звичайно, «допомагав і допомагає» їм у «їхній боротьбі за свободу». У премійованих драмах грузинського драматурга Шаншіяшвілі він «допомагає» грузинському народові в його боротьбі проти турецького поневолення. А тепер, хто ж може бути найбільшим ворогом національної свободи щасливих» народів Совєтського Союзу? Тільки англо-американські «імперіялісти» у спілці з місцевими «буржуазними націоналістами». І російський «народ-богоносець» «допомагає» чукчам «визволитися з ярма американського колонізатора, містера Томпсона» (роман «Алітет тікає в гори» Семушкіна), «визволяє» білорусів (Я. Колас «Хата рибака»), »визволяє« чехів (Гончар— «Злата Прага»), «допомагає» одній з «народньо-демократичних» країн зліквідувати темні махінації місцевих націоналістів і католиків, що діяли за вказівками «американського колонізатора» Мак-Гіла (Н. Вірта «Змова засуджених») тощо.

І наш Микола Бажан добре відчув теперішню коньюнктуру, пишучи свої «Англійські враження». Характеризуючи цей його твір А. Макаров пише у «Літ. ґазеті» «це політичне вістря і влучні рисунки образів післявоєнної Англії... Автор змальовує важке життя простих людей праці Англії, гірку долю її захисників — вояків, що ночують під лондоськими мостами; творить сатиричні портрети «державних мужів» — знахабнілих підпалювачів війни; демаскує продажність урядових кіл, що плазують перед капіталістичною Америкою».

На цю саму тему, але вже про саму Америку пише другий лавреат сталінської премії К. Сімонов («Друзі й вороги»). Але на тлі цього понурого образу «капіталістичного» світу, контрастом якого є «щасливе й радісне» життя совєтських людей, наростають на Заході нові сили спротиву «капіталістичній» системі. І знову таки їхній погляд спрямовується на «найпередовішу країну соціялізму» і на Кремль.

ПРОПАҐАНДИВНІ АҐІТКИ

Цей короткий огляд премійованих творів дозволяє поставити питання: чи взагалі можна говорити про совєтську літературу, чи маємо тут справу виключно з пропаґандивними аґітками. **Немає сумніву, що вся т. зв. совєтська література зійшла до ролі пропаґандивної аґітки.** Це примушені визнати навіть і совєтські фельдфебелі від літератури. Так, наприклад, Горбатов, виступаючи на засіданні секції прози Спілки письменників СССР проти закидів «космополітів» про нехудожність і публіцистичність найновішої совєтської літератури, заявив, що саме **«публіцистичність — це один з елементів художности совєтської літератури».** Насправді ж, ця публіцистичність за наказом партії вбила всі інші елементи в творах. **І література, мистецтво, кіно, радіо разом з пресою, немов велетенський обух, мають вбивати в совєтської людини всякі «сторонні» думки й перетворювати її духовість на автомат,** який реаґує тільки на те, що визначає Кремль у своїй черговій лінії.

☐ ДВІ ДИВІЗІЇ ВІЙСЬКА ПРОТИ ПОВСТАНЦІВ. Часопис «Нью-Йорк Таймс» у числі за 15 травня повідомив, що за одержаними інформаціями совєтський уряд примушений був вислати на допомогу НКВД дві дивізії війська для боротьби з українськими й кавказькими повстанцями. Хоч, — пише часопис, ці повстанці не творять поважної загрози для Москви, то однак дотепер їй не вдалося здушити повстанського руху.

☐ З ЕНТУЗІЯЗМОМ ПІДПИСУЮТЬ ПОЗИКУ. Совєтська преса в останньому часі широко розписується про те, як то колгоспники й робітники «з незвичайним ентузіязмом» підписують чергову післявоєнну позику на відновлення і розвитку народнього господарства. Згідно з постановою всесоюзної ради професійних спілок, кожен трудящий має дати в позику державі бодай місячний свій заробіток. Тому можна собі уявити, як виглядає «ентузіязм» і «патріотичне піднесення» трудящих України.

☐ СТОРІЧЧЯ П. МИРНОГО. З нагоди сторіччя з дня народження письменника П. Мирного (13 травня) відбулася у Києві наукова сесія інституту української літератури. У доповіддях, виголошених на засіданнях цієї сесії, і в урядовій постанові про святкування ювілею П. Мирного головну увагу звернено на доведення того, що, мовляв, Мирний вчився на зразках «найпередовішої в світі» російської літератури, приятелював з російськими письменниками і ненавидів таких «українських націоналістів», як Грінченко, Куліш й інші.

☐ ЗАХІДНЯ УКРАЇНА ЩЕ НЕ ЦІЛКОМ ПЕРЕВИХОВАНА. У Львові відбулася партійна нарада, присвячена справі масово-політичної роботи серед колгоспників та селян одноосібняків західних областей України. На нараді стверджено великі недомагання у політичній роботі, а зокрема наплямовано недоцінювання ролі партійного і комсомольського активу серед робітників і селян. З'їзд ухвалив вислати більше партійних і комсомольських працівників для політичної праці серед селян.

Переселенчі справи

Важливі інформації для еміґрантів до США

12 травня відбулася у Франкфурті НАДЗВИЧАЙНА ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, скликана шефом американської ДП комісії в Европі п. Сквадрілі. Як повідомляє кореспондент «Неділі», п. Сквадрілі відразу ж у вступному слові заявив, що він має передати представникам преси ДП дві важливі заяви: через те, що **закон про еміґрацію до США пов'язаний з певним речинцем, комісія ДП намагається якнайшвидше здійснити переселення, по можливості ще до кінця визначеного речинця.** Крім того цей поспіх зумовлений ще й бажанням закінчити невідрадне животіння ДП по таборах.

Дотепер до США виїхало 28 тис. ДП. У травні виїде 11 тис., у червні 12 тис., а у наступних місяцях ще більше.

На жаль, однак, багато ДП намагаються відкласти свій виїзд вже після полагодження всіх формальностей, а інколи навіть і в останню хвилину відмовляються еміґрувати або не з'являються до призначених транспортів. **Така поведінка не тільки дезорганізує справу переселення, але й викликає неґативне враження серед американського народу, а цим самим шкодить усім еміґрантам.** В останній час число таких ДП, які не з'являються вчасно до транспорту, досягло 20%.

Пан Сквадрілі заявив, що **комісія ДП братиме до уваги поважні причини спізнення чи неможливости виїзду,** наприклад захорування когось з членів родини ДП або його самого тощо. **Взагалі ж IPO боротиметься рішуче проти таких не виправданих спізнень.**

Далі п. Сквадрілі обговорив справу свідомого фалшування документів і персональних даних тих ДП, **які боялися примусової репатріяції.** Йому відомо, що під час масової репатріяції багато українців і балтійців намагалися, фалшуючи документи, подавати себе за польських громадян. **Тепер немає підстав залишати цю справу в такому стані, тим більше, що згодом ці сфалшовані дані можуть спричинити цим особам великі труднощі,** у першу чергу в еміґрації з Німеччини чи Австрії. Тому п. Сквадрілі радить НЕГАЙНО **виправити ті дані.**

Це саме стосується також і участи у німецьких військових організаціях. Це торкається передусім українців та балтійців, які, у наслідок примусової мобілізації або якимись іншими шляхами, потрапили до війська, ворожого альянтам. **Сам факт, що хтось служив у німецькій армії, не може бути підставою відмовлення у праві виїзду до США, але затаювання цього факту може перешкодити у виїзді,** бо американські чинники користуються з багатьох джерел інформації.

Представник «Неділі» звернувся **до п.** Сквадрілі за поясненнями у справі доносів на багатьох українських ДП з кіл самих же ДП. У наслідок цих доносів багато осіб затримано в еміґраційних центрах або навіть повернено з Бремену. Пан Сквадрілі відповів на це, що **сам донос не може бути причиною виключення від виїзду.** Щоправда, немає окремого комітету перед яким еміґрант міг би боронитися від поставлених йому в доносі закидів. Однак, відповідні чинники розглядають кожну таку справу на протязі трьох тижнів, а надалі кожному, кого відкинуть у зв'язку з доносом, подаватимуть причину, через яку саме його відкинули.

Співробітник американської комісії ДП р. О'Коннор поділився з представниками преси інформаціями про ставлення американського народу до ДП. ДП вцілому зробили в Америці добре враження. Однак, **трапляються випадки, що деякі еміґранти своєю поведінкою підривають серед американців довір'я до інших ДП.** Так, наприклад, дехто з ДП, приїхавши до США на безіменні запотребування вже через тиждень кидають того, хто їм надіслав це запотребування, і переїжджають до своїх знайомих чи рідних в інше місце. Неморальним з боку ДП є також і заходи у справі запотребувань відразу в кількох установах і кількох людей в Америці. У наслідок цього одна особа одержує кілька запотребувань, а інші особи взагалі не можуть їх дістати.

П. О.Коннор повідомив, що **ДП комісія докладає всіх зусиль у справі одержання великої кількости безіменних запотребувань, які будуть справедливо розподілені між представниками різних національних груп.** Він сподівається, що пощастить у цей спосіб спровадити до США 150 тис. еміґрантів.

Врешті п. О'Коннор поінформував про те, що кожен еміґрант, приїхавши до порту США, буде там цілком забезпечений, він отримає залізничий квиток для дальшої подорожі до місця свого поселення, а ті, що не знають англійської мови, одержать друковану інструкцію для кондукторів, які мають допомогти еміґрантові дібратися до місця його призначення.

ПЕРЕСЕЛЕНЧІ ПОВІДОМЛЕННЯ

☐ На підставі інформацій з керівних органів IPO, **пересенці до США, можуть пересилати свій баґаж на будьяку адресу своїх родичів та друзів,** які живуть в США. Для переселенців до інших країн порядок кересилання баґажу той самий. **Видавці та журналісти мають право взяти з собою,** крім 100 кгр. баґажу, **ще 150 кгр. річей, які потрібні для їхнього фаху** (книжки, часописи, друкарські машинки тощо).

☐ **IPO категорично забороняє перевозити з собою на літаках такі речі: ріжучі** предмети (навіть жілетки до голення), **шклянні предмети** (навіть люстерка), **різні ліки та вогнепальні речовини.** Крім того **не дозволяється брати з собою баґажу з твердим пакуванням,** отже валіз, скринь тощо. Всі ці речі мають бути здані або до перевезення їх пароплавом, або в баґажевому відділі літака.

☐ У травні ц. р. (за пляном IPO) має виїхати з Німеччини до США 10 тис. ДП.

☐ Уряд Чіле склав договір з IPO про переселення 2 тис. фахівців. До цього часу в Чіле еміґрувало 1181 чол. ДП, переважно з Австрії.

«Український Голос»

Редаґує Колеґія.

Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статтей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працею редакційною. Передрук матеріялів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації — „Ukrainische Stimme", München 8, Ayingerstraße 25/o.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice". Authorised by CAD, EUCOM HQ. Authorization April 11, 1949. No UNDP 335. weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholit, Munich, Rosenheimerstr. 46a. Printer: „Südost-Kurier", Bad Reichenhall.

UKRAINIAN VOICE - Ukrainian Weekly Nr. 4 — 2. 6. 1949

UKRAINISCHE STIMME - Ukrainische Wochenzeitung

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК I. Ч. 4 МЮНХЕН, четвер, 2 червня 1949 Ціна 25 пф.

ДМ. АНДРІЄВСЬКИЙ

За новий статут Европи

Після 2-ої світової війни від старої версайської системи лишилися хіба тільки єдні спогади. Після неї утворилася ялтинська система, яка поділила Европу «залізною заслоною» надвоє. Якщо версайська Европа не склала іспиту історії й по 20-ох роках завалилася, то Ялтинська Европа є вже зовсім нежитєздатною і для свого існування ще при житті потребує «плянів Маршала».

2-га світова війна та її наслідки довели пекучу необхідність перебудувати Европу на нових засадах, необхідність, яка виникла вже й раніше, ще тоді, коли Европа почала втрачати своє гегемонне становище у світі. І нині є очевидним, що збідніла, знесилена, зруйнована війною Европа мусить об'єднатися, з'єднити свої природні та технічні засоби, запровадити плянове господарство, ґрунтовно переглянути свої політичні й митні кордони, перетопити різні системи в одну. Лише цим шляхом вона може зберегти ті позиції, які вона ще посідає у світі, щоб бодай бути хоч життєздатною.

Ми маємо тепер перший зав'язок цієї нової системи в Брюсельському пакті, в ідеї, якщо не установі, яка має назву Ради Безпеки, у військовому союзі західньоевропейських потуг, що спирається на Атлянтійський пакт. Але ці обриси майбутньої Европи ще далеко не повні. Вони охоплюють лише західні країни Европи, а всі країни східньої Европи лишаються поза ними і перебувають за «залізною заслоною». Тим часом ці обидві частини Европи — і західня, і східня — між собою органічно пов'язані, одна без другої існувати не можуть, одна другу взаємно доповнюють. Одній з них — західній — бракує сирівців, ринків, біологічної сили, творчих спроможностей молодого організму, а другій — виробів, техніки, сильних державно-творчих традицій та історичного досвіду. Ці дві її частини мусять колись об'єднатися в одну. «Европа мотора» і «Европа коня» повинні створити одну об'єднану Европу. Бо без цього вони обидві можуть загинути, якщо не фізично, то духово.

Об'єднання Европи відбувається на наших очах. І це йде не за якимось пляном, але стихійно та органічно. У площині психічній процес відбувається у вигляді руху «за єдність Европи», у площині політичній він утворює клітини регіональних (місцевих) бльоків. Першим з них був Бенелюкс, другим мабуть буде французько-італійська митна унія.

У східній Европі ми вже маємо бльок балтійських країн, Білорусі та України, створений у рямках Совєтського Союзу (див. «Правда», ч. 77, 1948). Регіональні бльоки складаються на підставі природніх геополітичних умов тих чи інших країн, їхніх спільних чи споріднених історичних традицій, споріднености расової, мовної, культурної, зрештою на ґрунті матеріяльних інтересів. Це все є внутрішнім цементом для створення ширших комплексів, які пов'язуватимуть їхні складники у суцільні політичні та економічні бльоки. Пов'язання цих комплексів на ґрунті загально-европейських інтересів та прагнень створить колись єдність Европи.

Отже, структура з'єдиненої Европи визначатиметься наявністю регіональних бльоків як основних клітин европейської системи. Органічні та функціональні сили цих клітин визначатимуть міць усієї будови. Зовнішня небезпека, яка нависає тепер на усією Европою з боку большевицької Москви відограє не останню ролю щодо прискорення процесу об'єднання Европи та сили цілої системи. Якби не було цієї небезпеки, ідеї Каденгове-Калерджі довго лишалися б ще симфонією майбутнього.

Процес об'єднання Европи має свої труднощі, які часто полягають в інертності думання, в устійнених звичках, у традиціях тощо. Серед цих труднощів помітне місце посідають також залишки попередньої системи версайської Европи. Ця система мала багато невральґічних пунктів, які виникли у наслідок незадовільного розв'язання різних проблем. Власне, через ці невральґічні пункти (зокрема Судети, віддані Чехословаччині, Данціґський коридор, переданий Польщі) і розпочалася 2-га світова війна. Деякі з цих невральґічних пунктів дають себе відчувати і до нині.

Одним з найважливіших невральґічних пунктів, що має виключно важливу ролю для майбутности Европи, є Україна. Вона має величезне значення для всієї Европи, бо ж Україна це житниця нашого континенту. Крім збіжжя, Україна має також величезні ресурси вугілля, залізної руди, манґану тощо. Територіяльно велика та досить ґусто заселена Україна має великі можливості для збуту тут промислових виробів з Західньої Европи. За нормальних умов експорту з України Англія, наприклад, не потребувала б довозити морожене м'ясо з Арґентіни і їй би не бракувало цукру.

Версайська система розчленувала Україну між кількома державами (Росія, Польще, Чехословаччина, Румунія), отже цим самим не лише заперечила ті засади, які полягли в основу версайського миру (право народів на самовизначення), але і поставила українську справу у площину внутрішніх справ цих держав, які у свою чергу стреміли до неорґанічної та насильної розв'язки українського питання.

Але це все лишилося позаду. . от вже з 30 років Україна існує як держава, спочатку у формі демократичної, а потім совєтсько-соціялістичної республіки. Тепер вона є членом ОН і зміна режиму не виведе її з лав суверенних націй. Навіть коли б теперішній комуністичний, накинутий окупантом уряд совєтської України вийшов би за наказом Москви з ОН, моральне право України в цій міжнародній установі, яке вже було визнане, збереглося б і надалі.

Сучасні державні кордони України не охоплюють усіх її національних теренів. Поза ними на Сході і на Заході залишилися не малі українські етнографічні землі. Треба гадати, що після остаточного упорядкування стосунків у Европі виправляться і ці недоладности. Немаловажним є той факт, що майже всі українські етнографічні землі опинились в рямках однієї держави.

Чи не найважливішим з політичного погляду є західній кордон сучасної української держави. Він бо сполучає Україну з кількома країнами центральної Европи, такими як Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія, а тим самим дає їй вихід до Придунайського і Балканського комплексів та пов'язує Україну з Заходом.

Західні кордони України мають свою досить давню і досить болючу історію, поєднану з іменем лорда Керзона.

Т. зв. «Лінію Керзона» утворено весною 1919 р., коли відбувалася війна між Україною та Польщею і коли спеціяльна комісія версайської конференції, очолена англійським делеґатом, хотіла встановити «демаркаційну лінію» між двома воюючими сусідами. Пізніше, вже восени того ж року верховний союз ради амбасадорів, розглядаючи справу взаємовідношень між Польщею та Україною, ствердив цю лінію для розмежування національних теренів України та Польщі. Знову ця лінія фіґурує під час переговорів між Польщею та Москвою в 1920 р. Пізніша Ризька мирна угода розмежувала ці терени вже на зовсім інших засадах, а не за національними ознаками.

Саме до «лінії Керзона» повертаються також Молотов і Рібентроп в 1939 році, після того, як німецька армія окупувала Польщу, а червона армія СССР — західні землі України та Білорусі, які за Ризькою мирною угодою належали були Польщі. На конференції у Ялті в 1945 р. знову відроджується «лінія Керзона» як державна межа між Польщею та Україною. На цю розв'язку погодився тод. польський прем'єр Міколайчик..

Здавалося б, що «лінія Керзона» як кордон між Польщею і Україною, що так уперто знову і знову виходить на зелений стіл міжнародніх конференцій мусить, якщо і не задовол«нити обидві сторони цілком, то хоч бодай переконати їх, що вона має певну рацію, певні підстави. Але цього немає. Поляки, посилаючись на кордони їхньої держави в 1939 р., знову висловлюють свої претенсії щодо українських теренів, які розташовані на схід від «лінії Керзона». Власне, цими претенсіями версайська система, хоч вже й засуджена та скрахована, і затроює сучасну атмосферу та утруднює встановлення нового статуту Европи.

Перебудова Европи на ґрунті найновішого досвіду і виглядів на майбутнє вимагає інших категорій думання, ніж ті, що їх виявляють постійно поляки, посилаючись на якісь історичні права та зкраховані політичні системи. Щодо розмежування національних теренів треба раз і назавжди додержувати засад, які випливають з принципів самовизначення народів, отже з принципу етнографічних кордонів. Поляки не заперечують цієї засади, але покликаються на неї лише тоді, якщо це відповідає їхнім інтересам. Вони, наприклад, претендують на всі ті терени, які вони перебрали від Німеччини (кордони на Одері й Ніссі), але водночас прагнуть знову володіти українськими, білоруськими та литовськими землями. І все це, мовляв, у ім'я «права та справедливости»!

Нам здається, що доки народи за «залізною заслоною» не звільняться від московського ярма і їхні національні уряди не дістануть мандатів від їхніх народів, треба зберегти сучасні державні кордони країн Східньої Европи, їх шанувати та не виявляти загарбницьких тенденцій. Якщо цього не буде, то виникне небезпека, що в критичній ситуації під час боротьби за визволення поневолених народів між ними розпочнеться взаємна боротьба, яка тяжко відіб'ється і на наслідках цієї боротьби і на організації всієї Европи. Це тим більше, що при творенні реґіональних бльоків (а про це і йде мова) питання внутрішніх територіяльних розмежувань між їхніми учасниками значно втратять свою загостреність, бо центр ваги перейде на зовнішні кордони цих бльоків (і з погляду економічного, і з погляду військового).

Збереження і шанування теперішніх державних кордонів України є необхідним і з іншої точки зору. Україна, як і Польща, належить до ОН. Апетити поляків щодо українських теренів є потенційною аґресією. І коли б справді дійшло до неї, то українці, боронячи зброєю свої землі, мусіли б звернутися до пакту Хартії ОН та вимагати втручання цієї установи та її членів у конфлікт. Це вже загрожувало б світовому мирові й створювало перешкоди для побудови ліпшого політичного статуту Европи, ніж був попередній.

Наведений нами приклад українських західніх кордонів є лише однією з багатьох проблем, з якими доводиться зутикатися, розпочинаючи практичне запровадження у життя ідеї об'єднання Европи. Оминати або замовчувати чи то відсувати на майбутнє таких проблем не можна. Ліпше і легше запобігти хворобі, ніж потім її лікувати! У наші часи і війна і мир, є неподільні та неминуче набувають світових маштабів. Тому спірні питання, які виникають при устійнюванні стосунків між народами, треба відразу ж розв'язувати, щоб не запровадити хворобу усередину організму об'єднаної Европи, яка народжується на наших очах.

В. Ф—чук.

Італія й Атлянтійський пакт

Те, що італійський парлямент переважаючою більшістю голосів схвалив проєкт уряду про приєднання Італії до Атлянтійського пакту, ні в якій мірі не могло бути несподіванкою. Це було логічним завершенням тієї виразно про-західньої політики Італії, яка визначилася рішуче після квітневих виборів 1948 р. Щоправда, ця політика була започаткована ще в половині 1947 р., коли від участи в уряді були відсунені комуністи і прокомуністичні соціялісти Ненні. Але тривкі конституційно-парляментарні підстави дали їй щойно квітневі минулорічні вибори, під час яких демократичні протикомуністичні партії здобули більше ніж ⅔ усіх місць у парляменті, при чому лише на одних християнських демократів припало тоді понад 50% місць у палаті представників.

Таке співвідношення сил між національно-демократичним і комуністично-ненніврським бльоками не залишало сумнівів щодо майбутніх рішень парляменту в найважливіших питаннях національно-державної політики, а зокрема зовнішньої політики, тим більше, що в створеному після минулорічних виборів уряді саме і беруть участь найвпливовіші партії демократичного бльоку: християнські демократи, соціял-демократи, ліберали й історична республіканська партія.

Фактично, **після згаданих квітневих виборів політичне життя Італії поділилося на два непримиренні табори: національно-демократичний,** який складають всі партії — від соціял-демократів до монархістів і націоналістів, і **комуністично-ненніврський,** який рішуче й непримиренно виступає проти уряду в ділянці зовнішньої і внутрішньої політики.

У такій атмосфері непримиренности двох таборів, двох фронтів і відбулося у парляменті голосування над справою приєднання Італії до Атлянтійського пакту. Після 48-годинних безперервних дебатів, палата представників схвалила 19 березня значною більшістю голосів урядовий проєкт про приєднання Італії до пакту. З 512 присутніх депутатів за схвалення проєкту голосувало 342, проти — 170, утрималося від голосування 19 депутатів. Так само й сенат після 45-годинних дебат 27 березня схвалив цей проєкт (з 308 сенаторів 188 голосували за нього).

Звичайно, **комуністи й ненніврські соціялісти голосували проти проєкту, повторюючи старі, відомі вже тези про «миролюбність» Совєтського Союзу, про те, що Атлянтійський пакт має на меті оточення СССР і є шляхом до війни, що він, як і «плян Маршала», є знаряддям «американського імперіялізму» і що, мовляв, Італія мусить дотримуватися повної невтральности в конфлікті між Заходом і Сходом.**

Захисники пакту вказували на його суто оборонний характер і на те, що західні, а особливо-европейські держави не бажають війни. Що ж до невтральности, то вона не спроможна забезпечити Італію від зовнішньої аґресії, і тому думка про невтральність є нереальною. Саме географічно-стретаґічне положення Італії творить для неї небезпеку стати ареною війни на випадок збройного конфлікту між Заходом і Сходом. Збереження невтральности могло б бути реальною справою лише тоді, коли б Італія мала настільки сильну армію, що могла б відбити всяку зовнішню аґресію. І тут знову ж: озброєння Італії можливе тільки за допомогою США, а чи вони погодилися б дати цю допомогу, коли б Італія відмовилася приєднатися до політичної й стратегічно-військової системи Заходу.

Невтральність обезброєна, яку захищають комуністи й ненніврці, була б фатальною для Італії, бо вже при першому военному зударі між Сходом і Заходом вона була б на півночі окупована совєтами, після його англо-американські війська поспішили б зайняти середню й південну її частину. Таким чином, Італія не тільки стала б тереном боїв, але ще до того їй загрожувала б громадянська війна. Натомість, **Атлянтійський пакт ґарантує Італії колективну допомогу його учасників на випадок, коли б вона стала об'єктом совєтської аґресії,** при чому він дає їй можливість розбудувати сильну армію. Одночасно самі умови пакту дають можливість його членам включитися безпосередньо у війну тоді, коли вони вважатимуть це за доцільне, або коли територія даної держави-члена пакту буде безпосередньо загрожена.

Участь Італії в Атлянтійському пакті, закінчує дотеперішній стан її політичної ізоляції й незабезпечености, в якому вона перебувала від закінчення останньої війни. Бо хоч вона і брала участь у господарській співпраці Заходу («плян Маршала» тощо), але формальними політичними й військовими зобов'язаннями вона з ним не була пов'язана. Тепер, завдяки участі в Атлянтійському пакті й в Европейській Раді та через митну унію з Францією вона і формально політично пов'язалася з Заходом.

Одночасно з успіхами в зовнішній політиці уряд де-Ґаспері досяг поважних успіхів і у внутрішній політиці. Досить навести такі порівняльні дані: Після трьохрічного валютного хаосу (1945— 48 рр.), поєднаного з браком продуктів на внутрішньому ринку, стримано зростання цін, так що в грудні 1948 р. рівень цін був на 8% нижчим від рівня осени 1947 р. Сільсько-господарська продукція досягла в 1948 р. 87% довоєнної продукції, промислова продукція — 92% продукції 1938 р. Зовнішня торгівля в 1948 р. збільшилася приблизно на 20%, порівнюючи з 1947 р. Унаслідок зростання сільського господарства, промисловости і торгівлі, **національний прибуток збільшився на 7%** і досяг 90% довоєнного національного прибутку. Експорт з 54 млн. дол. місячно у 1947 р. збільшився до 80 млн. дол. у 1948 р. Дефіцит у державному б'юджеті 1947 р. у сумі 750 млрд. лір за передбаченнями зменшиться в цьому бюджетному (1948—49) році до 174 млрд. лір.

Ці всі безперечні досягнення треба завдячувати досить вдалій господарсько-фінансовій політиці уряду, невибаґливості й працьовитості народу, його почуттю відповідальности і, врешті, «плянові Маршала», який мав вирішальний вплив на господарську відбудову Італії. Це зростання господарського потенціялу й внутрішня стабілізація надають Італії все більшої ваги в Атлянтійському пакті.

Дальше зміцнення своєї зовнішньої безпеки бачить Італія в Середземноморському пакті, якщо він буде створений. У всякому разі італійська політика поважно враховує його в своїх зовнішньо-політичних плянах.

Слід врешті додати, що підтримка такою великою більшістю парляменту проєкту про приєднання Італії до Атлянтійського пакту дуже зміцнила зовнішні — міжнародні, а що найголовніше внутрішні позиції уряду де-Ґаспері. Немає сумніву, що комуністи й ненніврці намагатимуться, як і дотепер, саботувати працю уряду й підтривати внутрішню силу Італії. Але **підтримка величезної більшости народу і парляменту дасть урядові змогу унешкідливити підривну протидержавну акцію комуністично-ненніврської опозиції.**

Я. ДЕДАЛЕВСЬКИЙ

Нові клопоти Левіятана

Орган Центрального Комітету комуністичної партії (большевиків) СССР «Правда» (ч. 75) опублікував «Закон про затвердження розпорядків Президії Верховної Ради СССР щодо об'єднання, творення і ліквідації окремих міністерств СССР». На підставі цього закону Верховна Рада СССР, як найвищий законодатний орган Советського Союзу, затвердила цілий ряд змін в керівництві господарським життям СССР, які були раніше схвалені постійно урядуючою президією Ради та безпосередньо після цього запроваджені у життя.

Які ж зміни відбулися в адміністрації господарського життя СССР, що їх закріпив згаданий закон?

Протягом 1948 р. та в перших місяцях 1949 р. у зв'язку з цими змінами було знесено цілий ряд загальносоюзних і союзно-республіканських міністерств, які в більшості утворилися після закінчення другої світової війни. Те, що недавно поділено, тепер знову об'єднано.

За пропозицією Ради міністрів СССР, 23 липня 1948 р. об'єднані міністерство харчових резервів і міністерство матеріяльних резервів у одне загальносоюзне міністерство державних харчових і матеріяльних резервів.

29 липня 1948 р. поєднані міністерство лісової промисловости з міністерством целюльозної та паперової промисловости в союзно-республіканське міністерство лісової і паперової промисловости.

2 серпня 1948 р. на базі міністерства хемічної і міністерства ґумової промисловости створено загальносоюзне міністерство хемічної промисловости.

28 грудня 1948 р. ліквідовані міністерства легкої та текстильної промисловости й утворено союзно-республіканське міністерство легкої промисловости. Так само 28 грудня 1948 р. створено з міністерства нафтової промисловости південних і західніх районів, міністерства нафтової промисловости східніх районів й інших самостійних будівельних і постачальних відділів нафтової та газової промисловости — одне загальносоюзне міністерство нафтової промисловости; з міністерства рибної промисловости східніх районів СССР і міністерства рибної промисловости його західніх районів утворено міністерство рибної промисловости; міністерство вугільної промисловости західніх районів, міністерство вугільної промисловости східніх районів і міністерство будівництва паливних підприємств об'єднані у міністерство вугільної промисловости.

У 1949 р., на підставі рішення цієї ж Президії, об'єднані міністерство харчової промисловости й міністерство смакової промисловости — в міністерство харчової промисловости, а міністерство будівництва воєнних і воєнно-морських споруд, Головне машинове будівництво при Раді міністрів СССР — в міністерство будівництва машинобудівельних підприємств. В 1949 році ліквідовано зовсім одне міністерство, а саме міністерство медичної промисловости та створено одне нове — міністерство металюрґійної промисловости СССР.

В цілому ж, маючи на увазі ці зміни, зменшено на 15 число загальносоюзних та союзно - республіканських міністерств СССР та знесено декілька досі автономних господарських відділів та правлінь. У процесі цих всіх об'єднань тепер залишилося 28 загальносоюзних міністерств, себто таких, які є лише в Москві і які охоплюють найважливіші галузі всього життя Советського Союзу. Керівництво в них відбувається за допомогою уповноважених та різних організацій, які діють в «союзних республіках». Крім того залишилося ще 20 союзно-республіканських міністерств, що охоплюють, переважно, другорядні ділянки економічного життя та політично - адміністративної організації держави. Ці міністерства побудовані так, що відповідному центральному міністерстві в Москві відповідають міністерства тієї ж назви в «окремих союзних республіках». Вони дістають директиви з московської митрополії, а також звітують та відповідають перед нею за свою роботу. Різне щодо кількости, залежно від місцевих умов, число республіканських міністерств провадить керівництво підрядної ваги справами суспільного та економічного життя в тій чи іншій з 16-ти «союзних республік» Советського Союзу і за свою роботу відповідає перед законодатними, чи вірніше партійними, органами відповідальної республіки.

У зв'язку з чим відбулися ці організаційні зміни в СССР?

Кожному, хто уважно стежить за економікою Советського Союзу, а саме з нею і пов'язана остання перебудова міністерств, пригадуються ті безконечні зміни, які відбувалися в методах і структурі адміністрації господарського життя СССР. Вони не рідко протягом року або двох чи трьох років зміняли на різних щаблях основні елементи господарювання. Для прикладу можемо взяти керівництво на місцях підприємствами, яке виходило з сильних впливів місцевих робітників на всі технічні та господарські дії підприємств (закон про робітничу контролю 27 листопада 1917 р.). Воно підлягало вже дошкульній критиці на 9-му з'їзді комуністичної партії (большевиків) та після певних вагань, хитань, боортьби різних елементів за владу на низах, закінчилося за рішенням Сталіна (його промова 23 червня 1931) та Орджонікідзе цілковитою перемогою тотального одноосібного централізму. Другий приклад — будова та пливкий стан у середній та найвищій адміністрації економіки багатонаціональної держави. На початку існування советської влади за найвищу керівну ланку всього господарського життя поставлено було Вищу Раду Народнього Господарства (російське скорочення — ВСНХ), її функції звужуються вже через рік до виключного керівництва промисловістю (декрет ВЦИК 30 листопада 1918), а керівництво всією економікою переходить до Ради робітничої та селянської оборони, що згодом дістала назву Ради Праці й Оборони (російське скорочення — СТО).

У період НЕП-у (в 1924 р.) Вища Рада Народнього Господарства (ВСНХ), що діяла досі як єдина центральна організація дістає своїх відповідників у вигляді «ВСНХ союзних республік» та поділяється на дві частини — Центральне управління державної промисловости і Головне економічне управління (ГЕУ). В 1926 р., замість цих двох частин ВСНХ, створюється цілий ряд головних управлінь і комітетів для окремих галузів промисловости та покликується до життя Пляново-Економічне Управління, що стали основою для цілого ряду комісаріятів, які після закінчення 2-ої світової війни дістали назву міністерств. Після створення комісаріятів для окремих галузів і ділянок господарського життя, почався розподіл сфер впливів і певних завдань між ними, який і триває до цього часу.

Всі ці явища тісно пов'язані з націоналізацією та соціялізацією, точніше суцільним удержавлюванням всього господарства, що на підставі квітневих тез 1917 р. Леніна почалася з перших же днів влади большевиків конфіскацією та націоналізацією державою банків і важкої промисловости, а закінчилася цілковитим розгромом приватної власности на селі (колективізація) в 1-ій п'ятирічці. За допомогою різних адміністраційно-політичних заходів і поліційного терору були знищені приватні власники, а з ними і приватня ініціятива, а разом із цим і вся система ліберального чи ліберально-пляннового господарства, що побудована на поділі сфери економічних впливів між приватними й суспільно підприємствами, з одного боку, і втручанням держави з другого. Все господарське життя пересунулося на різні ступені адміністрації і перетворилося на незграбний механізм, що ним керує державна бюрократія.

«Об'єднування, творення і ліквідація» не лише комісаріятів чи міністерств, але й різних клітин, функцій, постів людей, отже увесь цей процес експерементування, не закінчувався, як показують факти, удержавленням відповідної галузі чи навіть всього господарського життя. Навпаки, саме після удержавлення такі переміни на широку скалю починалися. Адміністративний апарат розростався вже через саму внутрішню логіку бюрократії, і його треба було безнастанно зменшувати, ті ж самі функції дуже часто виконувалися кількома різними за назвою органами, а це приводило до дублювання та перехрещування роботи. Підприємства, які, як правило, забезпечувалися несвоєчасно і недоброякісною сировиною, не виконували кількісних, а у першу чергу якісних норм продукції, а тому зменшення собівартости і відставало від устійнених норм, а це в свою чергу порушувало всю систему фінансування. Запамарочені книжковими доґмами фанатики, захоплені можливістю за допомогою тотально-плянового господарства видушувати піт зі всього населення та здійснювати свої ідеологічні та політичні цілі, вперто не хочуть визнати того, що вони викликали порушення й деґенерацію природніх клітин і стимулів народнього господарства, а всі недомагання схильні добачати лише в побудові адміністрації, яку вони безупинно й змінюють.

Трудноші бюрократичної адміністрації ще збільшуються з розбудовою нових господарських районів Советського Союзу, які вимагають адміністрації більшої кількости об'єктів, збільшених територіяльних просторів та проблемами, які у зв'язку з цим виникають у галузі промисловости, обігу й обміну товарів і цінностей та їхнього розподілу.

Всі ці трудноші стверджують найрізноманітніші факти з економіки СССР. Вони виявилися також і в дискусії над бюджетом СССР на 1949 рік, що є одним тотальним бюджетом всього життя «країни соціялізму». Візьмім лише декілька місць з промови голови бюджетної комісії Ради Союза Л. Р. Корнійця:

«Не всі підприємства та державні організації перебудували свою роботу в зв'язку з новими потребами. Вз'яти для прикладу міністерство м'ясної та молочної промисловости, яке не виконало пляну накопичень і бюджетових зобов'язань. Багато підприємств міністерства не виконало в 1948 році завдань щодо продукування високих ґатунків... Незадовільно працює і міністерство рибної промисловости. Плян лову риби на 1948 рік не виконано... Зле використовується техніка міністерством будівництва підприємств тяжкої індустрії. Це міністерство незадовільно виконує ухвали уряду про механізацію будівельних робіт... Не може бути таких перевитрат у адміністративних витратах, які спостерігалися в 1947 р.... Правильно говорив товариш Зверев про потребу зменшення кількости постачальних і збутових організацій. Разом із тим треба б подивитися під тим кутом зору на деякі інші ланки адміністративного апарату, які часто провадять паралельну роботу...»

Але чи розв'яже всі ці недомагання, які випливають з самої системи тотального господарства, зменшення на 10 одиниць числа міністерств СССР? В цьому не може бути найменшого сумніву: від з'єднання двох чи трьох міністерств в одне нічого в Советському Союзі не зміниться. Адміністративний апарат може й зменшитьcя незначно на його вищих ступенях, але він залишиться далі незміненим на його середніх та нижчих ступенях і надалі матиме неоправдано величезний бюрократичний характер. Розвиток нових господарських районів за сучасної системи економічного правління СССР родитиме і далі трудноші великотериторіяльної адміністрації та збільшуватиме центральні кадри. Хворий Лявіятан матиме нові клопоти!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

СМЕРТНІ ЗАСУДИ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Польська преса повідомила, що **військовий окружний суд у Штетіні засудив до смертної кари одного з командирів УПА в Тернопільському повіті — Констянтина Зборовського,** якого обвинувачували у нападах на військові з'єднання та «намагані відірвати південно-східні землі від Польщі».

Характерне це друге обвинувачення, бо саме за такий самий «злочин» судили у довоєнній Польщі всіх національно свідомих українців. Як видно, навіть і варшавський уряд мріє ще про «креси всходне».

У Лодзі засуджено до смертної кари українця Ілька Долійчука, за «організування в одному з волинських містечок української поліції на послуги німцям».

РЕПРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ У СХІДНІЙ ПРУСІЇ

Стокгольм (УПК). Після прилучення до Російської советської республіки Східня Прусія тепер зовсім ізольована від зовнішнього світу. Вона перетворилася на величезний пляцдарм маневрів советської армії. Тут зосереджені також незлічимі запаси військових матеріялів та харчових продуктів, — розповів кореспондентові УПК один німецький спостерігач, який недавно прибув до Швеції після нелеґального відвідування ним Польщі й Східньої Прусії.

У цій геть знищеній провінції, населення якої до советської окупації дорівнювало 4 млн. чол., нині, крім війська, **живуть лише 50 тис. українців, примусово переселених сюди з західньо-українських земель** (з-над Буга й Сяну). Німців у Східній Прусії після виселення їх у 1945—47 рр. лишилося тільки щось з 10 тис. чол. Це ті, що уникли виселення завдяки своїм комуністичним симпатіям.

Українців тут оселили в колишніх німецьких господарствах ще 1946 р., але за їхне вороже ставлення до советської системи їм не видали необхідних хліборобських знарядь і машин, а тому вони і переживають величезні трудноші. Це їхне тяжке становище ще більше посилюють безконечні військові маневри, під час яких большевики зовсім не зважають на населення, а інколи навіть зовсім унеможливлюють обробку землі.

Біля Кенінґсберґу (теперішнього Калінінґраду) спостерігач бачив великий концентраційний табір, у якому під наглядом НКВД перебувають численні вояки 16 тульського полку, які минулого року у Штетіні зчинили були бунт, відмовляючися опвертатися до Росії.

● СПОДІВАЮТЬСЯ ЗДОБРОГО ВРОЖАЮ. **В Україні продовжується сівба пізніх ярих культур.** У багатьох її областях розпочали прополювати цукрові буряки, бавовник та картоплю. **У Закарпатській і Чорнівецькій областях вже заколосилися жито і пшениця.** Деякі південні райони розпочали косовицю трав, якій «Правда» присвятила передову статтю. **Стан засіяння культур взагалі добрий і сподіваються високого врожаю.** Однак, справа гірше виглядає з машинами. На скликаній наприкінці квітня в Києві нараді у справі поліпшення роботи МТС **стверджені значні недоліки** в цій ділянці. З цього приводу ЦК КП(б)У видав навіть спеціяльний заклик.

● «ВЕЛИКА» РІЧНИЦЯ. **29 квітня минуло 20 років проголошення** «геніяльним» «батьком народів» **соціялістичного змагання в СССР.** З цього приводу советська преса, а в тому числі й преса України, закликаючи трудящих до нових і нових виконань та перевиконань плянів, намагалися їх переконати, що, мовляв, партія і Сталін ущасливили їх таким «геніяльним» винаходом. Як звичайно, **трудящі і цю річницю мусили були відзначити перевиконаннями виробничих плянів..**

● ДОЇТИМУТЬ ЕЛЕКТРИКОЮ. **Київське радіо повідомило, що незабаром у тваринницьких фармах України доїтимуть корів і стригтимуть овець електрикою.**

Перш, ніж переходити до електродоєння і електростриження, советський уряд повинен був би подбати про вирощування корів і овець електрикою, бо як показує ухвала уряду в справі піднесення тваринництва, покижо немає що доїти і стригти. Не допомагають навіть і десятки тисяч аґітаторів, яких партія вислала на села, щоб переконати селян у необхідності розвитку колгоспного тваринництва.

Закріплення комуністичної диктатури в «народніх демократіях»

15 травня ц. р. у Мадярщині відбулися чергові вибори до парляменту. Того ж самого дня відбулися вибори до органів громадського самоурядування у Болгарії. Роз реклямовані як «найдемократичніші», ці вибори в обох і других країнах відбувалися за відомим советським зразком голосування за один, затверджений комуністичною партією, список кандидатів і при однаковому поліційному терорі. **За офіційними даними,** чого й треба було сподіватися, **мадярський т. зв. Народній фронт незалежности здобув у виборах 95% голосів, а болгарський комуністичний «відчизняний» фронт — 92% голосів.**

Інших наслідків і не можна було чекати! Вони тільки показують як далеко пішла вже советизація цих країн т. зв. «Народньої демократії». Так, наприклад, під час перших виборів після закінчення війни у 1945 році комуністи, не зважаючи на модні ще тоді симпатії до комунізму, здобули у Мадярщині тільки 17% голосів. Два роки пізніше, не зважаючи на всякі крутійства, вони здобули тільки 22%. І щойно тепер, після розбиття й ліквідації інших політичних партій та об'єднання всіх т. зв. «демократичних» сил у керованому комуністами «Народньому фронті», після численних арештів і засудів політичних противників та при застосуванні поліційного терору мадярські комуністи «здобули» 95% голосів.

Те саме бачимо і в Болгарії. Загально відомі процеси над провідниками некомуністичних болгарських партій і взагалі над опозицією. Підтягання Болгарії під советський рівень **відбилося навіть і на складі болгарської комуністичної партії.** Ще ненавно в лавах цієї партії відбулася велика чистка всіх тих болгарських комуністів, які не виявили себе безвольним знаряддям московської політики. Жертвою цієї чистки став і заступник прем'єра, **Костов,** якого головним злочином був «націоналістичний ухил» і «неприхильне ставлення до СССР».

Треба відмітити, що у проводі комуністичної Болгарії, а також й інших советських сателітних держав стоять тепер майже виключно комуністи, які виховувалися в Москві і прибули до своїх країн разом з советською армією. Всі ж інші визначні комуністи поступово були усунені від керівництва, а то й засуджені за «націоналістичні ухили».

Комуністичні «перемоги» у виборах не можуть скрити спротиву населення тих країн московсько-комуністичним експериментам і поневоленню. Так, наприклад, чехословацький комуністичний журнал «Функціонар» стверджує, що чехословацькі селяни ставлять сильний спротив т. зв. сільсько-господарським кооперативам, які організують на зразок советських колгоспів, хоч «функціонар» і намагається переконати чехословацьких селян, що ті кооперативи не мають нічого спільного з советською колгоспною системою. Журнал висловлює побоювання, що цей селянський спротив може набути загрозливих форм

Масове вивезення населення з Естонії

Стокгольм (УПК). Згідно з відомостями, що дійшли до місцевих провідних естонських кіл, **між 20 і 25 березня ц. р. знову відбулися масові вивози населення з Естонії.** Тисячі людей посадовили до товарових залізничних вагонів і вивезли на схід. ТІЛЬКИ З ОДНІЄЇ СТОЛИЦІ ЕСТОНІЇ ТАЛЛІНА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ ВИВЕЗЕНО 12 тис. ЕСТОНЦІВ. Скільки їх цього разу депортовано з усієї країни — знають тільки самі большевики. **Це була перша масова депортація після 14 червня 1941 р.,** коли московські большевики тільки за одну ніч вивезли 10 тис. чол. Говорячи про ці цифри, не треба забувати, що естонців є всього лише 1,3 млн. чол.

Вивіз населення провадиться в Естонії з приводу ліквідації **«буржуазних націоналістів»,** які, мовляв, «саботують економічний та культурний розвиток країни».

Значній кількості молодих естонців пощастило проте сховатися в ліси, які тепер, особливо біля російсько-естонського кордону, переповнені втікачами. Новими втікачами помітно поповнилися лави естонських партизанських загонів, що увесь час окупації країни червоною Москвою провадять мужню боротьбу проти совєтів.

Зауважені також депортаційні потяги й у столиці Латвії Ризі. Треба гадати, що ХВИЛЯ ТЕРОРУ Й ПЕРЕСЛІДУВАНЬ ЗНОВУ ПОСИЛЮЄТЬСЯ в непокірних прибалтійських країнах, народи яких і на батьківщині, і на еміґрації **продовжують визвольні змагання.**

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

У Парижі «атмосфера довір'я», а у Берліні лунають постріли

Вишинський погоджується...

Спостерігаючи перебіг перших засідань Паризької конференції чотирьох міністрів закордонних справ, справді не можна пізнати Вишинського. Десь подівся і його відомий прокурорський тон, і не чути його колишнього постійного, традиційного «нєт!» Єдине, що назовні показує, що цей чемний, усміхнений і меткий дипломат є таки представником Кремля, це його особиста охорона — три офіцери НКВД, з якими він прибув на конференцію. Але Захід не звертає уваги на такі «дрібниці» й тому деякі західні пресові кореспонденти писали навіть про «атмосферу довір'я», в якій, мовляв, розпочалася конференція.

Дуже швидко і без довгих суперечок визначили порядок нарад конференції: **1. проблема єдности Німеччини, 2. справа Берліну,** включно зі справою його валюти, **3. підготовка мирного договору з Німеччиною і 4. обговорення мирного договору з Австрією.** Щоправда, Вишинський запропонував був у першу чергу обговорювати справу союзної контролі в Німеччині, але після доводів Ейчісона, що, мовляв, годі говорити про контролю, коли ще невідомо, кого й що треба контролювати, Вишинський без заперечень відмовився від своєї пропозиції, заявивши тільки, що при обговорюванні справи єдиної валюти для Берліну він подасть пропозицію про переведення загальної грошевої реформи в усій Німеччині.

Несподіванкою з боку Вишинського була його пропозиція про устійнення в порозумінні з Китаєм терміну для вироблення мирного договору для Японії. Але і цю пропозицію він без протестів зняв після заперечення Ейчісона й Бевіна.

Вишинський не дуже протестував і другого дня конференції, коли його західні колеґи відкинули запропоноване ним відновлення діяльности союзної контрольної ради в Німеччині. Згідно з пропозицією Вишинського, Німеччина мала б і далі перебувати під управлінням Контрольної ради, а об'єднання Німеччини обмежилося лише господарською ділянкою життя. Для цього мала б бути створена німецька «Державна рада» з представників господарських управлінь західньої та східньої Німеччини. Берлін мусив би перебувати знову під спільним союзним управлінням, а його чотири команданти мали б встановити термін загальних виборів у всьому місті. Критикуючи цю пропозицію, Ейчісон зазначив, що західні держави не думають касувати того, що вже досягнено в західній Німеччині на засаді демократичних принципів.

СОВЄТСЬКА «ДЕМОКРАТІЯ» НА ПРАКТИЦІ

У той час, як міністри закордонних справ збиралися у Парижі, щоб «у атмосфері довір'я» вирішувати справу Берліну й Німеччини, **совєтська влада й німецькі комуністи в Берліні дали показову лекцію того, як саме вони уявляють собі майбутню «демократичну» Німеччину і як виглядає на практиці совєтська «демократія».** Ця лекція коштувала життя багатьом людям, а понад 1000 чоловікам вона коштувала тяжких і легких поранень, що їх спричинили німецька комуністична поліція і совєтська військова жандармерія.

Цілих три дні, від 21 й до 23 травня в Берліні тривала громадянська війна, викликана страйком 15 тис. робітників і службовців міської залізниці, які живуть у західніх секторах міста. Вони домагалися від комуністичної дирекції залізниці сплати заробітної платні у західніх німецьких марках (у західніх секторах міста вони нічого не могли купити за східні марки, а після приватного обміну їх на західні марки, згідно з існуючим курсом 1:4, їм фактично мало що залишалося з платні.) Коли їм у цьому відмовили, вони проголосили страйк.

Тому, що всі міські залізниці підлягають совєтському управлінню, німецька комуністична поліція, совєтська жандармерія й комуністичні групи молоді оточили всі залізничні станції в місті, намагаючись відновити рух залізниць. У наслідок цього **в західніх секторах міста дійшло до справжніх боїв між страйкуючими робітниками й населенням, з одного боку, й комуністами, з другого, при чому комуністична поліція у кількох випадках стріляла в натовп, що палками й камінням намагався вигнати їх зі станцій і залізничних ліній.** У більшості випадків населенню це вдалося, так що навіть начальникові транспортового управління при совєтському командуванні ген. Княжину довелося тікати зі станції Темпельгоф від озброєних камінням берлінців. З уваги на напружене становище, врешті до цієї справи вмішався американський комендант міста ген. Гаулі, який дав наказ німецькій поліції свого сектору зайняти залізничні станції й очистити їх від комуністичної поліції. Його приклад наслідували також британський й французький команданти, так що вже 24 травня всі залізничні станції західніх секторів були звільнені від комуністів.

Берлінські заворушення ще раз наочно показали, що совєтський режим готовий силою зброї здушити навіть найелементарніші права громадян своєї «демократичної» системи. Дуже красномовно свідчить про це наказ команданта німецької комуністичної поліції в Берліні, Маркграфа, який загрозив ув'язненням і смертною карою страйкуючим робітникам і тим поліцистам, які їх посміли б підтримувати.

Що криється за «миролюбністю» Кремля?

Від'їжджаючи на Паризьку конференцію, міністр закордонних справ США **Ейчісон заявив, що він не допустить того, щоб у дипломатичних торгах з СССР проміняти успіхи, яких вже західні держави досягли в Німеччині на солодкі обіцянки Москви.** «Ми використовуватимемо кожну нагоду, щоб поширити те, що нам уже вдалося розв'язати, й можливість політичного заспокоєння. Але одночасно ми не проміняємо досягнених успіхів за будь-які обіцянки, які могли б виявитися такими ж ілюзорними, як і раніше», — говорив Ейчісон.

Але вже на третій день конференції дійшло до гострого виступу Вишинського проти пропозиції Бевіна, який запропонував, щоб СССР приєднався до угоди у справі Німеччини, яку три західні держави підписали недавно у Вашінґтоні. Вишинський заявив, що **СССР ніколи не погодиться з нею.** Зокрема він виступив проти того пункту умови, в якому говориться, що рішення у справі Німеччини мають затверджуватися більшістю голосів. На думку Вишинського, така метода голосування при вирішуванні справ Німеччини приведе, фактично, до диктатури США, і тому СССР не може прийняти Вашінґтонської угоди.

З другого боку, міністр **Ейчісон виступив проти дальшої сплати німецьких репарацій Совєтському Союзові та домагався, щоб совєтська військова влада повернула німцям ті підприємства в східній зоні, які тепер перебувають у руках совєтів.** На думку Ейчісона, ненормальним явищем було б, якби західні держави допомагали відбудовувати німецьке господарство лише для того, щоб совєти мали що з Німеччини забирати.

У зв'язку з цими першими непорозуміннями в Парижі, німецьке аґентство ДЕНА повідомляло, що серед поінформованих паризьких кіл панують враження, що **«не може бути й мови про загальне порозуміння відносно німецької проблеми у цілому і на конференції намагатимуться досягти лише якоїсь тимчасової розв'язки, головним чином у господарській ділянці».**

Підготовляють новий пакт Ріббентроп-Молотов

Як вже показав досвід, усмішки Вишинського чи Сталіна є небезпечними і тому правдиво американський часопис «Балтимор Сан» висловлює побоювання, що західні міністри, намагаючись «поширити можливість політичного заспокоєння, можуть стати жертвами чергового шахрайства Москви.»

Швайцарський «Національ Цайтунґ» вважає, що коли совєти знесли блокаду Берліну й уможливили Паризьку конференцію, то вони це зробили не для того, щоб деякий час повторювати ще раз старі обвинувачення проти Заходу, а лише для того, щоб добитися якоїсь згоди. На думку «Нос Цюріхер Цайтунґ», **Москва потребує на заході деякої передишки, щоб упорядкувати свої внутрішні проблеми.**

Ряд західніх спостерігачів висловлює погляд, що **Вишинський таки домагатиметься виведення окупаційних військ з Німеччини і створення єдиної німецької держави, з якою СССР потім намагатиметься скласти тісніший союз.** У зв'язку з цим, цікаво відмітити, що **за останній час посилилися намагання Москви й німецьких комуністів завоювати собі симпатії німців, шляхом заграваня на їхніх національних (і націоналістичних) почуваннях.** Так, напр. ходять (очевидно за згодою Кремля) чутки про незадоволення Кремля німецькими комуністами, а Іванов, один з близьких співробітників політичного дорадника при совєтському командуванні в Німеччині Семйонова, у «щирій» розмові з одним із західньо-німецьких промисловців (!) сказав, що провідники німецьких комуністів дурні. **Самі ж німецькі комуністи почали залицятися до колишніх ґітлерівців.** Так керівний член Політбюра німецької компартії і фактичний «ґауляйтер» Кремля в Німеччині Вальтер Ульбріхт виступив недавно проти «важких огріхів по відношенню до партійної лінії» тих комуністів, які виступають проти колишніх ґітлерівців. **Ульбріхт кинув клич творення єдиного німецького «національного фронту»,** до якого повинні приєднатися всі «борці за єдність Німеччини», **незалежно від їхнього політичного минулого.**

Ясно, що цей «національний фронт» мав би діяти по лінії інтересів Москви, але коли пригадати стару концепцію ген. Секта, який після 1-ої світової війни очолював поважну групу німецьких військовиків і політичних діячів, які прагнули співпраці й тісного союзу національної Німеччини з комуністичним СССР, і коли, врешті, взяти до уваги існування т. зв. Національного комітету вільної Німеччини, створеного в СССР під проводом фельдмаршала Павлюса, то не треба виключати можливості того, що деяка частина німців некомуністів готова піддатися цьому кокетуванню Москви. Ствердженням цього є недавній виступ одного з чільних німецьких неонаціоналістів Отто **Штрассера,** який, критикуючи Атлантійський пакт, також кинув клич **творення німецького національного фронту та унезалежнення німецької політики від Заходу.** Подібну концепцію підтримує в західній Німеччині група т. зв. **«нейтральних»,** очолювана проф. Ноаком.

Читайте

»Український Голос«

СССР укріплює Далекий Схід

Опанування комуністами Китаю є важливим доповненням до загальної совєтської оборонної системи на Далекому Сході. За останніми повідомленнями преси, **СССР приспішеними темпами розбудовує там свої військово-стратегічні бази.** Москва зосередила у цьому районі під командуванням маршала Маліновського величезну кількість війська, а також літаків і танків. Коло самого Владивостоку побудовані велетенські підземні укріплення, в яких можна примістити до 100 тис. війська.

Розбудовуються потужні морські та летунські бази і у Петропавловську на Камчатці, в Анадирі й Авані на Чукотському півострові та в ряді інших, пунктів, навіть не зазначених на мапах, які створюють вихідну базу для майбутньої інвазії до Аляски й Канади. Через брак залізничного сполучення з цими пунктами, за останній час побудована велика автострада, т. зв. Сибірський тракт, який від ріки Зеї через Якутськ, перетинаючи непрохідні праліси й тундри, доходить аж до Анадиря й Авану на Чукотському півострові.

Слабим місцем цієї совєтської стратеґічної системи є брак доброго морського сполучення між Мурманськом—Архангельськом і Владивостоком, тому що морський шлях вздовж північного узбережжя Сібіру замерзає майже на три четверті року, а крім того на випадок війни США легко можуть замкнути Берінґову протоку, маючи свої військові бази на Алясці. Щоб уникнути такої небезпеки, Москва, як повідомляє часопис «Ехо дер Вохе», плянує збудувати **канал між Колимським і Охотським,** використовуючи для цього ріку Колиму. Наявність такого каналу не тільки скоротить морський шлях між Архангельськом і Владивостоком, але й унезалежнить СССР від Берінґової протоки. Тому треба сподіватися, що совєтська преса незабаром заговорить про нове «соціалістичне досягнення», а сибірська тайга стане могилою для нових мільйонів людських жертв.

Нервовий настрій у Празі

Кореспонденти закордонних часописів повідомляють, що **останній час у Чехословаччині панує велике напруження. У Празі збільшили військову охорону,** а вночі озброєні патрулі, що складаються з цивільних комуністів перевіряють на вулицях усіх перехожих. **Переведені також численні арешти серед поліції і навіть серед членів комуністичної партії.** Всіх заарештованих обвинувачують у змові, яка має на меті скинути теперішній уряд.

У зв'язку з цим загостренням поліційного терору, кружляють чутки, що теперішній чехословацький комуністичний уряд побоюється, що Москва, яка зацікавлена нині у найбільшій мірі Китаєм, може в Парижі піти Заходові на деякі поступки у справі послаблення комуністичного режиму в Чехословаччині. Побоюються також і того, що Москва може пожертвувати деякими інтересами Чехословаччини для успішного розв'язання проблеми Німеччини. Все це створює для комуністичних можновладців у Чехословаччині небезпеку протикомуністичного перевороту. Закордонні кореспонденти твердять, **що вже й тепер серед членів чехословацького уряду існує протимосковська група, яка прагне відновити господарську співпрацю з Заходом.**

● США. **Весняна сесія ОН закінчила свої наради, полагодивши фактично тільки одну справу — прийняття Ізраеля до складу ОН.** Більшість справ лишилася нерозв'язаною і їх перенесено до чергової сесії. У справі релігійних переслідувань за «залізною заслоною» затверджена лише резолюція, в якій загальні збори ОН **«з глибоким жалем»** (!) приймають засуд кардинала Міндсенті й 15 протестантських духівників у Мадярщині й Болгарії. (А хто згадає мільйони інших жертв?.. Чи може вони для збори ОН і не існують?)

● США. **Республіканські сенатори Ванденберґ і Гіккенлюпер домагаються слідства проти голови комісії у справах атомової енергії Давида Лілієнталя.** Головним закидом проти Лілієнталя є те, що з лябораторії цієї комісії зникла певна кількість урану-235, що його вживають до продукції атомових бомб, бо існує підозра, що комісія прийняла до цієї відповідальної праці ненадійних людей.

● США. **Міністерство внутрішніх справ дало наказ докладно перевіряти всі кораблі, що прибувають до портів США,** тому, що деякі держави намагаються нелеґально перевезти до Америки своїх шпигунів. Особливо це відноситься до Польщі. Виявилося, наприклад, що більшість тих польських моряків, які свого часу нібито втекли з польського корабля в Ню-Йорку, були польськими шпигунами.

● США. **Совєтський представник на сесії ОН — Громико звернувся до урядів США й Великобританії з пропозицією розпочати переговори у справі закінчення громадянської війни в Греції.** Одною з совєтських передумов такого замирення в Греції є вимога, щоб західні держави вивели свої війська з Греції й припинили їй допомагати. Сподіваються, що ця справа обговорюватиметься ще й на Паризькій конференції чотирьох міністрів закордонних справ спільно з грецьким міністром закордонних справ.

● ГРЕЦІЯ. **Штаб урядових військ повідомляє про велику перемогу над повстанцями в районі болгарського кордону.** Втративши багато вбитими й пораненими, повстанці після запеклих боїв відступили на болгарську територію. За останніми повідомленнями спостерігачів ОН, **Юґославія припинила свою допомогу грецьким повстанцям.** Сильні з'єднання юґославської прикордонної охорони не допускають повстанців на юґославську територію.

● ПАЛЕСТИНА. Начальник штабу комісії ОН в Палестині ген. Рілі прибув до Ню-Йорку, щоб обговорити з колишнім посередником ОН у Палестині др. Банчем справу арабсько-жидівського конфлікту. **Мирні переговори, які відбувалися між арабськими державами й Ізраелем у Льозанні (Швайцарія), закінчилися безуспішно.**

● НІМЕЧЧИНА. **Західньо-німецька парляментська рада врочисто затвердила 23 травня основний закон (конституцію) західньо-німецької держави,** після того, як його схвалило 10 країв західньої Німеччини. Лише Баварія відкинула була цей закон, але погодилася визнати його за дійсний з уваги на те, що більшість країв його затвердила.

● ФРАНЦІЯ. **Ген. де-Ґолль виступив проти затвердженого трьома західніми великодержавами проєкту західньо-німецької держави,** добачаючи в ньому небезпеку відродження німецького націоналізму й німецької загрози для Франції.

● США. **Президент Трумен і бразилійський президент Дутра,** який недавно відвідав Вашінґтон, **підписали угоду про господарську співпрацю США і Бразилії,** а зокрема про фінансову й технічну допомогу США в розбудові господарства Бразилії.

● ЕСПАНІЯ. **Ген. Франко** заявив у одній промові, **що під час війни Черчіл обіцяв еспанському амбасадорові в Льондоні, що після закінчення війни Великобританія дасть Еспанії допомогу для того, щоб створити з неї наймогутнішу державу на Середземному морі.** За це Черчіл у свою чергу вимагав, щоб Еспанія зберегла свою невтральність. У британських урядових колах заперечують це твердження Франко. Особистий секретаріят Черчіла дотепер ще не дав пояснень у цій справі.

● ТУРЕЧЧИНА. Головнокомандувач військової фльоти, адмірал **Махмет Алі Ульґен поїхав до США, де він має обговорити справу розбудови турецької фльоти.**

● АВСТРІЯ. Міністр закордонних справ Австрії др. Ґрубер заявив, що коли на теперішній паризькій конференції не буде досягнено порозуміння у справі Австрії, **то він передасть цю справу на розгляд ОН і домагатиметься негайного виведення окупаційних військ з її теренів.**

● ФІНЛЯНДІЯ. **За урядовим розпорядженням мають звільнити колишнього президента Р. Ріті,** якого було засуджено як воєнного злочинця до 10 років ув'язнення. Ріті відсидів тільки 3 роки. **З цього приводу комуністи й совєтська преса** висловили своє якнайбільше обурення проти уряду.

«Маємо не прероґативи, а обов'язки»

(Інтерв'ю з президентом Естонської Національної Ради)

(УПК) **«Західні демократії поінформовані нині значно краще про відносини в СССР, ніж перед останньою війною. Проте, досі ще замало зроблено для поборювання цього лиха, а тому всі політичні проводи окупованих советами народів мусять бути дуже активні й на кожному кроці пригадувати про нашу справу та домагатися завжди і всюди рішучих заходів для усунення большевицької окупації, терору і рабства«.**

Так висловив свій погляд колишній президент Естонії і теперішній президент Естонської Національної Ради, **др. Авґуст Рей** під час відвідин Українського бюра у Стокгольмі, де з ним мав інтерв'ю кореспондент УПК.

63-літній «ДП» Рей має за собою довгий шлях політичної і державної праці, в яку він пірнув уже в 1903 р. Заступник прем'єр-міністра і міністр соціяльних справ у 1918 р., голова Естонських конституційних національних зборів у 1919 р., член парляменту в 1919—34 рр., прем'єр парляменту в 1925 р. **президент держави** і прем'єр уряду в 1928—29 рр., міністр закордонних справ у 1932—33 рр., посол Естонії в Москві в 1938—40 рр., міністр закордонних справ від 1943 р. в підпільному естонському уряді, створеному в період німецької окупації, і, нарешті — президент Естонської Національної Ради і силою конституції виконуючий обов'язки президента Естонії — от головні дати про цього чільного представника естонського політичного проводу.

Що перші естонські військові формації отримали артилерію від українців навряд чи відомо нашому загалові. Про це розповідає др. Рей, який у 1917 р. був одним з передових організаторів естонської армії: — Пізньої осени 1917 р., коли російська армія вже розпадалася, ми сформували два полки піхоти, але не мали зброї. Одного дня приходить до мене один російський полковник артилерії і заявляє: «Я не москаль, а українець, і вояки моєї артилерійської бриґади, що складається з шости польових батерій, також українці. Ми вирішили розв'язати бриґаду і вертатися додому — в Україну. Але ми не хочемо віддавати нашої зброї москалям, а тому, якщо з цього може бути користь для Естонії, просимо вас узяти наших коней, гармати тощо.»

Форми політичної боротьби й організації др. Рей характеризує такими даними. Велика хвиля естонської еміґрації восени 1944 р. пішла двома річищами. **В Швеції опинилося до 25 тис. естонців, у Німеччині 30—35 тис.** Інтеліґенція й політична верхівка зосередилася переважно в Швеції, а тому саме тут і було створено естонський політичний центр. Ядром естонської еміґрації є проте рибалки, робітники й селяни. **Головні організації у Швеції** це — **Естонська Національна Рада, Естонський Комітет і Естонський Національний фонд.** Крім того існує понад сто культурних, допомогових, пластових й інших організацій.

Приватне видавництво **«Орто»** розвинуло надзвичайно велику діяльність і видало досі понад 150 творів естонської клясичної і модерної літератури. В Стокгольмі виходять два естонських тижневика, **«Веліс Еесті»** і **«Оесті Гоаттая»**; крім **того великий** щоденник **«Стокгольмс Тідніңен»** має спеціяльне видання, в якому 5 разів на тиждень одна сторінка друкується по-естонськи. З старих партій діють тут соціял-демократична, ліберальна і дві хліборобські, а молодша ґенерація створила на чужині кілька політичних угруповань.

«Коли і на яких засадах була створена Естонська Національна Рада?»

— 12 травня 1947 р. закінчилися переговори двох політичних коаліцій, сформованих з усіх політичних угруповань, створенням Естонської Національної Ради. Її стрижень — це троє членів уряду з 1943 р., які є тут на еміґрації, та один державний секретар, а складається вона з приблизно 35 членів, визначених у рівній кількості кожною з двох вищезгаданих коаліцій, або включених завдяки високому ранґові, який посідають або посідали певні особи в національному житті. **Членами уряду** є міністер юстиції **І. Клесмент**, міністр торгівлі й промисловости **Р. Пенно** і я (закордонні справи). Державним секретарем є п. **Маанті.** Згідно з естонською конституцією, функції президента держави на випадок його смерти або коли не має змоги виконувати своїх обов'язків переходять до прем'єра уряду, а далі відповідно — до найстаршого члена уряду. Нашого президента Петца росіяни вивезли до Сибіру, а прем'єр уряду вмер у Швеції в 1945 р. При творенні Національної Ради додержувалися вимоги естонської конституції і на підставі їх обов'язки президента Естонської Національної Ради поклали на мене.

«Чи президія Естонської Національної Ради виступає як уряд?»

— Ми вважаємо нашу Національну Раду політичним центром боротьби за відновлення естонської державности, а її президію конституційно правним спадкоємцем естонської державної влади. Одначе, ми не хочемо виставляти себе на сміх, як це, наприклад, робили російські еміґранти. Ми знаємо, що такі еміґраційні уряди не визнають державні народи і навряд чи будуть коли визнавати. Маємо в руках не міністерські прероґативи і владу, а обов'язки. Як конституційні спадкоємці державно-національного проводу, ми стоїмо в резерві, щоб на випадок потреби і в відповідний час виступити як законні репрезентанти естонського народу, а до того часу мобілізуємо та групуємо довкола Національної Ради всі творчі сили, оформлюючи їх в боротьбі за державне відродження Естонії.

«В яких державах існують ще офіційно визнані естонські дипломатичні представництва і як ставляться активні естонські дипломати до Естонської Національної Ради?»

— Маємо ще посольство в Лондоні, яке очолює міністер **А. Торма**, найздібніший серед наших дтпломатів. Його цінять і поважають англійці й колонія лондонського дипломатичного корпусу. В Ню-Йорку діє офіційно ґенеральний консул і одночасно шарже д'аффер **Й. Каів.** Цікаво зазначити, що уряд США тільки йому одному дозволив відступити від правил їхнього дипломатичного статуту, який зобов'язує дипломатичних представників мати свої представництва тільки у Вашінґтоні. Обидва ці наші дипломати співпрацюють льояльно з Естонською Національною Радою, але з тактичних причин їй не підлягають.

«Чи Естонська Національна Рада співпрацює з іншими еміґраційними центрами і з якими найтісніше?»

— Найтісніше ми співпрацюємо з політичними центрами наших балтійських сусідів, латишів і литовців. Великий об'єм праці серед власної еміґрації не дозволив нам досі пов'язати ближчих відносин з іншими підсовєтськими народами.

— Прошу одначе зазначити, що **ми дуже радо хочемо співпрацювати з політичними центрами всіх інших еміґрацій, у тому числі й з Українською Національною Радою**, і сподіваємося увійти з ними надалі в приятельський контакт. Вважаю, що така співпраця може принести велику користь для нашої спільної боротьби.

Остап Тарнавський: «Слова і мрії»

(Поезії. Зальцбурґ, 1948, ст. 48.)

Серед численних, по суті кажучи, надто численних публікацій молодих поетів і поетів-дебютантів за останні роки, безперечно видана в Австрії збірка лірики Остапа Тарнавського ризикує залишитись не поміченою. І це було б зле. В нас бо на еміґрації саме в цій галузі красного письменства — в галузі виявлення і належної оцінки молодих, але справді надійних молодих поетів справа стоїть дуже прикро.

Нагадаймо, що ні найобдарованіший представник нашої «молодої» поезії — Леонід Лиман, ні найвидатніші наші молоді поетки — Інна Роговська і Ганна Черінь — жадної окремої книжки не мали змоги випустити, отже й лишаються майже зовсім невідомими нашим широким читацьким колам. І навпаки, з кільканадцятьох збірок «молодої» поезії, виданих на еміґрації за 1945—48 рр., дуже багато заслуговують на серйозну увагу.

До надто нечисленних винятків із цього маловтішного ансамблю належить книжка О. Тарнавського. Характеризувати її як «багато-надійну» було б перебільшенням, але й ставити її на один рівень із вульґарними виробами публіцистичної декламації та сентиментально-патріотичного романсу було б, мабуть, ще несправедливіше. З одного боку, книжка чи не на дев'ять десятих свого змісту — явно незріла: бракує належного опанування ритміки, рими, а часом навіть і літературної мови. Образна мова в ній нерідка сходить на вульґаризми або ж на штамп.

Нарешті, спорадичне наслідування Антонича (ст. 3, 7, 22), Ольжича (ст. 6), Блока (ст. 44—45) свідчить скорше про первісну невизначеність смаку та напряму, ніж про серйозний потяг до самовдосконалювання в рямках певної поетичної школи.

З другого боку, доводиться визнати в автора наявність неабиякого поетичного хисту й такту, коли він, попри згадані вище кардинальні дефекти, спромігся зберегти певну гармонійність викладу, а часом і поетичну виразність у своїй поспіль традиційній, проте засадничо вільній тематиці.

Навіть у сонеті — в цій композиційно тематично найважчій (і саме через це принципово непристутпній початківцеві) строфічній формі — авторові подекоали вдається не зла пуанта.

Тільки ж конче треба авторові позбутися хибної уяви: ніби то можна скласти пристойний сонет трискладовим розміром — дактилем чи анапестом. Це ж бо така сама поетикально абсурдна річ, що й римований гексаметр.

Один єдиний вірш у всій книжці можна беззастережно визнати за досконалий. Це — терцина «Молитва за полеглих», що вже й раніш була надрукована в «Арці» і вже тоді притягла до себе увагу критики своїм послідовним, хоч і зовсім витонченим, клясицизмом і цікавими спробами гармонійної сполуки цезурованого шестистопового ямбу з безцезурним:

Під омофор своєї ласки, Всемогутній,
візьми Ти матерів з дітьми на ременах
що залишили краєвиди незабутні...

Від автора залежить, чи спроможеться він розвивати і, головне, поглиблювати та удосконалювати свій поетичний хист у тому ж таки напрямку, не спокушаючись надалі надто загрозливими для нього романсоподібними трафаретами. Якщо спроможеться, тоді, гадаємо, і тематика його (досі літературно грамотна і взагалі культурна, але такою мірою безособова, що не викликає вона покищо ні особливих застережень, ні детальнішої аналізи) осягне більшої глибини й своєрідности.

В Державин.

ОЛЕНА ЗВИЧАЙНА

Відгомін Збруча на еміґрації

(Закінчення *).

Усім відомо, що французька літературна мова є мовою французької інтеліґенції і державною водночас, англійська літературна мова є мовою англійської інтеліґенції і державною водночас... Живучи на теренах Німеччини та Австрії, кожний з нас, напевно, спостерігав не раз, як два німецькі інтеліґенти, зустрівшися у вагоні, розмовляють **німецькою літературною мовою**, не зважаючи на те, що кожний з них походить з якоїсь провінції, де місцеве населення розмовляє **діялектом...**

А чому ж і з **чиєї волі** наші високосвічені й національно свідомі інтеліґенти розмовляють **різними** жарґонами? Кому це потрібно? І кому це шкодить? Чи не чується в їхніх жарґонах, Шановний Читачу, як хлюпощеться у свої береги **Збруч-кордон**, що віками роз'єднував східні провінції України від західніх її провінцій?

Проаналізуймо ж об'єктивно, що саме відчуває Юзка від Міші! **«Што-**кання», **«да-**кання», **«конєшно»,* «нічево», «вот»** і ще безліч російських виразів та слів, які перечислити годі... але мабуть найбільше те, що він, українець, дозволяє себе називати «Мішою»...

А що відчуває Міша від Юзка: **«Сі**кання», **«цілую руці», «проше пані»** та **«проше дуже»** — вирази, які є **дослівною імітацією** відповідних польських виразів: так само **«пся крев»** і **«до холери»** — слова, що засмічують нашу мову виразами **польської бруталькости**, і ще багато польських слів, наголосів і виразів, які перечислити годі... але, мабуть, найбільше, те, що він, національно-свідомий українець, дозволяє, щоб його називали «Юзком»...

І в першому, і в другому випадках відчуває **відгомін Збруча**, що так виразно бренить в обох жарґонах, їхньому єднанню та взаємозрозумінню заважає **чужий намул**, змалечку прищеплений ворогами.

А що ж, наперекір ворогам, єднає Юзка з Мішою відразу ж таки при першій зустрічі? Єднають їх ті слова й вирази, які, не зважаючи на всі зусилля ворогів, залишилися ще **українськими** в їхніх жарґонах, єднає те **спільне і рідне**, яке все ж таки бренить у їхній розмові. Це спільне і рідне, можливо зовсім півсвідомо, нагадує їм обом про те, що вони — діти **однієї Матері**, які пішли різними життєвими шляхами і ось тепер зустрілися...

Тепер зустрівшися, треба б знати **спільну мову**, однаково зрозумілу для обох, бо ж вона є мовою нашої Матері... І така мова існує. Це наша **СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА, яка має бути нашою державною мовою...**

— А чому ж, — спитаєте Ви, Шановний Читачу, наші високосвічені й національно свідомі інтеліґенти так уперто розмовляють жарґоном? Хто примушує їх до цього **тепер**, коли вони вже **роками** живуть на еміґрації?.. Тепер, коли **і Збруча фактично немає?** Чому Юзко чи Міша не скинуть чужий намул і не засвоять **СВОЄЇ МОВИ?** Великим бо й могутнім фактором єднання між людьми є **спільна мова!** І невже ж таки Юзко і Міша цього не знають?!?

Невже не знають, що, розмовляючи спільною (для **обох** рідною) мовою, вони утворили б твердий ґрунт для духового єднання, взаємозрозуміння, для творчої праці на користь **свого** народу і, що саме найголовніше, — для вирішення проблеми української духової соборности в цілому?!?

Розмовляючи незаміченою мовою Матері, вони б відчули, що вони зовсім не Юзко і Міша, а Йосип та Михайло... а їхні дружини, засвоївши **свою** мову, те ж переконалися б, що вони зовсім не Гелька і Нюра, а Олена та Ганна... Яку вирішальну ролю в розвитку нації відограє мова нашого жіноцтва, зайве й говорити, бо саме **жінка** вкладає мову в уста наших наймолодших!

ХТО Ж І ЩО СТОЇТЬ НА ПЕРЕШКОДІ?

З цим питанням я зверталася **не раз** до наших високосвічених, титулованих і національно свідомих українських інтеліґентів, але відповіді які я від них дістала, були майже стандартні, а саме:

— Біда його знає, якої саме граматики треба дотримуватись, — відповів мені один такий добродій. А потім подумавши трохи, додав: — Є граматики **наші й ваші...**

— Ви дуже помилястесь! — відповіла йому я. І добродій був щиро здивований і з деяким недовір'ям слухав мою розповідь про те, що в травні 1927 р. в Харкові відбулася велика Правописна конференція, в якій брали участь найкращі вченімовознавці з **усієї України**, в тому числі й з Галичини, в загальній кількості понад 50 осіб. У той час народнім комісаром освіти УССР був Скрипник, який пізніше мусів застрелитися... Роки 1927—31 були ще роками «сподівань», і скликані Скрипником учені-українці працювали ретельно й без перешкод, а тому конференція не тільки внормувала нашу ортографію, але й утворила твердий ґрунт для нормалізації самої мови. Після конференції питання мови та правопису ще **два роки** опрацьовували на спеціяльних нарадах, і нарешті праця наших учених-мовознавців закінчилася виданням АКАДЕМІЧНОГО ПРАВОПИСУ 1929 р., **Цей правопис визнали за обов'язковий Українська Академія Наук у Києві** (31 березня 1929 р.) **та Українське Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові** (25 травня того ж таки 1929 р.).

Таким чином, **згаданий правопис опрацьовано на засадах соборности і ухвалено, як обов'язковий, найвищими науковими авторитетами України.** Певна річ, що повної нормалізації нашої мови ще не проведено. **Це справа нашого майбутнього**, і, мабуть, незабаром прийде час, коли наші вчені мовознавці матимуть можливість продовжити свою працю над культурою мови... в столиці Української Соборної Суверенної Держави...

Але покищо ми маємо тільки академічний правопис 1929 р. і солідний твір проф. Олекси Синявського — одного з найдіяльніших учасників згаданої конференції — «Норми української літературної мови», який вийшов у світ у 1931 р. В основу «Норм» проф. Синявського ліг академічний правопис — 1929 р. і, як каже відомий учений-мовознавець Василь Сімович, «цей твір Синявського пригожий... **для всякого, кому дорога культура рідного слова**, хто цікавиться розвитком української мови і повного розвитку її собі бажає». До речі: найкращі мовознавці, які стільки праці й сили і знань вложили у справу опрацьовування нашого правопису протягом двох років, — помандрували згодом на далекі північні та східні «курорти» НКВД. Не минув цієї страшної долі й проф. Олекса Синявський — творець «Норм» — найкращий мовознавець нашої доби.

Розповідаючи про це все, я стежила за обличчям добродія. Він нетерпеливився, нервувався і, очевидно, слухав мене тільки з звічливости...

Не бажаючи зловживати терпеливістю свого співрозмовника, я... вирішила скорочуватись і згадала лише про те, що в рр. 1942—43 і навіть напочатку 1944 року я сама бачила, як полиці українських книгарень Львова ломилися під тягарем «Норм» Синявського та книжечок найновішого видання правопису. Але... серед численних українців-інтеліґентів, які перебувають тепер на еміґрації, — книжок цих майже немає... Узяли їх з собою тільки одиниці. І навіть ті, що під час евакуації мали можливість везти свої речі **окремими вагонами та автами**, не подбали про те, щоб захопити і ці дві книжечки, які в сумі своїй, мабуть, і пів кілограма не важать, але які **важать** так багато в розумінні збереження свого українського обличчя на еміґрації...

Це вже було забагато для мого співрозмовника.

— Може пані натякають на те, щоб я на еміґрації взявся до студіювання української граматики? — спитав він мене зовні спокійно, але нотки неприхованого роздратування виразно бреніли в його голосі.

— А чому б і ні? Ви з вашою освітою, з вашим розвитком подолали б невеличкі труднощі «Норм» дуже швидко, — відповіла я: — І не тільки особисто ви, але й ваші знайомі, родичі, друзі, дружина... Та й не тільки в граматиці справа: розмовляючи, треба за собою стежити, щоб не вживати жарґону.

— Що, прошу пані!!! — надтріснутим фальцетом викрикнув добродій: — То ви собі уявляєте, що я на еміґрації маю на то час!?! У мене важливіші питання на голові, а то... прошу дуже, — українська мова, граматика, правопис, та ще й якісь «Норми»! То я, розмовляючи, маю ще за собою стежити?!?

Він попрощався зі мною підкреслено холодно і зник з мого життєвого видноколу... назавжди... Деяка прихильність його до мене, якою я могла похвалитися до цієї «нещасливої» розмови, теж зникла назавжди: ні їй ні мені її не буде ніколи...

Ще раз підкреслюю, Шановний Читачу, що розмови на цю тему я досі провадила з людьми освіченими, титулованими, інтеліґентними і національно-свідомими, в наслідок цих розмов, я втратила прихильність кількох знайомих і навіть цілих родин: не до вподоби їм були мої запитання...

Це все зовсім не значить, **що вся** наша інтеліґенція на еміґрації ставиться до нашої мови саме так, як добродій у щойно наведеному прикладі. Ні! Існує невеличка меншість, яка, розуміючи всю вагу цього питання, розмовляє літературною мовою і пише грамотно... Але переважна більшість нашої інтеліґенції на еміґрації з якоюсь незрозумілою впертістю (ба на-

*) Див. «Український Голос», ч. 3.

Малий фейлетон

«І там таке саме ...»

«Вчора вночі з Марсом говорив ...»

О. Вишня.

І я говорив... Коли наблизився до нас Марс своєю фазою, заліз я, значить, замість Холодної гори, на мюнхенський ратгауз. Бінокля на ніс. Дивлюся, а там над самісіньким кінцем чолов'ята сидить. У штанцях іровського кольору, берет, як у Муссоліні, й черевики з суспільно-харитативними дірками... Сидить і зупу з консервної банки їсть.

Думаю: невже і там ІРО є? Узяв тоді найбільшу за форматом газету «Українські Вісті», скрутив, як рупор, і щосили гукнув:

— Здоров, марсіянцю!

— Здоровенькі були, — кричить, — земляче!

— З якого табору? — питаю.

— Не розібрав, що він сказав — чи то з Шляйсгайму, чи з Мангайму.

— Кажіть, — гукаю, — голосніше, бо то Москва глушить...

— А в нас, — відповідає, — Москва замовкла, бо їй атомово наказали довго жити.

— От щастя, — кричу. — То ж тепер можете і без примусової репатріяції додому їхати. Чи ж не так?

— Авжеж. Теоретично, так, але на практиці для декого з нас трохи не так все виглядає...

— Чому?

— Та є такі причини депівські...

— А були в вас ді-пі?

— Були, — а сам мелянхолійно черевиками у повітрі бовтає.

— І редактори були? — питаю.

— Були, а у вас?

— Є, — кажу.

— А вікна вашим редакторам вибивали? — спитав марсіянин.

— Одному вибили...

— О, то ми вас, виходить, перевершили: у нас усім редакторам повибивали! — гордовито відповів він.

— За що?

— За те, що вони дорогі... І не тому вони дорогі, що «дорогі», а тому, що дорого коштували нашому загалові...

— А як саме?

— Та так. Усе про консолідацію писали, а самі таку «консолідацію» робили, таке «блискуче відокремлення», що... Ну, та ж самі розумієте...

— А от, скажіть, політв'язні у вас є, — спитав він, закуруючи «бичка»?

— Є, — кажу, — ЛУП та ТУП.

— О!.. І у цьому наша гора, бо в нас аж вісім лупо-тупів було, — сказав він, зідхнув і тоді знову питає:

— А організації журналістів у вас є?

— І це добро маємо — СУЖ та Недоуж, — відповідаю.

— А чому «Недоуж»? Що він не дотяг...

— Не знаю... Мабуть, перетяг...

— Пхі! А в нас більше було: МУЖ, ПЕРЕМУЖ, НЕДОМУЖ, УЖ і просто Ж!.. А ви Найвищий громадський суд маєте?

— Маємо, — кажу, — та тільки він «у блискучому відокремленні» від усієї нашої спільноти і не розбійників, а тільки критиків судить...

— А в нас таких «судів» аж п'ять було!

— То що ж вони робили?!?

— Та що — один одного судили... І знову питає:

— А скажіть — партії у вас, земляче, є?

— А як же, — відповідаю. — Обов'язково!

— Скільки?

— Щось із десяток, разом з «археологічними»...

— Які?

— Ундівці, бандерівці, мельниківці, уердепівці...

— Тю-тю! Яка відсталість! Політичний примітивізм! А в нас на еміґрації у таборах аж двадцять сім з половиною було!..

— Які?

— Бендепути, мендепути, урдепути, ундопути, шалапути... — почав він перелічувати.

— А що ж то за півпартія була? — зацікавився я.

— Та це бачите — один «вождь» у «Закордонному представництві» був і перебував у «блискучому відокремленні» від усіх. Сам і «генеральну лінію» встановлював і часопис редаґував, і друкував, і кольпортував, ну, і читав... Так, так, добрі в нас часи колись були! — сказав і зідхнув знову жалібно.

— А що вже тепер, — питаю, — не так?

— От і не так. Нема тепер партій на еміґрації.

— А де ж вони поділися?

— Сконсолідувалися, як на рідні землі поїхали. І живуть тепер там усі добре. І сало їдять, і ковбасу, і галушки, і вареники з сметаною... Тільки подумайте — з сметаною!...

— А ви ж чому не їдете, — питаю.

— Та я б усією душею, бо вже ця зупа остогидла, та тільки ж... — і він знову гірко, гірко та безнадійно зідхнув.

— То ж, ну?

— Та лідерів еміґраційних додому не пускають. Стоять баби з усіх наших земель сконсолідовані на кордоні з макогонами і...

— І не пускають, поцікавився я.

— Не пускають, кляті, та ще й сміються: «спробуйте, мовляв, що то воно є «блискуче відокремлення» на практиці. У карантині витримують...

Не встиг я більше нічого в нього спитати, бо повернувся Марс до нас якоюсь іншою фазою — якимось смітником, схожим на наш табір після переселення. І у тому таборі нікого не було... А шкода скільки ще цікавих проблем хотів обговорити...

Степан Підкова.

З НАШОГО ЖИТТЯ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЧУЖИНІ

Звертаємося до всіх тих, хто схиляє в глибокій пошані голову, згадуючи бл. п. генерального штабу генерала-хорунжого ВСЕВОЛОДА ПЕТРОВА, активного борця за державно-національні ідеали українського народу, колишнього командира славного Гордієнківського полку, а потім військового міністра уряду Української Народньої Республіки, члена багатьох державних і наукових установ та суспільно-громадських організацій в Україні, а пізніше на еміґрації.

Звертаємося до всіх тих, хто розуміє вагу історичної тяглости наших визвольних змагань, вагу зв'язків між окремими національно-визвольними періодами та вагу історичних пам'ятників з тлінними останками учасників збройних змагань.

До вас, сини української землі, що вийшли на еміґрацію, щоб продовжувати та творити нові форми боротьби за національно-державні ідеали українського народу, ЗВЕРТАЄМОСЯ З ЦИМ ЗАКЛИКОМ — **прийдіть з допомогою у справі увіковічення в пам'яті наступних поколінь і в свідомості чужого світу — історії боротьби українського народу.**

Звертаємося із закликом допомогти нам залишити на скитальщині на спогад майбутнім поколінням і чужому світові таке свідоцтво, яке промовляло б про нас, українську еміґрацію, як про тих справжніх ісповідників національно-державних ідеалів, які вміють гідно шанувати **пам'ять найактивніших учасників виквзольної боротьби української нації** нашої великої доби.

Для побудови пам'ятника необхідні грошеві суми які можна дістати тільки за допомогою нашого свідомого громадянства, ще перебуває на чужині, та наших достойних меценатів.

Звертаємося з закликом купувати листівку — проект пам'ятника на могилу бл. п. ген. В. Петрова і цим допомогти здійсненню вищезгаданого задуму.

Кожна листівка коштує тільки 50 пф. і тому гадаємо, що не буде ані одного українця (-ки), що не купили б її.

Зібрані від продажу листівок гроші, а також пожертви на цю велику справу прохаємо поштою пересилати на адресу:

Комітет побудови пам'ятника.

*

КОНҐРЕС СУМ

30. IV. — 1. V. ц. р. в таборі Пюртен II., Крайбурґ (Баварія), **відбувся III Конґрес Спілки Української Молоді,** на якому були заступлені делеґати СУМ-у від усіх держав, де існують його крайові комітети.

Конґрес образ нових склад органів СУМ-у.

Головою **Центрального Комітету** став Вожаківський С.

Головою **Центральної Контрольної Комісії** — Сердюк М.

Товариський Суд: голова — Притуляк Д.

†

6 травня 1949 р. в своїй віллі в Куритибі (Портон) несподівано помер Голова Українського Допомогового Комітету в Бразилії, близький співробітник бл. п. Головного Отамана Симона Петлюри і полковника Євгена Коновальця, чільний революціонер і відданий член ОУН, уповноважений Виконного Органу Української Національної Ради на Бразилію

ПРОКІП МОРКОТУН

Похорон відбувся 7 травня ц. р. на кладовищі Аґва-Верди, в Куритибі. В похороні брала участь уся українська колонія в Куритибі та багато видатних людей столиці штату Парана. Промовляли: міністр паранського уряду, др. Фірман, полк. Долуд та сотн. Вітрик від націоналістів.

ПОДЯКА п. О. ПЕТЛЮРИ

Пані О. Петлюра надіслала до редакції «Променя» щиру подяку всім тим, що взяли участь у збірці на «Фонд допомоги п. О. Петлюрі.

Пані О. Петлюра пише:

«Мої Незнані Друзі, вже вдруге одержую від Вас гроші. Я Вам дуже вдячна, але ж знаю, що тепер у Німеччині важко живеться.

Певна, що Ви себе обтяжуєте цим. Отже, прошу Вас не турбуйтеся про мене, а дбайте про те, щоб пережити важкі часи. Мабуть всі Ви ще молоді і зазнаєте ще багато змін.

Дай Вам Боже витримати.

З привітом О. Петлюра.

6 квітня 1949.

Стверджую, що з великою подякою одержала від п. Н. Сороки 5 000 франків, які передав «Промінь».

О. Петлюра.»

Від Редакції: Вшановуючи чергову річницю трагічної смерти Головного Отамана не забуваймо про його вдову, яка залишилася самітня на світі, борючись з важкими матеріяльними умовами. Тому й продовжуємо розпочати «Променем» збірку на Фонд допомоги пані Петлюрі і закликаємо всіх українців доброї волі взяти в цій збірці участь. Гроші можна пересилати через наші представництва.

*

□ УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ ПРИ ІНСТИТУТІ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА французького університету в місті Монтреалі **розпочав роботу.** Курс української літератури читає др. **Д. Донцов.**

□ УКРАЇНЕЦЬ - ПРОФЕСОР **Роман Придаткевич дістав катедру на музичному факультеті в Кентуккі.**

□ **Українське життя в столиці Уруґваю Монтевідео зосереджується навколо Української Громади,** яка має тут свою церкву та народній дім, а також товариство «Просвіта». У міру потреби відбуваються звіти та академії.

віть з замилуванням) дотримується набутих під ворожим тиском жарґонів: хто — російсько-українського, а хто польсько-українського...

Як це не дивно, але дехто навіть пишається засвоєними виразами чужої ввічливости, рясно пересипаючи ними майже кожне своє речення («цілую руці», «прошє пані», «пожалуйста»). Вони, очевидно, **вважають це за вияв певної вишуканости, ба навіть деякого аристократизму, а на тих,** хто **свідомо** уникає цих виразів, **дивляться** погордо: «мовляв, який невихований!». Не зайве згадати, що в цих «вишуканих аристократів» користуються великою пошаною не тільки вирази чужої **ввічливости,** але також і вирази чужої **брутальности** (пся крев», «до холери», «к чортовой матері»), якими вони щедро засмічують нашу мову... І не бракує їм ні освіти, ні національної свідомости, ні розуму. Вони здебільшого палають невгасимим патріотизмом, усім єством своїм прагнуть побудувати свою державу, а мови своєї **не знають і знати не хочуть.** Яким чином погоджують вони таке ставлення до своєї мови з національною свідомістю, — це вже їхня таємниця...

Не бракує їм і часу! Подолавши щоденні труднощі таборового життя, вони мають час на те, щоб годинами обговорювати дріб'язкові таборові новини і навіть на те, щоб годинами... грати в карти. Жінки в таборі, вправившися із хатньою роботою, мають ще досить часу і витрачають його частенько на те, щоб... знати **все** про **всіх** і про кожного...

А щоб **звернути увагу** на свою мову, часу потрібно **дуже мало:** досить, розмовляючи з дружиною, з сусідом або з дітьми (останнє особливо важне!), стежити за собою і, в міру своїх сил і знань, уникати **чужих** слів, наголосів та виразів, заміняючи їх **своїми;** досить, читаючи наших кращих письменників, звертати увагу не тільки на зміст, але й на мову, слова, звороти... Щодо знань у цій галузі, то їх для освіченої людини набути дуже легко: досить щодня відірвати годину (або хоч пів години)... від карт для тієї самої української граматики, про яку згаданий вище добродій і чути не хотів, дарма, що пише безграмотно... Я мала честь одержувати його листи та рахувати в них помилки десятками. Та й жінки (при бажанні) могли б урвати щодня пів години часу для засвоєння хоча б основних правил нашого правопису... Виключно важне, щоб наші жінки стежили за чистотою своєї мови, особливо ж розмовляючи з дітьми... а це зайвого часу не вимагає...

Недавно я одержала листа від однієї пані, яка дуже пишається тим, що має вищу освіту: в 15 рядках її коротенького листа було 16 помилок!

Нам, бачите все ніколи! І чи ж дивно після цього, коли наша молодь і наші діти розмовляють спотвореною мовою?!?

Ідучи одного разу територією табору і минаючи барак за бараком, я раптом почула з відченого вікна дитяче скиглення: — «мама! кушать!» — уперто повторював дитячий голос. В отворі вікна стояла молода жінка з ніжним, інтеліґентним личком і пишною зачіскою. — Вот сейчас уже дам! — відповіла вона дитині, якої я не бачила...

Іншим разом, прямуючи до виходу з табору на вулицю, я побачила маленьке, чарівне дівчатко років восьми, яке, плачучи на весь голос, стрімголов бігло до жінки, що сиділа біля бараку. Кинувшись з розгоном в обійми матері, дівчатко, захлинаючись, заплакало ще голосніше, в інтервалах, плачу вперто повторяючи незрозумілі мені слова: «Сі пучало! Вже... вже... сі пучало!»

Я зупинилася. — Чого так плаче ваша маленька? — спитала я.

— Прошу пані, вже сі розпочала вистава для дітей, а моя Іренка сі — спізнила, — дуже чемно пояснила мені «модерно» зачісана й модно вдягнена пані.

Цей відгомін Збруча з ніжних дитячих уст маленької Іренки глибоко запав мені в душу. Він примусив мене глибше задуматися над проблемою нашої мови, він дав мені ідею написати цю статтю...

До речі: про ім'я «Ірена»... Воно дуже модне тепер серед українських еміґрантів, що живуть у французькій зоні Австрії: новонароджених дівчаток здебільшого називають Іренами, а колишні Орисі вже самі перефарбували себе на Ірен. «Irene» — це ж, бачите, по-французьки, і для нашого українського вуха бренить воно надто приємно: куди краще, ніж «Орися»! Живучи у французькій зоні, ми в масі своєї **не знаємо** французької мови (дарма, що це мова всесвіту!), але французькими іменами (особливо жіночими) ми цікавимося. Вони двох категорій: 1) Гелене, Ірене, Маделеіне, 2) Анетте, Нанетте, Ганріетте. Отже, і ми наші жіночі імена переблюємо за цими двома зразками: Орисю на Ірену, Олену на Гелену, Ганнну на Анету. Є в нас і Арети, а незабаром, мабуть, з'являться й Гапети...

Що це? Фалшивий аристократизм чи цілковита відсутність поваги до себе? Але дивуватися не доводиться: хто не поважає своєї мови, той не поважає себе і свого імени... Цікаво було б довідатися, чи на теренах американської та англійської зони Австрії та Німеччини наші Катрусі перефарбувалися **вже на Кет,** а Марусі на Мері?

І цю прицеплену нам ворогами неповагу до себе, до всього свого й до своєї мови ми зі спокійним сумлінням несемо в далекі світи... Замість того, щоб, приїхавши за океан (до Арґентіни, Бразилії або Канади), **принести братам і сестрам нашим справжню українську мову — соковиту і чисту, не засмічену чужим і ворожим брудом, ми... звертаємося до них польсько-українським або російсько-українським жарґонами і робимо цим дуже неприємне враження... бо там є чимало людей, які дбають про мову і знають її.**

Але й це ще не все: неповага до **свого,** до **себе** й вироблена віками звичка імітувати все чуже, спускає нас ще нижче... Наведу факт: приїхавши до Канади, наші скитальці обома руками хапаються за новий англійсько-український жарґон, і за пів року вже починають ним козиряти: горді, бачите, тим, що так **швидко** засвоїли вуличні, поперекручувані англійські слова. Ось що пише про нас канадійський часопис «Український Голос» 29 вересня 1948 р. в статті «Дещо про дещо»:

«Жарґоном говорять, звичайно, люди, **яким байдуже,** як вони говорять, отже люди менш свідомі; та коли говорять ті, що тут живуть довгі літа, то це менше диво, але **диво велике,** коли за жарґон хапаються недавно прибулі.

Стає Вам дивно, коли ви говорите чистою українською мовою, а новий жарґоніст не звертає на вас уваги і говорить з вами недавно набутим жарґоном. І вам виглядає, що він ось що думає:

— Ти гадаєш, що, коли я недавно приїхав, то я тутешньої мови не знаю, отже говориш до мене ще **старою мовою,** щоб я нібито зрозумів, а я покажу тобі, що я тутешню вашу мову за короткий час «перфектно» опанував. Ось лише послухай!»

І соромно робиться, читаючи ці рядки... Може серед тих еміґрантів, про яких тут мова, є і наші з вами знайомі, Шановний Читачу?

Свої враження автор щойно цитованої статті підсумовує так: «...думаючі люди жарґоном не говорять. Коли говорять по-українськи, то не мішають англійських слів, а коли по-англійськи, то не мішають слів українських. Вони не вживають жарґону навіть тоді, коли хтось жарґоном з ними говорить. **Бо жарґон до людських мов не належить, — це мовне каліцтво. І недобре свідоцтво... Жарґон це засмічування і нищення мови».** (Підкреслення мої — О. З.).

Якими ж очима мають дивитися українці, які живуть за океаном **десятки** років **і свідомо** зберігають свою мову (а такі там є) на наших еміґрантів, які лише кілька місяців тому приїхали і вже розмовляють жарґоном?!? Як мають дивитися на них молоді люди, ті, що ніколи України не бачили, але які свідомо прагнуть до опанування **своєї** мови?!?

Хто читає заокеанську пресу знає, що серед українців заокеанських країн є рух за вивчення своєї мови, літератури, мистецтва й минулого. Там великою популярністю користуються культурно-освітні українські курси та спеціяльні курси українознавства: їх відвідують і дорослі й молодь, на цих курсах вчаться, їх закінчують... І нехай український загал за океаном **не** досить ще опанував свою мову, — бо досконале знання ніколи не приходить відразу... Важне те, що вони **прагнуть** знати свою мову, і вони її знатимуть...

Вже з зацитованої вище статті видно, що люди там цікавляться мовою, і що питання мови **не є для них останнім:** не випадково ж бо вони так уважно прислухуються, як розмовляють недавно прибулі скитальці.

Чому ж ці люди, відірвані від Української Землі десятками років і тисячами кілометрів, можуть розуміти вагу цього питання, а наша інтеліґенція на **еміґрації** — ні?!?

ІВ. ДЯЧЕНКО

Бедлам*) совєтських вчених

«Суспільний лад усіх держав світу, за винятком совєтської держави, в надто малій мірі визначався розвитком науки. Лише в нашій країні, від часів великої жовтневої соціялістичної революції, вчення Маркса-Енґельса-Леніна-Сталіна було свідомо покладено у основу утворення і дальшого розвитку суспільства... Наші наукові пляни, що охоплюють усю різноманітність наукових та технічних дисциплін... республіканські академії, спеціяльні академії, такі як Академія сільсько-господарських наук ім. Леніна, Академія медичних наук, Академія архітектури мають свої власні великі пляни... У цілому наш науковий ПЛЯН на ближчі п'ять років має вигляд НЕВЕЛИЧКОЇ БІБЛІОТЕКИ»... (підкреслення мої — І. Д.) — так декляруе з совєтського Олімпу президент Академії Наук СССР С. Вавілов (Вестнік Висшей Школи, ч. 2, 1947 р. ст. 3)...

У пляні наукової роботи Московського варстато-інструментального інституту на 1946 р. було зазначено 194 теми на 150 наукових робітників... 828 наукових робітників 14 великих вищих учбових закладів, узятих на вибір, розробляють 938 тем»... — також виголошує з того ж таки Олімпу божок меншого маштабу — голова Центрального комітету союзу працівників вищих шкіл і науково-дослідних установ А. Данілов.

«1946 р. в університеті закінчено до 700 наукових праць... написано 60 підручників і учбових посібників для вищої школи...» — переконує Ленінґрадський університет (Вестнік Висшей Школи, ч. 4, 1947 р., ст. 6).

Минув лише рік після закінчення війни!.. Лише рік після страшної руїнації Ленінґраду!.. Стає майже моторошно від величезности цих маштабів наукової роботи, а особливо сторонній людині, яка не бачила, але лише чула про СССР... Це ж не один десяток, а тисячі наукових тем за один рік, бо ж тем навіть більше, ніж наукових робітників!.. І це все на тлі страшної повоєнної руїнації центральної частини СССР, де билося серце наукової думки, бо зруйновано було майже всі наукові заклади від Сяну до Волги...

Самі ж большевіки пишуть: «116 вищих учбових закладів потребують переведення великих відбудовних робіт, а частина вищих шкіл вимагає цілковитої відбудови... вартість устаткування Київського університету, знищеного та пограбованого окупантами, складає 50 млн. руб., Воронізького університету — 42 млн. руб., Ростовського університету — 20 млн. руб. тощо»... І далі: ...«Вищі школи міністерства вищої освіти почали 1946/47 учбовий рік, маючи лише 63% довоєнної кількости учбових та житлових площ»... (Вестнік Висшей Школи, ч. 4, 1947 р., ст. 38—39).

Чи можливо ж на мить припустити думку про ймовірність того маштабу наукової роботи в СССР, про який говорять проводирі совєтської науки? Чи є ґрунт для здійснення тих мітичних плянів, які посилено реклямує Вавілов? Чи може він виконує лише один з заповітів Леніна: «Якщо в нашій газеті буде 95% неправди і лише 5% правди, але ця неправда є корисною для пролетаріяту, навіть тоді газета не сміє іґнорувати цю кореспонденцію».

Чи є будьякі перспективи, взагалі, хоч би для нормальної наукової праці в СССР?.. Звичайно, що ні; їхню фантастичність можна довести на підставі фактів, узятих з їхньої ж — совєтської преси.

Треба зауважити, що науково-дослідну роботу в СССР можна поділити на 3 категорії: 1) теми оборонного значення, 2) теми промислово-господарського характеру, 3) державно-бюджетові теми.

До керування і праці над першими темами притягають лише найвизначніших науковців, добре перевірених і не менш добре заляканих НКВД; такі праці виконують у цілковитій таємниці і перебувають вони кожну мить під безпосереднім пильним доглядом спеціяльно вишколених аґентів НКВД, які більш-менш обізнані з питаннями цих тем. Дуже характерним є те, що науковців, які працюють над оборонними темами пильнують майже однаково і партійних, і позапартійних. Бо і тим, і тим не вірять. Цих людей дуже добре забезпечують всім, але їх порівняно мало, а головне вони перебувають під постійним страхом: найменша підозра — і розстріл стає неминучим. До цієї ж групи, щодо матеріяльного забезпечення, залічують у СССР і тих найвизначніших вчених, які працюють над теоретичними темами в різних ділянках науки і, хоч їх і не засекречують, але пильний догляд НКВД нам ними майже той самий, що й над попередніми.

Друга група (промислово-господарчі теми) значно більша за першу. Над ними працюють ті звичайні вчені, які керуються переважно спеціяльними (спорідненими з промисловістю) катедрами і які можуть прислужитися до здешевлення тієї чи іншої продукції виробництва. Ця група вчених працює, власне, не над науковими темами, а скорше над раціоналізаторськими, бо ці теми нічого нового в науку не вносять, а тільки спрощують, раціоналізують виробництво. Так, наприклад, захотів Сталін запровадити стахановщину до виробництва сталі, — дається категоричний наказ якомусь металюрґійному комбінатові скоротити витоп сталі в мартенівській печі на 1—1½ год., тому, що коли, наприклад, в Америці цей процес вимагає нормально 7—7½ год., то за однакових умов у СССР він **мусить** тривати 6—6½ год. Дирекція комбінату відразу ж звертається до катедри «металюрґія сталі» певного металюрґійного інституту і пропонує: «Виконати науково-дослідні роботи» для скорочення часу мартенівського процесу.

Цієї нагоди керівник катедри чекав вже давно. Він негайно складає кошторис до цієї «науково-дослідної роботи» на 100—150 тис. руб. (це ж бо для комбінату копійки!), складає певну угоду з комбінатом, одержує добрий аванс і... і вся катедра (а також і споріднені з нею інші катедри) «працюють». Насамперед відомо, в якому саме напрямку може і мусить провадитися «науково-дослідна робота»: треба підвищити тепловий режим мартенівської печі на 150°—200° і процес витопу сталі скоротиться. Отже, вигорання вуглецю, силіцію, манґану тощо відбуватиметься прискореними темпами.

Що станеться від цього з самою мартенівською піччю, який позитивний чи неґативний ефект для виробництва буде після «стахановщини в металюрґії» — це не цікавить ні катедри, ні комбінат. Наказ Кремля — виконаний, «ордени Леніна» — забезпечені, бо «даґналі і переґналі»... А наслідки?: От вони: а) ні одні вогнеупори, з яких складаються мартенівські печі, довго не витримують такого теплового режиму; б) навіть з найліпшими у світі українськими (донбасівські) вогнеупорами (які ще 50—60 років тому експортували закордон як найдорогоцінніший металюрґійний матеріял) — «стахановці» не можуть дати ради, бо й українські вогнеупори не витримують; в) у той час, коли закордоном мартенівська піч без капітального ремонту може витримати 140—150 процесів топлення сталі, в СССР за тих самих умов, але з застосовуванням «стахановщини» — піч витримує 68—70 процесів, що в 5—6 разів переважає всі вигоди досягненої економії 1—1½ год. часу.

Такі «науково-дослідні» теми трапляються і в інших галузях промисловости (напр., реґенерація шмаровидла», «боротьба з замерзанням вугілля у вагонах» під час транспортування і т. д.). Ця група науковців спеціяльних катедр — є, так би мовити, «буржуї» (в совєтському розумінні), не зле забезпечені, вони можуть більш-менш вільно рухатися, бо нагляд НКВД за ними не є таким пильним та настирливим, а тому ця група вчених і викликає завжди заздрощі в науковців з інших катедр.

Третя група тем є об'єктом праці основної та найчисленнішої групи вчених. Сюди належать: а) майже всі катедри університетів, б) катедри інститутів гуманітарних і медичних наук, в) катедри академій, не пов'язаних безпосередньою з промисловістю, г) катедри спеціяльних інститутів, але також не пов'язаних з будьяким видом промисловости (катедри математики, фізики, теоретичної механіки, астрофізики і т. д.)

Отже, це майже всі вчені (за винятком тих, які віднесені до першої категорії), що за спеціяльністю не пов'язані безпосередньо з промисловістю. Це є, так би мовити, парії вчених; вони є тим погноєм, з якого живляться, який використовують і вищі (забезпечені) науковці, й кожний партійний можновладець.

Трагедія цих вчених у тому, що вони можуть працювати лише над т. зв. «держбюджетовими» темами. Це значить, що скільки б ці науковці на працювали, скільки б часу не витрачали на науково-дослідну роботу, жадної додаткової платні за це вони не дістануть...

Життя вчених в СССР є злиденним. Керівник катедри одержує реальну місячну платню, яка дорівнює вартості одного дешевенького «щиро-совєтського» убрання, тай за умовою, що він не витрачатиме ні одної копійкі ні на їжу, ні на мешкання, ні на родину. І тому цілком зрозумілим, що такий вчений кидається не до «науково-дослідної» роботи, а до будьякої іншої, до такої, яка б дала йому додаткові суми **грошей,** отже до **платної** роботи. Тиск адміністрації, постійні наґінки за невиконання наукової роботи до призначених термінів завжди викликають розпачливу відповідь вченого: «Та мушу ж я з чогось жити!?. Та мушу ж я з чогось прогодувати родину?..» І, як правило зараз же чується льодова відповідь: «До вашої платні входить і платня за науково-дослідну роботу, а тому ви **мусите** її виконувати за призначені терміни».

«...Наскільки важливим є суворий контроль (за виконанням науково-дослідних праць — І. Д.) можна мати уявлення на підставі показників виконання держбюджетової тематики в 1945 р. Так, у Московському інституті сталі плян виконано на 25%, у Московському технологічному інституті харчової промисловости — на 30%, у Інституті хемічного машинобудування — на 37%, у Інституті кольорових металів — на 39%... Обмежити облік лише за темами... і не провадити його за виконавцями ми вважаємо неправильним. Такий облік, поперше, не усуває найсерйознішої хиби — невиконання до певного терміну плянів наукових праць і, подруге, **не показує** хто ж з науковців (а їх досить багато) **не провадить наукової роботи...** Однак, у ряді вищих шкіл намагаються розглядати науково-дослідницьку роботу як приватну, **а не як таку, що органічно випливає з посади, яку має професор, доцент, асистент...»** (Підкреслення моє — І. Д.).

Що ж залишається робити цьому злиденному науковцеві? Лише одне — навантажуватися, як ішакові (Кавказький осел — Ред.) додатковою роботою, щоб заробити для родини якусь зайву копійчинку. І вони й використовують кожну вільну годину і навантажуються, де тільки можна і як тільки можна. А звідси зрозуміло, що для безплатної науково-дослідної роботи у них не вистачає часу.

«...Наприклад, у Московському варстато-інструментальному інституті є 35 сумісників *)... У Московському гірничому інституті — 21 сумісник... у Московському текстильному інституті — 56... У Москві, де є достатня кількість кваліфікованих фізиків, професор Ж. посідав у трьох вищих школах посаду завідувача катедрою фізики (у вечірньому металюрґійному, комунального будівництва та інженерно-будівельному інститутах), професор Я. завідує катедрами фізики у двох московських вищих технічних школах і одночасно в Московському університеті. Дві катедри графіки очолює професор К., який працює одночасно в одній з військових академій. Казанський професор Т. один час мав шість посад... Казанський професор біохемії Б., не маючи змоги упоратися зі своїми сумісництвами, вирішив виступити як «працедавець» і з своєї кишені оплачував асистентові Н. за керування замість нього практичними роботами в університеті...» (Вестнік Висшей Школи, ч. 2, 1947 р.) «Чимало робітників вищих шкіл та науково-дослідних установ посідають штатні посади інколи в п'яти-шости місцях, при чому деякі з них мають сумісництва у двох містах»... (Вестнік Висшей Школи, ч. 4, 1947 р., ст. 27).

І той же президент Академії СССР С. Вавілов, який запевняв, що самих плянів науково-дослідних робіт є ціла бібліотека, і який підкреслює, що: «Нам ще не відомо, якими шляхами піде наука в капіталістичному світі. Але для нас ясне, що в совєтській державі наука несе найбільші користі, які дозволять зробити життя більш щасливим та радісним»..., не соромлячись лише через дві сторінки пише: ...«Дослідна робота в деяких вищих учбових закладах і на окремих катедрах завмерла, НАУКОВОЇ РОБОТИ У РЯДІ ВИПАДКІВ НЕ ПРОВАДИЛИ І НЕ ПРОВАДЯТЬ САМІ Ж ПРОФЕСОРИ ТА ВИКЛАДАЧІ. ТАК ВИНИК ХВОРОБЛИВИЙ ПРОЦЕС І, НА ЖАЛЬ, НЕ РІДКИЙ ВІДРИВ ВИКЛАДАННЯ ВІД ДОСЛІДЖЕННЯ»... (Підкреслення моє — І. Д. Вестнік Висшей Школи», ч. 2, 1947 р., ст. 215).

Якою цинічною, брутальною брехнею дихають слова голови Центрального комітету робітників вищих шкіл та науково-дослідних установ А. Данілова (Вестнік Висшей Школи ч. 2, 1947 р.), який вже хоч би відповідно до своїх функцій у першу чергу мусів би виступати на захист тяжко-покривджених науковців цієї категорії. Він добре знає, що саме злиднями і викликається надмірні навантаження, що саме злидні і є причиною виснаження цих жертв, бо кожного дня САМЕ ВІН чує їхні протести проти злиднів, і для того, щоб відразу ж затулити їм рота, пише: «...сучасний матеріяльний стан складу професорів та викладачів вищих шкіл вилучає спроби пояснити широке розповсюдження тепер сумісництв матеріяльною незабезпеченістю...» (там же — І. Д.)

І цілком зрозуміло, що ні один із можновладців навіть і не намагається дати пояснення цьому явищу, бо сам давно знає дійсну його причину. І коли подаються несміливі протести проти неймовірного визиску наукових сил, то це лише «голос вопіющого в пустелі»...

(Далі буде.)

*) Відомий будинок божевільних в Анґлії.

*) Сумісниками в СССР звуться ті, хто працює в кількох підприємствах. Додаткову роботу вони суміщають з основною — Ред.

«СЛУХАЙТЕ РАДІО»

Чехословацьке радіо розпочало роз'яснювальну кампанію щодо браку харчів і товарів у країні. Ця кампанія має характер відповідей на запитання такого характеру: «Чому теплий одяг продається в крамницях влітку, а зимою його не можна купити? Чому на чорному ринку продаються високоякісні текстильні товари, а в крамницях — ганчір'я?» тощо. **Радіо намагається виправдати це браком сировини й закликає населення повідомляти поліцію про випадки спекуляції і т. д.**

Ця кампанія нагадує відомий совєтський анекдот: Доповідач на черговій конференції Верховної Ради оповідає про те, що, мовляв, в Одессі побудували величезну текстильну фабрику. «Пробачте, товаришу, — я сам з Одеси, але мені нічого невідомо про таку фабрику», — чути несміливий голос одного з присутніх. «Ви повинні уважніше читати нашу пресу!» — визвірився на бідного представника Одеси високопоставлений партійний доповідач.

Шанхай впав

25 травня комуністичні війська увійшли до Шанхаю. Після запеклих боїв у передмістях, китайські національні війська залишили місто майже без бою і відступили до порту Вусунґ. **Здобуття комуністами Шанхаю закінчило одну з вирішальних фаз китайської війни і має для них не тільки військово-стратеґічне але й величезне політичне значення.** Не виключене, що після цієї перемоги Совєтський Союз офіційно визнає китайський комуністичний уряд і намагатиметься добитися такого визнання і від Об'єднаних Націй.

Західні держави надають великого значення факторові падіння Шанхаю. Негайно ж після зайняття міста комуністами США звернулося до ряду Тихоокеанських і Атлянтійських держав з пропозицією скликати конференцію в справі узгіднення політичного і дипломатичного відношення до комуністичного уряду в Китаї, тому, що, мовляв, деякі уряди висловили вже згоду увійти в дипломатичні зв'язки з Китайськими комуністами, як тільки буде проголошений комуністичний уряд для всього Китаю. Це може здійснитися після здобуття комуністами Кантону, на який спрямований тепер їхній головний наступ.

Лондонський часопис «Дейлі Мейл» повідомляє, що міністр Ейчісон перед від'їздом до Парижу обговорював з британським амбасадором у США справу визначення на Далекому Сході так званої демаркаційної лінії, поза яку комуністичні впливи не мали б бути допущені. Згідно з твердженням часопису, весь Китай мав би опинитися у сфері комуністичних впливів.

Як повідомляє ДЕНА, **китайський національний уряд плянує організувати нову лінію оборони у південному Китаї.** На цю лінію вже розпочали стягати війська. З уваги на критичне становище, **китайський парлямент ухвалив одноголосно запросити маршала Чан Кай-Шека негайно прибути до Кантону й очолити головний штаб боротьби проти комуністів.** Чан Кай-Шекові доведеться організувати оборону в дуже важких обставинах, зумовлених не тільки військово-стратеґічними поразками національного уряду, але й моральним розкладом серед китайських урядових військ.

Всі закордонні кореспонденти преси однозгідно підкреслюють, що, у протилежність до добре організованих і дисциплінованих комуністичних військ, **урядові війська перебувають у стані великого морального розкладу.** Часто трапляються випадки, що цілі дивізії переходять до комуністів. Надзвичайно добрим показником настрою урядових військ є такий факт: відступаючи з Шанхаю, урядові війська залишили на будинку міської управи плякат з написом: «Вітайте — народня визвольна армія». Ряд ґубернаторів провінцій, що перебувають ще в руках уряду, відмовляються тепер виконувати розпорядження національного уряду, так що це привело до димісії уряду. Сподіваються, що новий уряд складатиметься у більшості з військовиків.

ОГОЛОШЕННЯ

Нижче подані особи одержали через нашу Централю посвідки на працю і помешкання в США. Просимо цих осіб або їхніх знайомих, що знають місце їхнього перебування, негайно зголосити до нашого бюра точні адреси:

Баґан Катерина, **Воробій** Надія, **Галко** Іван, **Ганушевський** Мирон, **Деркач** Микола, **Квасницький** Любомир, **Копилець** Василь, **Кренців** Зенон, **Лемхик** Василь, **Олеиюк** Ірина, **Оленюк** Марія, **Пипський** Микола, **Потнік** Юлія, **Стаценко** Юлія, **Томчук** Іван, **Хопик** Іван, **Цап** Володимир, **Шашкевич** Михайло, **Щивиблюк** Степанія.

ЗУДАК.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Канцелярія Головної Управи З'єдиненого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Мюнхені-Пасінґу (Бісмаркштр. 20/105) просить пані **Пачовську,** вдову по письменникові Василеві Пачовському, **негайно** зголоситися особисто в ЗУАДК у власному інтересі.

ЗУАДК.

*

Подаючи число конта Союзу Українців в Німеччині в «УГ», ч. 3, трапилася помилка. **Число конта СУН є 472176.** Хто вже висилав гроші на число конта, що було подане в останньому числі «УГ» просимо довідатися в банку.

Секретаріят СУН.

«Український Голос»

Редаґує Колеґія.

Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статтей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працею редакційною. Передрук матеріялів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації — „Ukrainische Stimme", München 8, Ayingerstraße 25/o.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice". Authorised by CAD, EUCOM HQ. Authorization April II, 1949. No UNDP 335. weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholit, Munich, Rosenheimerstr. 46a. Printer: „Südost-Kurier", Bad Reichenhall.

UKRAINIAN VOICE - Ukrainian Weekly Nr. 5-6 — 16. 6. 1949

UKRAINISCHE STIMME - Ukrainische Wochenzeitung

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК І. Ч. 5-6 | МЮНХЕН, четвер, 16 червня 1949 | Ціна 40 пф.

ІКАР

Національно-державна рація

Якщо національно - державна справа для нашої політичної еміграції є найвищим законом, то національно-державна рація мусить бути для неї найвищим критерієм, якому підпорядковуються всі інші критерії, і на основі якого треба розцінювати її (еміграції) **діяльність.** На жаль, про це часто забувають, а інколи навіть трапляються випадки, що дехто зовсім втрачає розуміння змісту цього вищого критерію і сама згадка про нього викликає в них іронічні усмішки. Тому то наші вчинки так часто і розминаються з нашою метою, а в нашій еміграційній практиці виникають недоладності та ухили. Прикладів цього можна навести чимало.

Для кого ж, як не для національно-державної справи, має бути національна революція в Україні? Але дехто з наших «революціонерів» розуміє цю справу зовсім інакше. От, наприклад, один з часописів, який посилено пропаґує революцію, тут же запроваджує анкету в справі соціяльного устрою в Україні після повалення большевізму. Серед відповідей на запитання анкети він дістає зауваження про те, що під час зміни режиму треба уникнути хаосу, який може мати нищівні наслідки для справи визволення та відбудови національної влади. А тому, мовляв, і не можна виступати з «гаслами безкомпромісовими та безсумнівними». Справді, такими гаслами можна викликати самовільний розподіл землі селянам, які не мають ні ременанту, ні робочої худоби для обробки її, а також дезорганізувати усуспільнену промисловість. Ними можна розпалити соціяльні протиріччя, щоб селяни розпочали боротьбу за земельні межі, а робітники за фабрики. Ними можна протиставити прибічників однієї системи власности та користування нею прибічникам іншої системи та викликати цим громадську війну.

Ця згадана відповідь на анкету, заперечуючи беззастережні гасла, поставила порушену проблему під знак національно-державної справи. Чи ж не тому редакція часопису, друкуючи відповідь, не вмістила відповідного уступу статті, доводячи цим, що вона або не розуміє національно-державної рації, або підпорядковує її іншій рації? Виникає враження, що **революція для неї є самоціллю, а революційні гасла ні чим іншим, як лише засобом для здобування мас.** І тут, як бачимо, демагогія, а не якась рація, має і перше, і останнє слово.

Чи не забувається про національно-державну рацію, коли дехто висуває арґумент «мандату мас», який вигадав один спритний публіцист для партійних цілей. Саме так і треба розцінювати той факт, коли одне з угруповань, щоб здобути можливо більше місць в УНРаді, висуває проєкт реорганізації нашого державно-політичного центру, який щойно лише виник за згодою і за участю цього угруповання, і, не маючи іншого арґументу покликається на маси, які до речі, у переважній більшості ставляться цілком байдуже до питання розподілу місць в УНРаді. У зв'язку з цим організується також і моральний тиск на керівні кола, запроваджуючи анкети, провадячи аґітацію, скликаючи віча, виносячи резолюції протесту. Цими всіми засобами ця організація мобілізовує маси проти Центру, але водночас говорить про своє прихильне ставлення до нього.

Хто був свідком загальних зборів СУБ-у в Англії той може ствердити, що там **не можна було говорити про маси, а лише про певні партійні кадри,** які голосували, наче за командою, не задумуючись і не розуміючи того, які будуть з цього всього наслідки. Тому й не дивно, що дійшло нарешті до усунення з СУБ-у сотн. Б. Панчука, хоч саме на ньому і перебував завжди майже увесь тягар репрезентації в Англії українськоїї справи перед чужинцями, і якого, власне, не має тепер ким заступити. У цьому випадку не було місця для будьякої вищої рації. Отже, виникає питання: чим же керувалися провідники згаданих кадрів?

Застосування в українському громадському житті тактики, ужитої в Англії приводять нас до висновку, що «провідники» цих кадрів **дбають насамперед** (а може і виключно!) **про збереження своїх кадрів у певному мобілізаційному стані та напрузі.** З цією метою створюються штучно різні внутрішні фронти. Така тактика — перетворення наших громадських установ на арени для вправ партійних кадрів лише розкладає маси та знеохочує їх до громадських організацій, але в жадному випадку не виховує їх. Ще більше! **Ця тактика переносить політичну боротьбу в ділянку громадського життя, в ділянку релігійну та розбиває нашу еміґрацію на окремі групи за ознаками територіяльного походження.**

Цілком протилежною їй за змістом була, наприклад, практика Гарібальді. Цей великий революціонер італійського національного відродження поводився і боровся зовсім інакше, ніж деякі наші революціонери. Коли після одного невдалого повстання він разом зі своїми бойовиками опинився в Америці, він не просив для себе ні грошей, ні «кер-пакетів», а просив лише купити йомо корабель, на якому він би міг працювати, перевозячи вугілля з Англії до континенту. Він посадовив своїх людей на цей корабель, вважаючи, що серед бурь та небезпек, тяжкої праці та труднощів вони ліпше збережуть свій бойовий дух і готовість знову кинутися в бій. Яка величезна різниця між енерґійною, вольною боротьбою проти стихій і... зриванням громадських зборів!

Розуміння вищої рації втрачають часом також навіть і ті, які стоять на засадах з'єдинення сил та підтримки нашого державно-політичного центру. Дехто з них не хоче зрозуміти, що утворення і діяльність УНРади потребує, навіть вимагає якнайбільшого з'єдинення сил на ниві громадської організації. Безперечно, інколи створюються такі умови, коли вже сама людська гідність мусить бунтуватися, коли вибухає природній відрух проти духового насильства більшости над правами меншости. І от тоді люди, які не мають у достатній мірі сил опанувати свої вчинки, не обмежуються створенням організаційних осередків опозиції, а йдуть на двоподіл, який окреслюється серед нашої спільноти.

Повне розбиття нашої еміґрації на два непримиримих табори, між якими не можна було б перекинути ніякого містка і між якими не лишилося б місця для жадного здорового компромісу — це найгірше, що може статися. Тоді під румовищами самовинищування загребли б ми і нашу національно-державну справу. **А тим часом дехто культивує такий двоподіл і навіть намагається його ідеологічно та організаційно обґрунтувати.** Для цього використовують і різниці віровизнання, і реґіональні відмінности, і нетактовні вчинки окремих осіб чи цілих груп, навіть такі дрібниці, як невміщення якимось редактором чужинецької енціклопедії кількох прізвищ наших діячів. Ще більше! **Дехто використовує навіть саму УНРаду, монополізуючи її для одного табору, так як донедавна повна група монополізувала для себе УПА.** А як це все виглядає, коли розглядати подібну діяльність з точки зору критерія національно-державної рації?..

Ненавно один з українських часописів опрелюднив листа, який містив у собі поважні закиди проти теперішнього голови ЦПУЕ. Редакція цього часопису, чутливого до всяких сенсацій, поспішаючи подати свіжу новину, не звернула уваги на те, що особа, про яку була мова у листі, має інше ім'я, ніж голова ЦПУЕ, не задумалася вона також і над тим фактом, що голова ЦПУЕ є одночасно і заступником голови УНРади, що, компромітуючи його, кидається тінь на наш політично-державний центр. **Якби ця редакція мала відчуття державної рації, вона зробила інакше і,** діставши цей документ, який обвинувачує згадану особу, **звернулася б насамперед до президії УНРади** і не виносила б відразу справи на вулицю.

Цей випадок викликав безперечно протести зацікавленої особи та її партійних приятелів. І це є зрозумілим і виправданим. У дискусії, яка напевно розгорнеться навколо цієї справи, виявиться досить типова риса нашого еміґраційного суспільства Всі ж бо в нас говорять про «християнську мораль та етику», а тим часом серед нас панує т. зв. муринська мораль, відповідно до якої: «якщо я вкрав жінку чи осла в мого сусіда, то це добре, а коли він їх вкрав у мене, то вже зле». І дійсно, **ті, що тепер протестують проти наклепів, не раз і через пресу і за допомогою шептаної пропаґанди ширили компромітуючі та безпідставні наклепи на їхніх політичних противників.**

Питання державної рації виникає також і у зв'язку з полемікою, яку провадять нині певні дві групи у справі УГВР. Для нашого загалу завжди здавалося, що навколо цієї формації, як зрештою і навколо УПА створено надто багато мітів, щоб можна було добре з цим всім розібратися. Це утруднювало, але не перешкодило, однак, добачити в організуванні повстанчої акції поважного вкладу у нашу визвольну та національно-державну справу.

Щось інше маємо з УГВР та її закордонними представництвами, які її лише компромітують та осмішують. Оскільки її уявляють собі, яка надрядний центр, вона все більше нагадує фікцію. Нині саме ця фікція стає основною перешкодою для координації визвольного руху на рідних землях і за їхніми межами на чужині. **Якби чинники, які мають відношення до УГВР, мали б більше почуття відповідальности, вони б після утворення УНРади припинили б подавати партійну прибудівку за надрядний чинник і вже давно усунули б перешкоди до згаданої координації. Бо ж це полягає в інтересах державної рації, яка вимагає наявности лише одного центру, а не десятьох, так само, як вона вимагає єдности визвольної боротьби, а не її розбиття.**

Наведені нами справи мають значну вагу не тільки самі по собі, але також і як симптоми певних недомагань нашої спільноти на еміґрації. **Причини цих недомагань полягають перш за все у брак державницького виховання, а також у надмірному розвитку групових еґоїзмів та навіть у професійних збоченнях партійних провідників та редакторів нашої преси.**

УнРадна є надрядним чинником, поставленим на сторожі національно-державної справи і для неї єдино-важливою мусить бути національно-державна рація. Вона має право і зобов'язана закликати до порядку всіх тих, хто порушує цю рацію. Навіть більше! Її правом і обов'язком є подбати про те, щоб були виправлені ті ухили у політичному, громадському і культурному житті, які завдають шкоду національно-державній справі. Саме тепер і є слушна нагода для УНРади сказати своє авторитетне слово і прикласти свою руку до усунення всіх недоліків. Подібної нагоди може скоро не трапитися. Хочемо вірити, що цю нагоду не буде втрачено, і наші провідні політики виявлять себе справжніми державними мужами.

Громадська думка і політика у США

Справа засудження кардинала Міндсенті пролунала на увесь світ. Вона бо була темою нарад на ухвал Союзу Об'єднаних Націй і дипломатичних нот. Щодо неї рішуче виступив і Державний Департамент США. Але це сталося лише тоді, коли про справу Міндсенті заговорила преса, коли загула вулиця устами тисячної юрби, яка голосно протестувала проти засудження кардинала. Отже, саме демонстрації і спонукали Державний Департамент нарешті вирішити рішуче своє ставлення у цьому питанні.

Наведений приклад вказує, яку велику вагу, та ролю має в Америці громадська думка. Тяжко сказати, чи це є виявом того демократизму, про який так часто і голосно говорять, чи може це є доказом того, що урядові кола США не мають чітко окресленої та точно устійненої політики, а тому й легко піддаються впливам з боку громадськості. Але і це не змінює факту важливости громадської думки в США. Правдоподібно, доля правди є і в першому і в другому. В кожному разі всяка політична справа у США, щоб перемогти, повинна мати за собою широкі громадські кола.

Зокрема, щодо справи України, то є надзвичайно важним те, що у складі американського народу перебуває і діє організована і політично-активна українська група. Вона може відограти поважну ролю у підтримці політикою США української справи в Европі. І вже тепер можемо ствердити, що наші позиції у галузі американської політики треба завдячувати насамперед діяльності таких організацій, як Український Конґресовий Комітет. Проте, річ ясна, що розбудувати і використати цілком сучасні позиції може лише політичний чинник з Европи, як незалежний ні від кого та у повній мірі самостійний. Це саме, зрештою, можна сказати також і про інші національні групи — польську, литовську, чи будьяку іншу.

Крім цих національних груп та їхніх провідних організацій, у США є чимало суто американських організацій, але таких ,які ґрунтовно вивчають міжнародні питання, а тому й виявляють неабиякий інтерес до різних проблем міжнародньої, зокрема европейської, політики. Ці організації, поруч з пресою, є органами громадської думки США, а тому вони й мають величезне значення для вирішування всіх політичних заходів.

З числа цих організацій і установ треба у першу чергу назвати **«Дар Корнеджі для міжнароднього миру».** Метою її є вивчення умов, потрібних для встановлення тривалого миру у всьому світі, а діяльність полягає у фінансуванні різних дослідних анкет. Але вона не ухиляється часом також і від практичних заходів у справі роз'язання деяких міжнародніх проблем. У період між 1-ою та 2-ою світовими війнами за ініціятивою цієї поважної організації відбувся ряд конференцій, які мали на меті створення балканської федерації. **Члени «Дар Корнеджі для міжнароднього миру» знають і підтримують українську справу.**

Наприкінці минулого року ця організація пережила глибоку кризу, але тепер вона вже її переборола. Справа в тому, що були виявлені зв'язки її директора **Гіла** з аферою передання советам таємних дипломатичних документів Державного Департаменту США. Все це могло мати нищівні наслідки для всієї організації у цілому. Але цього не сталося, бо урядові чинники США відмежували корисну діяльність організації від розкладницької роботи її директора, який був довгий час урядовцем Державного Департаменту.

Другою потужною організацією подібного типу є **Товариство Міжнародніх Справ.** Це товариство видає поважний орган **«Міжнародні справи»** і навколо нього зосереджуються чільні представники політичного світу США. Свого часу, ще за президента Рузвельта, і ця організація виявляла у значній мірі советофільські тенденції. Провідну ролю тоді мали тут т. зв. «ліві елементи». Але після смерти президента та у наслідок рішучої зміни зовнішньої політики США загальні настановлення цієї організації також поступово змінилися. Це дуже типове та характерне для США явище, яке виникло на підставі післявоєнного досвіду советської політики, в наслідок якого нейприхильніші до советів американські елементи перетворилися на непримиреніших їхніх противників. Ці елементи і визначають тепер напрямні політики США.

Також поважною організацією є т. зв. **«Спільна справа»** на чолі з панею **Пен.** Це — порівнюючи нова установа з яскраво протисоветським настановленням. «Спільна справа» зробила велику політичну акцію зі справи Косенькіної, яка, відмовляючись їхати «на родіну», кинулася з вікна четвертого поверху совєтського консуляту в Ню-Йорку. Так само ця ж організація підтримувала Болдирєва, який від імени російського Національно-Трудового Союзу минулого року розпочав досить жваву діяльність. Але цей факт зовсім не означає, що «Спільна справа» неприхильно ставиться до України. Навпаки, вона визнає і готова підтримувати національно-державні змагання українського народу. Організацію очолює пані Пен, яка була гостею на світовому конґресі українських жінок у Філядельфії і виголосила там революційну промову, в якій виявила своє цілковите розуміння нашої національної справи та співчуття їй. Українські впливи в цій організації є сильними і глибокими.

Меншою і більш специфічною організацією є **«Ліґа боротьби проти масових виселень».** Ліґу очолює глибоко ідейна людина — п. **Емепа,** а секретарем у ній працює один українець з Галичини. Вже через своє основне настановлення, Ліґа мусіла зацікавитися українською справою — виселенням українців з-поза «лінії Керзона». Ліґа видала в цій справі, крім різних комунікатів, також окрему брошуру п. В. Душника.

Треба згадати також і про **«Спільну раду для американської єдности».** Одним з відповідальних її співробітників є наш земляк п. **Чиж.** Організація має на меті вивчення різних національних груп у складі американської нації. Вона стежить за їхнім організаційно-громадським життям, пресою, активністю. Інформації «Спільної ради» є важливими і річевими вказівками для офіційних чинників США. Організація встановила, що видавнича пропаґанда українців у США стоїть на одному з перших місць щодо якости.

Вищезазначені організації — це лише кілька головних органів громадської думки США, які працюють у галузі міжнародніх проблем. Та й те лише в одному Ню-Йорку, який, щоправда, є головним центром цих установ. Але подібних організацій не бракує і поза ним в інших містах Америки.

Усі згадані установи в тій чи іншій мірі мають справи з нашими національними проблемами. І це є в першу чергу наслідком активної діяльности американських українців, а також зокрема і представника УНРади в Америці — інж. **Д. Андрієвського,** хоч він і перебував у Америці всього лише кілька місяців.

ОСИП БОЙДУНИК

Націонал-комунізм чи просто соціял-комунізм?

I

Визвольна боротьба українського народу проти червоного московського окупанта стимулюється двома основними чинниками: ПОЛІТИЧНИМ І СОЦІЯЛЬНИМ. **Обидва вони випливають зі самої** ДУХОВОСТИ УКРА*НСЬКОГО НАРОДУ, яка заперечує будьяке рабство. В цьому і полягає гідність української людини. Цю її духовість та гідність можна приборкувати лише **терором і насильством,** як це нині й роблять большевики. І от з цим насильством український нарід і веде непримиренну боротьбу за своє **політичне та соціяльне визволення.**

З духовости українського народу та його боротьби за визволення і оформився **український націоналізм та націоналістичний визвольний рух.** Вони виникли як противага до всяких космополітичних та інтернаціональних ідей і програм, які демобілізували український нарід, паралізували розмах наших визвольних змагань і допомагали окупантам поневолювати наш нарід і його визискувати. Наша нація скоро спостерегла облудність різних інтернаціоналізмів з їхніми політичними і соціяльними програмами та зареаґувала на це притаманнім їй **націоналізмом** і його власною політичною і соціяльною програмою.

У політичній площині наш нарід зі своєю духовістю і гідністю визнає лише **народовладну систему,** тобто устрій, у якому **джерелом влади є український нарід. У соціяльній площині** він визнає таку систему, яка забезпечувала б йому **гідність.** Гідність людини узмістовлюється у свобідній волі розвивати свої духові здібності, вільно висловлювати свої думки та погляди і користуватися знаряддями й засобами виробництва, які мусять дати матеріяльне забезпечення їй та забезпечити виховання нащадків.

Така гідність може бути запевнена лише за умовою існування **приватньої власности** щодо знаряддь і засобів виробництва, права на працю та на її продукти і довільне користування ними.

Помиляються ті, які вважають і пишуть, що приватна власність, яку вони утотожнюють з «капіталізмом», це не є «вічне», а лише «перехідне» явище. Приватна власність це аж ніяк не «історичне явище» і ще далеко не капіталізм, хоч вона і сприяє капіталізмові. Але в цьому не так винна приватна власність, як **лібералізм,** який треба відрізняти від приватної власности і капіталізму, як явища для себе. Питанням капіталізму, приватної власности й лібералізму присвячено дуже багато наукових праць і не так то легко їх охопити або уточнити. Марксистське «вчення» ще далеко не є міродатним в оцінці тих трьох явищ.

Приватна власність це є явище органічне для кожної людини і воно випливає безпосередньо **з інстинкту посідання,** який мала вже й первісна людина, так само, як його має і немовля в колисці. І чи це нам, ідеалістам, подобається чи ні, на це немає ради, бо воно притаманне кожній сьогоднішній культурній і цивілізованій людині, яка різко реаґує, **коли відібрати в неї її приватну власність.**

Якщо ми собі це все добре усвідомимо, то легше буде нам визначати **соціяльний лад,** для людини, зокрема для **української людини.** Ми тоді прийдемо до висновку, що **українська людина** вимагає такого соціяльного ладу, в якому була б запевнена її приватна власність, бо це ж відповідає її духовости і за це вона веде непримиренну боротьбу проти большевицької комуністичної системи, коли йдеться про **соціяльно-економічне питання.** Треба усвідомити, що коли пролетаріят веде боротьбу за усуспільнення знаряддь і засобів виробнитва, то він це робить не тому, що не визнає приватньої власности, а лише тому, що **він її не має.** А коли пролетаріят цю власність набуде, то він стає оборонцем приватної власности і рішучим противником усуспільнення. Отже, мова має бути не про скасування приватної власности, а лише про те, як наділити нею **всіх** громадян і як запевнити їм свобідну працю та матеріяльне забезпечення. Тут і виникає проблема соціяльної політики.

Український націоналізм, який є виявом української духовости, рішуче відстоює приватну власність. Це не значить, що український націоналізм виключає, де того вимагатимуть потреби або бажання громадян, інші форми власности — громадську, кооперативну, артільну, навіть колективну, переважно у важкій індустрії, транспорті, гірничій промисловості й подібних залузях господарства, які повинні бути націоналізовані чи удержавлені.

Про це виразно говориться в програмі ОУН. Але у принципі приватна власність є основою, бо вона узгіднена з духовістю та гідністю української людини, байдуже, що про неї думають, говорять чи пишуть українські соціялісти та марксисти, які чужі теорії намагаються накинути українській людині, називаючи це «поступом» чи «найпередовішими досягненнями сучасних суспільно-економічних наук».

Безперечно, що форми користування приватною власністю не повинні бути ліберал-капіталістичними, де сильніший визискує слабшого і доводить до руїни його, **а з ним і усю національну спільноту.**

В українській державі не сміє бути ані колективістично - однокотелькової казармщини, де ожебрачені терплять злидні, а панівна партійна кліка розкошує, ані ліберально-капіталістичного визиску тими, хто має засоби виробництва тих, хто їх не має.

В українській державі, згідно з програмою ОУН, мусить бути ТРУДОВА ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ **на знаряддя і засоби виробництва. Всі власники і працівники мусять спільно узгіднювати процес виробництва і** РОЗПОДІЛ СУСПІЛЬНОГО **доходу з цього.**

Система, що виключає сваволю ліберал-капіталізму з одного боку, і казармщину соціял-комунізму з другого, є система українського національного солідаризму.

II.

В українському суспільстві є різні ідеологічно-програмові напрямки, починаючи від правих монархістів і кінчаючи лівими соціял-комуністами. Цьому явищу не можна надто дивуватися. Справа полягає не в тому, чи вони є, чи їх нема, а лише в тому — наскільки ці ідеологічно-програмові напрямки відзеркалюють духовість, **прагнення** українського народу.

Ми певні того, що в основному український нарід (у своїй переважній більшості), що переживав колись ліберал-капіталістичні злидні і переживає тепер неймовірно-тяжку колективістичну казармщину, аж ніяк не співчуває цим обом системам і їх **добровільно** ніколи не приняв би і не прийме.

І коли сьогодні на рідних землях чи між нами на еміґрації ще є або вже є люди, які з тих чи інших мотивів стали на «позиції» соціял-комунізму і його пропаґують, то це їхнє власне право. Ми б тільки хотіли, щоб вони, отже ті люди, які стали на позиції комуно-колективізму, визнали це відверто і виступили з відповідною до їхньої плятформи назвою, з відкритим причіллям, а не охвалися за іншими назвами і то такими, які не тільки з комуно-большевизмом не мають нічого спільного, але й є йому саме протилежними та провадять з ним боротьбу.

Недавно («Український Голос» ч. 2) ми писали, що УГВР (в інтерпретації «Української Трибуни») стала політичною партією, яка має свої певні «ідеологічно-програмові» позиції, сформульовані в її плятформі, що є, мовляв, протилежними «позиціям ОУНР». Ці позиції, як зазначає «Українська Трибуна», є «позиціями українського визвольного руху» на Рідних землях, а УГВР є «найвищий керівний і представницький орган українського народу під час його визвольної боротьби» («Українська Трибуна», ч. 22, 8. 5. 49).

У той час, коли ми писали про ці «партійні» позиції УГВР, ми ще не знали, які ж то є ці «ідеологічно-програмові позиції українського визвольного руху», що ними керує УГВР, «Українська Трибуна» (ч. 22) дала вичерпні пояснення. Вона говорить, що «програму ОУН» «перебудовано з вузької підпільної, конспіративної організації... на всенародню, всеукраїнську політичну організацію», яка «цілковито підпорядкувалася цьому загально-національному органові (УГВР — О. Б.) і льояльно виконує всі його постанови».

Ми не маємо змоги зупинятися тут над питанням, що то за «ОУН» на Рідних землях, яка у відміну від ОУНР «на еміграції» «цілковито підпорядкувалася» УГВР. Виходить, що в ОУНР стався справжній розлам.

Отже, ця нова ОУН, цей «самостійницький рух», як пише «Українська Трибуна» «мусів при настанові боротьби вийти з тієї створеної большевиками дійсности». «В цей спосіб дійшло до постання знаної нам... стрункої системи соціяльно-економічної програми, як могутньої зброї ОУН, щоб демаскувати большевизм і мобілізувати **маси** до боротьби».

У політичній площині — «це демократичний лад у майбутній Українській державі» (перша «большевицька дійсність»!).

У соціяльній площині — «Основою суспільного ладу, що при ньому не існуватиме експлуатації людини людиною, буде **суспільна власність** (підкреслення і тут і далі наші — Ред.) на знаряддя і засоби виробництва...», «...народня влада всі економічні ресурси і всю людську енерґію спрямує на побудову нового державного порядку, справедливого соціяльного ладу, на економічне будівництво країни, на культурне піднесення народу». «Капіталізм, тобто той лад, що опертий на принципі приватної власности і необмеженої економічної свободи... допроваджує до витворення клясових антаґонізмів й викликує клясову боротьбу...» «Український націоналізм стоїть на становищі **безклясового** суспільства в майбутній Українській державі...» Один із засобів не допускати до криз є впровадити в економічне життя **пляновість,** організувати **планове** виробництво і розподіл продукції. **Пляновість продукції і розподілу** може бути здійснена лише в **усуспільненому** господарстві. Отже — усуспільнення знаряддь і засобів виробництва...» «Окремо треба відмітити, що на українських землях сьогодні ніде не існує приватної власности. Вся промисловість, торгівля, банки, земля **в Україні** знаціоналізовані Український націоналізм уважає ,що поворот до капіталізму (читай — приватної власности — О. Б.) Україні не потрібний. Український нарід побудує справді справедливий, справді проґресивний суспільний лад на нових основах» (це вже друга, але дійсна большевицька дійсність!)

Читаючи це все, маєш враження, що читаєш Тому Мора, Суена, Маркса, Енґельса, Плєханова, Бухаріна, ну, і, нарешті Леніна-Сталіна. Бракує лише додати — «жіть стало лучше, жіть стало веселей». **Бо чи ж не є це звичайний-звичайнісенький** СОЦІЯЛ-КОМУНІЗМ, **який існує тепер в Україні під большевицьким терором і насильством?**

Бо ж яка різниця цієї «соціяльної політики визвольного руху» від тієї, всім відомої, «політики» також «соціяльної», що від неї український нарід хоче визволитися і проти якої провадить криваву боротьбу вже більше 30 років.

Чи ж думають угаверівці, що український нарід бореться тільки і лише за визволення від російсько-сталінських большевиків, а від українських ні? Чи ж не зрозуміло, що цю «соціяльну політику визвольного руху», яку прийняли і пропаґують тепер угаверівці через «Українську Трибуну», можна буде запровадити і утримати не інакше, як тим же самим большевицьким терором і насильством! І хіба це все має взагалі щось спільне з дійсним визвольним рухом українського народу. з українською духовістю і гідністю української людини? Нарешті, чи це все має щось спільне з українським націоналізмом, який випливає з самої української духовости та з націоналістичним рухом, який дійсно провадить боротьбу за політичне і соціяльне визволення?

Український націоналізм є, власне, духовий і політичний рух, який випливає з нації як духової однотности. Соціял-комуністи також пишуть, що вони «виходять з ідеї нації», а тому, мовляв, й існує інтер**націонал.** Але з того ще аж ніяк не виходить, що вони є націоналісти. Бо їм до того бракує основного, а саме — визнання нації як духової однотности і окремішности та визнання за нею права — згідно з цією її духовістю — формувати суспільний лад нації, чи «соціяльну політику». Покликування на те, що «Англія і Франція сьогодні вступили на шлях націоналізації окремих найважливіших галузів народнього господарства...» і тим виправдовувати своє «соціяльну політику», це є або нерозуміння власної «соціяльної політики», або непорозуміння соціяльно-економічних процесів, які відбуваються тепер в Англії та Франції, або замилювання очей, розраховане на наївність читачів. І дійсно, там же читаємо, що «в українській державі допускатиметься індивідуальне, або колективне, в залежності від волі населення, землекористування», але тут же додається: «В усуспільненому народньому господарстві приватні інтереси окремих людей не можуть бути перешкодою у розвитку продукційних сил України». Отже, дослівно те саме, що писали і пишуть російські большевики. А як це все на практиці виглядає, всім нам відомо!

Мусимо сказати собі щиро і відверто: в українському суспільстві маємо справу з **новим політичним рухом,** а саме — націонал-комунізмом, чи ще простіше — соціял-комунізмом. Але ж тут ми повинні підкреслити, що він не має **нічого спільного** ані з українським націоналізмом, ані з ОУН, які ведуть визвольні змагання проти большевизму. І це ж бо повинні нарешті так само щиро і по-лицарськи **визнати «Українська Трибуна» і УГВРада.**

ВІСТІ з УКРАЇНИ

Видавничадія льність „Радянської України"

Київська «Радянська Україна» (ч. 90) повідомляє: **«Видавництво «Радянська Україна» випустила 100-тисячним тиражем російською мовою збірник оповідань, памфлетів і статей великого російського письменника, основоположника радянської літератури О. М. Горького»** і далі подає, які саме його твори увійшли до цього збірника.

Але нас не це цікавить, хоч відразу ж впадає в око, що майже увесь матеріял збірника складають твори, спрямовані своїм вістрям проти Заходу взагалі й Америки зокрема («Один з королів республіки», «Місто жовтого диявола» тощо). Нас цікавить інше: **Чому саме Державне видавництво України видає цей збірник** РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ. **Це ж бо безпосередній обов'язок Державного видавництва РСФСР.** У чому ж справа?

А справа в тому, що в «країні побудованого соціялізму» — СССР **завжди бракувало і ще у більшій мірі бракує тепер паперу.** Ті, хто жив по той бік «залізної заслони», знають, що навіть у передвоєнні роки, коли нормально працювали паперові фабрики західніх районів СССР, зокрема Білорусі, які давали чи не найбільшу кількість паперу, — дістати, напр., зошит було досить тяжким завданням, так що учням інколи доводилося писати на старих часописах, а щоб одержати копію ухвали суду ви мусили принести свій папір...

Проте видавництва (це ж бо аґітація та пропаґанда!) дістають папір у першу чергу. Фонди паперу за пляном розподіляються між союзними республіками. Звичайно, що лев'ячу частку дістає РСФСР, зокрема московські видавництва, так би мовити, як **видавництва всесоюзного значення.** Цей папір **деякі з московських видавництв** (напр., видавництво партійної літератури, видавництво Інституту Маркса-Леніна, видавництво «Правди» тощо) **дістають фактично необмежену кількість паперу,** бо коли вони перевитрачають приділені їм фонди паперу, то їм дають нові, за рахунок інших видавництв, у першу чергу видавництв «братніх» союзних республік. Але й це ще не все. **З урізаних фондів паперу, які дістають інші** (крім РСФСР) **союзні республіки, досить значна кількість паперу витрачається для різних видань російською мовою,** які є ніби додатковими накладами до видань цих же творів, виконанних московськими видавництвами.

Яскравим прикладом цього і є 100-тисячний наклад збірника Ґорького, що його виконує «Радянська Україна», замість того, щоб видавати книжки українською мовою.

Проте це лише один з прикладів. СУЧАСНА ПРОДУКЦІЯ «РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ» У ПЕРЕВАЖНІЙ ЧАСТИНІ СКЛАДАЄТЬСЯ З КНИЖОК ВИДАНИХ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ. Але у звітах для закордону вони фігурують як українські, оскільки вони видані на теренах України і «українським» видавництвом «Советская Украина».

Села Київщини не забезпечують постачання столиці

Постачання міст Советського Союзу різними товарами, зокрема і в першу чергу харчовими продуктами, **провадилося і провадиться за певними категоріями.** Значно гірше, ніж «серце родіни» — Москва, але, водночас, порівнюючи значно краще, ніж інші міста України, постачається Київ. Це ж бо столиця! Тут зосереджені всі республіканські установи, а у зв'язку з цим і перебуває вся партійно-урядова верхівка республіки, всі її можновладці, так би мовити, «республіканського значення» і до того ж сюди інколи приїжджають люди з-поза «залізної заслони», яким найчастіше саме тут демонструють «потьомкінскую дерєвню»... У найбільшій мірі, як відомо, поліпшується постачання міст СССР напередодні совєтських свят (1-е травня, жовтнева революція).

Але **цього року дуже тяжко було навіть Київ вдосталь забезпечити всім необхідним, у першу чергу харчовими продуктами.**

ПЕРЕВИКОНАННЯ ПЛЯНІВ ЗАГОТІВЕЛЬ НА КИЇВЩИНІ ВОСЕНИ МИНУЛОГО РОКУ ЗУМОВИЛО ТЕ, ЩО ПЕРЕД ПЕРШОТРАВНЕВИМИ ДНЯМИ ВИНИКЛА ЗАГРОЗА, ЩО МІСТО НЕ ДІСТАНЕ ПОТРІБНОЇ КІЛЬКОСТИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ з навколишніх сел, які й самі не мають їх вдосталь.

Це між рядків і стверджує «Радянська Україна» (17. 4. 49.): **«Для забезпечення масової участи колгоспів і колгоспників у ярмарку** (першотравневому — Ред.) **Управління київськими міськими ринками вирядило своїх уповноважених у навколишні райони»...**

Якщо виникла потреба втручання спеціяльних уповноважених (маємо всі підстави вважати, що не тільки ринків, але й деяких інших «солідніших установ»), **то можна собі тільки уявити яку скруту з харчовими продуктами переживають тепер «заможні» колгоспники Київщини!**

СИМВОЛІЧНИЙ ПАМ'ЯТНИК

Власний кореспондент «Радянської України» повідомляє про те, що в Чернівцях «відбулося урочисте відкриття пам'ятника солдатам і офіцерам радянської армії, що полягли у боях з німецько-фашистськими загарбниками за визволення Чернівців. Пам'ятник являє собою скульптурне зображення воїна, що став на коліно, опустивши скорботно прапор.»

Цікавий символ! Схилена постать вояка наче промовляє до всіх у скорботі, що **полягли боролися лише за те, щоб з рук німецько-фашистських загарбників Чернівці перейшли до рук російсько-большевицьких загарбників...**

ЗЛОВЛЕНО КАТА УКРАЇНИ — КОХА

Аґентство «Ройтер» повідомило, що британська військова влада разом з німецькою поліцією заарештувала у Гамбурзі Еріха Коха, колишнього «райхскомісара» України. Після розвалу Німеччини в 1945 року він зник безслідно. Тепер виявилося, що він жив у Гамбурзі під фальшивим прізвищем Рольфа Берґера.

Українська громадськість може висловити з цього приводу тільки задоволення, що нарешті таки і цей кривавий кат України дістане заслужену кару за свої жахливі злочини над українським народом. (Віримо, що й кремлівських катів України також не минує колись заслужена кара!)

ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО

І. МАЛЬЧЕВСЬКИЙ

Олег Кандиба

Чи сльози, чи квіти від нас належать вам,
Підкошені в розцвіті сил, герої?
Коли б то так судилося і нам
Спалити молодість і полягти при зброї!

Леся Українка.

*

Олега Кандибу знаємо як талановитого археолога і поета, трохи — публіциста, але для широкого українського суспільства лишається, по-суті, і до сьогодні мало відоме одне з найсильніших і разом із тим найяскравіших явищ українського світу: **Олег Кандиба — революціонер.**

І навіть тепер, хоч минуло вже стільки часу з дня, коли прийняв він свій мученицький вінець, охопити все його творче діло ще годі! Тим більше, що це діло ще живе безпосередньо в сучасній практиці всього революційного середовища: **Олег Кандиба — хоч фізично знищений — і сьогодні живе серед нас як стимул і дороговказ!** Його потужний дух далеко переріс ті 37 років, у які було замкнене його фізичне існування, і вростає в Україну вічну, цебто — в Україну і сьогоднішню і завтрішню.

37 літ ніяк не можуть вмістити в собі це космічне, наскрізь українське при тому серце, що життєвим подвигом прагнуло викупити з полону неладу свою землю й стати прожектором у майбутнє.

Бо все свідчило у Олега Кандиби про нього ж самого, як про **новий, вищий тип українця,** як про блискуче усіблення старовинної і заразом вічно молодої, грядучої української «раси»: староруського дружинника й націоналіста-революціонера, **нової** людини, очікуваної так пристрасно і Шевченком, і Франком, і Лесею Українкою, і самим Ольжичем, — втілення «мужности, чистоти і непохитности». Це **новий** ступінь — нові мірило і зразок — українського характеру, що, перемігши в собі темний закон минулого — «страх і покору» — стає єдиною реальною запорукою нашого остаточного історичного тріюмфу!

*

Олег Кандиба — **як поет,** О. Ольжич, — бачить обрії тисячоліть, підіймаються землі й океани, виростають люди... Та клясичний ритм космосу, «довічний почвірний колобіг часу» — «переломлюється» від дотику доби, у якій живе поет, на «безумство лету», на драму єдиного і неповторного історичного прояву, яким є українська національна революція

Первісну тугу за віком героїв виповнює воля поета, що хоче співтворити цей вік: поезія чіткої лінії та прозорого образу, але об'єктивного тематичного світу, переходять у поезію власного національного ставання. Слово і думка досягають тут патетичної сили, сили гасла і наказу.

Поет говорить як реформатор:

О, вірте, всі мури земного впадуть,
Як серце обернеш у сурму.
Найвищі бо вежі духовости ждуть
Твойого шаленого штурму.

Цей шаленний штурм — боротьба за державність. Вона — «найвищий закон». «Держава не твориться в будуччині, держава будується нині...» В цій «формулі» досягає творчість О. Ольжича, а з нею може і взагалі українська творчість останніх десятиліть — своєї вершинної ідейної позиції і клясичної чистоти вислову.

А він прямує далі, вірний власному заповітові — «благословенства не форми— **суті»** — включається прямо в боротьбу. Заслуханий в ритм збудженої волі живих поколінь, відхиляє спокусу «прозорих озер науки» й «цінних каскад поезії», бо революція — не випадок, а приречення, конечність, доля.

Свідомі присяги? Свідомі шляхів?
І як небезпечні шляхи ці?
На стяг жовто-синій і зброю батьків...
І пальці холонуть на цівці.

Олег Кандиба-Ольжич — поет і археолог, — пізнає своїм гострим оком в «блідій, середньої постави людині з веселими приплющеними очима і важким підборіддям» даного Богом стерника, і з ним та його середовищем, «леґіоном» очікуваних «великих братів» зв'язує до кінця свою долю:

І твердо іде леґіон...
Там втрат не буває, де жертва
Здобутий в огні бастіон.

З першої половини 30-х років — утотожнює себе з **українською революційною боротьбою, і вона стає найвищим наповненням його днів.**

...Сьогодні найбільшого чину
Вона зажадає від нас.

Стає він окремою ланкою і співтворцем української революції, про що колись мріяв, те сам безпосередньо будує (як ремісник і архітект водночас), здійснюючи вже на конкретній нашій землі — візію Духової Цитаделі — України!

Українська національна революція для нього — і великий духовий плян, і внутрішнє переродження української людини, і, як найвищий вінець цих зусиль, — пряма та відкрита дорога до мети — державности; мети нації — стати собою і сповнити своїм благословенством світ. Бо саме світове посвячення України — закликати, піднести власним героїчним прикладом до найвищого героїчного життя інші народи. Включившися в революцію, Олег Кандиба-Ольжич сам позначає її зміст та форму. **Українська національна революція і Олег Кандиба-Ольжич — одне.** Відмежувати Його — революціонера від О. Ольжича — поета — те саме, що сплющити й змалити його постать, бо націоналістична революція була не лише призначенням, але й апотеозом та вінцем усієї його творчої істоти, найвищою поемою його життя. З посвяченістю справжнього сподвижника, виковував він із твердого металю свою зброю, прийнявши з «гордовитою зухвалістю та твердою мужністю» за це муки.

Ніколи нікому не стерти,
Що сріблом ясної сурми —
Шкодуємо тільки, що вмерти
Удруге не зможемо ми.

Увімкнувшися в Рух — пляново, як керівник культурного сектору, він розбудовує українську культурну дійсність. Не боїться, як боялось би стільки паперових «естетів», знизити свій поетичний лет, узятися за працю публіциста й організатора. Він — сильний, а тому і в цій праці зростає як поет.

А керована ним ланка в культурній розбудові України — явище визначне, хоч повністю ще нерозкрите й невиявлене, — а сам Ольжич — постать, що в'язала, концентрувала, оформлювала в державницькому пляні український дух — стоїть і тут, немов світоч і дороговказ. У дійсну «недосяжну духову піраміду» розгортає він справу української духової реставрації. А сама ідея культурного післанництва через його і його друзів (Теліга, Ірлявський, Чирський та інші) діло і жертву усоблюється з ідеєю державного будівництва в неподільне ціле. **Слово стає чином!**

Поет стає ідеологом, ідеолог — політиком. З часом розкривається повно і ця сторінка його життя — представника Організації на Закарпатті за його державного ставання, керівника націоналістичною акцією в Києві у 1941/2 роках, і нарешті заступника Голови Проводу УН.

*

Останні роки жив дійсно життям наопашки, з ногою, поставленою на край «блакитної чаші безодні», але ані посту, ані ідеї не залишив. Засуджений кількакратно і зовнішніми, і внутрішніми ворогами українського народу на смерть — ішов неухильно до свого кінця: «Коли вони мене схоплять, то розстріляють сім разів». І «вони» його дійсно «сім разів розстріляли», замучивши в «бункері» Саксенгаузену.

Відійшов до Бога він як рівний побратим усіх наших героїв і мучеників за віру та краще майбутнє українського народу. Зроджені його волею наріжні вежі української духовости, проте, втримаються. З твердої волі, з твердої праці, з чистої самопосвяти української революції виросте Цитаделя Духа — **Держава, підвалини якої прокладав і тримав на собі, і тримає їх дотепер, Олег Кандиба-Ольжич.**

В одній з організаційних відозв він сказав: «Чуємо в собі присутність великої і чинної віри. Бачили і бачимо чини наших друзів, що не вагаються в ім'я її наразити і покласти своє життя. Жива віра, віра, що не спиняється перед жертвами — та, перемагає! То ж у найчорніший блюзнірський час не покидає нас певність нашого остаточного тріюмфу!»

Хай ця певність не покине нас і сьогодні!

НОВІТНЄ УКРАЇНСТВО, ВІДНАХОДЯЧИ І УСВІДОМЛЮЮЧИ СОБІ СВОЮ НАЦІОНАЛЬНУ ІСТОТУ, ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ДЖЕРЕЛ ТРАДИЦІЇ ГЛИБШЕ, ПОВНІШЕ ТА ІСТОТНІШЕ СХОПЛЮЮЧИ ЇЇ ЗМІСТ І ФОРМУ, ТЕ СТАЛЕ ВІЧНЕ, ЩО В НІЙ ТВОРИТЬ НЕВІД'ЄМНУ ПИТОМЕННУ ХАРАКТЕРИСТИКУ НАЦІЇ.

О. Кандиба - Ольжич.

ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

Голосіння

(на труну Ольжича).

Був стрункий, неначе ясень,
дужий, мов царенко.
Де наш красень, де наш красень —
вмер... вмер, молоденький.
Ой, не вмер він, ой, не вмер він
смертію своєю,
не зеленим вкритий дерном
дбайливо ріднею.
І китайка жалобова
тіла не прикрила...
Може, галич десь у рові
сині очі пила.
Очі пила, рвала тіло
пазуром хижацьким,
і ніхто не трапивсь біля
сполохнуть зненацька.
Де знайти би місце скону.
Де кісток шукати?
Щоб троянду там червону
посадила мати.
Щоб юнацтво України
присягало свято
на прапори жовто-сині,
за свій край вмирати.

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНУ НА МІЖНАРОДНЬОМУ КУЛЬТУРНОМУ З'ЇЗДІ

За ініціятивою італійського центру для університетських зносин із закордоном і під керівництвом Калярійського університету 15—31 травня **відбувся міжнародній культурний з'їзд у столиці Сардинії— Калярі,** що був присвячений студіям проблем середземноморської цивілізації. Крім італійських культурних і наукових діячів (майже усі університетські професорі), запрошені були до участи в ньому і деякі чужинці, **зокрема українець др. В. Федорончук.** Під час з'їзду виголошено понад 30 рефератів з різних наукових тем.

Др. Федорончук 20 травня **прочитав реферат — «Зв'язки між Україною і Заходом протягом історії».** Про його реферат вміщені прихильні до українців матеріяли у місцевій пресі.

З інших чужинців читали реферати: швед С. Ґуннард, професор шведської мови і літератури в римському університеті («Огляд сучасної шведської мови і літератури»), французи Жан Рене Вейсфон («Бальзак і Сардинія») та М. Ле Ляяну («Соціяльні та господарські проблеми західньої Франції»), швайцарка др. В. Ґузенбак із швайцарського інституту в Римі («Римська культура в Швайцарії»), культурний аташе еспанської амбасади в Римі др. Маріо Понс де-Леон («Еспанський театр у золотому віці»), португалець проф. Хозе Віторіно де-Піна Мартінс («Сучасна португальська поезія») та інші. Цілий ряд рефератів прочитали також і науковці італійських університетів.

Під час 7-денного перебування в Калярі **др Федорончук мав чимало дуже цікавих інформативних розмов на тему України та української проблеми, а його доповідь викликала величезне зацікавлення в присутніх науковців.**

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ДУХОВІСТЬ... ВІДБИВАЄ ВСЕ НАПНЯТТЯ ШУКАНЬ І УВЕСЬ ПАТОС ВІДНАЙДЕННЯ ПРАВДИ НАЦІЇ... НА МІСЦЕ РЕЛЯТИВІЗМУ Й МАТЕРІЯЛІЗМУ ПОПЕРЕДНІХ ІДЕОЛОГІЙ ЗРОДЖУЄТЬСЯ, ЖИВЕ, ОРГАНІЧНЕ ПІЗНАННЯ, ЩО ТІЛЬКИ ВЕЛИКА ІДЕЯ І ВЕЛИКА ВІРА ТВОРЯТЬ ЖИТТЯ!

О. Кандиба - Ольжич.

ЗАКЛИК

Американський часопис «Свобода», а за ним в Европі «Українські Вісті» (ч. 36, 1949) повідомили про сучасне становище Музею визвольної боротьби України, що його почали розбудовувати в Празі ще 1925 р. під керівництвом Товариства Музею та за участю всієї української еміграції в світі.

З цих повідомлень видно, що:

1. Музей Товариством і дирекцією переданий у власність З'єдиненому Українсько-Американському Допомоговому Комітетові (ЗУАДК) в Америці, але останній фактичним господарем Музею до цього часу ще не став;

2. Чеська влада, не маючи підстав і мотивів для того, щоб закрити Товариство і відібрати в нього Музей, залишила справу формально незакінченою (ніби ні Товариство, ні Музей ще юридично не ліквідовані), а фактично, навіть без документального оформлення, ліквідувала Товариство та привласнила собі Музей.

Далі в цих повідомленнях є пропозиція, що саме повинні робити українці, щоб домогтися від світової громадської думки визнання потреби зберегти Музей та передати його теперішньому власникові ЗУАДК-ові. Для цього українці мають зорганізувати заходи оборони й відновлення Музею, а саму акцію мусять вести так:

1. Складати петиції від українців у різних державах до празької влади в обороні Музею.

2. Українським науковцям, письменникам та діячам посилати заяви до чеських науковців та національних установ з протестом проти насильства над українським Музеєм і домагатися справедливости та правної поведінки влади.

3. Використати для цієї акції пресу та видання публікацій про заподіяне щодо Музею насильство.

4. Підтримати домагання ЗУАДК-а про передачу йому Музею.

5. І нарешті, українці на еміграції мають здобути підтримку для Музею паризької централі ЮНЕСКО і за допомогою цієї міжнародньої організації домогтися справедливого рішення справи та належної допомоги відновленню Музею після воєнної руїни.

З цього видно, що справа збереження Музею не є безнадійною. А тому, якщо українська еміграція застосує відповідну акцію в обороні Музею, то пощастить зберегти великі історичні цінности, що їх так старанно зібрала в тому Музеї вся українська еміграція в період між двома світовими війнами. Щоб сама акція захисту Музею відбувалася найдоцільніше, необхідно створити в одному з міст американської зони Німеччини Комітет Захисту Музею в Празі. До складу комітету мають увійти представники від **усіх** українських громадських, наукових та станових інституцій. У цьому Комітеті особливо активна участь припадає на **членів** Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» та його жертводавців, що довгий час складали цеглинку за цеглиною на будівлю закордоном цієї наукової всенаціональної інституції.

Закликаємо всіх українців з-поза «залізної заслони» до участи у створенні Комітету Захисту Музею. Саму ж організацію мають започаткувати наші наукові, громадські та станові інституції м. Мюнхена.

Група членів Товариства «Музей Визвольної Боротьби України»

Символ нашої духової єдности

ПОКЛІН МАРІЇ. **Українська еміграція в Німеччині Пречистій Діві Марії, Владичиці й Опікунці України.** З доручення церковної влади **зредаґував Теодор Курпіта.** Мюнхен, 1947, накладом Видавництва Релігійної Літератури Апостольскої Візитатури в Німеччині (серія: літературно-мистецькі збірники), ст. 160.

Глибоко закорінене в серці українського народу почитання Пречистої Діви Марії. Немає сумніву, що **збудований на ляйтмотиві літературно-мистецтвознавчий збірник** (який вже має високододатню оцінку його Еміненції кардинала Євгена Тісерана і кількох католицьких єпископів та архиєпископів Німеччини) **матиме велике поширення серед усієї нашої еміграції. Він бо на це заслуговує не тільки своїм наміром і задумом, а й фактичною якістю виконання.** Обидві висвітлені у вступній статті о. **М. Вояковського** галузі, що в них з особливою яскравістю виявляється наше всенародне почитання Матері Божої — в іконах і в письменстві — детально розглядаються і характеризуються в дальших статтях — о. **Д. Богуна: «Чудотворні ікони Матері Божої на Україні»** і д-ра **Василя Лева: «Культ Богоматері в українському письменстві».** У відміну від цих двох науково-популярних нарисів, статті — проф. **П. Курінного «Пречиста Діва в українському образотворчому мистецтві»** і **Є. Оленського: «Пречиста Діва Марія в українській музиці»** становлять самостійні наукові праці, що в них обидва автори спромоглися (на підставі всебічного використання відповідних мистецьких джерел) на надзвичайно цінні наукові синтези.

Науково-дослідний характер має також і стаття д-ра **М. Гоція: «Вишгородська ікона Богоматері»** — власне, лише витяг з авторового широкого монографічного трактування цієї ж самої теми, яке, на превеликий жаль, за браком місця, не змогло бути тут опубліковане цілком.

Менш задовольняє відділ поезії. Здається, впорядник надто спростив собі завдання, подавши тут приблизно все, що знайшлося під рукою, з віршованих творів відповідної тематики.

У наслідок цього, **поруч з високомистецькими зразками релігійної поезії («Салве Реґіна» Б. Антонича, «Божа Матір» Юрія Клена, «Іржавець» Т. Шевченка** тощо), **маємо в збірці чимало поезій, що в них гідні поваги почуття не знайшли собі відповідного мистецького оформлення.** А в декого з поданих тут поетів — напр., в О. Грицая, О. Стефановича, Т. Курпіти, напевне, можна було б розшукати кращі зразки. Решту поезій взагалі не варто було б включати до збірки, великою мірою репрезентативної, а відповідне вільне місце краще було б викристати для двох-трьох повновартісних зразків мистецької прози (напр. із К. Гриневичевої або з Н. Королевої), хоча б у уривках. Саме **відсутність художньої прози становить у збірці чи не головну і, в усякому разі, важкозрозумілу проґалину.**

Після двох жваво поданих і змістовних імпресіоністичних нарисів — **«Страдецька Гора»** (під Львовом) **А. Вояковської** і **«Наші Мадонни» М. Островерхи** (про ікони Божої Матері в селі Потилича біля Рави Руської), збірник гідно закінчується текстом **«Молебна до Пресвятої Богородиці, Цариці України» о. Миколи Вояковського** і трьома піснями (з нотами): «Ой хто з вас терпить» (у виконанні Т. Купчинського), «Ликуй, Княгине» (слова О. Стюарта, муз. Е. Оленського). Зовнішнє оформлення всієї книжки заслуговує на на беззастережне визнання: папір, шрифт, друкарська охайність, обкладинка **(Ю. Буцманюка),** численні застави й кінцівки (почасти відтворені з чудових українських стародруків, почасти цікаво стилізовані **Ю. Буцманюком і М. Михалевичем),** а головне — велика кількість і надзвичайно висока якість іконографічних ілюстрацій — все це робить «Поклін Марії» одним з наших нечисленних репрезентативних видань на еміграції і надає книжці чималої історично-мистецької вартости.

В. Державин.

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Західнє «НО!» проти совєтського «НЄТ!»

Понад три тижні триває Паризька конференція чотирьох міністрів закордонних справ і за цей час вже з'ясувалися **основні позиції обох партнерів**: міністрів закордонних справ західних держав і Вишинського. Треба сказати, що цей останній розчарував своїх західних колеґ. Їдучи на конференцію, вони, безперечно, сподівалися зустріти в ньому меткого й хитрого противника, який виступить з якимись не менш хитрими й несподіваними пропозиціями так, як це вже бувало на попередніх конференціях з Молотовим. Але так не сталося. Щоправда, **після досить миролюбної поведінки у перші дні конференції Вишинський у другому її тижні знову почав різко виступати проти західних держав**, але при тому він так заплутався в суперечностях, що, фактично, годі й говорити про якусь совєтську ініціятиву на конференції. **Ініціятива перебуває рішуче в руках західних міністрів.**

Першою несподіванкою для західнього світу було те, що, замість того, щоб захищати, як усі сподівалися, рішення відомої Варшавської комуністичної конференції у червні 1948 р. про встановлення єдиного загально-німецького уряду та виведення з Німеччини окупаційних військ, **Вишинський раптом запропонував відновити в Німеччині стан 1945 року, отже відновити діяльність союзної контрольної комісії.** Як ми вже писали, західні міністри відкинули цю пропозицію.

Зі свого боку **західні держави запропонували свій плян**, який передбачає такі п'ять пунктів: **1. Об'єднання Німеччини на основі конституції, схваленої представниками західньо-німецьких країн у Бонні; 2. приєднання східньої зони Німеччини до твореної тепер західньо-німецької держави мусить відбутися за умовою визнання в ній всіх основних свобод людини й громадянина, ліквідації східньо-німецької комуністичної поліції та встановлення повної свободи пересування між усіми зонами; 3. прийняття схваленого західніми державами окупаційного статуту, згідно з яким компетенції військового управління мають бути обмежені до необхідного мінімуму; 4. припинення вивозу репарацій з Німеччини та повернення німцям усіх підприємств, які опинилися в управлінні окупаційної влади** (це стосується совєтської зони, де, за даними західніх держав, деякі галузі німецької промисловости майже цілком перебувають у совєтських руках); **5. встановлення принципу більшости голосів у рішеннях союзної контрольної комісії.**

Вишинський після консультації з Кремлем **дуже різко виступив проти цих пропозицій, а зокрема проти Бонської конституції.** Він твердив, що вона не віддзеркалює бажань німецького народу, що її схвалили за плечима народу і що вона має на меті позбавити німців свободи, розбити Німеччину тощо. **На це Ейчісон висловив сумнів, чи хтось з німців бажає повернення до стану 1945 р.**, як це пропонує Вишинський.

На твердження Вишинського про те, що, мовляв, лише в совєтській зоні всі громадяни, крім фашистів, користуються повною свободою, тоді як у західніх зонах переслідують **«демократичні партії»**, західні міністри навіть не вважали за потрібне відповідати. «Що можна було на це відповісти? Все ж залежить від того, як хто розуміє поняття свободи і демократії», — писав один з німецьких кореспондентів у Парижі.

Як виразників «волі» німецького народу, Вишинський запропонував вислухати бажання та пропозиції делеґації т. зв. народнього конґресу, що недавно відбувся у совєтській Німеччині. На це Ейчісон заявив, що при обговорюванні мирного договору для Німеччини обрані нормальним демократичним способом представники німецького народу матимуть змогу заявити свої бажання. «Але я не вірю, — сказав Ейчісон, — щоб 2000 делегатів «народнього конґресу» можна було вважати у будьякий спосіб речниками німецького народу, або, принаймні, вважати ними німців совєтської зони. **Я не думаю, щоб ця делеґація «народнього конґресу» могла б висловити якийсь інший погляд, ніж той, що його висловлює Вишинський.** Тому я і волію краще вислухати Вишинського **як офіційного речника совєтських поглядів.**» Його думку підтримали також Бевін і Шуман.

Взагалі створюється враження, що **Вишинський виступає без будьякого пляну.** Так, напр., виступаючи як єдиний захисник Ялтинської та Потсдамської угод, він у пропаґандивному патосі, відкидаючи рішуче західній окупаційний статут, який, мовляв, не дає задовільних ґарантій для забезпечення щодо відродження німецького мілітаризму та імперіялізму, не спостеріг, що ця частина статуту саме і базується на Потсдамській угоді. Так само Вишинський закинув західнім державам, що вони в своєму проекті не зазначили, коли ж має скінчитися окупаційний режим. І цілком слушно західні колеґи Вишинського звернули його увагу на те, що й він у своїх пропозиціях оминає це питання.

Малі надії на порозуміння

Останні засідання Паризької конференції перекреслили всі дотеперішні надії на можливість порозуміння між великодержавами. Деякі пресові кореспонденти висловлюють навіть погляд, що конференція буде передчасно закінчена. Намагаючись досягти порозуміння, західні великодержави запропонували провадити таємні засідання. Однак, і ці засідання не дали ніяких успіхів, так що наприкінці минулого тижня конференція знову відновила прилюдні засідання.

Не досягши порозуміння у справі об'єднання Німеччини міністри перейшли до обговорювання справи Берліну. Однак, **і в цій справі вони не досягли ніякого порозуміння**, якщо не вважати «порозумінням» погодження двох незначних пунктів запропонованого Вишинським проєкту вирішення берлінської проблеми. **З 12 пунктів проєкту Вишинського міністри досягли згоди лише щодо 1-го і 12-го пунктів** (необхідність переведення у Берліні нових виборів і зменшення окупаційних коштів), так що Ейчісон назвав це «порозумінням щодо бороди й хвоста тварини, не вирішивши, чи це є риба, чи птиця, чи якась інша тварина».

Основне розходження між міністрами у справі Берліну полягає у питанні компетенцій берлінської міської управи й питанні права «вето» військових командантів. Західні держави домагаються якнайбільшого обмеження контролі військовою владою діяльности міської ради, а Вишинський хоче і надалі якнайбільше обмежити права міської ради та зберегти за військовими командантами право застосування «вето». Відповідаючи йому на це, Бевін сказав, що пропозиція Вишинського узалежнює все життя населення міста від вето військового команданта і хіба лише вмирати має право берлінець, не боячись що зустрінеться з «вето».

На підставі дотеперішнього перебігу конференції спостерігачі висловлюють сумнів, чи досягнуть міністри порозуміння і в двох інших питаннях, які ще залишилися до обговорення, а саме у питаннях мирних договорів для Німеччини та Австрії. Пресові кореспонденти іронично вказують на «досягнення» в цій останній справі: Вишинський бо ствердив, що Австрія є визволеною країною, а інші міністри поспішили погодитися з ним, просячи його не забути цих слів тоді, коли обговорюватиметься питання Австрії.

ЧИ ДІЙДЕ ДО ГОСПОДАРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ?

Розглядаючи перебіг Паризької конференції, західня преса висловлювала погляд, що **СССР, безперечно намагатиметься досягти на ній господарської співпраці з Заходом.** Однак, треба сумніватися, що хоч у цьому питанні йому пощастить чогось досягти. **Західні держави дуже обережно ставляться до питання господарського об'єднання західньої та східньої Німеччини, побоюючись, що тоді Німеччина може стати справжньою «дійною коровою» для СССР.** Тому то вони й домагаються припинення репарацій з поточної німецької продукції, та повернення німцям усіх промислових підприємств, які перебувають тепер у руках совєтських фірм.

Другим важливим питанням є питання участи СССР у контролі Рурської промисловости. Представники західньо-німецьких урядів подали на конференції, скликаній американським ґубернатором у Франкфурті, серед інших вимог до Паризької конференції також і вимогу **недопущення СССР, Польщі та Чехословаччини до участи в контролі Руру й у користуванні продукцією його промисловости.** Можна вважати, що ця вимога збігається і з бажаннями самих західніх держав. **У всякому разі, якщо й буде у Парижі досягнене порозуміння у справі господарського об'єднання Німеччини, то головним чином коштом поступок Москви.** Коментуючи пропозиції й поведінку Вишинського на Паризькій конференції, часопис «Комба» стверджує, що СОВЄТИ ПРОГРАЛИ СВОЮ СТАВКУ В НІМЕЧЧИНІ. Американці, — пише часопис, — самі були здивовані своїм таким великим успіхом. Тепер західні держави, на думку часопису, намагатимуться протинаступом використати цю ситуацію.

Нова політика США в Азії

Комуністичні перемоги в Китаї примусили й американське міністерство закордонних справ ґрунтовно переглянути свою дотеперішню політику в Азії й знайти засоби проти дальшої комуністичної експансії, яка загрожує залити всю Азію. Це стає тимбільше зрозумілим, якщо взяти до уваги, що американський інститут для вивчення проблем Далекого Сходу, в якому виховуються кандидати на референтів далекосхідніх справ у міністерстві закордонних справ США, ще до недавнього часу перебував під совєтофільськими впливами.

Проголошений кілька місяців тому Труманом, «плян Маршала для господарсько-відсталих країн» має на меті ліквідувати небезпеку поширення комунізму серед відсталих народів, за допомогою поліпшення їхнього господарського добробуту. Нині немає вже сумніву, що однією з головних (і чи не найголовнішою!) причиною поразки національного китайського уряду є цілковите занедбання ним соціяльних проблем. Це спритно і використали комуністи. І чи можна було б дивуватися тому, що населення підтримуватиме комуністів, коли напр. вже протягом перших днів після зайняття Шанґаю комуністи навезли до цього міста, виснаженого голодом за останній час перебування в ньому національних військ, разом з творами Маркса, Леніна та Мао Тсе-Тунга також і великі транспорти рижу, так що ціни на нього відразу ж раптово знизилися?

Другою важливою зброєю комуністів на Далекому Сході є зручно використовувана ними націоналістична пропаґанда проти «европейських загарбників та визискувачів». Так, напр. націоналістичним за своєю програмою вієтнамським протифранцузьким рухом у Індокитаї керують відряджені з Москви комуністи. Ці проблеми і хочуть врахувати США у своїй далекосхідній політиці. Г. Бигарт пише у часописі «Нью-Йорк Геральд Трібюн»: **«Розробляючи остаточний плян спинення розвитку комунізму в Азії, США прийшли до висновку, що найкращим до цього засобом є підтримка націоналістичних рухів у тих країнах південно-східньої Азії, які стоять під безпосередньою загрозою комуністичної експансії».**

Дотеперішні події в східній Азії виявили, що її населення у переважній масі вороже ставиться до комуністів. Якщо США пощастить переконати европейські країни, які мають колонії на Далекому Сході, а саме Великобританію, Францію, а особливо Голяндію, врахувати в їхніх колоніях ці національні прагнення народів, то це, при одночасному піднесенню життєвого стандарту, виб'є найважливішу зброю з рук комуністичних аґресорів на Далекому Сході.

КАПІТАЛІСТИЧНО - КОМУНІСТИЧНА ГОСПОДАРСЬКА СПІВПРАЦЯ

На зайнятих комуністами територіях Китаю дуже швидко починає встановлюватися співпраця між капіталістичними західньо-европейськими та американськими торговельними фірмами й комуністичним урядом. Пресові звітодавці стверджують, що китайські комуністи не тільки добре ставляться до «капіталістичних» підприємців, але й навіть намагаються їм всіляко допомагати. Так, напр. китайський комуністичний народній банк навіть дав одній британській фірмі позику для розбудови її підприємств на окупованій комуністами території. **Немає сумніву, що китайські комуністи, здійснюючи свою програму індустріялізації країни ще довго потребуватимуть господарської допомоги Заходу.** І на цьому Захід і будує свої пляни про можливість дружнього співжиття з китайськими комуністами.

Становище на фронтах боїв у Китаї не змінилося. Комуністичні війська все далі і далі просуваються на південь, так що китайський національний уряд вирішив переїхати з Кантону на острів Формозу. Незалежно від цього, **новий китайський прем'єр, маршал Єн Сі-Чан заявив, що національний уряд захищатиме кожний клаптик своєї території** і не погодиться провадити переговори про мир навіть тоді, коли комуністи цього забажають.

Речники національного уряду, — припускають, що це був сам маршал Чан Кай-Шек, — заявив через радіо, що **китайські національні війська здобудуть знову Шанхай на протязі найближчих чотирьох місяців.** За його твердженням, національні війська тому примушені були здати Шанхай, що їхні резервові частини «були куплені комуністами».

Молотов намісником Китаю

Аґентство АП повідомляє з Парижу, що за твердженням одного дипломата з країн Східньої Европи, **Сталін доручив Молотову розробити нову совєтську політику по відношенню до Китаю та Далекого Сходу Азії.** Дипломат говорив також про рішучу зміну дотеперішньої совєтської політики щодо китайського комуністичного уряду.

Дотепер СССР назовні дбайливо дотримувався узгідненого з західніми великодержавами невтручання до внутрішніх справ Китаю, хоч за лаштунками зовнішньої політики всіми силами допомагав комуністам. Тепер же, як видно, **Кремль вирішив офіційно визнати комуністичний уряд і, безперечно, намагатиметься провести його до складу ОН.** Вже саме призначення Молотова керівником китайських і взагалі далекосхідніх справ ясно показує, на що звертає тепер Москва свою головну увагу.

Треба гадати, що одночасно із цим **Москва намагатиметься всіми силами посилити комуністичний рух і в інших далекосхідніх країнах. Першим об'єктом комуністичної аґресії**, на думку деяких західньоевропейських часописів, **може стати британська колонія Гонконґ.** Китайське комуністичне радіо недавно вперше виступило з гострою напримиренністю проти британської політики в Гонконґу.

● НІМЕЧЧИНА. Майор Патент з берлінського військового командування СССР заявив у промові, що **світова революція і надалі лишається незмінною метою комунізму, що можуть змінюватися лише тактичні засоби для досягнення світового панування.** Серед цих засобів передбачена також і тактика «організованого відступу» в період «занепаду революційних можливостей».

● ВЕЛИКОБРИТАНІЯ. **З 25 червня до 3 липня мають відбутися найбільші після війни міжнародні летунські маневри**, в яких братимуть участь американські, британські та голяндські винищувачі, бомбардувальники й реактивні літаки. Французькі й бельгійські старшини будуть запрошені на маневри як спостерігачі.

● ШВЕЦІЯ. **Совєтський уряд надіслав Швеції вимогу негайно «репатріювати» до Совєтського Союзу . . . дві гармати, які шведські війська здобули від московських військ у 1581 р.** в Іванґороді. Як повідомляє шведська преса, уряд не збирається проте віддавати «на батьківщину» цих «переміщених осіб», які вже майже 400 років прикрашують вхід до замку Ґріпсгольм.

● НІМЕЧЧИНА. **Губернатори західніх зон Німеччини затвердили виборчий закон для утворення західньо-німецького парляменту.** Згідно з цим законом, вибори мають відбутися найпізніше 28 серпня; на протязі щонайбільше 30 днів після виборів мусить зібратися парлямент на своє перше засідання. Отже, треба сподіватися, що **до кінця вересня буде створений західньо-німецький уряд.**

● ІРАН. **Уряд ухвалив ліквідувати іранський консулят у Баку, останній іранський консулят, що існував дотепер на території СССР.**

● США. «Нью-Йорк Дейлі Ньюс» повідомляє, що **Оксана Косенькіна одержала 45 000 дол. гонорару за її спогади**, які були друковані в американській пресі.

● НІМЕЧЧИНА. **У Мюнхені відбувся конґрес католицьких, юдейських і протестантських вчених, присвячений справі співпраці цих трьох віровизнань.** На конґресі промовляв також і генеральний секретар «Міжнародньої ради християн і жидів», що має свій центр у Женеві (Швайцарія).

● ТУРЕЧЧИНА. **Дружина кол. совєтського посла в Анкарі відмовилася повертатися до СССР.** Совєтські агенти намагалися її насильно вивезти, але цьому перешкодила турецька поліція. Не зважаючи на настирливі домагання совєтського уряду, **турецький уряд рішуче відмовився видати її.**

● США. До Европи має незабаром прибути **10 кореспондентів різних американських часописів. Вони мають намір відвідати табори еміґрантів у Німеччині й Австрії.**

● НОРВЕҐІЯ. **Об'єднання професійних спілок ухвалило вийти з опанованого комуністами світового союзу професійних спілок.** Таке саме рішення вже раніше прийняли професійні спілки США, Великобританії, Голяндії, Бельгії, Канади та Італії; професійні спілки Ізраеля вирішили покищо зберігати «невтральність».

● БУРМА. Каренські повстанці повідомили про **створення незалежної каренської держави в центральній Бурмі.**

● ШВЕЦІЯ. За наказом Комінформу в редакції органу шведської комуністичної партії переведено чистку, в наслідок якої **звільнені всі 15 членів редакційної колеґії.**

● РУМУНІЯ. **Військовий суд у Букарешті засудив за «державну зраду» кількох видатних політичних діячів і військовиків**, у тому числі кол. начальника канцелярії міністерства фінансів Георгу до 25 років ув'язнення, кол. начальника відділу міністерства закордонних справ Теодореану й ген. Росіна до 20 років ув'язнення, кол. генерального прокурора Букарештської апеляційної палати Ніколяу до 5 років тюрми.

● США. **Сенатська комісія у справах закордонної політики одноголосно схвалила проєкт ратифікації Атлянтійського пакту.** Голова комісії сенатор Коннелі висловив надію, що Конґрес безперечно ратифікує цей пакт. Англія і Канада передали вже міністерству закордонних справ США грамоти про ратифікацію ними пакту.

● БЕРЛІН. **Страйк залізничників продовжується.** Совєтська влада та комуністичний союз професійних спілок відмовляються задовольнити вимоги страйкарів і організують «добровільну» акцію страйколомів-залізничників совєтської зони для ліквідації берлінського страйку.

● КОРЕЯ. **Військова комуністична група з північної Кореї перейшла кордон Південної Кореї. Між нею й південнокорейськими військами** тривають запеклі бої. Президент Трумен звернувся до Конґресу з листом, в якому просить призначити для Південної Кореї таку матеріяльну допомогу, яку дістає Европа за «пляном Маршала».

● АВСТРІЯ. **Австрійський міністр внутрішніх справ Гельмер виступив у парляменті проти совєтської вимоги репатріювати всіх політичних втікачів з країн «народньої демократії».** Міністр заявив, що австрійська поліція дістала від нього наказ надавати право азилю всім тим, які з політичних причин прибули леґально чи нелеґально до Австрії.

Посилити зовнішньо-політичну пропаганду

Українські часописи в Америці напочатку травня приділили багато уваги і місця демонстрації «Дня вірности», яка відбулася 30 квітня ц. р. в Ню-Йорку. **В демонстраційному протибольшевицькому поході брало участь понад 150 тис. чол. і спостерігав його мільйон глядачів. Колони демонстрантів складалися з представників найрізноматніших національностей** — хорвати, індіяни, німці, литовці, латиші, естонці, греки, китайці, словаки фіни мадяри й інші. **Найчисельнішою і напевно, з художнього боку найбільш мальовничою** (стараннями мистця П. Андрусіва) **була українська колона,** яка складалася з членів різних українських організацій. З українськими та американськими прапорами й протибольшевицькими транспарантами вона завершувала величавий похід демонстрантів.

Описуючи цю могутню протисовєтську маніфестацію єдности американських громадян різних національностей, щоденник «Свобода» (ч. 101) пише: «Не тільки українці, але й уся мільйонова маса посередніх чи безпосередніх учасників суботньої протибольшевицької маніфестації в Ню-Йорку мусіла ствердити, що **місцева американська преса, подаючи широкі звідомлення з цієї маніфестації, ані одним словом не згадала про участь у ній найбільшої з усіх української групи** (підкреслення наше — Ред.). Те, що, власне, українська група замикала похід та що кореспонденту окремих газет могли раніше залишити місце маніфестації — ні в чому не виправдовує цього жалюгідного факту. Як довідуємося від численних українських організацій, які брали участь у демонстрації, а також від приватніх осіб, — вже були вислані до редакцій численні протести проти цієї мовчанки, мовчанки дивної, несправедливої і шкідливої для нашої справи. Мовчання преси про участь українців у маніфестації з кардиналом Спелманом та секретарями праці й внутрішніх справ на чолі були до кінця маніфестації і разом з мільйоновою масою глядачів вітали український похід тривалими оплесками».

Торкаючись цієї неприємної події, маємо ще зайвий доказ того, наскільки наші зв'язки та наша інформація шкутильгають. Мовчання американської преси про участь українців у ню-йорській демонстрації мусить бути для нас грізною перестогорогою. Ми мусимо докласти всіх зусиль, щоб нарешті ґрунтовно посилити нашу завнішньо-політичну пропаґанду. Віримо, що Відділ Інформації УНРади врахує і цей найновіший доказ наших недостатніх зв'язків з зовнішньо-політичними чинниками і від плянування нарешті перейде до практичного здійснення своєї зовнішньо-політичної пропаґандивної акції.

Українці ніколи не зречуться своєї самостійности

Перебуваючи з 13 до 19 травня у Монтреалі, член УНРади та член Головної Команди Карпатської Січі **др Степан Росоха прочитав ряд доповідей, зокрема** — доповідь **«Сучасне міжнародне положення і українська визвольна справа»** на політичному вічу, яке скликав 15 травня місцевий відділ КУК (голова п. Т. Пархін) в Карпентерголі; доповідь на маніфестаційному вічу 16 травня з нагоди 10-ої річниці проголошення самостійности Карпатської України, яке відбулося в залі Українського Національного Дому під керівництвом голови філії УНО в Монтреалі п. Гр. Гиса і, нарешті, доповідь 17 травня в домі товариства «Просвіта».

Виступи д-ра С. Росохи знайшли широкий відгук у монтреальській пресі. І англійські («Ґазетте», «Монтреал Дейлі Стар», «Ґералд» та тижневик «Енсіґ») **і французькі** («Ля Прессе», «Ле Канада» і «Ля Патрі») **часописи писали про трьохсотлітню визвольну боротьбу українського народу проти тиранії московських царів та тридцятирічну його боротьбу проти кривавої диктатури большевицької Москви, згадували про УПА та УНРаду, яка, на їхню думку, мусить бути визнана за леґального речника і представника волі українського народу.**

Часописи підкреслювали, що **Керенський з своїм Комітетом не має права говорити в імені поневолених Росією народів,** бо він є співвідповідальним за зріст російського большевизму і тим самим за всі жертви комуністичного терору, які поніс український та інші поневолені Росією народи. **«Україна хоче бути незалежною і ніколи не погодиться на нове російське ярмо!»** — підкреслювала преса.

Ярослав Білак.

Маленков реорганізує сателітні держави

Ґоллістський часопис «Орор» повідомляє, що **Маленков, як перший заступник Сталіна і наймогутніша тепер після Сталіна людина в СССР, має завдання реорганізувати сателітні совєтські держави.** Вони мають бути підпорядковані совєтському міністерству внутрішніх справ і безпосередній нагляд над ними виконуватиме маршал Булґанін, який підлягатиме безпосередньо Маленкову.

Велику сенсацію викликав на Заході приїзд до Праги Маленкова разом з секретарем Центрального комітету ВКП(б) Сусловим та головним редактором часопису Комінформу Юдіним нібито з нагоди конґресу комуністичної партії Чехословаччини, що відбувався 25—29 травня. Однак, те, що всі три згадані особи належать до ініціяторів Комінформу і те, що Маленков дотепер лише двічі виїжджав поза межі СССР (в обох випадках тільки на засідання Комінформу), і, нарешті, те, що під час конґресу чехословацької компартії до Праги зібралися й інші чільні члени Комінформу — Марті (Франція), Толіятті (Італія), Полліт (Англія) тощо, — все це викликало припущення, що **в Празі відбулося чергове засідання Комінформу.**

За повідомленнями з Праги, **на цьому засіданні обговорювали питання Юґославії, питання щораз більших націоналістичних тенденцій серед комуністичних партій інших сателітних країн, справу Греції, а також справу торговельних взаємин з Заходом.**

Стосунки між СССР та Юґославією за останній час значно загострилися. Між обома країнами дійшло до обміну нотами у справі взаємних нападів на сторінках преси та через радіо. Юґославський уряд обвинувачує Москву в намаганні затримати в СССР юґославських старшин, які після закінчення війни в 1945 р. вчилися в совєтських академіях, і створити з них проти-тітовські партизанські відділи. Не менш загострений характер мають також стосунки між Юґославією та Мадярщиною. Мадярщина наказала кільком членам юґославського посольства виїхати з країни. У свою чергу Юґославія зробила це ж саме.

Цілковита совєтизація Чехословаччини

Конґрес чехословацької компартії, що відбувся у Празі, **проходив під льозунґами боротьби за цілковиту совєтизацію Чехословаччини.** Це особливо різко підкреслив у своїй програмовій промові президент Чехословаччини й провідник чехословацьких комуністів Ґотвальд, який ствердив, що **здійснення теперішнього п'ятирічного пляну в Чехословаччині буде здійсненням «соціялізму».** Плян передбачає: 1. Поліпшення якості й здешевлення продукції за допомогою стахановських методів, соцзмагання та «добровільного» перевиконування плянів; 2. поліпшення постачання споживачів, зниження цін та скасування карткової системи; 3. ліквідацію «капіталістичних» елементів, об'єднання ремісників у виробничі колективи; 4. приєднання незаможнього і середньозаможнього селянства до «соціялістичного» господарювання та ізоляцію «глитаїв»; 5. поліпшення «народньо-демократичного» державного апарату, вилучення «реакційних» елементів з війська та поліції та збільшення «робітничої міліції»; 6. виховання інтеліґенції в дусі марксизму-ленінізму; 7. перехід всієї влади до рук «національного фронту», з якого будуть усунені всі «реакційні елементи»; 8. посилення «клясової боротьби» проти «реакції» не тільки зовнішньої, але і внутрішньої, яка «організовує саботажі, масові змови й хаос» всередині країни; 9. у закордонній політиці — непорушну дружбу з Совєтським Союзом, який «ґарантує Чехословаччині національну свободу та державну незалежність» і «бореться за мир«, вимога до західніх держав не втручатися до внутрішніх справ Чехословаччини та пов'язання з ними господарської співпраці; 10. зміцнення комуністичної партії Чехословаччини, за допомогою піднесення ідеологічного рівня її членів та очищення лав партії від «клясових ворогів».

Ці окремі пункти Ґотвальдової програми, так добре відомі вже з совєтської практики, окремо обговорювали секретар ЦК чехословацької компартії Сланскі, прем'єр Запотоцкі та міністр військових справ ген. Свобода.

Сланскі м. ін. **підкреслив, що до лав партії замішалося багато «ворожих елементів», які мусять бути вичищені.** Зокрема **він застерігав членів партії від «буржуазного націоналізму» типу «тітізму».** Хоч під час останньої чистки з комуністичної партії Чехословаччини було виключено 107 тис. членів, то все ж таки вона нараховує ще 2 311 000 членів, посідаючи третє після СССР і Китаю місце у світі щодо кількости членів.

Особлива увага приділена справам шкільництва. Міністр народньої освіти Неєдлі передбачає беззастережну комунізацію шкіл; зокрема, величезне значення він надає вихованню дітей у дитячих садках та початкових школах у дусі комунізму.

Боротьба між компартією та католицькою церквою набула за останній час дуже гострих форм. Уряд, як видно з заяви міністра інформації на конґресі партії, **має намір перейти до рішучого наступу на церкву, щоб зломити її опір та знищити беззаперечний дотеперішній вплив її на населення.**

Голова католицької церкви в Чехословаччині, празький архиєпископ **Беран,** зі свого боку, у листі до голови Народньої партії, міністра транспорту Петра, **рішуче заборонив партії на майбутнє маскуватися під католицькою вивіскою й називати себе католицькою та загрозив відлученням від церкви всім тим, хто співпрацюватиме з комуністами.**

НЕ ТІЛЬКИ ВІННИЦЯ...

Відступаючи з України у 1941 р., большевики за допомогою динаміту зривали не тільки мости, промислові підприємства, але й урядові будинки, у першу чергу ті, в яких містилися управління та в'язниці НКВД. Але зі Сталіно вони відходили настільки поспішно, що цього зробити не встигли.

Коли до міста зайшли німецькі війська тисячі його мешканців кинулися до в'язниці НКВД, щоб бодай довідатися про долю своїх заарештованих рідних та друзів. Вже на другий день **були знайдені чотирі братні могили у дворі в'язниці і одна за мурами північної її частини** в 20 метрах від вартової вежі. **У кожній могилі знайшли від 120 до 150 чол. розстріляних в'язнів. Усі вони мали пов'язані тонким дротом руки і пробиті пострілами ззаду черепи.** Отже, навіть у техніці розстрілу сталіновське НКВД додержувалося усім відомих вінницьких методів. Так само, як і у Вінниці, **трупи були рівно вкладені рядами у ями.** Уклавши один ряд трупів, його засипали землею, на цей шар землі скидали речі розстріляних, а тоді знову засипали землею і накладували рівно у рядок другий ряд трупів...

Понад 700 трупів досить добре збереглися, їх витягли з могил і поскладали рядами біля мурів в'язниці для розпізнання. Тут же поскладали й одяг в'язнів та всі їхні особисті речі, які були в них під час розстрілу. Серед одягу траплялися й речі, позначені ініціялами, а інколи й цілими прізвищами розстріляних.

Серед розстріляних, що їх пощастило розпізнати (щось до 50%), **більшість складали селяни та робітники міста Сталіне та його найближчих околиць.** Та це й не дивно, бо у всьому Донбасі не було такої шахти, такого села де б не провадилося у 1937—38 рр. масових арештів. **Знайшли до 100 трупів розстріляних жінок і навіть кілька трупів дітей!**

За мурами сталінської в'язниці біля вортової вежі були знайдені трупи 73 чол. військових. Їх також розстрілювали тими самими методами.

Протягом довгого часу, не зважаючи на страшенний сморід, у дворі в'язниці юрбилися тисячі мешканців міста, селян з навколишніх сел та шахтарів з найближчих селищ.

В'язничний наглядач, що лишився в місті розповів, що **під час масового єжовського терору в 1937—38 рр. у сталінській в'язниці відбувалися численні розстріли.** Вночі до в'язниці з'являлися фахівці-кати — аґенти НКВД і у спеціяльно підготованому приміщенні розстрілювали за чергою десятки людей. Спочатку трупи зарывали у в'язничному дворі. Могили заздалегідь копали самі ж в'язні. Але потім вже не було куди заривати трупів і їх почали вивозити десь поза місто. Куди саме цей наглядач не знав.

МИ ЗНАЄМО ЗА ТИСЯЧІ ЖЕРТВ НКВД У ВІННИЦІ, У СТАЛІНО, У ЖИТОМИРІ... А СКІЛЬКИ *Х У ВСІЙ МНОГОСТРАДАЛЬНІЙ УКРАЇНІ, СКІЛЬКИ ЇХ НА ТЕРИТОРІЇ УСЬОГО СССР, ЦІЄЇ ОДНОЇ ШОСТОЇ ЗЕМНОЇ КУЛІ, ЗАЛИТОЇ КРОВ'Ю МІЛЬЙОНІВ ЛЮДЕЙ

(За матеріялами часопису «За залізною заслоною», ч. 4, 1949 р.)

США Й ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ПРОТИ САТЕЛІТНИХ ДЕРЖАВ

США й Великобританія надіслали урядам Мадярщини, Болгарії та Румунії ноти проти порушення цими державами мирних договорів і попередили, що вони мають намір застосувати енерґійних заходів проти цих порушень. Зміст нот був пересланий і совєтським представникам у цих країнах з пропозицією спільного обговорення зазначених нот.

Надісланням нот західні уряди започаткували передбачену у мирних договорах акцію в справі порушення сателітними державами мирних договорів. Якщо між представниками великодержав не дійде до порозуміння в цій справі, то має бути створена спеціяльна судова комісія, яка і розгляне обвинувачення проти згаданих держав.

● БЕРЛІН. **Начальник чехословацької військової місії в Берліні др. Брюґель втік на Захід.** Вже й раніше повтікали на Захід шість інших членів цієї місії. Брюґель заявив, що він мав завдання організувати в Німеччині шпигунські групи.

● ШВЕЦІЯ. **Уряд відмовився видати СССР молодого совєтського пілота,** який у травні ц. р. втік до Швеції на совєтському військовому літаку.

● АНГЛІЯ. На черговому річному конґресі лейбуристської партії обрали новий центральний комітет партії. **Конґрес схвалив дотеперішню політику лейбуристського уряду, зокрема його антикомуністичний курс.** Виключених з партії комунофілів Зіліякуса й Солен конґрес не погодився навіть вислухати.

● АНГЛІЯ. **Сестра комуніста Айслера, який втік з США і прибув тепер до Німеччини, Рут Фішер висловила жаль, що англійський суд відмовився видати Айслера американському урядові.** «Звільнивши Айслера, відрядили ще одного совєтського аґента до німецького народу», заявила Фішер. Фішер належала колись до Комінтерну і до проводу німецької комуністичної партії, але згодом вона зірвала будь-які зв'язки з комуністами й Москвою.

На сторінках української преси

«Народня Воля» (ч. 16, Скрентон, США) **пише про Керенського та його діяльність:** «У ЗДА особливо активно веде таку пропаґанду (російський нарід не має нічого спільного з большевізмом; обов'язковість збереження дотеперішньої цілости російської імперії — Ред.) група б. голови російського тимчасового уряду Керенського, організована під назвою «Ліґа боротьби за народню свободу». Керенський знайшов собі широкий доступ до американської преси, через яку і поширює свої думки на американську суспільність. Допомагають йому в цьому і деякі впливові тут емігранти з Росії іншої народности, які стоять на становищі єдиної, неділимої Росії. В останньому часі в цілому ряді газет з'явилися статті Керенського та його однодумців, провідною ідеєю яких є переконати американську громадськість у потребі збереження російської імперії... На жаль, слабе ознайомлення американської суспільности з історичними процесами будови російської імперії і неприхильне відношення деяких кіл до визвольних рухів народів СССР уможливлює те, що пропаґанда Керенського і його Ліґи знаходить у США співчуття, що цілий ряд осіб, які схильні піддержувати скорше цю імперіялістичну по-суті концепцію, ніж глибоку демократичну ідею самовизначення підсовєтських народів. Про утворення Ліґи Керенського та її виступи в американській пресі писалося куди більше, ніж про визвольні рухи підсовєтських і сателітніх народів... Цей стан зобов'язує представників поневолених Москвою народів виступити в ЗДА з широкою програмою контрпропаґанди...»

«Народня Воля» має цілковиту рацію, стверджуючи наявність цих сумних для нас явищ, і робить правильні висновки. Це ж бо правда, що **наша пропаґандивна діяльність і у минулому, і навіть тепер не стоїть ще на належному рівні та не провадиться систематично.**

Причина успіхів Керенського полягає не у вправності його пропаґандистів, а у тому, що американське суспільство, так само як і суспільство Західньої Европи, цілими століттями виховувалося на фальшивих історичних засадах про єдність та неподільність Сходу Европи. І саме тому воно й просякнуте хоч і фальшивою, але історичною свідомістю про Східню Европу як про єдиний державно-політичний організм і не хоче, вперто не хоче бачити тих складних національних та суспільних процесів та національно-визвольних змагань, які відбувалися колись у царській Росії і відбуваються тепер у совєтській імперії Сталіна.

Концепція розподілу Росії та створення самостійної України й інших національних держав на Сході Европи є для американської політичної думки РЕВОЛЮЦІЙНОЮ і у самій своїй основі незрозумілою. В цьому й полягає причина успіхів пропаґанди Керенського і, водночас, причина слабости наших позицій. А тому **перед нами й стоїть величезне завдання якнайширше розвивати нашу зовнішню політику, якнайширше пропаґувати та доводити пекучу потребу (не тільки у наших власних інтересах, але й в інтересах Заходу) повалення російського імперіялізму і ґрунтовного його знищення, шляхом утворення на Сході Европи незалежних національних держав.** Це праця багатьох років... А тепер ніхто з нас не сміє сидіти зі складеними руками. **Кожний мусить у міру власних сил та можливостей паралізувати російську єдино-неделімську пропаґанду, при чому в цьому відношенні особливо велике поле діяльности мають українці Америки. Вони, а в тому числі й редакція «Народньої Волі» мусять провадити наполегливу якнайширшу пропаґанду наших національно-визвольних ідей.** Стверджуванням лише недоліків ніхто ще не збудував міцної будови. Треба посиленої, упертої, повсякденної, самовідданої та продуманої праці!..

СПРОСТОВАННЯ

У ч. 22 часопису «ЧАС» подано за моїм підписом текст, який **не відповідає змістові мого листа до редакції** з 18 травня, щодо анкети, оголошеної нею у справі майбутнього соціяльного устрою в Україні. **В цьому тексті бракує основного уступа згаданого листа,** який звучить так:

«З повищого виходить, що не є вказаним виступати з гаслами «безкомпромісовими і безсумнімимми». Переселені з площини теоретичної і тактичної до площини практичної і політичної, вони можуть дуже утруднити справу визволення України, а також організування життя і держави в Україні».

Без цього уступу решта тексту є незрозумілою (про які саме гасла мова?) і легко надається до хибних тлумачень (йдеться не про що інше, як про те щоби уникнути хаосу при зміні режиму), а проте редакція «ЧАС»-у його викинула.

Утримуюся від кваліфікування вчинку редакції, лише стверджую, що він виправдовує мої застереження, та зазначаю, що подібна маніпуляція з моїм листом ставить під знак запиту вірогідність анкет, що їх проводить редакція «ЧАС»-у.

Прошу ласкаво вмістити цей мій лист у вашому шановному часописі.

З щирою пошаною **Д. Андрієвський.**

8 червня 1949 р.

† П. МОРКОТУН

До історії УАПЦ в Бразилії

Після 1-ої світової війни до Бразилії почали переселюватися представники другої української еміґрації, військові та цивільні особи з різних наших земель. Вони селилися переважно у штатах Парана, де вже були й раніше скупчені українці першої еміґрації з Галичини, та Санта Катаріна, розташованих у південній частині країни.

Серед другої української еміґрації досить поважну частину складали наддніпрянці. Через те, що в Бразилії тоді не було священників УАПЦ, вони звернулися до архиєпископа **Івана Теодоровича** у США, прохаючи його відрядити до Бразилії православних священиків та заопікуватися вірними УАПЦ.

1930 р. арх. Теодорович відрядив до Бразилії першого священика УАПЦ — Григорія Онищука, а за короткий час прибув сюди також і протоерей Дмитро Сідлецький (як голова православної місії з доручення арх. Теодоровича).

9 березня 1931 р. в Куритибі відбувся перший церковний з'їзд. УАПЦ, на якому й обрали церковну управу. Головою її обрали мене.

15 листопада 1931 р. під керівництвом прот. Сідлецького в Куритибі закінчили побудову першої в Бразилії української автокефальної церкви ім. Арх. Михаїла у Віллі Україна. Також у 1931 р. церковна громада побудувала під керівництвом о. Г. Онищенка велику й красиву церкву в колонії Жінґада.

Згодом прот. Сідлецький виїхав до колонії **Ґонсальвес-Юнйор,** де громада УАПЦ збудувала третю церкву ім. Петра і Павла. Прот. Сідлецький організував все нові й нові парафії. За період його місійної роботи він заклав у Бразилії **20 парафій УАПЦ.**

Українська еміґрація і стара, і нова щиро горнулася до своєї прадідівської віри та традиційних звичаїв. Проте **за останні 5 років УАПЦ в Бразилії пережила велику кризу.** Перш за все на наші церкви від'ємно вплинуло те, що **уряд заборонив у церквах виголошувати проповіді чужими мовами,** дозволяючи для них лише портуґальську мову. Крім того — **померли о. Струк, а незабаром і сам голова місії прот. Д. Сідлецький.** Парафії залишилися самотніми.

Ці 5 років тимчасово обслуговував вірних УАПЦ ієромонах В. Постолян, який при всьому його бажанні не міг фізично обслужити всіх парафій, а тому деякі з них і залишалися цілими роками без духової опіки. З приїздом представників третьої української еміґрації (вже після 2-ої світової війни) справа УАПЦ покращала, бо прибуло двоє нових священиків— о. С. Ящинський і о. О. Бутків.

9 травня 1948 р. в Куритибі відбувся загальний з'їзд парафій УАПЦ, на якому і обрали Церковну управу, який доручили узяти в свої руки увесь тягар церковного життя УАПЦ в Бразилії. Головою церковної управи обрали полк. І. Долуда, його заступниками — М. Голуба і мене. Новообрана Церковна управа вже розпочала свою діяльність. Вона розподілила парафії поміж трьому священниками, склала новий статут, згідний з бразилійськими законами. Управа і священники УАПЦ в Бразилії працювали і працюють на службу Богові і на славу українському народові.

ШЛЯХЕТНИЙ ВИСТУП ПРОФ. М. ЧУБАТОГО

«Свобода» (ч. 105) вмістила статтю проф. М. Чубатого «Яке майбутнє української культури?» Автор її мужньо заторкує дуже важливу проблему, яка має значення не лише для культурного зростання нашої нації, але й є важливою передумовою успішного закінчення нашої визвольної боротьби, а саме — проблему долі тих наших наукових сил, над якими нависла загроза залишитися у Німеччині.

Він пише: «...Виїзд культурників-еміґрантів з Німеччини до інших країн став конечністю. Одначе, розпорошення українських вчених, письменників та мистців по всій земній кулі без усякого пляну несе з собою загрозу для української культури. На жаль, цього не усвідомлюють цілком заокеанські українські громадські організації і не ведуть пляново акції переселення культурних працівників, відповідно до інтересів всього українського народу, зокрема з точки зору врятування української культури від остаточної загибелі. Ясно, що розпорошені по всьому світі вчені не матимуть змоги створити щось для української культури... Треба визнати, що найбільше для рятування українських культурників зробили канадійські громадські установи. На терені Канади вже й нині опинилося за їхньою допомогою кілька десяток відомих культурних діячів, які стали вже до культурної роботи на місцях... Природнім є, що дві країни поза Европою в першу чергу повинні стати тереном більш зосередженого переселення українських культурних сил, ними є США та Канада... з огляду на матеріяльний добробут наших старих еміґрацій у них... Вважаємо за наш обов'язок звернути увагу наших ближчих земляків — американських українців — на цю важливу справу, життєву справу українського народу... Тепер час окремим особам, установам та провідним людям серед американських українців показати, що вони справді хочуть подати порятунок... всьому українському народові. А подати цю допомогу можна через рятування його культури від загибелі. Якщо не подумають серйозно над цією справою американські українці негайно, так занапастять найцінніші скарби української нації, його дух, що й серед найтяжчих політичних обставин допоможе українській нації відродитися... Над справою рятування української культури і переселення українських культурників до країн, де вони й далі зможуть працювати для українського народу, повинні застановитися українські громадські установи Америки та Канади дуже ґрунтовно...»

Віримо, що цінна і шляхетна ініціятива проф. М. Чубатого знайде свій вияв у практичному її розв'язанні, бо мова йде не тільки про збереження заслужених людей, а і про вільний та незалежний розвиток українського духа і культури!

Малий фейлетон

Годинникові стрілки посунені вперед

Загально відомо, що в московській «Правді» немає правди. Але часом і в «Правді» трапляються вийнятки, як напр. ось цей фейлетон, який нижче передруковуємо. Він так правдиво змальовує справжню суть совєтських «досягнень», що не вимагає навіть коментарів.

Редакція.

На деяких підприємствах Донбасу дуже не люблять брутальних і різких слів. Наприклад, таких слів, як «замилювання очей». Це ж дійсно так недобре звучить! Як ріже воно делікатний музичний слух зацікавлених робітників! Вони ж ні за що не скажуть: «так, поклавши руку на серце, ми визнаємо, що замилюємо очі». В найкращому випадку вони неохоче і мляво промимрять: «доводиться... е-е-е... частково згодиться, що в окремих випадках ми, так би мовити, припустили окремі приписки...»

Очевидно, «приписки» — це звучить далеко благородніше, ніж «замилювання очей».

Ну і що ж? Шануймо, так і бути, ніжний слух деяких товаришів і говорімо про... «приписки», що мають місце деінде у Донбасі.

Дві сценки з натури...

— Василю Івановичу! — говорить бухгалтер-рахівник, звертаючися до начальника шахти. — Видобуток підрахований, дозвольте передати відомості до тресту?

Начальник шахти Ломакін стурбовано тре чоло і питає — скільки видобули за останню добу. Почувши дуже невеселу цифру, він «заокруглює її» і говорить:

— От так і передавай.

— Вибачте, Василю Івановичу, як же це так? — соромливо говорить рахівник. — Такої ж цифри у нас ще нема.

— Нема — то буде! — переконливо відповідає начальник шахти. — Повідомляйте, що наказано.

У той самий день у кабінеті директора нашого підприємства тов. М. Л. Львівського можна почути ніби щось на зразок патетичної мельодеклямації під акомпаніямент стуку машинки до писання. Тов. Львівський ходить по кабінету елястичними кроками і диктує звернення до міністра. Він передає переможний рапорт про точне виконання завдань — випуск п'яти тяжких варстатів...

Вище наведені сценки з натури мали місце в різних пунктах Донбасу: перший — у Микитівці, другий — в Краматорську. Але був у них один спільний пункт, що не має відношення до географії: і в першому, і в другому випадках було одне і те саме — замилювання... (вибачте, ледве не вихопилося брутальне слово) ...були приписки. А саме:

600 тон вутілля дописані за три дні до видобутку шахти ч. 4 «Микитівка», в дійсності видобуті не були.

Варстати на Краматорському заводі тяжкого машинобудування в той день, коли про них урочисто складали рапорт міністрові, в дійсності не були готові. Вони не були готові до відсилки і через десять днів.

Так ось і народжуються у нас це саме... дописки.

Як відомо, покоївка Софія з «Горе від розуму» (драма А. Ґрібоєдова), бажаючи охоронити свою господиню від деяких родинних неприємностей, переводила годинникові стрілки вперед, примушувала годинник бити і грати завчасно. Як бачимо, з цього досвіду і вирішили скористатися деякі господарчі керівники у Донбасі по відношенню до міністерства. Тільки вони менше в'яжуться щодо часу: справа колись ще буде закінчена, — через тиждень або через місяць, а дзвін вже гуде. Куранти, що замилюють очі, б'ють і грають веселий мотив...

А. Іонов.

ПАНІ ІРИНА ІНФОРМУЄ...

Пані Ірина Павликовська, яка є на еміґрації заступницею голови ЦПУЕ і очолює Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ), після експедиційної подорожі до США і Канади вирішила поділитися з мюнхенським жіноцтвом своїми, ми вважали, безперечно, цікавими враженнями та спостереженнями щодо заокеанського континенту. З її інформації, на яких мабуть досить позначилися впливи морської хвороби, присутні довідалися про деякі «справжні сенсації»... Бо ж як ще інакше назвати її епохальні відкриття, які перевертають геть догори ногами всі наші дотеперішні уявлення про українців у Америці! Виходить, з її звіту, що північно-американський континент став жертвою могутнього десанту войовничого племені бандерівців. Пані Ірина так відверто й говорить: що, мовляв, **єдиною поважною українською організацією в Америці є... «Організація чотирьох свобід України»** (ОЧСУ). І це є незаперечний факт!.. Не вірите? Еа ж пані Ірина, мала аж 20 прилюдних виступів у США та 30 у Канаді!

Те, що Колюмб відкрив Америку, а пані Дар'я Ребет «повторила це відкриття» щодо української справи — це старі «незаперечні істини». Але, що пані Ірина має винахідницькі амбіції та непереможне бажання стати до лав політичних альхеміків — про це присутні почули аж на зборах ОУЖ у Мюнхені. Здивовані слухачі почули там, що **в Америці, мовляв, існує хронологічний поділ націоналістів на нових** (мабуть з 1945 року!), **ну, і на старих ще з року 1939.** На запитання доповідачці, що дехто чув і про такі «єретичні» факти, що в США, крім ОЧСУ, існує також і ОДВУ, а у Канаді — добре зорганізоване і діяльне УНО, пані Ірина кокетливо примружила очі та соромливо прошепотіла: **«Є... так, так... але ж це націоналісти з 1939 року...»**

Ні, пані Ірино, НАЦІОНАЛІСТИ НЕ ЗМІНИЛИСЯ, ЗМІНИЛАСЯ ТІЛЬКИ ДЛЯ ДЕКОГО ПОЛІТИЧНА КОНЬЮНКТУРА!

...А ПАН СВИРИД ГАРЯЧКУЄ

Соціялістична **«Українська Громадська Пора»** (ч. 16, Дітройт, США) подає листа п. С. Довгаля, в якому читаємо: «... **Українським соціялістам**, мабуть, **історія судила творити й очолювати верховні органи Української держави,** бо так було в минулому і так воно є в теперішній дійсності. В рр. 1917—20 українські соціялісти творили Центральну Раду, в 1919 рз скликали Трудовий конґрес, **а тепер створили Українську Національну Раду...»**

І МИ орали, казала муха...

О. ЖДАНОВИЧ

Гра зі смертю

(Репортаж про риск без політики).

1.

Було це влітку 1939 року. Над світом вже збиралися понуро-чорні хмари війни, але липневе небо над Волинню було радісно блакитним. Лани збіжжя вкривалися тією позолотою, що віщує багацтва. Ми йшли в пахучій прохододі лісу серед запаху нагрітого повітря, запаху, що його, мені здається, має тільки вохкий ліс волинського Полісся. Ми саме оглянули в товаристві пані Лесі Підгірської та її доньки (обидві розстріляні німецьким окупантом), хатину в якій жила деякий час у Колодяжному Леся Українка. Пройшовши повз озеро, вкрите пенуфарами, над яким бігала колись Леся Українка підглядати мавок і водяника, — ми поверталися на хутір Підгірських і говорили про силу, яка може міститися в жінці. При фізичній слабості, жінка може вмістити в собі таку силу духа, якої не здобуде ніколи людина фізично сильна.

Філософічний настрій не покидав нас цілий день. Цьому сприяло і відповідне товариство, що з'їхалося сюди. Радієві комунікати перевели розмову на війну. Хтось говорив про красу небезпеки. А чи не найбільша небезпека існує на сучасній війні? Чи не найбільша краса гри з життям своїм і чужим на літаку, в повітрі, де стати на землю — часто дорівнює смерті?

З-за столу підвелася імпозантна постать Самійла Підгірського (розстріляний московським окупантом). Ця людина, мов вирублений з суцільної скелі монумент, втілення краси і потужности волинської землі, — завжди хвилювалася в дискусії.

Він почав доводити протилежне: сучасна війна збільшила небезпеку, але відібрала всю красу, яка полягає у грі м'язів, яка полягає у силі людини. Взагалі, цивілізація своєю службою людині знищили саму людину і зробила з неї невільника власних винаходів. Про красу немає тепер і мови. Яка ж бо краса у сучасній війні? Яка краса в тому, що летун, ховаючись на висоту кількох тисяч метрів, кидає бомби і вбиває противника, якого не бачить і який перед ним є безборонний, або артилерист, що з віддалі кільканадцяти кілометрів обстрілює шанці? Де тут відвага та поезія краси? А вояк у тих шанцях або й навіть звичайна цивільна людина? Чи ж можуть їм допомогти їхні відвага та сила від невідомости — куди саме впаде ґраната? Сліпі випадки, пасивність, масове вбивство гарматного м'яса — от чим є сьогодні війна. Вояк під обстрілом не має ніякого шансу боронитися від артилериста, якого він навіть і не бачить. Чи не зубожіло людство від тих часів, коли дикун з ножем у зубах кидався на ворога й гарчав у бою, що в ньому, і він, і його противник обидва мали однакові шанси? Чи не було це більш лицарським? Чи не було тут більше гідности людини, яка ставала до ворога лицем і могла довести свою відвагу та волю до перемоги?!.

2.

Ці думки воскресли у мене, коли на вулицях Парижу з'явилися плякати про виступ тореадорів з Конхітою Сінтрон на чолі. Жінка мішаного походження і перуанської національности — відомий торедор? Це не спекуляція це на сенсаційності? Віддати за таке видовище сумнівної вартости 350 франків чи ні?

Еміґрантові, що лише недавно поселився у Франції, не легко зважитися на видатки. Але арена з тореадорами — це все ж таки видовище, яким захоплюються мільйони людей, і мусить вже щось у тому бути. А до Еспанії чи навіть до Марселю поїхати — це ще більший видаток.

Цікавість перемогла, і от ми на гальорці Зимового вельодрому. Враження, очевидно, далеке від арени Мадриду чи Севільї. Замість південного сонця, холодний вечір, а сонце імітують рефлектори. Замість піску, арена вкрита туго вбитою чорною землею. Багатотисячна юрба, — не еспанська. Паризькі дами, між якими сьогодні й голівудська Ріта Гайворт, не мають «мантілляс», і напевно жадне серце не тріпоче хвилюванням за знайомим торером, бо ж головний тореро — жінка.

Над глядачами віє скептицизмом, і бідний недавно переселений у Францію питає себе — чи не втратив він даремно своїх франків? Щоб потішити себе, пригадуємо все, що колись чули чи читали цікавого про бій биків. Та ще хоч би бики були еспанські! Сидячи в ізоляторі німецького кацету, ми обмінювалися з Мільком М. «грипсами» й, після вичерпання політичних інформацій, він писав про Еспанію й арену та тореадорів. Розповідав із захопленням про красу гри зі смертю в ім'я слави і усміху жінок. Таку гру могла створити тільки своєрідна психіка еспанців. До неї невід'ємно належить і бутафорія... Але спікер перериває думки.

3.

І тепер при стукоті моєї старенької машинки мене не покидає хвилювання, яке перемогло всі сумніви та скептицизм публіки, коли оркестра раптом заграла чудовий і трівожний, бадьорий і рівночасно зафарблений сумом марш тореадорів. Все замерло, коли в світло рефлекторів вийшли мальовничо в своїх барвних театральних строях 16 тореадорів з недбало перекиненними через плече плащами, а на чолі їх не виїхала, ні, бо витанцювала на чистокровному мустанґу Конхіта Сінтрон. У ковбойському строї та еспанському капелюсі — сомбреро вона зрослася з конем, що танцював під музику. Усміхнене хлоп'яче обличчя її та по-юнацькому збудована, але водночас жіноча постать — мали в собі щось маґнетичне. Якусь силу, що відразу ж здобула публіку. Її постава на коні також відразу переконала, що це хоч і жінка, але тореадор, який виступає в бій. У бій для юрби, але в бій справжній, в якому смерть ходить по п'ятах.

Театральні поклони перед ложею перуанського амбасадора, і коня відводять, а тореадори міняють парадні плащі на «робочі» та розбігаються за бар'єри. На арену вибігає бик. Це спеціяльна еспанська раса, небувалої краси. Це не наші крутогорі, що недбало жують свою жуйку й пускають слину. Це плеканий бізон: великі роги, могутня шия, колосальні рамена, але майже кінський зад, який дає йому зворотність, що часто нагадує зворотність пса.

Ґраційним кроком виходять тореадори з червоними плащами, вони танцюють і зухвалими окликами дратують його і викликають кинутися на них. Коли він кидається на плащ, вони відскакують. Увесь сенс полягає в тому, щоб відскочити якнайменше, лише настільки, щоб бик не вдарив. Бо публіка засміє, засвище такого тореадора, який відскочить на крок від розлютованого бика. Це задалеко від небезпеки! Треба ходити самим краєм безодні смерти. Інакше це не гра і не арена. І тореадори це знають, і той з них кращий, хто більше ризикує.

Коли бик вже скаженіє від злости, оркестра починає грати грайливо пассодобле. І тут під найвеселішу мелодію і виходить тореадор Ель Віто. Як кожен з них, він стрункий і високий. Як кожен з них, усміхнений. І він іде ґраційним кроком, держучи в руках бандерілляс. Ці бандерілляс треба застромити бикові в карк коло лопаток. Але ніяк не вільно підійти до нього з боку, бо це занадто просто. А лише тоді, коли бик летить на нього по простій лінії, цілючи рогами в живіт! Відскакує тореро щойно тоді, коли застромив бандерілляс, тобто в останню частку секунди, коли його від рогів розлютованого бика відділяють лише кілька сентиметрів. Треба чути трівожний віддих публіки й бачити усмішку тореадора, коли хочеш зрозуміти суть цієї божевільної забави.

Бик кидається від злости й болю по арені, мов божевільний. Чи це жорстокість? Ані трохи. Бо тут гра — око за око. Шанси рівні. Або й зовсім нерівні! У торера в руках тільки бандерілляс, він безборонний, а в бика у розпорядженні удар рогами, від якого чекає торера безсумнівна смерть. Чи це лицарська гра? Чи не удуховлення людини, що для показу своєї вищости та відваги йде на таку нерівність?

Короткий звук фанфари, й посеред арени з'являється Конхіта. Вона поволі з червоною плахтою і шпадою в руці підходить і стає перед ложею амбасадора й віддає свій капелюх: тореро завжди залишає свій капелюх у руках своєї сеньорити, щоб вона зберегла пам'ятку про нього, як-

Позиції Українського Бюра в Лондоні

«Бюлетень» Українського Бюра в Лондоні ч. 2 подає таку характеристику позицій Українського Бюра: «... Для багатьох прихильників партійного бльоку, що опанував СУБ, та необізнаних з самим станом речей людей, Українське Бюро є лише осередком організаційно-оформлюючим т. зв. опозицію на загальному з'їзді СУБ-у або приватним витвором сот. Панчука. Такий погляд на речі є цілком хибний... Перш за все, Українське Бюро своєю метою ніколи не ставило бути конкурентом СУБ-обі, на якого неминуче чекала тяжка криза. Також і «просвітянський» характер діяльности... не міг стати за плятформу діяльности і плянів Бюра. Детально аналізуючи політичні потягнення нашої еміґрації, що не один раз топилася і заломлювалася в бурхливому морі наших внутрішніх інтриг, порахунків, анархістичних вибриків та відсутности найелементарніших виявів національного культу авторитету, Українське Бюро виразно стало на плятформі підпорядкування і підтримки УНРади...

Хочемо витворити з наших людей не нахил до безпідставної критикоманії, а нахил до плекання культу авторитету до своїх провідних політиків, державного центру, громадських діячів і організацій. Бо лише на цьому базується державницька мораль та етика в народів, що зуміли шляхом боротьби і праці здобути собі право на вільне і творче життя. Саме тому виразно декляруємо своє обличчя та у всій ширині виставляємо наші прагнення, до здійснення яких будемо прикладати найбільших зусиль.

Стоїмо і боремося за якісний зміст наших поступовань під кожним оглядом, що, природньо, змушує кожного українця мати в собі мінімум почуття відповідальности... З цієї причини ми гуртуємо і боремося за якісний рівень і зріст своїх прихильників у їхньому наставленні до питань нашого державно-політичного чи громадського життя... Ці принципи стали основою, на якій УБ побудувало свою діяльність і яких буде завжди міцно триматися...

Ми йдемо шляхом щільнішого пізнання і знайомства з народом, на території якого перебуваємо, бо відвічна замкненість нас самих в собі буде нам лише на шкоду. Намагання творити українсько-англійські клюби є однією з ланок, передбачених на цьому шляху...

Однією з найважливіших проблем, яка вже довгий час стоїть перед нами у повну височінь є захист соціяльних інтересів українського робітництва... Тому УБ і ставить своєю найближчою метою професійне згуртування українського робітництва, що мусить спричинитись до чинного покращання його становища в Англії...

Дехто захоче нам закинути, що подібне наставлення (тобто пристосування до оточення — Ред.) прискорить процес асиміляції. Це невірно... Найкращим прикладом пристосування є діяльність російської, польської та чеської еміґрацій, в Англії, що, захопивши чільні місця в політичному та економічному житті, горою відстоюють свої імперіялістичні зазіхання, підтримують свою нову еміґрацію та всіляко шкодять діяльності еміґрацій поневолених народів... Виявляється, що їх пристосування зробило дуже корисний вклад у справу ширення і закорінення їх імперіялістичних політичних концепцій серед чільних англійських політичних кіл. Такі є головні тривістря наших завдань... Практична діловість, а не декляративна бутафорія — такий зміст і ціль нашого існування».

● При Українському Бюрі зареєстровано представництво Т-ва Українських Політичних В'язнів, що вже розпочало свою діяльність в Англії.

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В ЛОНДОНІ ВІТАЄ СУН

Керівництву Союзу Українців у Німеччині.

Вельмишановні Панове!

Управа Українського Бюра в Лондоні від імени своїх членів та прихильників вітає новостворену суспільно-громадську організацію в Німеччині та бажає Вам успіхів у праці та діяльності на користь нашого громадянства. Ознайомившися із зверненням Управи СУН до українського громадянства, бачимо ваше щире бажання всемірно служити його інтересам, а не бути партійною прибудівкою чи поплентачем, яким виявило себе теперішнє ЦПУЕ.

Факт Вашого створення та спільність наших позицій ставлять перед нами потреби міцної співпраці, встановити яку з Вами маємо за честь Вам запропонувати.

З українським привітом, голова Українського Бюра — сотн. **Панчук Б.**, секретар — **Вовк Ю.**

Лондон, 23. 5. 1949.

що він загине. Глибокій поклін, і Конхіта починає загонисто викрикувати до бика. Вона дратує його плахтою на шпаді. Це не плащ. Плахта маленька і нею не можна відвести бика далі, як на відстан довжини руки. Але Конхіт і цього не робить. Вона бика дратує так, що він, мов пес, вигинається і безнастанно кидається на плахту, яку вона тримає перед собою. Конхіта відскакує в бік, але так, що вільною рукою увесь час торкає його хребет, а то й за ріг!

Присутні еспанці не витримують і кричать на все горло «Евіва Конхіта!». На її спокійному і напруженому обличчі з'являється вдячна усмішка, але вона продовжує гру і скажений бик в'ється довкола неї в могутніх ударах, але робить враження безсилого цуцика. І це безперечно є основою цією гри. Повна перемога! Почуття власної переваги над могутнім звірем. І після цього тріюмфу тореро переходить до кульмінаційної точки гри й боротьби: тореро дає останній бій. Махнувши плахтою, стає віч-на-віч проти бика, маючи шпаду в руках. Коли бик кидається на нього, він **мусить** вбити його ударом шпади в карк. Це вже не гра з бандерілляс! Тут **не можна** відскочити! Треба стояти твердо, щоб запевнити собі силу удару. І тут **вихід тільки один:** або удар вдалий і він спинить бика й той, замерши на секунду, повалиться на землю, або шпада не влучить і тореро опиниться на рогах, а потім під ногами звіря.

Поліційні правила не дозволяють у Парижі вбивати биків на арені, а тому Конхіта, вибачаючись, застромлює лише ще одну бандеріллю рухом, яким звичайно вбивають бика шпадою. Але від цього емоція ніяк не зменшилася.

4.

Якесь божевілля огортає присутніх. Чи це жадоба крови? Чи це жадоба розваги коштом чийогось життя? Ні одне, ні друге. Це — просто захоплення красою відваги та вправности. Захоплення грою, в якій бачите силу людини, її мозку, її інтуїції, спритности, волі ока, гнучкости, що перемагає сліпу неодухотворену силу. Захоплення людьми, що для слави ризикують життям і перемагають. Тут у мініятюрі — середньовічні турніри, тут, коли хочете, та сама основа, на якій народжуються герої, революціонери: жадоба перемоги духа над матерією!

І публіці дають емоції. Бики втомлюються, а люди ні. А тому, одного за одним випускають на арену аж шість биків, з яких кожен все лютіший, все з більшим темпераментом. Бики наче б теж відчували, що вони артисти. Наче б відчували, що тут їх не чекає смерть, але вони можуть смертю воювати з противником. Єдина нагода — вбити тореро безкарно! Один з них з люттю і ґрацією, не чекаючи на плахту, кинувся на тореадорів. Тореадори зустріли сміхом задоволення такого противника. В Еспанії освистують і повільних биків, а не лише повільних тореадорів.

Гра йде і приносить щораз цікавіші моменти. Ось Ель Віто схибив, і бандерілляс впали на землю, а він сам, відскочивши надто поспішно, впав майже під роги бика. Товариші, як товариші бою, кинулися на допомогу з плащами. Ель Віто свого не подарує. За хвилину він так бездоганно застромлює бандерілляс, що публіка заревіла, а Ріта Гайворт нагородила його таким компліментом, що в черговій грі з шпадою і плахтою він їй віддав свій капелюх. І під поглядом голівудської зірки, він сам став зіркою смертельного балету.

Проте Конхіта залишалася неперевершеною. Останній бик, останній бій. Конхіта в ролі пікадора! На білому чистокровному арабі надзвичайної краси, з яким вона наче зрослася у своєму ясно-сірому ковбойському одязі, вона була виключно ефектною. Це треба підкреслити, бо щойно це дає цілковите уявлення про арену. Гарні звірі і гарні люди. Гарні жінки, що дарують усмішки й любов найкращому тореро — це власне замкнене коло, що висловлює поняття, яке містить у собі еспанський вислів «арена дел торос». Коли чогось бракує, тоді немає і свята, яким для південних народів є завжди бій биків.

Конхіта, як пікадор була чи не найцікавіша. Вона тримає у руках списа, кінець якого з стрічками треба застромити в карк бика і відломити його так, щоб він там залишився. І знову ж це мусить бути зроблене за певним правилом. Не з будь-якої позиції і не коли будь. Вона дратує бика, щоб він з середини арени кинувся саме на її коня. Тоді вона відтягає його на окрай арени й попід самим бар'єрою тікає від нього, але і намагається триматися, якнайближче до небезпеки. Кінь окреслює величезний лук і увесь час роги бика біля самого черева коня. І власне тоді вона і встромлює йому вістря в карк. Трудність цього полягає в тому, що треба керувати водночас і конем, який чує небезпеку й тікає від неї та не дуже є ласий на оплески. Кінь бо не хоче гратися зі смертю, а пікадор мусить до цього його змусити.

Ця подвійна перемога — і над конем, і над биком, якого навмисне дратує Конхіта й водить по арені так, щоб була для неї якнайбільша небезпека, — має в собі стільки грації й сміливости, що лише тепер можна цілком зрозуміти чи не найкращу оперу «Кармен». Зрозуміти увесь вогонь любови та всю трагедію Дон Хозе та зухвалість самої Кармен і її покору перед тореадором.

І знову фанфари і знову Конхіта з плащем і шпадою. Монтерлян у своїй надзвичайній повісті «Люди арени» пише про любов тореадора до бика. Чи це любов до своєї жертви? Чи жертви до ката? Ні одне, ні друге. Це — любов до доброго противника й до того, хто викликує з людини все її додатнє. Нормально лише війна примушує людину виявити всі її сили. Але війна несе і руїну та смерть для інших, невинних. Тут же небезпека смерти також існує, але для тих лише, що самі її хочуть. Таку гру справді може плекати нарід в імперії якого колись сонце не заходило.

З нашого життя

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ

Орган бандерівців «Час» (ч. 21, 29. 5. 1949) вмістив «виянення» ЦПУЕ у справі СУН (Союзу Українців у Німеччині) та ряд редакційних інсинуацій і погроз на адресу СУН. Від окремих осіб цієї ж політичної групи деякі члени Централі СУН дістали листовні та устні шантажуючі пересторогн.

Стверджуємо, що всі ці непродумані та безвідповідальні кроки мають на меті поглиблювати і без того тяжкий стан українських внутрішніх взаємовідносин та все більше утруднюють наші суб'єктивні спроможності виконувати належну нам місію національної еміґрації. У зв'язку з цим **закликаємо всіх наших членів відноситися до подібних намагань хоч і з чуйністю, але зрівноважено і спокійно, а на випадок неминучої вже реакції—неодмінно додержуватися засад християнської та громадської етики й моралі, бо до цього нас зобов'язує наш статут.**

Ці високі засади і наш дороговказ — **Українська Самостійна Соборна Держава** — не дозволяють нам відповідати такою самою «відсіччю», до якої нерозумно і не маючи на те прав закликає ЦПУЕ проти нашої організації.

СУН, як незалежна членська організація, має розв'язати цілу низку дуже важливих завдань по відношенню до своїх членів. Для одних організувати переселення, а для тих, що залишаються в Німеччині, сприяти в організації варстатів праці та всебічно захищати їхні права на життя, як окремої національної групи. От тому то СУН і не може прийняти виклик ЦПУЕ до внутрішньої боротьби! **В питаннях — любов чи ненависть, лад чи хаос, єдність чи розбиття, щира духова соборність чи територіяльний розбрат —** СУН ТВЕРДО ВІДСТОЮЄ ПЕРШЕ! ЦИМ ВІН ЗОБОВ'ЯЗУЄ ВСІХ СВОЇХ ЧЛЕНІВ ДО ВИЗНАННЯ ЦИХ ПЕРШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАГНЕНЬ І ДО ЦЬОГО Ж ЗАКЛИКАЄ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

З цим СУН і вступає в свою тяжку та відповідальну працю.

Головна Управа СУН.

ДО УКРАЇНСЬКОГО БЮРА В ЛОНДОНІ

З щирим і глибоким почуттям Управа Союзу Українців у Німеччині сприйняла Ваше братерське привітання нашій новоствореній організації, що висловлені Вами в листі з 23 травня 1949 року.

Тотожність і співзвучність Ваших і наших завдань, що в дійсности скеровані на користь нашого громадянства, міцно пов'язує наші організації і тому то з повним задоволенням ми й приймаємо Вашу шановну пропозицію у справі дальшої якнайтіснішої співпраці.

Управа СУН вірить, що серед нашої, розвіяної по всій земній кулі, громадськости переможуть конструктивні чинники та громадський лад.

З українським привітом

Головна Управа СУН.

Мюнхен, 2 червня 1949 р.

СТВОРЮЮТЬСЯ ФІЛІЇ СУН

28 травня ц. р. в Авґсбурзі створилася філія Союзу Українців у Німеччині. На перших організаційних зборах головою філії СУН-Авґсбурґ обрано інж. І. Поповича, секретарем — М. Маркова.

Наприкінці травня заснувалася також філія СУН-у в Шляйсгаймі-Фельдмохінґу. Головою її є визначний громадянин, проф. М. Стратієнко.

Українці! Складайте добровільні датки на організаційний фонд своєї членської громадської організації — Союзу Українців у Німеччині. Гроші надсилати на чекове конто ч. 472176 (БаєрішеФерейнсбанк — Мюнхен).

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У АВСТРАЛІЇ

Українці в Австралії зосереджені переважно у великих містах, де є найбільше можливостей для праці. Менша частина їх розкинена по широких просторах усього континенту.

Можливості розбудовувати організовану національно-культурну роботу є, і спроб у цьому напрямку не бракує. В Аделяїді, де перебуває вже до 300 чол. українців, життя налагоджується без перешкод і є всі дані для його дальшого успішного розвитку.

10. 4. відбулися перші сходини української колонії в Аделяїді, на Великдень відбулося спільне свячене, а потім розвагова частина. Окремий комітет підготував установчі збори українців і з 15. 5. ц. р. існує і діє **Українська Громада** в Південній Австралії (Аделяїда) — голова — мґр. **Ярослав Логин.**

У Сіднеї справа утворення єдиної громадської організації натрапляє на експортовані з таборів ДП труднощі політичного та релігійного характеру, а тому мабуть і виникнуть окремі клюби — греко-католицький і православний.

Життя інших новоприбулих з Европи національних груп (балтійці) зорганізоване і вже видається їхня преса. Є надії, що скоро зможе побачити світ і український часопис (в Аделяїді чи Сиднеї).

ПО ТАБОРАХ НІМЕЧЧИНИ

Група Сприяння Українській Державності в Ерлянґені запросила заступника голови УНРади, інж. О. Бойдуника відвідати табір та прочитати доповідь про УНРаду. Ще перед тим, 7 травня доповідач заїхав до Райтерзаху та до Байроту. В Райтерзаху «урядові чинники» табору навіть не оголосили про його доповідь. Але вона все ж таки відбулася...

Після доповідей у всіх трьох таборах виникли дискусії. Висловлювалися і прихильники УНРади, і опозиція. Досить цікавою була поведінка представників опозиції (ОУНР і гетьманці) під час дискусій. Так, у Райтерзаху один з найчільніших представників опозиції висловив своє незадоволення тим, мо, мовляв, доповідач прочитав реферат надто раптово, а тому громадяни й зустріли його **«непідготованими»...** Крім того він напочатку свого виступу досить жартівливо заявив, **що пан прелеґент є інженер, отже не політик, а він** (най-но всі знають!) **закінчив політичні студії і може показати відповідні папери у доказ цього...**

У Байроті керівники опозиції старано розподілили між собою запитання для доповідача, при чому не оминули і своїх менш підготованих однодумців. Усе було гаразд до тієї хвилини, доки доповідач відповідав на запитання. Але коли він, у свою чергу, поставив одному з «диспутантів» запитання, то цей останній розпочав безпорадно шукати очима свого партійного колеґу, який втяг його до цієї прилюдної халепи.

У дискусіях досить часто згадувалася УГВР. Прихильники її ставили УГВР або поруч з УНРадою, або навіть ще вище. У цьому, власне, і полягав головний зміст доповідей та дискусій після них. Доповідач підкреслював, що **ті, хто поруч державного центру ставлять УГВР, творять два державних центри... А там, де буде два центри, може створитися їх і три, і п'ять, а значить буде тільки гризня.**

Доповіді інж. О. Бойдуника в Ерлянґені, Байроті та Райтерзаху, безперечно, спричинили загальне піднесення політичного рівня таборового громадянства і зацікавлення й оптимізм по відношенню до національного проводу та своєї державної справи. Дуже добре було б, якби можливо частіше та ґрунтовніше провадилося інформування мешканців українських таборів у Німеччині, бо воно збуджує політично-громадську думку українського громадянства, а до того ж цікаві та змістовні доповіді відштовхують наше громадянство від ворожих нашій загально-національній справі впливів, що їх всіляко намагаються запровадити до таборів деякі нечесні політики.

Б. Максименко.

З хроніки нашого життя

● **Цілий ряд наших визначних мистців з Німеччини переселилися вже до США.** До Дітройту приїхала вже **перша група бандуристів капелі Китастого.** Біля Ню-Йорку оселився визначний архітект і мистецтвознавець **проф. В. Січинський.** Виїхали до США **артисти студії нашого театрального майстра Йосипа Гірняка.** До різних міст США переселився також і **ряд визначних журналістів.** Українці в Америці і тамтешня українська преса щиро та дружньо привітали новоприбулих.

● **У Ню-Йорку відновило свою діяльність засноване ще 20 років тому товариство «Соборна Україна»,** яке об'єднує, головним чином, наддніпрянську еміґрацію. Новообраним головою т-ва є др. М. Багринівський.

● **Проф. Р. Смаль-Стоцький** у квітні ц. р. **прочитав для американців у Чікаґо цілий ряд доповідей** про справжній зміст совєтської національної політики.

● **У Буенос-Айресі 25 травня ц. р. відбувся з великим успіхом концерт української та арґентінської пісні хору «Відродження»** (дириґент п. **П. Окопний**).

● **Проф. Я. Рудницький,** який вже кілька місяців перебуває в Канаді, з не меншими, ніж у Европі, енерґією та завзяттям працює на новій землі. Він **розїжджає по всій Канаді і читає реферати. Виступи проф. Рудницького знайшли прихильну оцінку на сторінках англійських та французьких часописів Канади.**

● У половині травня ц. р. відбувся в Лондоні І з'їзд українських вояків, які перебувають тепер на терені Великої Британії. На з'їзді створили Союз Українських Вояків. Союз очолюватиме сотн. М. Опаренко. Делеґація з'їзду склала вінок на могилу невідомого англійського вояка.

● **16 січня відбулося організаційне оформлення української громади у Сант-Яґо (Чіле). Громада об'єднує 42 чол. українців і видає свій «Бюлетень». Головою громади є о. Павлюк, а секретарем п. Відава. 17 квітня відбулися широкі сходини громади,** на цих зборах відзначили річницю Шевченка та затвердили цілий ряд важливих ухвал, які визначатимуть надалі діяльність громади та її членів) збори членів громади відбуватимуться щомісячно, члени громади провадимуть інформаційну працю серед чілійців про українську національно-визвольну боротьбу, будуть налагоджені зв'язки з усіми українськими організаціями Південної та Північної Америки та створена випозичальня українських книжок та часописів).

ІВ. ДЯЧЕНКО

Бедлам*) совєтських вчених

(Закінчення. **)

Як оперовий співак не може жити без співів, так і вчений, якому так чи інакше пощастило влаштувати своє злиденне матеріяльне життя, — не може добровільно не провадити науково-дослідної роботи. На те він і вчений!.. На цьому і спекулюють большевики, а тому С. Вавілов впевнений, що і у злиднях науковець буде працювати, що, кінець-кінцем, і злидні не будуть перепоною для наукової роботи. І він зовсім не приховуючи свого цинізму, закінчує свій виступ: ...«Нарешті я мушу нагадати, що наука належить до видів культурної людської діяльности, особливо цікавих та привабливих, у яких продуктивна праця викликає велике задоволення ПЕРШ ЗА ВСЕ У ТОГО, ХТО САМЕ ПРАЦЮЄ. НАУКОВИМ РОБІТНИКАМ ЗАВЖДИ БУВ ВЛАСТИВИЙ ЕНТУЗІЯЗМ ТА ГОРІННЯ» (там же, підкреслення моє — І. Д.).

У цьому саме й полягає увесь трагізм та моральні тортури совєтського вченого. Оголошені большевиками тези про партійність і московський патріотизм совєтської науки особливо тяжко пригнічують вчених недержавних націй. Цим двом молохам (т. зв. «совєтському патріотизмові» і партійності) приносяться в жертву честь ученого, його сумління, наукова правда і елементарно-людська гідність. Йому бо ясно зазначено: або робити і писати так, як цього вимагаємо ми («генеральна лінія партії»), або підеш туди, куди «Макар телят не ганяв»... «С. І. Вавілов мав цілковиту рацію, підкресливши в одному з своїх виступів **партійність совєтської науки** (підкреслення доповідача А. Данілова — І. Д.). Ідеї комуністичної партії, розроблені КОРИФЕЯМИ НАУКИ ЛЕНІНОМ І СТАЛІНОМ. Є ВІДПРАВНИМ ПОЧАТКОМ, ОСНОВОЮ ДЛЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТИ СОВЄТСЬКИХ ВЧЕНИХ»... (підкреслення моє — І. Д.). Отже, вчені в умовах підсовєтського життя мають тільки три шляхи:

1) відійти зовсім від наукової діяльности, що і робить найортодоксальніша частина, вчених, які мовчать зовсім (гуманітарні науки), або переходять до промисловості, як висококваліфіковані фахівці;

2) на другий шлях стають ті, які прагнуть навіть в умовах підсовєтського життя провадити наукову роботу над улюбленою темою. Для цього їм доводиться маскуватися, конспіруватися, ставати віртуозними хамелеонами. Це найчисленніша категорія з тих вчених, у яких потяг до наукової роботи є непереможним. Вони майже завжди мають або дві різні теми (одну офіційну для «уряду й партії», а другу для себе), або одну тему, але з розгалуженням (малозначуща частина — для «партії та уряду» і головна для себе);

3) на третій шлях стає група, значно менш численна за другу. Це — науковці, для яких любов до «партії та уряду» і «відданість тов. Сталіну» стоять вище за власну честь та НАУКОВУ ПРАВДУ. До цієї ж категорії належить і такий елемент, який прийшов до висновку, що: «танцюй, враже, як пан каже», а тому й дбає лише про свій власний матеріяльний добробут. **Це — найменш кваліфікована категорія вчених, але найбільш вірна, віддана большевицьким володарям, і, звичайно, найбільш московсько-патріотична і... галаслива.**

Цілком зрозуміло, що найбільше і найтяжче кремлівська диктатура переслідує тих вчених, які стали на другий шлях. Московські володарі інтуїтивно відчувають нещирість і маскування цих вчених. Вони ставлять сотні перепон, пасток, щоб так чи інакше виявити дійсно єство їх; щоб так чи інакше **примусити** їх перейти на третій шлях наукової праці. І тому всі ці з'їзди, конференції, конґреси, пленуми, наукові комісії і т. д. призначені виключно на те, щоб, з одного боку, у виступах окремих науковців відчути непевні нотки та «ухили», і доповнити список «неблагонадійних», а також, з другого, — окреслити виразніше большевицьке «прокрустове ліжко» науки нової «генеральної лінії партії». І їм кажуть цілком виразно, що, хоч як вони маскуватимуться, ухилятимуться виявляти своє справжнє обличчя, оминаючи в своїх темах слизький шлях «генеральної лінії партії і сучасности більшовицького життя, — нічого, нічого їм не допоможе, бо: ...«Завданням вчених, озброєних марксистсько-ленінською теорією, показати величність Леніна і Сталіна у питаннях розвитку суспільства, невтомно працювати над проблемами суспільного розвитку...» і «Не відхід у глибінь віків, не втеча від сучасности, а розробка теорії на підставі нової практики, на бойових і актуальних питаннях сучасности — таким є одне з завдань, які стоять перед совєтським вченими»...

Здавалося б, що нечуваний терор «генеральної лінії партії» обмежиться лише ділянкою гуманітарних наук, що жертвами його впадуть науковці лише цих дисциплін, що науковці інших ділянок знання — природничих, точних дисциплін, таких далеких від будьякої політики, будуть вільні від тиску партійної диктатури, її повсякчасної опіки. Здавалося, що хоч такі науки як, скажімо, небесна механіка, динамічна геологія або гінекологія та мікробіологія перебуватимуть поза підпорядкованістю тезам «генеральної лінії партії».

Але виявляється, що ні, бо «Питання ідеології поставлені тепер на перший плян. Але це зовсім не значить, що природничо-математичні науки стоять осторонь від усієї ідеологічної боротьби»... «Для фізиків, які добре вивчили та легко орієнтуються в галузі суто фізичних ідей, є певна загроза (!!! — І. Д.) втратити надійні позиції матеріялістичної діялектики.

Для людей, що не переживали совєтської дійсности, може здаватися анекдотою або вульґарним дотепом неприхована розпачливість звертання керівника катедри гінекології до автора цих рядків: **«Порадь мені, будь ласка, як до моєї наукової роботи «Жіночі хвороби» вставити Леніна-Сталіна, щоб це не виглядало зовсім абсурдним?!.** А без них, ти ж знаєш, не надрукують моєї роботи!..

Щоб зрозуміти цього гінеколога, треба ще раз нагадати, що вчені, які працюють над «держбюджетовими» темами, ніякої винагороди за цю працю не одержують. Єдиною можливістю для них хоч трохи заробити є ті копійки, що їх вони одержують як гонорар за видруковані роботи. Але й тут: «Видавнича діяльність вищих шкіл та інститутів відбудовується надто повільно, друк наукових праць затримується на довгі місяці, а інколи й роки. Це, звичайно, знижує значення наслідків роботи' (там же, ст. 10).

Але є один, найстрашніший момент у роботі вчених, жертвою якого впали не сотні, а тисячі вчених, у тому числі й найвидатніших, — це **зоологічний російський шовінізм у науці.**

Цілком зрозуміло, що цими жертвами були, є і ще будуть майже виключно науковці недержавних націй: українці, білоруси, кавказці, татари, башкири і т. д.. Але інколи й росіяни, які залишилися вірними науковій істині.

Цей молох не знає жадного жалю і елементарної справедливости до своїх жертв. Тут уже наукові істини і правда не можуть мати місця. Вчений **мусить** писати, пов'язуючи будьяке відкриття або винахід з іменем москаля, або, коли б вже це було занадто абсурдним, то писати що, мовляв, цю ділянку науки розвинув москаль. Іншої поради і виходу немає. І якої досконалости (і в той же час абсурду) досягають у цьому напрямі в науці СССР, можна бачити з того, що на 100 грамотних мешканців його у віці до 40 років, 95 дає такі відповіді на питання:

Хто і коли відкрив північний бігун?

«Папанін і Шмідт, заходами і надхненням тов. Сталіна»...

Хто і коли винайшов друк і почав друкувати книжки?

«Первопечатнік Фьодоров, постамент якого красується і нині в Москві біля Любянської площі»...

Навіть президент Академії Наук СССР С. Вавілов у своїй доповіді не сміє згадувати ім'я Ґутенберґа, оминаючи його невиразним реченням: «Тільки від часу (**коли?** — І. Д.) винаходу (**ким** — І. Д.) і широкого розвитку друку книжок наука стає цілком помітним суспільно-економічним фактором»... (там же, ст. 1).

Не кажучи про пересічну грамотну людину в СССР, навіть совєтський інтеліґент, на запитання: хто перший відкрив бездротовий телеграф? — з піною коло роту доводитиме: «Попов, а Марконі тут не при чому!» Та ж навіть і спеціяльні поштові марки були в СССР «Попов винахідник радіо»!

Досить цікавим і ще більш абсурдним є намагання хеміків-шовіністів пов'язати закони вічности матерії з іменем не Лявуаз'є, а Ломоносова.

До 1905 р. в усьому культурному світі, у тому числі й у кол. Росії, всі вважали, що закон вічности матерії належить Лявуаз'є, бо всі ознаки відкриття були збережені. Нікому й на думку не спадало заперечувати це. Але в 1905 р. проф. хемік Ментушкін, переглядаючи в Петербурзі архіви, натрапив на вираз Ломоносова, який стосувався закону вічности матерії, що скільки чогось в одному місці береться, то стільки в другому додається. І цього було досить, щоб розпочати галас, що, мовляв, цей закон відкрив Ломоносов. І цікаво, що коли в царській Росії лише побіжно і нерішуче згадували про Ломоносова і то після Лявуаз'є (бо «відкриття» це, більше 130 років пролежало **нікому невідоме в** Петербурзькому архіві!), то большевицькі шовіністи-вчені говорять про **закон Ломоносова,** а про Лявуаз'є якщо й згадують, то лише побіжно.

Відомо також, який гомеричний сміх (поза «залізною заслоною») викликало намагання совєтських «вчених» відіпхнути Колюмба і приписати відкриття Америки якимсь нікому невідомим Севастьянову, Фьодорову і Ґвоздьову. Але вже зовсім комічним виглядає повідомлення газети «Правда» у передвоєнні роки про відкриття в СССР «обезболюючих родів». У своєму запалі большевицькі кореспонденти, пишучи, що тільки в СССР і могли зробити таке відкриття, тут же додавали, що спеціяльну для цього апаратуру Совєтський Союз купуватиме за кордоном!..

Тисячі вчених за наукові істини наклали головами або їх гнали на Сибір у концентраційні табори. Можна лише додати, що під страхом заслання, авторові цих рядків було заборонено (навіть на запитання студентів!) зазначати, що 3-ій закон термодинаміки висунений був Нернстом. Або зазначай автора вченого-москаля, або зовсім не кажи.

«Наукова» брехня в СССР не тільки не забороняється, а навіть користується пошаною та реклямується. За вдалу наукову брехню можуть навіть призначити Сталінську премію... Тим то наукові конференції й існують у СССР, щоб викривати різних «шкідників». Тим то тут і оголошують вироки смерти фізичної чи то моральної (в науці) людям, які порушили «генеральну лінію». І, звичайно, оголошений на з'їзді володарями будьякий «ухил» у науці — є смертельною загрозою для науковців цього «ухилу». Таким «ухилом», наприклад, заплямовує ректор Московського університету І. Ґалкін своїх професорів, які, через брак відповідних совєтських підручників, рекомендують студентам закордонні, нехай хоч і бездоганні, але ж не «атєчественние». Це є майже вже зрада совєтській науці, а тому з певним роздратованням Ґалкін і наводить докази: «Одним із стверджень цього може бути те, що з основних хемічних курсів рекомендуються переважно англійські та німецькі автори. Наприклад, катедра неорганічної хемії як посібники широко використовує підручники Ґ. Ремі, Т. Лаурі, Ф. Ефраїма; з якісної та кількісної аналізи основними підручниками рекомендуються «Основи якісної аналізи» В. Беґтера, «Курс кількісної аналізи Л. Кертмана, «Кількісна аналіза» І. Кольтгофа та Е. Сендела; з органічної хемії рекомендуються як допоміжні курси П. Карера, В. Шленка та Е. Берґмана та інші...» («Вєстнік Висшей Школи, ч. 2, 1947, ст. 20).

Для людини, яка не жила довгі роки в СССР, це «зауваження» ректора професорам-хемікам, може здаватися лише звичайним нагадуванням і докором, а для тих, хто жив у совєтських умовах, ця «батьківська порада» визначає, що для певних осіб прийшов кінець їхній науковій кар'єрі, що їх чекають переслідування, аж до втручання органів НКВД—МҐБ, з усіма наслідками, що випливають з цього — засланням для науковця і голодом, злиднями для його родини.

Все це доводить до того, що деякі науковці, підкоряючись «генеральній лінії», ховають і зашифровують свої справжні наукові роботи.

Не треба думати, що коли у художньому творі письменник примушує свого героя — підсовєтського вченого нищити своє власне відкриття, свою іноді багаторічну наукову роботу, то це належить до буйної фантазії автора. Ні, це є фактом!... Навіть тут на еміґрації є вчені, які довгими роками у СССР пильно ховали свої винаходи і досягнення в наукових дослідах і кому тільки вдалося їх зберегти, привезли ці нереалізовані винаходи сюди на еміґрацію...

Совєтській науці раз-у-раз доводиться «відкривати Америку», там де вона вже давно відкрита. От наприклад: «...У зв'язз з закликом гідно зустріти 30-у річницю Великої Жовтневої революції та відзначити її.. колектив Ленінґрадського політехнічного інституту ім. Калініна узяв на себе такі зобов'язання: З науково-дослідних робіт виконати плян 1947 р., затверджений на суму 8 млн. руб., до 7 листопада 1947 р. До цього терміну закінчити, зокрема, найактуальніші для промисловості праці: застосування газового вугілля Кузнецького басейну до виробу металюрґійного коксу, розробку...» і т. і. («Вєстнік Висшей Школи, 1947, ч. 4, ст. 51).

Ця робота була цілком закінчена ще в 1938 р. українським вченим і не тільки по Кузнецькому басейну, а ще і по трьох інших, до того ж не тільки щодо газового вугілля, а й інших його ґатунків. Точно були зазначені шари, забої, штреки; складені були схематичні пляни розташування вугілля, здатного до коксування, але до того, вживаного, як енерґетичне паливо; зроблена була таблиця з зазначенням точного теплового режиму для коксування. Ця робота була перевірена і на виробництві і... НЕ ПЕРЕДАНА СОВЄТСЬКИМ ЧИННИКАМ, ЛИШЕ ТОМУ, ЩОБ ПРОМИСЛОВО НЕ ПІДСИЛЮВАТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ, **цієї жахливої гнобительки України.** Автор цієї роботи, **жадної копійки** за цю довгорічну й неймовірно тяжку роботу НЕ ОДЕРЖАВ, а тому навіть і з морального боку він вважає свій вчинок за нормальний... Це його власна робота і йому одному вона належить...

Автор цих рядків з відповідальністю також твердить, що **винайдена другим українським вченим і привезена на еміґрацію зовсім нова конструкція центрофуґи, надзвичайно цінна своєю ефективністю і універсальністю застосування в промисловості, — також не була у свій час передана СССР з тих же міркувань. Не віддана СССР також і нова конструкція електричного плуга...**

Вивезені на еміґрацію і не віддані СССР крім того **схеми нової конструкції печі** (для потреб сільського господарства), яка дає можливість застосувати покидьки палива (сміття органічного походження, солому і т. д.).

Для нормально думаючої людини стає незрозумілим і абсурдним, що і в злиднях вчений, тяжко працюючи і не одержуючи жадної копійки, міг взагалі брати участь у науково-дослідній роботі.

Не можна сантиметрами вимірювати голос-сопрано, а психологію підсовєтського вченого вимірювати психологією нормальної людини.

Немає ж ні однієї ділянки життя в СССР нормальної. І тому, як і кожна людина, яка мріє колись жити таки нормальним життям, так і вчений у СССР вважає, що він лише тимчасово перебуває в якоїсь божевільні — Бедламі, а прийде час і всі повернуться до нормального життя. Лише ті, хто не знає іншого життя, крім совєтського, вважають, що нормальне життя є в Бедламі, а все інше поза ним — є ненормальне.

Так кожний з нормальних вчених протягом майже 30 років життя в СССР увесь час мріє про зміну життя, про повалення СССР і в цих мріях прагне переконати себе, що за свою тяжку працю він у нормальному житті дістане таки винагороди, що праця його не буде марною.

---

*) Бедлам — відомий дім божевільних у Англії.

**) Див. «Український Голос», ч. 4.

З листів до Редакції:

Англія, 24. 5. 1949.

ВШ. Пане Редакторе!

Прошу вмістити на сторінках Вашого цінного часопису мого листа. Я прочитав в «Час»-і за 24 квітня 49 р. (ц. 16/17) про наслідки «Великої політичної анкети», де тріюмфально оголошується, що ніби то з Великобританії одержано багато виповнених анкетних листків. Хочу поінформувати, як саме відбулася процедура виповнення цих анкет тут на терені Великобританії. Подаю приклад лише з одного гостелю, де я мешкаю, але вважаю, що цей метод було застосовано скрізь, бо люди, які це все робили, безперечно користуються скрізь одним рецептом, який вони привезли як баґаж з Рідних земель, де найбільше його застосовували у 1943—44 рр., а саме: шантаж та залякування.

В одному з гостелів Великобританії були виповнені всі рубрики анкети відповідним до їх бажань змістом, а кілька осіб носили ці «анкети» по бараках і примушували людей їх підписувати, навіть не дозволяючи прочитати текст відповідей. А тому часто той, хто підписував не знав, що і нащо він підписує. Покищо назви цього гостелю не подаю, бо вважаю за передчасне, але коли це буде потрібним, то і свідки, які ствердять застосування цих ганебних методів. Всі ті, що відмовлялися підписати анкетні листки відчувають на собі тепер помсту за це: перекладачі, які в більшості належать до С. Б., намагаються цих людей призначати на гірші роботи, переводити десь до іншої робітничої групи, не визнавати за хворих під час справжнього захорування. Бо то не є «свій хлоп»!

Про це все можна писати багато, але після фізичної праці у цих таборових умовах навіть і це є тяжким, та ще й скрізь переслідують, на кождому кроці: хто і що робить, з ким і про що говорить, куди і чого йде чи їде, та який часопис читає, а чому не «Час», бо, мовляв, «Українські Вісті», це більшовицька газета, а «Промінь» — це німецька, словом крім «Час»-у, всі інші газети є чужо-національні. Гадаю, що ширше вже й не треба розмальовувати, бо самі ці факти є досить яскраві.

Коли буде потрібним, то будуть подані всі назви та прізвища людей і переслідувачів і переслідуваних С. Б.

Д. Б.

---

27 квітня ц. р. в Америці в Гарфорді біля Ню-Йорку упокоївся

РОМАН ЗАЯЧКІВСЬКИЙ

народжений 16. 4. 1881 в Тисьмениці, Станиславівського повіту, визначний громадянин, чільний член українських культурних товариств, кол. нотар та президент Нотаріяльної палати у Львові.

Поминальну Службу Божу відправлено в Мюнхені в греко-католицькій церкві 6. 6. ц. р.

Т-во Укр. Правників у Мюнхені.

ПОДЯКА

Висловлюємо щиру подяку управі і членам кооперативу «Самопоміч» у таборі Ляйпгайм **за внесок 100 нім. марок до фонду побудови пам'ятника** бл. п. генштабу генерал-хорунжого В. Петріва.

Комітет будови пам'ятника.

*

До фонду побудови пам'ятника бл. п. генштабу ген.-хорунжого В. ПЕТРІВА **ми дістали пожертви** від таких осіб: інж. СІМНЯНЦЕВА В. — 10 н. м., інж. РОМАНЧЕНКА М. — 10 н. м., поручн. ОЛЕКСІЄНКА П. — 10 н. м., сотника ЧЕРКАСЕВИЧА А. — 10 н. м., інж. АРТЮШЕНКА Ю. — 5 н. м., проф. СЕНЬКА І. — 5 н. м.

Висловлюємо всім жертводавцям щиру подяку.

Комітет будови пам'ятника.

«Український Голос»

Редаґує Колеґія.

Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статтей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціялами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працею редакційною. Передрук матеріялів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації — „Ukrainische Stimme", München 8, Ayingerstraße 25/o.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice". Authorised by CAD, EUCOM HQ. Authorization April II, 1949. No UNDP 335. weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholit, Munich, Rosenheimerstr. 46a. Printer: „Südost-Kurier", Bad Reichenhall.